

CURTEA DE CONTURI A REPUBLICII MOLDOVA

MD-2001, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.69, tel. (+373 22) 26 60 02,
fax: (+373 22) 26 61 00, web: www.ccrm.md, e-mail: ccrm@ccrm.md

Nr. 06/1- 1504-22

din 14. 09 2022

**Domnului Igor GROSU,
Președintele Parlamentului
Republicii Moldova**

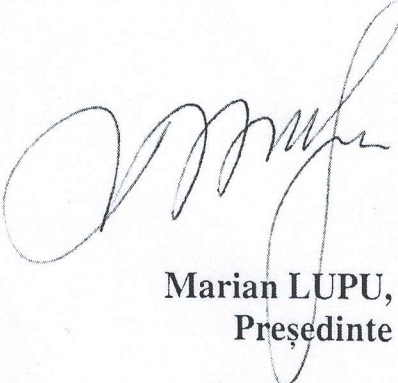
Stimate Domnule Președinte,

Curtea de Conturi, în temeiul art.6 alin.(1) lit.c) din Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova nr.260 din 07.12.2017, a întocmit și Vă remite, la adresa electronică (ddp@parlament.md), Raportul anual al Curții de Conturi pe anul 2021.

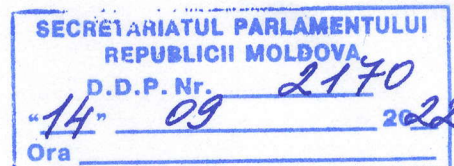
Anexă:

Raportul anual al Curții de Conturi pe anul 2021 (în format electronic), pe 227 file.

Cu considerație,

**Marian LUPU,
Președinte**

Format electronic

Raport anual 2021

septembrie 2021 - septembrie 2022

**Curtea de Conturi a
Republicii Moldova**

Cuprins

Introducere	3
Partea I: Principalele constatări și probleme identificate de audit în perioada raportată	4
Activitatea de audit a Curții de Conturi	5
Managementul finanțelor publice	6
Executarea BS, BASS și FAOAM	7
Sistemul de facilități fiscale și vamale	14
Executarea bugetelor ministerelor	18
Controlul intern managerial.....	22
Gestiunea patrimoniului public.....	23
Participația statului în sectorul corporativ	31
Salarizarea în sectorul bugetar	34
Tehnologii informaționale	39
Administrarea Autorităților Publice Locale	41
Combaterea fraudei și corupției	44
Colaborarea CCRM cu Parlamentul	46
Impactul activității de audit.....	48
Partea II: Anexe – rezumatele misiunilor de audit efectuate în perioada raportată	53

Introducere

Raportul anual 2021 analizează și generalizează concluziile și observațiile Curții de Conturi asupra modului de formare, administrare și întrebuințare a resurselor financiare și a patrimoniului public în exercițiul financiar expirat, iar pentru unele entități/tematici de audit - și în alte perioade relevante, în conformitate cu Programele activității de audit aferente ciclului anual de audit (septembrie 2021 - septembrie 2022).

Prezentul Raport constă din două părți:

Partea I, conține mesajele principale privind constatările și problemele identificate de audit care necesită atenția părților interesate și se referă la: managementul finanțelor publice; gestiunea patrimoniului public, inclusiv procesul de investiții; participația statului în sectorul corporativ; salarizarea; tehnologiile informaționale; autoritățile administrației publice locale; impactul activității de audit etc. și

Partea a II-a, prezintă rezumatele misiunilor de audit realizate de Curtea de Conturi în decursul unui an din data aprobării raportului anual precedent.

Scopul acestui Raport este de a prezenta Parlamentului, Guvernului, entităților auditate și societății principalele probleme sistemice, constatări și concluzii formulate în contextul activității de audit public extern.

Misiunea Curții constă în (i) evaluarea legalității, regularității, conformității, economicității, eficienței, eficacității gestionării resurselor financiare publice și a patrimoniului public; (ii) promovarea standardelor, recunoscute internațional, privind transparența și responsabilitatea în domeniul managementului finanțelor publice; (iii) asigurarea transparenței prin informarea autorităților publice responsabile și publicului larg despre planurile strategice și anuale, despre constatările și recomandările de audit.

- În temeiul obligației sale legale, Curtea raportează anual Parlamentului despre activitatea sa de audit, sensibilizând astfel atât societatea, cât și guvernarea cu privire la rolul ISA și sporind atenția asupra rapoartelor de audit.

- Pentru a oferi o asigurare că auditul public extern produce rezultate și contribuie la gestionarea îmbunătățită a fondurilor publice, Curtea de Conturi examinează continuu modul în care se asigură că activitatea sa este relevantă, adaugă valoare și are impact, nu doar analizând și raportând ceea ce s-a întâmplat, ci și privind înainte, identificând domeniile în care se pot face îmbunătățiri și promovând bunele practici.

Audit

Partea I: Principalele constatări și probleme identificate de audit în perioada raportată

Activitatea de audit a Curții de Conturi

În anul 2021, deținând aceleași resurse umane și de timp, au fost necesare eforturi suplimentare din partea Curții de Conturi pentru realizarea misiunilor obligatorii de audit financiar în contextul reformei administrației publice centrale, ceea ce a influențat numărul de misiuni de audit incluse în acest Raport. În perioada de raportate, Curtea de Conturi a efectuat **59 misiuni de audit: 29** misiuni de audit financiar, **23** misiuni de audit al conformității, **6** misiuni de audit al performanței, precum și **1** misiune de follow-up.

Dinamica misiunilor de audit incluse în Rapoartele anuale 2017-2021

	Raportul anual 2017	Raportul anual 2018	Raportul anual 2019	Raportul anual 2020	Raport anual 2021
Audit financiar	39	47	20	30	29
Audit de conformitate	3	4	17	38	23
Audit de performanță	11	4	8	5	6
Follow-up	-	7	4	2	1

Notă: Informații detaliate privind rapoartele de audit pot fi accesate pe site-ul oficial al Curții de Conturi: <http://www.ccrm.md/ro/decisions>

Ca urmare a misiunilor de audit efectuate, în temeiul constatărilor și probelor acumulate, CCRM a exprimat 29 de opinii asupra rapoartelor financiare și a formulat 30 de concluzii aferente conformității și/sau performanței gestionării fondurilor publice. Rezultatele agregate ale misiunilor de audit public realizate în perioada de raportare sunt prezentate în tabelul de mai jos.

Opinii/concluzii formulate în cadrul misiunilor de audit incluse în Raportul anual 2021

Misiuni de audit	Concluzie generală	Opinie fără rezerve	Opinie cu rezerve	Opinie contrară
59	30	6	17	6

Sursă: Misiunile de audit realizate de CCRM în perioada septembrie 2021 - septembrie 2022.

În perioada raportată, Curtea de Conturi și-a orientat activitatea asupra unor domenii importante, cum ar fi: conformitatea administrării veniturilor publice de către Serviciul Fiscal de Stat și Serviciul Vamal, inclusiv facilitățile fiscale și vamale; eliberarea actelor permise și administrarea taxelor, amenzilor și plăților aferente mediului; realizarea Planului de acțiuni al Programului național de control al cancerului; motivarea și susținerea financiară a personalului implicat în prevenirea, depistarea și tratamentul infecției COVID-19 și conformitatea măsurilor de supraveghere și monitorizare a persoanelor aflate în carantină; gestionarea patrimoniului public de către Agenția Proprietății Publice; gestionarea mijloacelor financiare alocate pentru alegerile prezidențiale și parlamentare anticipate; autoritățile administrației publice locale; tehnologiile informaționale etc.

Managementul finanțelor publice

Managementul finanțelor publice (MFP) este un domeniu important pentru dezvoltarea economică a țării, creând condiții de stabilizare la nivel macro- și microeconomic. Gestionarea eficientă a finanțelor publice contribuie la dezvoltarea societății, la creșterea calității vieții cetățenilor. Managementul finanțelor publice include problemele ce se referă la procesul de descentralizare financiară și descentralizare fiscală, probleme de stringență actualitate pentru Republica Moldova.

Evoluțiile politice, economice și sociale din ultimii ani în țara noastră au pus în evidență necesitatea unei reforme profunde și reale în domeniul managementului finanțelor publice. În acest sens, în Programul de activitate al Guvernului au fost prevăzute expres: „respectarea disciplinei bugetar-fiscale și sporirea capacității de management al riscurilor bugetare cu scopul asigurării unei executări stabile și eficiente a programelor bugetare. Instituțiile publice vor aplica cu strictețe principiile buneii guvernări și cerințele privind controlul financiar public intern. Politicile de impozitare vor deveni mai previzibile pentru afaceri și vor fi excluse abuzurile din partea organelor fiscale”.

După recesiunea din anul 2020 (-8,4%)¹ provocată de pandemie și de seceta severă, anul 2021 a înregistrat o serie de creșteri din punct de vedere economic. Economia națională a înregistrat o traiectorie ascendentă în anul 2021, pe fondul relaxării restricțiilor COVID-19, atingând cea mai înaltă rată de creștere a PIB din ultima perioadă. Astfel, produsul intern brut a constituit valoarea nominală de 241,9 mlrd. lei și a înregistrat o creștere reală de 13,9% față de anul 2020. Accelerarea creșterii consumului intern, a activității investiționale și înviorarea activității economice sunt factorii determinanți care au favorizat această creștere.

Pentru atenuarea consecințelor pandemiei de COVID-19 și a celor generate de criza energetică, Guvernul a instituit măsuri de susținere, care au avut rolul să amelioreze situația atât a agenților economici, cât și a consumatorilor casnici, ceea ce ulterior a condus la revizuirea urgentă și semnificativă a principalilor indicatori bugetari pe termen scurt. În vederea susținerii financiare a acestor măsuri, au fost adoptate trei modificări ale Legii bugetului de stat pentru anul 2021 nr. 258/2020 (Legile nr. 45/2021, nr.135/2021 și nr.188/2021), care au cuprins un cadru mai flexibil de măsuri bugetar-fiscale, inclusiv pentru a susține celelalte componente ale bugetului public național, cum ar fi: bugetele

¹ Raportul Guvernului privind executarea bugetului de stat în anul 2021.

locale, bugetul asigurărilor sociale de stat și fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală.

La creșterea PIB au contribuit, în principal, următoarele activități economice: agricultura, silvicultura și pescuitul (+4,2%); activitatea comercială (+2,2%); transport și depozitare (+1,6%); informații și comunicații (+1,2%); producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (+0,9%); arta, activități de recreere și de agrement (+0,5%). Impozitele nete pe produs, cu o pondere de 14,2% la formarea PIB, au determinat majorarea cu 2,3% a PIB, volumul lor fiind în creștere cu 17,1 la sută.

Pentru 2021, volumul veniturilor bugetului public național a fost inițial estimat în sumă totală de 66 914,2 mil. lei. Pe parcursul anului 2021, pentru atenuarea impactului pandemiei de COVID-19 și al crizei din sectorul energetic, Guvernul a majorat estimările veniturilor inițiale cu 6 349,2 mil. lei, care au constituit suma de 73 263,4 mil. lei². Conform rezultatelor anului 2021, la bugetul public național au fost acumulate venituri în sumă totală de 77 373,0 mil. lei, cu 4 109,6 mil. lei mai mult decât suma precizată.

Pe parcursul anului, reieșind din necesitatea ajustării indicatorilor bugetari și ca urmare a revizuirii prognozelor aferente indicatorilor macroeconomici, precum și depășirii situației excepționale din sectorul energetic și atenuării impactului pandemiei COVID-19, legile și deciziile bugetare anuale au fost modificate, cheltuielile publice fiind majorate în total cu 6 843,1 mil. lei, respectiv cu 513,2 mil. lei - la fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală, cu 1 838,1 mil. lei - la bugetul asigurărilor sociale de stat, cu 2 257,2 mil. lei - la bugetul de stat, și cu 3 546,6 mil. lei - la bugetele locale.

Luând în considerare majorarea transferurilor între bugete cu 1 297,9 mil. lei și a dobânzilor la împrumuturile între bugete în sumă de 4,8 mil. lei, volumul precizat al cheltuielilor bugetului public național a constituit 8 8148 mil. lei³.

Conform rezultatelor execuției bugetare în anul 2021, cheltuielile publice au constituit 82 013,5 mil. lei, sau la nivel de 93,0% din prevederi.

Executarea BS, BASS și FAOAM

Dimensiunea cea mai semnificativă a auditului public extern (anual), în aspectul executării componentelor BPN, o reprezintă rapoartele Guvernului privind executarea din exercițiul bugetar expirat a bugetului de stat (BS), bugetului asigurărilor sociale de stat (BASS) și fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală (FAOAM).

² Raportul Guvernului privind executarea bugetului de stat în anul 2021.

³ Raportul Guvernului privind executarea bugetului de stat în anul 2021.

Executarea principalilor indicatori ai BPN pe anul 2021

mil.lei

Indicatori	Venituri			Cheltuieli			Deficit (-) / excedent (+)
	Aprobat	Precizat	Executat	Aprobat	Precizat	Executat	
BPN, inclusiv:	66914,2	73263,4	77373,0	81305,2	88148,4	82013,5	- 4640,5
<i>BS</i>	41415,4	45864,9	49.383,80	55399,6	57656,8	54.116,9	- 4733,1
<i>BASS</i>	25792,0	27630,1	27.246,80	25792	27630,1	27.186,8	60,0
<i>FAOAM</i>	11144,1	11457,3	11540,0	11344,1	11857,3	11552,0	- 12,0
<i>BUAT</i>	19066,6	20127	20.387,10	19273,4	22820,1	20.342,5	44,6

Este de menționat că, pentru prima dată de la intrarea în vigoare a noii Legi privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova⁴, toate cele 3 bugete au obținut opinie fără rezerve, ceea ce prevede că acestea prezintă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.

Opiniile de audit asupra Rapoartelor Guvernului privind executarea BS, BASS, FAOAM în perioada 2019-2021

Nr. d/o	Raportul Guvernului privind executarea	Exercițiul bugetar 2018	Exercițiul bugetar 2019	Exercițiul bugetar 2020	Exercițiul bugetar 2021
1	BS	fără rezerve	fără rezerve	fără rezerve	fără rezerve
2	BASS	cu rezerve	cu rezerve	cu rezerve	fără rezerve
3	FAOAM	cu rezerve	cu rezerve	fără rezerve	fără rezerve

Cele mai semnificative resurse bugetare au fost utilizate pentru executarea bugetului de stat, care include și transferurile interbugetare. Repartizarea alocațiilor BS se asigură pe autoritățile publice centrale, în cadrul sectorului de care acestea sunt responsabile.

Curtea de Conturi a emis opinie fără rezerve asupra executării BS în anul 2021. Totuși, executarea BS⁵ rămâne afectată de mai multe aspecte ce vizează:

- nerespectarea calendarului bugetar la elaborarea și aprobarea BS pentru anul 2021;
- creșterea transferurilor de la BS către bugetele de alt nivel, care în anul 2021 au constituit 57,6% din totalul cheltuielilor BS;
- evidența și raportarea realizării a 61,4% din veniturile BS și 61,2% din cheltuielile și activele nefinanciare executate direct de Ministerul Finanțelor (MF) la componenta Org1 „Acțiuni generale”, fiind aplicată exclusiv doar metoda de casă;

⁴ Legea nr. 260 din 07.12.2017 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova.

⁵ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1172/hotararea-nr24-din-30-mai-2022-cu-privire-la-raportull

- executarea cu mult sub nivelul aprobat/rectificat a investițiilor capitale (circa 73,8% din volumul precizat). Această situație se repetă pe parcursul mai multor ani consecutivi și evidențiază riscul că proiectele elaborate și neimplementate vor atrage resurse suplimentare pentru executarea lor;
- nivelul scăzut de numai 67,6% la valorificarea resurselor pentru implementarea proiectelor finanțate din surse externe, în mare parte din contul împrumuturilor;
- tendința de creștere a soldului creanțelor și datoriiilor, inclusiv a celor cu termen de achitare expirat;
- rezerve la planificarea limitelor de cheltuieli pentru implementarea sistemului unitar de salarizare în sectorul bugetar;
- necesitatea elaborării și dezvoltării cadrului normativ de reglementare a activității instituțiilor publice, inclusiv cu determinarea/stabilirea unor principii clare și unice în vederea acordării granturilor și subvențiilor de la bugetul de stat și, după caz, a modului de virare a unei părți de venituri la buget.

Conform raportului anual, veniturile bugetului de stat au fost realizate în sumă de 49 383,8 mil. lei, gradul de realizare față de prevederile anuale precizate fiind de 107,7 la sută. Comparativ cu anul 2020, veniturile bugetului de stat s-au majorat cu 10 883,3 mil. lei, sau cu 28,3%, ca urmare a relansării economiei după criza economică din anul precedent.

Ponderea veniturilor bugetului de stat în bugetul public național a constituit 63,8%, iar ca pondere în PIB acestea au constituit 20,4 la sută. Față de anul 2020, ponderea veniturilor bugetului de stat în bugetul public național s-a majorat cu 2,3 p.p., iar ponderea în PIB - cu 1,1 p.p.

Evoluția principalelor tipuri de venituri ale bugetului de stat pe anii 2020-2021

mil. lei

	<i>Executat, 2019</i>	<i>Executat, 2020</i>	<i>Executat, 2021</i>	<i>Devieri (2020/2021)</i>	
				<i>+;-</i>	<i>%</i>
<i>Veniturile bugetului de stat, total</i>	39 967,9	38500,5	49383,8	10883,3	128,27
<i>Inclusiv:</i>					
Impozite și taxe	36417,2	35772,1	44513,7	8741,6	124,4
Granturi	1540,5	624,2	2290,6	1666,4	367,0
Alte venituri	1986,7	2087,67	2567,9	480,2	123,0
Transferuri în cadrul BPN	23,5	16,6	11,6	-5,0	69,9

În structura veniturilor bugetului de stat pe anul 2021, partea preponderentă de 90,1%, sau 44 513,7 mil. lei, constituie încasările din impozite și taxe. Față de execuția anului 2020, încasările respective s-au majorat cu 8 741,6 mil. lei, sau cu 24,4 la sută.

CCRM a constatat și a raportat⁶ că, în perioada auditată, Serviciul Fiscal de Stat (SFS) a reușit să asigure realizarea indicatorilor-țintă aferenți sarcinii de colectare a veniturilor atât la bugetul public național, cât și la bugetul de stat. În anul 2021, veniturile încasate de SFS au depășit nivelul anului 2019, an pre-pandemic, cu 20,8% - la bugetul public național, și cu 16,4% - la bugetul de stat.

Cu toate că veniturile administrate de organul fiscal la bugetul public național și la bugetul de stat, ca pondere în produsul intern brut, au avut o tendință de creștere, restanța contribuabililor la fel are un ritm ascendent. Astfel,

- la bugetul public național, suma restanței, în anul 2020, s-a majorat cu 31%, comparativ cu anul 2019, iar în anul 2021 s-a înregistrat o creștere de 30,3%, comparativ cu anul 2020;
- la bugetul de stat, restanțele agenților economici s-au majorat în anul 2020 cu 21,6%, iar în anul 2021 - cu 60,5% față de perioada anterioară.

CCRM a atestat că, dacă în anul 2020 în cadrul controalelor fiscale planificate au fost calculate în jur de 240 mil. lei și au fost încasate 55,7% din această sumă, atunci în anul 2021 suma calculată se cifrează la peste **un miliard de lei**, din care s-au recuperat doar 14,4%. Nivelul de încasare a sumelor calculate în cadrul tuturor controalelor fiscale este unul și mai mic.

Un alt aspect incert este lipsa unor instrumente legale care ar asigura comercializarea bunurilor sechestrate silit de către SFS, a căror valoare la finele anului 2021 a însumat 136,7 mil. lei. În perioada verificată nu s-a încasat niciun leu la buget din aplicarea acestui instrument.

La finele anului 2021, obligațiile fiscale datorate la bugetul public național înscrise în evidența specială au însumat 12,9 mlrd. lei. Din suma totală, 8,5 mlrd. lei reprezintă obligațiile fiscale a circa 2 900 de contribuabili aflați în procedura de insolvență, procedura falimentului sau procedura simplificată a falimentului.

În contextul auditului desfășurat, s-a constatat că SFS nu a respectat prevederile Codului fiscal la stingerea unor obligații fiscale din evidența de bază și trecerea lor în evidența specială, precum și nu în toate cazurile a dat dovadă de responsabilitate privind asigurarea unui management eficient și rezultativ în vederea recuperării creanțelor bugetare de la unii contribuabili insolventi. Verificările de audit au identificat neconformități de deferit gen admise de SFS, în valoare totală de peste 100 mil. lei.

⁶ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1193/hotararea-nr43-din-02-august-2022-cu-privire-la-raportul

În perioada auditată, restanțele curente ale contribuabililor insolvabili au avut o tendință de majorare, iar la finele anului 2021 au constituit 206 mil. lei. În ultimii doi ani aceste datorii au crescut cu circa 60 mil. lei, fiind necesare soluții și instrumente pentru a stopa acest fenomen.

Situațiile expuse reduc semnificativ gradul de conformitate al administrării fiscale, având impact asupra disciplinei operaționale de colectare a veniturilor cuvenite la BPN și determinând necesitatea adoptării unor măsuri stringente privind îmbunătățirea politicilor, procedurilor și instrumentelor de administrare fiscală, omiterea deficiențelor și aspectelor problematice descrise în prezentul Raport. Pentru remedierea situațiilor constatate, au fost înaintate recomandări de audit orientate spre fortificarea managementului administrării fiscale, care au fost mai întâi coordonate și acceptate de SFS.

O altă metodă de susținere a statului o constituie *suportul bugetar*, care implică transferul de fonduri către țara parteneră în funcție de respectarea condițiilor de plată convenite. Respectarea acestor condiții este o cerință esențială pentru suportul bugetar (un principiu cunoscut sub numele de „condiționalitate”). Tranșele fixe sunt plătite dacă sunt îndeplinite criteriile de eligibilitate. Sprijinul bugetar al Uniunii Europene este supus la patru criterii de eligibilitate: un cadru macroeconomic stabil, o bună gestionare a finanțelor publice, transparența și supravegherea bugetului și politicii, reforme relevante și credibile la nivel național/sectorial. Tranșele depind și de progresele înregistrate în baza condițiilor specifice. Sectoarele care au beneficiat de acest suport sunt: asistența socială, sănătate, apă și canalizare, stimularea economică a zonelor rurale, energetica și justiția.

Acordarea resurselor externe (împrumuturi/granturi) pentru susținerea bugetului de stat în anii 2019-2021

mil. lei

	2019		2020		2021	
	grant	împrumut	grant	împrumut	grant	împrumut
Aprobat	1.228,34	2.452,12	968,79	2.279,45	457,32	5.918,57
Rectificat	1.368,82	2.671,99	478,40	12.671,50	380,63	7.680,01
Executat	1.234,66	894,49	335,41	6.210,38	2.013,45	7.282,09

În anul 2021 au avut loc intrări de împrumuturi externe pentru susținerea bugetului de stat în sumă de 7 287,7 mil. lei, ceea ce reprezintă 68,7% din suma totală de intrări din împrumuturi și o executare de 94,7% față de suma precizată pe an. Pentru suport bugetar au fost acordate împrumuturi de către Comisia Europeană („Asistența macrofinanciară Omnibus”) în sumă de 1 009,5 mil. lei, din partea Băncii Mondiale - în sumă de 773,3 mil. lei (echivalentul a 43,58 mil. dolari SUA, dintre care împrumutul TAMP - în sumă de 16,11 mil. dolari SUA, Răspuns de urgență COVID-19 - 26,09 mil. dolari SUA), Fondul Monetar Internațional - în sumă de 5 504,9 mil. lei (315,41 mil. dolari SUA, dintre care 235,62 mil.

dolari SUA - alocații speciale pentru combaterea efectelor pandemice, și 79,79 mil. dolari SUA - prima tranșă din Programul nou al FMI).

Pe parcursul anului 2021 au fost debursate granturi în sumă totală de 2 447,4 mil. lei. Granturile pentru susținerea bugetului alocate RM au crescut semnificativ, de la 335,41 mil. lei în 2020, la 2 013,45 mil. lei în 2021, iar granturile pentru proiectele finanțate din surse externe au constituit 434,0 mil. lei.

Nivelul executării granturilor pentru finanțarea proiectelor din surse externe constituie 63,9% și a fost influențat de: - procesul îndelungat de desfășurare a achizițiilor de bunuri și servicii în cadrul proiectelor; - capacitățile modeste de management al proiectelor în unele sectoare; - nerespectarea termenelor de prezentare a documentelor pentru debursare.

Activitatea de audit a elucidat că valorificarea slabă a fondurilor externe acordate a fost cauzată, în principal, de neîndeplinirea în termen a condițiilor de debursare prevăzute în contractele de împrumut/grant; restructurarea proiectelor sau modificarea componentelor acestora; tergiversarea procedurilor de implementare a activităților în cadrul proiectelor, generată îndeosebi de procesul îndelungat de desfășurare a achizițiilor de bunuri și servicii; capacitățile modeste de management al proiectelor în unele sectoare; executarea lentă a lucrărilor de către antreprenorii locali etc.

În contextul executării bugetului de stat, CCRM evaluează și administrarea datoriei de stat. La finele anului 2021, soldul datoriei de stat a constituit 77,8 mlrd. lei, sau în creștere cu 9,9 mlrd. lei față de anul 2020, înregistrând o pondere de 32,1% în PIB, totodată fiind în descreștere în comparație cu anul precedent, cu 1,9 p.p.

Pe parcursul ultimilor 5 ani, ponderea cea mai mare în totalul datoriei de stat revine constant datoriei de stat externe și reprezintă obligațiile financiare ale statului față de creditorii de pe piața externă. Volumul total al debursărilor de împrumuturi externe în anul 2021 a constituit 522 mil. dolari SUA, echivalentul a 9,2 mlrd. lei, sau mai puțin în comparație cu anul 2020 cu 29,6 mil. dolari SUA. Din volumul total al debursărilor, 187,6 mil. dolari SUA au fost debursate pentru finanțarea proiectelor investiționale, iar 334,4 mil. dolari SUA - asistență financiară pentru susținerea bugetului.

În anul 2021, pentru deservirea datoriei de stat au fost achitate circa 31,5 mlrd. lei, inclusiv 29,6 mlrd. lei pentru rambursarea sumei principale și răscumpărarea valorilor mobiliare de stat (VMS) ajunse la scadență, și circa 1,9 mlrd. lei - pentru plata dobânzilor și comisioanelor. În comparație cu anul 2020, pentru deservirea datoriei de stat, în anul 2021 s-a achitat mai mult cu 15,4 mlrd. lei.

La finele anului 2021, soldul datoriei băncilor supuse lichidării, ca urmare a emiterii anterioare a VMS pentru stabilitatea financiară și pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat, a constituit 11,8 mlrd. lei. Pe parcursul anului de raportare, au fost rambursate doar 0,1 mlrd. lei. Din totalul datoriei preluate de Ministerul Finanțelor de circa 13,8 mlrd. lei, la 31 decembrie 2021, băncile supuse lichidării au restituit doar 1,9 mlrd. lei, ceea ce constituie 14,3%. Astfel, concluzionăm că, deși MF întreprinde măsuri în vederea asigurării administrării datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat în conformitate cu cadrul legal, acestea necesită îmbunătățiri continue⁷.

Cu referire la BASS, menționăm că, pentru exercițiul bugetar 2021, opinia auditului privind executarea bugetului s-a îmbunătățit, auditorii CCRM exprimând o opinie fără rezerve asupra executării Raportului BASS⁸. Totuși, ca urmare a acțiunilor de audit desfășurate, au fost identificate unele aspecte nefavorabile, care se referă în special la:

- creșterea dependenței BASS față de bugetul de stat odată cu solicitarea transferurilor cu destinație generală pentru acoperirea deficitului, care s-a majorat de 2,5 ori în ultimii patru ani (de la 1 113,9 mil. lei în anul 2018, până la 2 840,0 mil. lei în 2021), ceea ce constituie cu 1 726,1 mil. lei mai mult și poate afecta sustenabilitatea acestui buget;
- recepționarea cu întârziere a informațiilor privind decesul beneficiarilor determină cheltuieli nejustificate estimate la 1,39 mil. lei;
- transmiterea tardivă de către instituțiile medicale a informației în Portalul certificatelor medicale într-un termen de până la 171 de zile și depășirea de către CNAS a termenului de stabilire a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de boli obișnuite până la 42 zile, afectează calitatea serviciilor acordate beneficiarilor și determină întârzierea calculării și neplata în termen a prestației sociale în sumă de 308,3 mii lei;
- procesul fragmentat de acordare, verificare și plată a ajutorului social și a ajutorului pentru perioada rece a anului determină incoerența datelor la toate etapele și nivelurile ce influențează direct indicatorii BASS, generat de achitarea neregulamentară și de nerestituirea integrală a acestor sume;
- termenele restrânse privind acordarea, stabilirea și calcularea indemnizațiilor paternale pot leza atât dreptul beneficiarului (3,9 mii lei), cât și admiterea cheltuielilor nejustificate din BASS (1,5 mii lei).

⁷ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1179/hotararea-nr-25-din-30-mai-2022-cu-privire-la

⁸ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1170/hotararea-nr-17-din-24-mai-2022-cu-privire-la

Bugetul FAOAM este unic și reflectă volumul serviciilor medicale prestate populației, inclusiv realizarea politicilor în domeniul sănătății la diferite niveluri de asistență medicală corelate cu necesitățile cetățenilor în servicii medicale, diversificarea și extinderea serviciilor de sănătate, gradul de acoperire cu servicii medicale etc. Ca și în anul precedent, CCRM e exprimat opinie fără rezerve asupra executării bugetului FAOAM în anul 2021⁹.

În cadrul misiunii de audit au fost constatate unele deficiențe ce nu au afectat opinia și care se referă la:

- lipsa unor criterii exhaustive de finanțate a Centrelor Comunitare de Sănătate Mintală și a Centrelor de Sănătate Prietenoase Tinerilor a dus la alocarea diferențiată a resurselor în sumă de 73,4 mil.lei. Costul unei vizite a variat de la 60,6 lei la 339,9 lei, în funcție de volumul mijloacelor financiare alocate și a vizitelor realizate, și nu de volumul serviciilor prestate;
- achitarea volumului de asistență medicală spitalicească s-a efectuat pentru unele instituții medicale fără stabilirea numărului de cazuri tratate contractate și acceptate spre plată (101,1 mil.lei);
- contractarea și specificul raportării serviciilor medicale primare și de ambulatoriu nu asigură evaluarea volumului serviciilor medicale prestate pentru populația contractată (2 676,2 mil.lei);
- unele instituții ce prestează asistență medicală primară au fost finanțate pentru realizarea activităților specifice, care nu pot fi evaluate reieșind din utilizarea rezultativă a mijloacelor financiare alocate (34,2 mil.lei);
- unele instituții medicale au contractat și au achitat (119,0 mii lei) unele tipuri de investigații care puteau fi prestate în cadrul instituției medicale, acestea dispunând de utilaj medical corespunzător etc.

Sistemul de facilități fiscale și vamale

Facilitățile fiscale, prin esența lor, reprezintă o derogare de la structura normală de impozitare, care scad veniturile BPN și au un impact semnificativ asupra finanțelor statului în întregime. Noțiunea de facilitate fiscală este statuată în art. 5 alin.(33) din Codul fiscal, fiind stabilită ca „suma impozitului sau taxei nevărsată la buget”. Facilitățile fiscale sunt stabilite/anulate prin politica bugetar-fiscală anuală, de către Ministerul Finanțelor, în calitate de autoritate publică centrală în domeniul finanțelor publice, în conlucrare cu alte

⁹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1171/hotararea-nr20-din-26-mai-2022-cu-privire-la-raportul

autorități responsabile (SFS și SV). Semnarea de către Republica Moldova a Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană (UE)¹⁰ a condiționat alinierea facilităților fiscale acordate sub formă de ajutor de stat la prevederile acquis-ului comunitar.

Evoluția principalilor indicatori privind cuantumul facilităților administrate de autoritățile statului în anii 2016 - 2020

Indicatori	Anii de referință, inclusiv:					Total 2016 - 2020
	2016	2017	2018	2019	2020	
Produsul Intern Brut	160,814.60	178,880.90	192,508.60	210,378.10	199,734.00	X
Bugetul Public Național	45,953.90	53,377.60	57,995.90	62,949.20	62,650.00	X
Total facilități, inclusiv:	11,485.36	12,689.78	8,803.15	11,728.95	12,904.01	57,611.25
<i>I. Facilități vamale, administrate de SV</i>	8,688.58	8,044.90	8,249.37	9,427.27	10,677.97	45,088.08
<i>II. Facilități fiscale, administrate de SFS</i>	2,796.79	4,644.88	553.79	2,301.68	2,226.04	12,523.17
<i>Pondere total facilități în Produsul Intern Brut (%)</i>	7%	7%	5%	6%	6%	X
<i>Pondere total facilități în veniturile bugetului public național (%)</i>	25%	24%	15%	19%	21%	X
<i>Pondere facilităților administrate de SFS în totalul facilităților (%)</i>	24%	37%	6%	20%	17%	22%

Sursă: Informațiile prezentate de către Ministerul Finanțelor potrivit Registrului unic al facilităților fiscale și vamale și datele statistice ale BNS pentru anii 2016-2020.

Analiza per ansamblu relevă că unele facilități instituite de Guvern ajută la impulsivitatea dezvoltării unor sectoare și ramuri economice cu potențial de creștere, precum și la atragerea investițiilor și dezvoltarea economiei naționale, iar altele au fost instituite și sunt aplicate pe o perioadă îndelungată, fără a genera plusvaloare statului și societății. Se menționează că MF, de rând cu SFS, SV și alte autorități ale administrației publice de specialitate¹¹, nu s-au preocupat suficient de buna guvernare a întregului sistem de facilități, ceea ce a condiționat nefuncționalitatea acestuia pe întregul lanț de organizare, iar procesele operaționale aferente aflându-se într-o fază incipientă de instituire. Acest fapt a generat nereguli soldate cu pierderi de mijloace financiare ale statului și costuri suplimentare pentru bugetul public, rezultate din acordarea unor facilități ineficiente ori nejustificate din punct de vedere economic. La fel, Curtea de Conturi a constatat estimarea fragmentată și incorectă a costurilor bugetare ale facilităților, precum și lipsa unor evaluări ale impactului generat de acordarea acestora, ceea ce afectează transparența „cheltuielilor publice” suportate de stat.

¹⁰ Legea nr.112 din 02.07.2014 pentru ratificarea Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte.

¹¹ ME, MAIA etc.

Principalele constatări de audit care argumentează cele invocate se rezumă la următoarele:

1) administrarea judicioasă a sistemului de facilități fiscale a fost afectată de existența unui vid legislativ în ceea ce privește reglementarea procesului de estimare a costurilor bugetare aferente facilităților fiscale și vamale, raportarea acestor date către Executiv și Legislativ, evaluarea periodică a impactului generat din acordarea scutirilor de impozite și taxe, precum și stabilirea responsabilităților părților implicate în acest proces;

2) Curtea de Conturi a identificat necesitatea transparentizării și îmbunătățirii modalității de evidență și raportare¹² a facilităților vamale instituite, reieșind din prevederile acordurilor internaționale semnate de Republica Moldova cu UE, Organizația Mondială a Comerțului și alte instituții internaționale, pentru asigurarea accesului la informație veridică pentru toate părțile interesate¹³ și excluderea cazurilor de interpretare eronată a prevederilor politicilor fiscale și vamale care vizează categoriile și volumul de mărfuri importate conform tarifului preferențial;

3) în pofida faptului că Guvernul și-a stabilit ca acțiune prioritară „dezvoltarea unei baze de date a tuturor facilităților fiscale și vamale, cu estimarea costurilor bugetare aferente acestora”¹⁴, se atestă că, din cele 384 de tipuri de facilități indicate conform Registrului unic al facilităților fiscale și vamale, au fost cuantificate valoric doar 145 de facilități, pentru restul 239 de facilități nefiind estimate costurile bugetare. Deși există și factori obiectivi care au influențat implementarea acțiunii vizate, totuși se menționează ca MF și autoritățile subordonate nu au realizat un studiu referitor la facilitățile necuantificate valoric, nu dispun de un plan de acțiuni vizavi de această sarcină, precum și termene de realizare;

4) concomitent, SFS și SV estimând și raportând MF costurile la unele tipuri de facilități fiscale și vamale, nu au dat dovadă de responsabilitate și perseverență în vederea asigurării corectitudinii și plenitudinii acestor informații. Astfel, neînstituirea în cadrul SFS a activităților de control intern potrivite a determinat existența unor erori semnificative în procesul de estimare a costurilor bugetare pentru 1/3 din facilitățile administrate și raportate în Registrul unic (*76 tipuri de facilități fiscale: majorări de 519,7 mil.lei și subestimări de 537,1 mil.lei*), concomitent neexistând calcule justificate la unele facilități raportate în sumă de 977,9 mil.lei;

¹² Clarificarea scutirilor la plata drepturilor de import ale unor categorii de mărfuri care beneficiază de tratament tarifar preferențial conform prevederilor Acordurilor internaționale.

¹³ Parlamentul, Guvernul (în special SV, SFS, MF, ME), BNM, BNS, CCRM, ONG de profil.

¹⁴ Acțiunea 4.11.2. din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2020-2023, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.636 din 11.12.2019, cu termenul de implementare - martie 2021.

5) în pofida faptului că un număr preponderent de facilități fiscale se aplică timp îndelungat, nu au fost efectuate studii de impact asupra înlesnirilor acordate. Se relevă că instituirea și acordarea facilităților s-au efectuat în lipsa unor programe sau strategii de dezvoltare economică a unor ramuri sau sectoare ale economiei naționale, inclusiv care să conțină indicatori de impact/rezultat și care să permită evaluarea beneficiilor din acordarea acestora;

6) lipsa de conlucrare și de comunicare între autoritățile statului, precum și iresponsabilitatea acestora au condus la acordarea unor scutiri ineficiente de plata accizelor la alcoolul etilic nedenaturat, în valoare de circa 900,0 mil. lei. În contextul expus se menționează acordarea agenților economici a unor scutiri de la plata accizelor în sumă de la 5,0 mil. lei până la 10,0 mil. lei, deși aceștia au contribuit la buget cu sume mici, cuprinse între 0,01 mil. lei și 0,05 mil. lei, unii nedisponând nici de personal angajat;

7) multiple aspecte problematice și deficiențe au fost constatate la acordarea facilităților vamale, în speță:

- valoarea mărfurilor plasate în anii 2020-2021 în magazinele duty-free a constituit 998,1 mil. lei, iar valoarea facilităților acordate acestor mărfuri a fost semnificativ mai mare și a constituit 1 985,1 mil. lei;
- scutirile acordate la importul a 1 235 unități de mijloace de transport, cu valoarea de 115,8 mil. lei, destinate transportării persoanelor cu dizabilități ale aparatului locomotor și a persoanelor abilitate cu atribuții de însoțire/îngrijire a acestora, împuternicite de către organele sociale, au atins cifra de 203,6 mil. lei, constatându-se importul unor mașini de lux, precum și utilizarea mijloacelor de transport în alte scopuri decât cele prevăzute de legislație pentru care s-au acordat facilitățile. Organul vamal a documentat 38 cazuri de utilizare neconformă a mijloacelor de transport destinate pentru transportarea persoanelor cu dizabilități, fiind calculate drepturi de import în sumă de 4,9 mil. lei, dar fiind încasate 0,6 mil. lei;
- la declarația electronică de import cu facilități a testelor rapide de diagnostic pentru detectarea SARS-CoV-2 nu au fost atașate toate documentele care justifică cheltuielile de transport reflectate în rubrica „elemente de valoare”, în sumă de 3,7 mil. lei, precum și scutirile la drepturile de import, în sumă de 748,1 mii lei;
- scutirile acordate agenților economici și persoanelor fizice din raioanele de est necontrolate de organele constituționale ale Republicii Moldova au însumat în ultimii trei ani 13,4 mlrd. lei per total, necesitând a fi monitorizate prin confruntarea datelor înregistrate în statistica vamală a Republicii Moldova cu cele din statistica organelor vamale ale statelor învecinate;

- scutiile de plata drepturilor de import pentru gazele naturale importate de către S.A. „Moldovagaz” pentru S.R.L. „Tiraspoltransgaz” estimate de audit în valoare de circa 1,3 mlrd. lei nu sunt raportate în Registrul unic.

În scopul remedierii deficiențelor constatate, MF, SV, SFS și altor autorități ale statului le-au fost înaintate recomandări de audit, care vizează:

- îmbunătățirea cadrului normativ referitor la reglementarea exhaustivă și explicită a etapelor aferente procesului de administrare a sistemului de facilități;
- identificarea soluțiilor și metodelor formalizate privind estimarea costurilor bugetare a facilităților;
- asigurarea evaluării facilităților existente prin prisma generării plusvalorii și îndeplinirii de către acestea a rolului de instrument pentru stimularea economică în domeniile în care au fost instituite.

Pentru asigurarea implementării recomandărilor de audit, este evidentă necesitatea depunerii unui efort conjugat și unei conlucrări eficiente între Parlament, Guvern, MF și alte autorități ale statului, ale căror acțiuni vor fi direcționate la îmbunătățirea guvernării sistemului de facilități fiscale și vamale.

Executarea bugetelor ministerelor

În conformitate cu prevederile cadrului legal¹⁵, Curtea de Conturi este obligată să efectueze anual auditul financiar al rapoartelor ministerelor privind executarea bugetelor în anul bugetar încheiat.

În 2021, mediul de audit a fost unul diferit, fapt determinat de criza energetică și de pandemia COVID-19, dar și de aceea că Programul de activitate al Guvernului care, în vederea atingerii priorităților imediate și a obiectivelor de dezvoltare pe termen lung, a propus și o nouă structură a Guvernului, în aspectul majorării numărului ministrelor de la 9 la 13, ceea ce a impus o povară suplimentară asupra CCRM majorând numărul misiunilor anuale obligatorii de la 12 la 16.

Starea de lucruri menționată a fost împovărată și de nerespectarea procedurilor de încheiere a situațiilor financiare ale ministerelor reorganizate, în aspectul încheierii și transmiterii soldurilor către entitățile nou-create, problema fiind cauzată de rigiditatea Sistemului Informațional de Management Financiar (SIMF), care nu a permis realizarea procedurii de transmitere în mod automat. Mai mult decât atât, atragem atenția asupra faptului că *circulara privind reglementarea procesului de restructurare a ministrelor*

¹⁵ Art.32 din Legea nr.260/2017.

reorganizate în temeiul Hotărârii Guvernului nr.117 din 12.08.2021¹⁶ nu a stabilit întocmirea bilanțului de repartitie de către ministerele reorganizate la cele nou-create, cerință obligatorie stipulată în art. 34 al Legii contabilității nr.113/2007.

Conform art. 206 din Codul civil, bilanțul de repartitie, de comun cu actul de transmitere, trebuie să conțină dispoziții cu privire la succesiunea întregului patrimoniu al persoanei juridice reorganizate, în privința tuturor drepturilor și obligațiilor față de toți debitorii și creditorii acesteia, inclusiv obligațiile contestate de părți. Astfel, considerăm că întocmirea bilanțului de repartitie ar fi sporit nivelul de informare și transparență a rapoartelor financiare ale ministerelor. Atragem atenția că aceste modificări favorizează materializarea riscurilor suplimentare, cum ar fi riscurile de erori financiare sau fraude, cu impact asupra proceselor de supraveghere și a procedurilor de control intern.

În valori nominale, comparativ cu anul 2020, cheltuielile realizate în anul 2021 au înregistrat majorări, practic, la toate grupele funcționale, dintre care în domeniul sănătate (+2 704,8 mil. lei), sau 54,7%, protecție socială (+1 316,2 mil. lei), sau 12,5%, învățământ (+566,1 mil. lei), sau 4,8%, ordine publică și securitatea națională (+337,7 mil. lei), sau 7,1%, serviciile de stat cu destinație generală (+318,4 mil. lei), sau 4,2%, apărarea națională (+132,0 mil. lei), sau 20,7%, cultură, sport, tineret, culte și odihnă (+81,6 mil. lei), sau 9,9%, protecția mediului (+60,9 mil. lei), sau 26,2%.

Rapoartele financiare ale instituțiilor bugetare, inclusiv ale ministerelor, dezvăluie informațiile financiare aferente cheltuielilor efective realizate în anul de raportare. Auditând rapoartele consolidate pe anul 2021 ale tuturor ministerelor, inclusiv ale celor reorganizate și nou-formate, Curtea de Conturi și-a expus opiniile cu privire la faptul dacă situațiile financiare prezentate în aceste rapoarte au fost, din toate punctele de vedere semnificative, conform cadrului normativ aplicabil de raportare financiară, exprimând în acest sens o opinie fără rezerve, 13 opinii cu rezerve și 3 opinii contrare. Informații privind opiniile exprimate pe parcursul ultimilor 4 ani, pe fiecare minister în parte, se prezintă în tabelul de mai jos.

Dinamica opiniilor de audit exprimate asupra rapoartelor financiare consolidate ale ministerelor aferente anilor de gestiune 2018-2021

Autoritatea publică	Opinia auditului			
	2018	2019	2020	2021
Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene (MAEIE)	fără rezerve *	cu rezerve	cu rezerve	cu rezerve
Ministerul Afacerilor Interne (MAI)	cu rezerve	cu rezerve	cu rezerve	cu rezerve
Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (MADRM)	contrară	cu rezerve	cu rezerve	cu rezerve

¹⁶ Hotărârea Guvernului nr.117 din 12.08.2021 „Cu privire la restructurarea administrației publice centrale de specialitate”.

Ministerul Apărării (MA)	contrară	cu rezerve	cu rezerve	cu rezerve
Ministerul Economiei și Infrastructurii (MEI)	cu rezerve	cu rezerve	cu rezerve	cu rezerve
Ministerul Educației, Culturii și Cercetării (MECC)	contrară	contrară	contrară	contrară
Ministerul Finanțelor (MF)	fără rezerve	fără rezerve	fără rezerve	fără rezerve
Ministerul Justiției (MJ)	cu rezerve	cu rezerve	cu rezerve	cu rezerve
Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (MSMPS)	contrară	cu rezerve	cu rezerve	cu rezerve
Ministerul Sănătății (MS)				cu rezerve
Ministerul Muncii și Protecției Sociale (MMPS)				cu rezerve
Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR)				cu rezerve
Ministerul Economiei (ME)				cu rezerve
Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare (MAIA)				cu rezerve
Ministerul Mediului (MM)				cu rezerve
Ministerul Educației și Cercetării (MEC)				contrară
Ministerul Culturii (MC)				contrară

*În anul 2018, au fost supuse auditului Rapoartele financiare ale Aparatului central al MAEIE.

Opiniile de audit au fost determinate de neimplementarea unor recomandări-cheie menite să înlăture deficiențele care au stat la baza opiniei modificate oferite în anul de gestiune precedent, care au fost reiterate și în rapoartele financiare ale ministrelor nou-create, precum și de mai multe constatări, între care cele mai semnificative se referă la:

- neînregistrarea conformă în evidența contabilă a terenurilor în valoare totală de 133,23 mil. lei (MAEIE, MJ, MAI, MS) și a altor terenuri cu suprafața de 1 145 ha și valoarea totală de 669,95 mil. lei (MAIA, MM, MEC, MC);
- neînregistrarea conformă în evidența contabilă a 48 de clădiri în valoare totală de 147,37 mil. lei (MAI, MM, MEC, MC);
- necapitalizarea investițiilor/reparațiilor capitale în valoare totală de 129,72 mil. lei (MJ, MEC);
- raportarea eronată a acțiunilor și altor forme de participare în capital în interiorul țării în sumă totală de 29 205,08 mil. lei (MM, MEC);
- nerecunoașterea, neclasificarea și neînregistrarea unor active nefinanciare în sumă totală de 493,19 mil. lei (MAEIE, MJ, MAI, MIDR, MM);
- evaluarea eronată a bunurilor transmise sub formă de participare în capitalul social al entităților la care ministerele au statutul de fondator, în valoare de 561,31 mil. lei (MC, MS);
- evaluarea eronată a creanțelor în valoare de 138,8 mil. lei (MM, MEC, MMPS);
- calcularea eronată a uzurii mijloacelor fixe și amortizării activelor nemateriale în sumă totală de 108,76 mil. lei (MAEIE, MA, MC);
- diminuarea valorii activelor moștenirii culturale în sumă totală de 181,59 mil. lei (MC);

- subevaluarea/supraevaluarea activelor nefinanciare în valoare de 50,15 mil. lei (MEC, MS) etc.

Printre cauzele deficiențelor constatate, putem enumera: lipsa și calificarea joasă a personalului din cadrul entităților publice implicat în procesul financiar-contabil, insuficiența cronică de resurse financiare și de timp pentru finalizarea procedurilor de înregistrare și delimitare a proprietății publice; lacunele cadrului normativ-metodologic de raportare financiară aplicabil sectorului public etc.

Bilanțul consolidat al statului nu poate fi perfectat.

Am vrea să atragem o atenție deosebită asupra faptului că până la momentul actual lipsește un mecanism bine definit de consolidare a activelor și pasivelor statului. Astfel, evidența asupra executării bugetului de stat se ține în baza metodei de casă, obligațiunile față de BS pentru plata impozitelor și taxelor (restanțele), precum și datoria de stat și recreditarea de stat sunt raportate de către Trezoreria de Stat la conturile extrabilanțiere, iar în cadrul ministerelor, evidența contabilă este organizată în bază de angajamente.

În aceste condiții, la consolidarea activelor și pasivelor statului nu sunt integrate nici obligațiunile față de BS pentru plata impozitelor și taxelor (restanțele), nici datoria de stat și nici obligațiunile pentru recreditarea de stat, ceea ce reprezintă o parte semnificativă din informațiile aferente activelor și pasivelor gestionate, cauzând lipsa unei viziuni de ansamblu a legiutorului asupra poziției financiare a statului și asupra modului cum sunt administrate și întrebuințate resursele financiare publice și patrimoniul public.

De menționat că, în anul 2021, Ministerul Finanțelor pentru prima dată a făcut publice și a inclus în Raportul anual privind executarea BS informații cu referire la activele și pasivele gestionate de Autoritățile Publice Centrale (APC), acestea integrând și soldurile de mijloace bănești gestionate de Trezoreria de Stat, în continuare urmând a fi întreprinse măsuri pentru integrarea în aceste informații și a datelor privind valoarea obligațiilor față de bugetul de stat pentru plata impozitelor și taxelor (restanțele administrate de SFS, SV și alți administratori mici de venituri), precum și valoarea datoriei de stat și recreditării de stat, pentru a relata poziția financiară reală a statului.

Totuși, vrem să atragem atenția că performanța managementului finanțelor publice depinde în mod direct de luarea unor decizii fiabile, utilizarea conformă a resurselor puse la dispoziția celor însărcinați cu guvernarea, inclusiv asumarea răspunderii pentru modul în care au fost gestionate aceste resurse.

În acest context, Curtea de Conturi, ca urmare a realizării misiunilor de audit financiar obligatorii, apreciază conformarea entităților și efortul acestora pentru implementarea

recomandărilor în vederea sporirii gradului de performanță al managementului finanțelor publice. Totodată, Curtea de Conturi, în cadrul realizării mandatului său de audit public extern, va promova dezvoltarea continuă și durabilă a managementului finanțelor publice prin prisma elaborării noii strategii pe termen mediu, inclusiv cu determinarea necesităților de implementare a sistemului de evidență pe bază de angajamente.

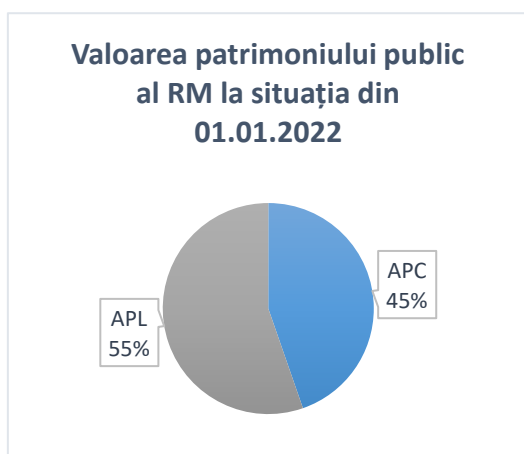
Controlul intern managerial

În contextul asigurării controlului intern managerial (CIM), se remarcă faptul că majoritatea managerilor entităților publice auditate au emis și au semnat Declarațiile de răspundere managerială pentru perioada auditată, prin care au asigurat Executivul, Legislativul, dar și cetățenii că dispun de un sistem de management financiar și control ale căror organizare și funcționare permit furnizarea unei asigurări rezonabile precum că fondurile publice alocate în scopul atingerii obiectivelor strategice și operaționale au fost utilizate în condiții de transparență, economicitate, eficiență, eficacitate, legalitate, etică și integritate.

Ca urmare a activității de audit desfășurate, se constată că, deși entitățile auditate dispun, în linii mari, de metode și proceduri care vin să susțină activitățile realizate, de mecanisme de autocontrol și de monitorizare, acestea deseori rămân nefuncționale și nu asigură pe deplin gestionarea corectă și performantă a mijloacelor publice, iar procesul de restructurare a administrației publice centrale de specialitate, desfășurat în anul 2021, a constituit o provocare pentru asigurarea sustenabilității funcționale a sistemelor CIM în ministerele reorganizate și cele nou-create, fiind determinată de modul de conservare a memoriei instituționale, de atribuire a sarcinilor pe domenii și funcții specifice, de realocare a competențelor și a resurselor. În aceste circumstanțe, se constată o ușoară deteriorare a sistemelor CIM la nivelul Autorităților Publice Centrale. Astfel, 90% din APC au raportat o conformitate parțială, iar 10% din acestea - neconformarea propriilor sisteme CIM la standardele și principiile generale de organizare. Cele mai convingătoare probe în acest sens reprezintă deficiențele constatate în evidența și raportarea situațiilor financiare și patrimoniale ale entităților auditate, care persistă de la an la an.

Gestiunea patrimoniului public

Constituția Republicii Moldova determină principiile fundamentale privind proprietatea publică. Potrivit acestor principii, proprietatea este publică și privată, ea se constituie din bunuri materiale și intelectuale și nu poate fi folosită în detrimentul drepturilor, libertăților și demnității omului. În conformitate cu prevederile Legii privind administrarea și deetizarea proprietății publice nr.121 din 04.05.2007 (art.3), administrarea proprietății publice se efectuează conform principiilor eficienței, legalității și transparenței.

Potrivit datelor din Registrul patrimoniului public, ținut de Agenția Proprietății Publice¹⁷, la situația din 01 ianuarie 2022, valoarea de bilanț a patrimoniului public al Republicii Moldova constituia 122,6 mlrd. lei, inclusiv:

- valoarea patrimoniului public gestionat de autoritățile publice centrale - 53,05 mlrd. lei;
- valoarea patrimoniului public gestionat de unitățile administrativ-teritoriale - 69,54 mlrd. lei.

În 2021 balanța anuală a patrimoniului public nu s-a modificat semnificativ, comparativ cu perioada anterioară, înregistrând o creștere de 1,3 mlrd. lei.

Potrivit prevederilor Legii privind administrarea și deetizarea proprietății publice nr.121 din 04.05.2007, pe lângă principiile de bază, administrarea proprietății publice include:

- a) determinarea componenței și a valorii bunurilor domeniului public al statului și al unității administrativ-teritoriale, evidența acestor bunuri;
- b) delimitarea bunurilor proprietate publică a statului și a bunurilor proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale (UAT);
- c) sporirea atractivității întreprinderilor de stat/municipale și a societăților comerciale cu capital public prin administrare corporativă, alegere pe bază de concurs a administratorilor, stimularea lor potrivit rezultatelor obținute și prin alte modalități;
- d) prognozarea, planificarea, evidența, monitoringul și supravegherea proprietății publice;
- e) apărarea drepturilor și intereselor legitime ale statului și ale UAT, ale persoanelor juridice în domeniul proprietății publice.

¹⁷ Hotărârea Guvernului nr.675 din 06.06.2008 „Cu privire la Registrul patrimoniului public”.

Scopul primordial al administrării patrimoniului public este: armonizarea proporțiilor și a structurii proprietății publice, precum și a modalităților de administrare a acesteia, cu funcțiile statului și ale unităților administrativ-teritoriale; atragerea, în sectorul public al economiei naționale, a investițiilor și asigurarea unui management eficient și, nu în ultimul rând, dezvoltarea concurenței în economia națională.

Un aspect semnificativ asupra căruia am vrea să atragem atenția este reorganizarea Guvernului și modificarea numărului de ministere. În condițiile în care transmiterea patrimoniului de la instituția reorganizată la cea nou-creată s-a realizat în lipsa unui mecanism determinat și clar stabilit, este posibilă pierderea sau înstrăinarea bunurilor proprietate a statului, sau reflectarea eronată a valorii acestora, ceea ce poate duce, în final, la o imagine incorectă asupra patrimoniului deținut de stat prin intermediul instituțiilor acestuia¹⁸.

Lipsa criteriilor uniforme de calculare a valorii imobilelor

Una din principalele probleme aferente domeniului ce derivă din prevederile cadrului normativ național¹⁹ este cauzată de faptul că la momentul actual există mai multe posibilități de evaluare a bunurilor domeniului public și celui privat al statului, ceea ce nu oferă entităților criterii uniforme de stabilire a valorii juste a acestora. De multe ori, valoarea bunului diferă semnificativ în funcție de metoda de evaluare aplicată de către entitate. Această problemă rămâne nesoluționată și din cauza prevederilor normative care stabilesc modificarea valorii inițiale a mijloacelor fixe doar în cazul reutilizării, modernizării, reconstituirii sau lichidării parțiale a obiectelor. Entitățile publice elaborează politici de contabilitate de care se conduc în baza prevederilor cadrului normativ aferent contabilității în sectorul bugetar.

Astfel, pentru a realiza racordarea metodei de reevaluare la cerințele bunelor practici, este necesară revizuirea acesteia așa încât să se stipuleze că reevaluarea activelor se efectuează la data raportării. *Lipsa criteriilor uniforme de calculare a valorii imobilelor*, metodelor și procedeele de evaluare și reevaluare a acestora, nu oferă posibilitatea calculării valorii juste a lor. În acest sens, Guvernul urmează să se determine asupra oportunității revizuirii cadrului regulator, implicit ținând cont și de necesitatea alocării mijloacelor financiare suplimentare în acest sens.

¹⁸ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1192/hotararea-nr-37-din-28-iulie-2022-cu-privire-la

¹⁹ Legea nr. 1543 din 25.02.1998 privind cadastrul bunurilor imobile, Legea nr. 1308 din 25.07.1997 privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului, Legea nr. 267 din 29.11.2012 privind monitoringul bunurilor imobile; Instrucțiunea cu privire la modul de actualizare a datelor cadastrale în vederea susținerii sistemului de impozitare, aprobată prin Ordinul ARFC nr. 103 din 22.08.2013.

O altă problemă majoră care periclitează integritatea bunurilor statului este și *neînregistrarea și necontabilizarea bunurilor imobile și a terenurilor de către autoritățile publice* atât la nivel central, cât și la nivel local, ceea ce face imposibilă dispunerea de informații complete și credibile privind patrimoniul public deținut, modul lui de utilizare și **persoanele beneficiare**.

Nu este asigurată respectarea procedurii de transmitere din administrarea autorităților publice centrale, autorităților de stat și instituțiilor publice de stat care administrează/gestionează terenurile proprietate publică a statului, în administrarea Agenției Proprietății Publice, a terenurilor proprietate publică a statului, fapt generat de înregistrarea dreptului de proprietate la Agenția Servicii Publice (ASP) doar prin simpla cerere a APP, în lipsa documentelor primare de predare-primire la nivel de entitate.

Pe parcursul mai multor ani, întreprinderile de stat nu s-au conformat regulilor de contabilizare a proprietății care aparține cu titlul de proprietate persoanelor terțe și nu au contabilizat acest tip de bunuri în conturi distincte, destinate contabilizării mijloacelor fixe și a terenurilor primite în gestiune economică, ceea ce permite *inclusiunea neregulamentară a proprietății statului transmise în gestiunea întreprinderilor de stat aflate în proces de insolvabilitate în masa debitoare*. Acest fapt generează apariția riscului de luare a deciziilor de către administratorul de insolvabilitate, care poate avea ca efect pierderea controlului asupra bunurilor statului și neasigurarea integrității acestora.

Toate acestea coroborate, precum și lipsa unui control adecvat din partea statului afectează integritatea patrimoniului public și contribuie la folosirea inefficientă a acestuia. Un aspect semnificativ revine *delimitării proprietății publice* în proprietate publică a statului și proprietate publică a UAT, inclusiv delimitarea proprietății din domeniul public de cea din domeniul privat, care are drept scop protecția și folosirea eficientă a proprietății publice a statului și a UAT. Acest scop se realizează prin crearea și ținerea cadastrului bunurilor imobile, prin care se asigură recunoașterea publică a dreptului de proprietate și a altor drepturi patrimoniale asupra bunurilor imobile, ocrotirea de către stat a acestor drepturi, susținerea sistemului de impozitare și a pieței imobiliare. Astfel, *lipsa unei metodologii* adecvate privind delimitarea pe domenii și contabilizarea patrimoniului public afectează grav procesul de gestionare și raportare a patrimoniului public, ca rezultat nefiind posibilă determinarea regimului juridic și a celui contabil al bunurilor, în special a celor transmise în gestiunea întreprinderilor de stat/municipale și instituțiilor publice la autogestiune.

În acest sens, pentru a facilita delimitarea, la începutul anului 2019 a fost inițiat Proiectul „Înregistrarea și evaluarea funciară 2019-2023”²⁰, care are drept obiectiv finalizarea înregistrării tuturor proprietăților imobiliare din Republica Moldova (în prezent peste 30% din bunurile imobile de pe teritoriul țării nu sunt înscrise în Registrul bunurilor imobile).

Astfel, urmau a fi măsurate și înregistrate peste un milion de bunuri imobile, dintre care cca 350 de mii sunt terenuri și clădiri aflate în proprietatea publică a statului și a autorităților publice locale, care nu au fost incluse în sistemul național de cadastru.

Conform Raportului de activitate al Agenției Proprietății Publice pentru semestrul I, anul 2021²¹, delimitarea conform Programului de Stat pentru delimitarea bunurilor imobile, inclusiv a terenurilor proprietate publică, pentru anii 2019-2023, se realizează, după cum urmează:

Date cantitative privind asigurarea inventarierii proprietății statului la data de 09.08.2021						
Nr. d/o	Raion	Terenuri	Construcții	Încăperi	Construcții speciale	TOTAL
1	2	3	4	5	6	7
1	Bălți	481	362	75	-	918
2	Briceni	730	291	9	-	1030
3	Dondușeni	751	254	16	4 segmenete de râuri	1021
4	Drochia	499	199	10	-	708
5	Edineț	655	350	21	8	1034
6	Fălești	983	249	18	-	1250
7	Florești	962	530	26	-	1518
8	Glodeni	213	170	1	-	384
9	Rezina	1087	187	10	-	726
10	Rîșcani	773	289	26	1	476
11	Sîngerei	1235	269	14	-	984
12	Soroca	602	311	15	16	944
TOTAL		8971	3461	241	29	12702

Investiții capitale

Investițiile sunt piatra de temelie pentru puterea economică a țării, cu impact direct asupra dezvoltării umane, incluziunii sociale, sustenabilității mediului înconjurător, acestea fiind deopotrivă importante atât pentru Guvern, cât și pentru cetățeni. Doar o infrastructură dezvoltată poate asigura prestarea calitativă a serviciilor publice - în transport, educație, sănătate, cultură, precum și în alte domenii ce afectează viața cetățenilor.

²⁰ Hotărârea Guvernului nr.80 din 11.02.2019 „Privind aprobarea Programului de stat pentru delimitarea bunurilor imobile, inclusiv a terenurilor proprietate publică, pentru anii 2019-2023”.

²¹ <http://www.app.gov.md/rapoarte-ale-app-3-371>

Investiția capitală publică reprezintă o cheltuială bugetară destinată creării mijloacelor fixe, inclusiv construcția și/sau renovarea, reconstrucția sau extinderea mijloacelor fixe existente.

Pentru investiții capitale, în Legea bugetului de stat pentru anul 2021²² au fost aprobate mijloace bănești în sumă de 1 648,1 mil. lei, care pe parcursul anului au fost majorate cu 609,1 mil. lei, fiind precizate în sumă de 2 257,2 mil. lei și executate în sumă de 1 665,2 mil. lei, sau la nivel de 73,8% din prevederi, în creștere cu 141,0 mil. lei, sau cu 9,3 la sută față de 2020.

Analizate în structură, din contul resurselor generale ale bugetului pentru finanțarea investițiilor capitale au fost prevăzute 178,9 mil. lei, care au fost executate în sumă de 146,7 mil. lei, sau la nivel de 82,0% din prevederi. Față de anul 2020, cheltuielile la acest capitol s-au diminuat cu 46,5 mil. lei, sau cu 24,1 la sută. Nivelul nesatisfăcător de executare a cheltuielilor în ultimii ani este influențat de capacitățile reduse ale autorităților bugetare de planificare și valorificare a alocațiilor pentru investițiile capitale.

Din contul proiectelor finanțate din surse externe, pentru investiții capitale au fost prevăzute alocații în sumă de 2 078,3 mil. lei, care au fost executate în sumă de 1 518,5 mil. lei, sau la nivel de 73,1% din prevederi. Față de anul 2020, cheltuielile la acest capitol s-au majorat cu 187,4 mil. lei, sau cu 14,1 la sută. În 2021, investițiile capitale au fost concentrate în 3 grupe principale: servicii în domeniul economiei - 90,2% (1 501,5 mil. lei), ordine publică și securitate națională - 3,5% (59,0 mil. lei), și ocrotirea sănătății - 2,1% (35,3 mil. lei).

De menționat că cea mai mare parte a mijloacelor bugetare pentru investițiile capitale a fost destinată finanțării proiectelor în curs de execuție. În Legea bugetară anuală inițial au fost incluse 70 proiecte de investiții capitale, dintre care 8 proiecte noi, iar pe parcursul anului, numărul acestora s-a redus până la 61. La finele anului de gestiune, 10 proiecte au fost finalizate și date în exploatare cu costuri în sumă de 23,3 mil. lei.

*Informații privind alocațiile pentru cheltuielile capitale în perioada 2019-2021
acordate ministerelor*

mil. lei

Alocațiile pentru cheltuieli capitale	2019			2020			2021		
	Aprobat	Precizat	Executat	Aprobat	Precizat	Executat	Aprobat	Precizat	Executat
Total ministere	2.341,85	1.650,79	1.269,31	4.109,28	1.584,64	1.511,51	1.629,45	2.242,30	1.651,28

²² Legea bugetului de stat pentru anul 2021 nr. 258 din 16.12.2020.

Analiza cheltuielilor alocate investițiilor capitale în cadrul ministrelor relevă valorificarea slabă a resurselor în acest sens, ceea ce duce la înghețarea resurselor financiare, pe de o parte, dar și la nefinalizarea mai multor obiective investiționale necesare, pe de altă parte.

Potrivit bunelor practici, consecutivitatea etapelor prin care trece proiectul de investiții capitale, de la identificarea acestuia și până la analiza activității de bază și evaluarea ex-post, este următoarea:

Astfel, cu toate că reforma managementului investițiilor capitale publice s-a realizat prin aprobarea cadrului normativ în acest domeniu, activitățile fiind îndreptate spre impunerea unei metodologii unice și transparente de examinare și prioritizare a proiectelor, totuși până la moment sunt identificate un șir de abateri aferente acestora²³, și anume:

²³ https://www.ccm.md/ro/decision_details/1191/hotararea-nr-36-din-28-iulie-2022-cu-privire-la
https://www.ccm.md/ro/decision_details/1190/h-otaraarea-nr35-din-28-iulie-2022-cu-privire-la

- politicile publice și practicile aplicate în domeniul investițiilor nu rezidă din strategii naționale/sectoriale/regionale/locale bazate pe criterii fundamentate și nu asigură obținerea unui impact măsurabil cu valoarea resurselor consumate pentru efectuarea acestora, precum și contribuie la irosirea banilor publici;
- lipsa prioritizării proiectelor de investiții reieșind din criterii obiective, nu permite direcționarea resurselor disponibile spre proiectele cu cel mai înalt impact economic și social scontat;
- cadrul de reglementare în domeniul investițiilor publice propune bune practici pe parcursul diferitor etape ale ciclului proiectului, dar el acoperă o mică parte a investițiilor totale și se referă la proiectele investiționale cu o valoare mai mare de 5 mil. lei;
- inițierea unor construcții noi cu angajarea unor cheltuieli fără suport de resurse financiare disponibile și fără darea în exploatare a celor demarate anterior, generează imobilizarea/dezafectarea mijloacelor bugetare în obiectele în curs de execuție, degradarea fizică și morală a construcțiilor nefinalizate;
- nerespectarea procesului de includere în buget a proiectelor de investiții capitale în baza principiilor de prioritate și transparență;
- lipsa sau insuficiența competențelor administrative și de achiziții ale autorităților publice și ale celor contractante duce la imposibilitatea absorbției fondurilor donatorilor și la incapacitatea utilizării în totalitate a resurselor disponibile/alocate proiectelor investiționale;
- programele de investiții de la nivel local ce sunt finanțate de la BS nu urmează aceleași proceduri bugetare sau același proces de evaluare și selecție;
- stabilirea inexactă a costurilor proiectelor grupate la un loc într-un singur „coș” subminează credibilitatea bugetului și a Cadrului Bugetar pe Termen Mediu (CBTM), limitând utilizarea acestora ca instrument de ghidare a politicii fiscale pe termen mediu;
- procesul de monitorizare depinde de sursele de finanțare și limitează posibilitatea de supraveghere de către agențiile centrale a proiectelor finanțate prin diverse fonduri și programe;
- grupul de lucru interministerial are o capacitate limitată de evaluare a proiectelor majore de investiții capitale și de implementare a procedurilor de management al investițiilor publice;

- reglementările existente în materie de management al investițiilor publice nu sunt aplicate în mod uniform de la un proiect la altul.

Inițierea unor construcții noi cu angajarea unor cheltuieli fără suport de resurse financiare disponibile și neasigurarea dării în exploatare a celor demarate anterior, generează imobilizarea/dezafectarea mijloacelor bugetare și duc la degradarea fizică și morală a construcțiilor nefinalizate. Aceste acțiuni contravin principiilor bunei guvernări și prejudiciază grav patrimoniul public, pe de o parte, și condiționează nedelimitarea patrimoniului public, neasigurarea realității și acurateții datelor din situațiile financiare, eschivarea autorităților publice de la exercitarea funcțiilor de proprietar al patrimoniului public, nerespectarea intereselor patrimoniale ale localităților etc., pe de altă parte, favorizând gestiunea ineficientă a bunurilor imobile atât de către autoritățile administrației publice centrale, cât și de cele locale.

Participația statului în sectorul corporativ

Potrivit legislației actuale²⁴, politica statului în domeniul administrării și deetatăzării proprietății publice revine Ministerului Economiei, în timp ce organul abilitat cu gestiunea acesteia este Agenția Proprietății Publice. Prin lege, statul definește 3 obiective în acest domeniu:

- armonizarea proporțiilor și a structurii proprietății publice, precum și a modalităților de administrare a acesteia, cu funcțiile statului și ale unităților administrativ-teritoriale;
- atragerea în sectorul public a economiei naționale de investiții și asigurarea unui management eficient;
- dezvoltarea concurenței în economia națională.

La moment există 2 surse principale prin care este posibilă monitorizarea sistemică a evoluției companiilor de stat și stării financiare a acestora, și anume:

- **Registrul patrimoniului public**, administrat de APP, care reflectă caracterul și valoarea de bilanț a patrimoniului public, conform situației de la 1 ianuarie a anului de gestiune. Acesta include în documente distincte subregistru patrimoniului întreprinderilor de stat și subregistru acțiunilor (cotelor sociale) proprietate publică;
- **Monitoringul financiar al proprietății publice**, efectuat de Ministerul Finanțelor, care vizează activitatea întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, fiind un proces de selectare, prelucrare și analiză a indicatorilor activității economico-financiare a entităților, în scopul consolidării disciplinei financiare și eficientizării utilizării patrimoniului public de către autoritățile publice responsabile de administrarea acestuia.

La situația din 01 ianuarie 2022²⁵, autoritățile publice centrale ale statului gestionau 259 de entități - agenți economici, dintre care 180 întreprinderi de stat, iar APL - 658, din care 40 de societăți pe acțiuni și, respectiv, 618 întreprinderi municipale. Unele date statistice relevante se prezintă în tabelul ce urmează.

Entități gestionate de stat în anii 2021-2022²⁶

mil. lei

Entitatea ierarhic superioară	Tipul entității	Numărul entităților			Capitalul social			Rezultatul financiar		
		2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
APC	SA	80	78	79	5401,334	5.432,6	6.233,9	297,7	-406,0	531,5
	IS	207	184	180	5827,92	5.601,3	5.636,1	114,3	-321,0	37,7
APL	SA	52	52	40	2.222,25	2.224,4	906,1	80,0	116,0	-31,8
	ÎM	542	592	618	1250,28	1.300,6	1.634,6	-2,2	-8,8	-33,6

²⁴ Legea nr. 121 din 04.05.2007 privind administrarea și deetatăzarea proprietății publice.

²⁵ Extras din Registrul patrimoniului statului deținut de Agenția Proprietăți Publice.

²⁶ <http://www.app.gov.md/registrul-patrimoniului-public-3-384>

Valoarea cumulată a capitalului social gestionat de ÎM, ÎS și SA, la situația din 01.01.2022, constituia 14 410 mil. lei, fiind în scădere cu 148,2 mil. lei față de 01.01.2021 (14 558,9 mil. lei).

Eficiența redusă este trăsătura definitorie a companiilor de stat, iar principalele caracteristici comune ale companiilor de stat cu activitate economică țin de calitatea precară a serviciilor prestate și a bunurilor produse, costuri de operare înalte, management defectuos. Astfel, eficiența redusă, în comun cu guvernanta slabă a companiilor de stat, generează irosirea banului public și sporirea pierderilor operaționale, degradarea patrimoniului statului și ratarea veniturilor și beneficiilor din utilizarea acestora în activitatea de afaceri.

Cu toate acestea, dat fiind contextul economic din regiune, în anul 2021 societățile pe acțiuni și întreprinderile de stat din subordinea autorităților publice centrale au obținut în total un rezultat financiar pozitiv de circa 569,1 mil. lei, spre deosebire de anul precedent în care au avut un rezultat negativ de -727,0 mil. lei²⁷. Cu referire la agenții economici gestionați de APL, rezultatul lor financiar a continuat să scadă, în anul 2021 fiind de 65,4 mil. lei.

Consolidarea guvernantei corporative și reorganizarea întreprinderilor de stat este tergiversată de mai mulți ani din cauza:

- neidentificării modelelor optime de organizare și funcționare a întreprinderilor din sectoarele strategice, preponderent monopoluri din energie, utilități, transporturi sau tehnologii informație și comunicații (TIC);
- lipsei de interes din partea sectorului privat pentru privatizarea unor întreprinderi unde statul nu are un interes antreprenorial. Multe tentative de privatizare au eșuat, iar din această cauză acestea au rămas în continuare în gestiunea publică.

În cadrul misiunilor realizate la întreprinderile și societățile de stat²⁸, CCRM a constatat deficiențe atât în activitatea Consiliilor de administrație, cât și a managementului executiv per ansamblu, ceea ce, în consecință, a determinat gestionarea neconformă a patrimoniului public deținut și, în unele cazuri, nu a contribuit la atingerea obiectivelor strategice ale entităților auditate. Astfel,

- nu au fost aprobate statutul, planurile strategice și de afaceri ale întreprinderii și, respectiv, nu a fost monitorizată executarea conformă a acestora;

²⁷ <http://www.app.gov.md/registrul-patrimoniului-public-3-384>

²⁸ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1146/hotararea-nr69-din-14-decembrie-2021-cu-privire-la-raportul
https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1137/hotararea-nr-61-din-30-noiembrie-2021-cu-privire-la
https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1135/hotararea-nr58-din-26-noiembrie-2021-cu-privire-la-raportul

- nu a fost asigurată consolidarea politicilor și sistemelor de control intern prin prezentarea de propuneri aferente fondatorului;
- nu a fost instituit un sistem de management al performanțelor și al riscurilor, bazat pe planuri, obiective, acțiuni, indicatori de performanță și riscuri pe termen mediu și anual;
- nu au fost luate măsuri care să asigure integritatea, reevaluarea și folosirea eficientă a bunurilor, inclusiv măsuri de monitorizare și diminuare a probabilității de atragere a întreprinderii în situații litigioase;
- nu au fost întreprinse acțiuni în privința activelor în curs de execuție și a stocurilor învechite care nu mai pot fi utilizate în activitatea de producere;
- nu a fost asigurată raportarea corectă și veridică a performanțelor financiare pe tipuri de activități etc.

Sintetizarea constatărilor expuse permite să concluzionăm că neimplementarea adecvată în cadrul întreprinderii a principiilor de guvernare corporativă a condiționat: i) nedezvoltarea sistemelor de management orientate spre obiective; ii) neeficientizarea controlului financiar, precum și iii) neinstituirea controlului managerial asupra riscurilor ce pot afecta atingerea obiectivelor. Totodată, executarea necorespunzătoare a atribuțiilor de către Consiliul de administrație nu contribuie la asigurarea integrității, eficienței și performanțelor în activitatea întreprinderii.

Lacunele aferente instituirii/definirii tuturor elementelor caracteristice sistemului de management al calității în cadrul întreprinderii afectează transparența și eficiența activităților și proceselor de control intern.

Consecințele guvernării deficiente identificate în cadrul întreprinderilor s-au manifestat prin performanța redusă a acestora, generarea de pierderi, lipsa de uniformitate, iar gestionarea fondurilor s-a efectuat la un nivel redus. Acest fapt periclitează îndeplinirea obiectivelor stabilite și investițiilor care urmau a fi efectuate. În aceste condiții se atestă capacitatea foarte redusă a sectorului antreprenorial public de a atrage finanțare din surse externe, în scopul valorificării activelor deținute și modernizării tehnologiilor utilizate în activitatea operațională.

Salarizarea în sectorul bugetar

Salarizarea personalului este un instrument important al managementului de stimulare a angajaților, prin care se urmărește obținerea unor performanțe profesionale individuale și colective adecvate ce influențează direct eficiența activității entităților publice. În orice stat democratic, guvernul are cel puțin următoarele atribuții în domeniul salarizării:

- stabilirea legislației adecvate etapei de dezvoltare a societății care să reglementeze la nivel statal problemele salarizării personalului;
- asigurarea cu salarii a personalului din sectorul bugetar;
- indexarea salariilor în funcție de ritmul inflației;
- stabilirea salariului brut pe economie ținând seama de evoluția bugetului minim de consum.

Sistemul actual de salarizare în sectorul bugetar a fost uniformizat prin aprobarea Legii nr.270 din 23.11.2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar. Noul sistem de salarizare se implementează începând cu 01 decembrie 2018.

Pe parcursul anilor, numărul de funcții din sectorul bugetar a crescut de la 176 822 în 2019 la 178 409 în 2021, sau cu 1 587 de unități. Totuși, numărul de persoane angajate în sectorul bugetar a rămas practic neschimbat - 172 123 de unități în 2019, 172 997 de unități în 2021 (în creștere cu 825 de angajați). Ponderea cea mai semnificativă a bugetarilor revine domeniului învățământului (86 432), ordine publică și securitate națională (23 795), servicii de stat cu destinație generală (19 596). O informație mai detaliată, în baza datelor MF, este redată în tabelul de mai jos.

Numărul de poziții (posturi) și numărul de angajați (unități) în sectorul bugetar în anii 2019-2021²⁹

Denumirea indicatorului	31.12.2019		31.12.2020		31.12.2021	
	nr. de unități (posturi)	nr. de angajați (persoane fizice)	nr. de unități (posturi)	nr. de angajați (persoane fizice)	nr. de unități (posturi)	nr. de angajați (persoane fizice)
TOTAL, inclusiv:	176.822	172.123	178.812	174.492	178.409	172.997
<i>Servicii de stat cu destinație generală</i>	20.082	20.306	19.459	19.718	19.207	19.596
<i>Apărare națională</i>	3.405	3.348	3.417	3.410	3.343	3.326
<i>Ordine publică și securitate națională</i>	22.943	22.951	24.103	24.135	23.774	23.795
<i>Servicii în domeniul economiei</i>	5.618	5.624	5.376	5.485	5.369	5.485
<i>Protecția mediului</i>	628	617	1.406	1.522	1.468	1.557
<i>Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale</i>	760	721	838	787	866	823

<i>Ocrotirea sănătății</i>	4.215	3.762	4.096	3.590	4.556	4.044
<i>Cultură, sport, tineret, culte și odihnă</i>	11.861	12.128	11.942	11.834	11.727	12.191
<i>Învățământ</i>	94.162	88.946	92.758	87.950	92.943	86.432
<i>Protecția socială</i>	11.862	12.448	14.074	14.726	15.157	15.748

Fondul de retribuire a muncii al guvernului, în baza datelor MF, a crescut de la 15 648,76 mil. lei în 2019, la 18 775,62 mil. lei în 2021, sau cu circa 20%.

Fondul de retribuire a muncii al guvernului în anii 2019-2021³⁰

mil. lei

Denumirea indicatorului	Executat, 31.12.2019	Executat, 31.12.2020	Executat, 31.12.2021
TOTAL, inclusiv:	15648,76	17214,41	18775,62
<i>Servicii de stat cu destinație generală</i>	2472,20	2502,37	2659,50
<i>Apărare națională</i>	356,50	400,09	473,35
<i>Ordine publică și securitate națională</i>	3012,24	3437,90	3857,02
<i>Servicii în domeniul economiei</i>	653,87	685,47	722,48
<i>Protecția mediului</i>	61,82	130,01	147,24
<i>Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale</i>	34,51	42,48	48,76
<i>Ocrotirea sănătății</i>	399,57	445,71	627,72
<i>Cultură, sport, tineret, culte și odihnă</i>	757,90	834,48	881,15
<i>Învățământ</i>	6951,20	7626,06	8157,72
<i>Protecția socială</i>	739,29	884,32	1200,69

Astfel, în sectorul bugetar, în trimestrul IV, 2021 câștigul salarial mediu lunar a constituit 8241,9 lei (cu 3,7% mai mult față de trimestrul IV, 2020), iar în sectorul real - 10 320,0 lei (cu 12,2% mai mult față de trimestrul IV, 2020).

Ponderea cheltuielilor de personal în totalul cheltuielilor BS în perioada 2019-2021

mil. lei

Denumirea	2019			2020			2021		
	Aprobat	Precizat	Executat	Aprobat	Precizat	Executat	Aprobat	Precizat	Executat
CHELTUIELI BS, total	47.664,20	46.346,21	43.073,92	51.551,95	53.280,57	49.635,38	55.399,60	57.656,81	54.116,90
<i>Cheltuieli de personal</i>	7.226,72	6.781,41	6.465,29	7.009,98	7.347,79	7.040,59	7.673,60	7.958,21	7.803,80
% din total cheltuieli	15,16	14,63	15,01	13,60	13,79	14,18	13,85	13,80	14,42

La fel, se atestă că cheltuielile de personal în totalul cheltuielilor bugetare de stat a crescut de la 6.6465,29 mil. lei în 2019, la 7 803,80 mil. lei în 2021, sau cu circa 21%.

Pentru calcularea salariilor angajaților din sectorul bugetar³¹, în Legile bugetare anuale se stabilește valoarea de referință. Scopul Legii nr. 270/2018 a constat în stabilirea unui sistem de salarizare a personalului din sectorul bugetar transparent, echitabil, atractiv, simplu de gestionat, capabil să reflecte și să remunereze performanța, în cadrul căruia

³⁰

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjNqYPW44T6AhVLPewKH RU_AZMQFnoECA0QAQ&url=https%3A%2F%2Fmf.gov.md%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2FFondul%2520de%2520retribuire%2520al%2520muncii%2520al%2520Guvernului%252031.01.2022.xlsx&usq=AOvVawOovp7N7EP9MCqUa8NDXevl la 01.07.2022

³¹ Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar.

salariul de bază să reprezinte principalul element al remunerației personalului. Însă, chiar din primii ani de implementare a noului sistem de salarizare, pentru unele categorii de angajați au fost aplicate valori de referință derogatorii de la valoarea generală stabilită, ceea ce creează o discrepanță considerabilă între salariul cel mai mare și salariul cel mai mic în sectorul bugetar, mai ales în cazul noilor angajați fără vechime în domeniul de activitate, sectorul public nefiind atractiv din punct de vedere economic.

În luna decembrie 2019 a fost instituit moratoriu pe angajările în sectorul public pentru un an. La sfârșitul lui 2020 Guvernul a aprobat prelungirea moratoriului în acest sens, până în 31 decembrie 2021. Este vorba de circa 13 mii de funcții vacante (7 237 de funcții în APC și 6 248 de funcții în APL)³². În aceste condiții, volumul activităților necesare de a fi realizate de către entitățile sectorului public nu a fost micșorat, realizarea obiectivelor instituționale fiind asigurată preponderent de personalul existent prin achitarea unor drepturi salariale suplimentare. Exemplificăm acest fenomen prin situația reală stabilită de audit în cadrul Aparatului central al MEC și a 2 instituții din subordine, care se prezintă astfel:

Informații privind economiile fondului de remunerare în anul 2021 pentru funcțiile vacante aflate sub moratoriu

Entitatea	Unități vacante	Fondul remunerării muncii (mii lei)		Diferența utilizată pentru alte drepturi salariale	% economisit
		supus moratoriului	real economisit		
1	2	3	4	5=3-4	6=4:3
Entitatea 1 (MEC)	6	240,6	70,5	170,1	29%
Entitatea 2	25	665,3	0	665,3	0
Entitatea 3	6	348,0	26,1	321,9	7,5%
TOTAL:	37	1253,9	96,6	1157,3	7,7%

Sursa: Datele din documentele de lucru aferente auditului situațiilor financiare consolidate ale MECC la situația din 31 decembrie 2021.

Datele din tabelul de mai sus demonstrează că scopul moratoriului nu a fost atins. Economii scontate aferente a 25 de funcții vacante din cadrul Entității 2 nu s-au înregistrat, iar cele așteptate pentru câte 6 funcții vacante ale Entităților 1 și 3 au constituit 29% și, respectiv, 7,5% din fondul remunerării muncii supus moratoriului.

Astfel, fondul de remunerare economisit de 3 entități în cifre absolute a alcătuit 96,6 mii lei, sau 7,7% din fondul remunerării muncii aferent a 37 de unități vacante supuse moratoriului, în valoare de 1 253,9 mii lei. Diferența dintre fondul de remunerare aferent funcțiilor vacante și fondul de remunerare economisit în mărime de 1 253,9 mii lei a fost utilizată pentru acordarea unor drepturi salariale suplimentare personalului de bază deja

³² Hotărârea Guvernului nr. 942 din 22.12.2020 „Pentru stabilirea moratoriului temporar privind încadrarea personalului din sectorul bugetar în funcțiile vacante înregistrate”.

angajat, cum ar fi: sporul pentru cumulare și cumulul de funcții, sporul pentru munca suplimentară/supraprogram³³.

Tot mai multe instituții din sectorul bugetar suferă de lipsa specialiștilor și de fluctuația cadrelor legate în principal de salarizarea insuficientă. Un exemplu elocvent în acest sens servește situația creată la CNAS, care a înregistrat o lipsă de personal în subdiviziunile structurale de 20% (236 de funcții). Eforturile depuse de instituție pentru organizarea a 39 de concursuri de angajare s-au soldat cu angajarea a 92 de specialiști, însă problema cadrelor nu a fost soluționată pe deplin, deoarece, în scurt timp, 94 de angajați cu experiență s-au eliberat din funcțiile deținute³⁴. Astfel, mediul și condițiile de activitate ale specialiștilor din domeniul protecției și asistenței sociale *versus* remunerarea muncii devin tot mai dezechilibrate și neatractive. Volumul de lucru, responsabilitatea și intensitatea sunt în creștere și solicită muncă suplimentară peste orele de program, pentru asigurarea prestării serviciilor cetățenilor, în special contingentului specific deservit.

Suprasolicitarea personalului în realizarea volumului de muncă preconizat și pentru funcțiile vacante, nerespectarea de către angajator a prevederilor legale³⁵, neasigurarea promovării și implementării unui management eficient al resurselor umane, precum și situația excepțională instituită în ultimii 2 ani conduc la acumularea zilelor de concedii nefolosite, fenomen ce atrage după sine riscul major de perturbare a echilibrului bugetar al autorității. Exemplificăm aceste tendințe negative prin informația prezentată în tabelul de mai jos care vizează MAI și MEC (sursa: Datele misiunilor de audit³⁶).

Informații privind zilele de concedii nefolosite și fondul necesar pentru achitarea acestora înregistrate de MEC (cu unele instituții din subordine) și MAI (cu subdiviziunile din subordine)

Entitatea	Concedii nefolosite la 31.12.2021		Fond necesar pentru achitarea concediilor nefolosite (mii lei)
	Total zile	Total angajați	
Subdiviziunile Ministerului Afacerilor Interne	378900	5334	135400,0
Ministerul Educației și Cercetării	2468	54	1142,7
Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare	127	8	64,0
Centrul Sportiv de Pregătire a Loturilor Naționale	134	2	60,4
Institutul de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor	159	7	75,3
Muzeul Național de Istorie a Moldovei	162	5	41,7
TOTAL pe 2 domenii:	381950	5410	136784,1

³³ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1187/hotararea-nr40-din-29-iulie-2022-cu-privire-la-raportul ; https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1188/hotararea-nr41-din-29-iulie-2022-cu-privire-la-raportul ; https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1189/hotararea-nr42-din-29-iulie-2022-cu-privire-la-raportul

³⁴ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1170/hotararea-nr-17-din-24-mai-2022-cu-privire-la

³⁵ Art. 118 alin.(4) din Codul muncii al Republicii Moldova nr. 154 din 28.03.2003.

³⁶ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1185/hotararea-nr33-din-01-iulie-2022-cu-privire-la-raportul ; https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1187/hotararea-nr40-din-29-iulie-2022-cu-privire-la-raportul ; https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1188/hotararea-nr41-din-29-iulie-2022-cu-privire-la-raportul ; https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1189/hotararea-nr42-din-29-iulie-2022-cu-privire-la-raportul

La situația din 31.12.2021, circa 5 410 angajați din cadrul subdiviziunilor MAI și din 5 entități din cadrul MEC înregistrau restanțe la concediul anual (381,95 mii zile de concediu nefolosite), ceea ce impune obligații legale față de personalul încadrat, în sumă de circa 136,8 mil. lei.

Cel mai mare număr de restanțe la concediul anual per angajat s-a înregistrat în cadrul MAI (variază de la 300 până la 714 zile) și vizează 287 de angajați care au acumulat zile de concediu nefolosite încă din anul 2010, inclusiv 14 angajați - din perioada 1992-2000. Întrucât calculul indemnizației de concediu și al compensației pentru concediul nefolosit se efectuează în raport cu salariul mediu realizat în ultimele 3 luni³⁷ pentru funcția deținută până la eliberare, probele de audit acumulate permit exemplificarea elocventă a problemei. *Astfel, în anul 2021, unul din angajații eliberați a beneficiat de drepturi salariale la eliberare în sumă de 945,7 mii lei, din care 529,2 mii lei - indemnizația pentru zilele de concediu nefolosite (552 de zile), și 416,5 mii lei - indemnizația unică la eliberare.*

Concediile neutilizate în anii precedenți, inclusiv istorice, reprezintă cheltuieli bugetare suplimentare, care urmează a fi executate în exercițiile financiare viitoare, nefiind acoperite cu resurse financiare bugetare, ceea ce condiționează perturbarea echilibrului bugetar al ministerului.

Un alt aspect, aferent sistemului de salarizare în sectorul bugetar, se referă la faptul că entitățile publice diminuează artificial valoarea fondului de salarizare, în statele de personal nefiind incluse unitățile de post de deservire tehnică ce asigură funcționarea autorității publice, acestea activând în baza contractelor de prestări servicii.

Din cauza că salariul este o pârghie extrem de sensibilă, concluzionăm că aplicarea unor soluții drastice privind sistemul de remunerare ar avea implicații negative. Totuși, este oportună identificarea mecanismelor legale de asigurare a remunerării salariaților din sistemul bugetar în mod corect, transparent, echitabil și în baza performanței și eficienței activității desfășurate.

³⁷ Hotărârea Guvernului nr.426 din 26.04.2004 „Privind aprobarea Modulului de calculare a salariului mediu”.

Tehnologii informaționale

Un factor-cheie pentru dezvoltarea societății informaționale în Republica Moldova îl constituie accesul la rețelele și serviciile publice de comunicații electronice. Odată cu lansarea Portalului de Date Guvernamentale date.gov.md (2011) și implementarea semnăturii digitale mobile (2012), proiectelor și inițiativelor M-Cloud (2012), MPass (2013), MPay (2013), MSign (2013), MConnect (2014) etc., în Republica Moldova s-a creat infrastructura națională de e-guvernare. Eficiența îndeplinirii de către stat a funcțiilor sale este determinată de: eficiența lucrului intern al fiecărei instituții în parte; eficiența interacțiunii autorităților publice; eficiența interacțiunii cu cetățenii și întreprinderile/antreprenorii.

De asemenea, Programul Național de Modernizare a Serviciilor Guvernamentale 2014-2016³⁸, Planul de acțiuni privind reforma de modernizare a serviciilor publice pentru anii 2017-2021³⁹ și Proiectul Modernizarea Serviciilor Guvernamentale 2018-2023 au contribuit substanțial la eliminarea formatului vechi de prestare a serviciilor publice, asigurând modernizarea și consolidarea acestora, îmbunătățind nivelul de calitate pentru satisfacerea așteptărilor cetățenilor. Totuși, avantajele tehnologiilor digitale sunt diminuate de problemele de siguranță și confidențialitate, de un acces insuficient la Internet, un grad scăzut de funcționalitate, de lipsa competențelor necesare sau a accesibilității serviciilor.

Misiunile de audit efectuate au elucidat un șir de probleme sistemice, factori de risc și neconformități cu impact negativ asupra eficienței și eficacității utilizării resurselor financiare alocate/utilizate în domeniul TI, precum și riscuri de securitate și de integritate a datelor prelucrate prin intermediul SI. Printre acestea, se evidențiază:

- lipsa unei viziuni strategice unice a TI (noua strategie TI se află abia în proces de elaborare și avizare⁴⁰) privind automatizarea proceselor din domeniul public (a unor strategii sectoriale TI) generează situații de elaborare și implementare în paralel a SI care automatizează aceleași procese, fie procese similare;
- nu toate sistemele informaționale implementate în sectorul public sunt funcționale și utilizate corespunzător, fapt ce afectează eficiența și eficacitatea resurselor investite;

³⁸ Hotărârea Guvernului nr.122 din 18.02.2014 „Cu privire la Programul de reformare a serviciilor publice pentru anii 2014-2016”.

³⁹ Hotărârea Guvernului nr.966 din 09.08.2016 „Pentru aprobarea Planului de acțiuni privind reforma de modernizare a serviciilor publice pentru anii 2017-2021”.

⁴⁰ <https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-initierea-elaborarii-strategiei-de-transformare-digitala-a-republicii-moldova-pentru-anii-20232030-stdm-2030/9355>

- dezvoltarea SI cu aplicarea superficială a prevederilor legislației în domeniul TIC, precum și neintegrarea acestora cu platformele și serviciile electronice guvernamentale⁴¹ cauzează un grad de interoperabilitate și schimb de informații între SI de stat redus și costuri adiționale în vederea conformării acestora la cerințele impuse pentru obținerea impactului scontat;
- capacitatea instituțională limitată a autorităților publice pentru gestiunea proiectelor de creare și dezvoltare a SI, gestionarea/administrarea și mentenanța SI, generată inclusiv de curențele politicilor de cadre și salariale, condiționează necesitatea achiziționării serviciilor de creare, mentenanță a SI și generează dependența considerabilă a calității SI și a serviciilor aferente transmise beneficiarului de conștiințiozitatea elaboratorului/dezvoltatorului acestuia sau de nivelul conlucrării cu beneficiarul;
- lipsa unei evidențe eficiente și conforme centralizate (la nivel național) a resurselor informaționale de stat existente și a sistemelor informaționale care formează și utilizează resursele respective;
- gradul de cunoaștere/percepție de către autoritățile din sectorul public a terminologiei/noțiunilor și a cadrului normativ relevant domeniului TIC este redus;
- externalizarea serviciilor de dezvoltare/elaborare și mentenanță a SI condiționează riscuri majore de securitate și integritate a datelor prelucrate prin intermediul sistemelor respective;
- fie că sunt ori nu înregistrate în evidența contabilă a entităților publice, SI nu sunt utilizate/valorificate corespunzător, ceea ce afectează veridicitatea raportării elementelor patrimoniale reflectate în situațiile financiare ale autorităților publice.

În concluzie, vrem să atragem atenția că, la moment, TIC sunt privite drept un serviciu adițional, detașat de procesele și activitățile de bază ale entităților, iar dezvoltarea tehnologiilor este considerată doar o necesitate pentru suportul altor activități. În realitățile moderne însă TIC tot mai des sunt catalogate drept un factor ce condiționează și care permite obținerea unor rezultate fiabile în dezvoltare, dar nu un proces de suport care asigură condițiile necesare de dezvoltare. Este necesar să înțelegem că dezvoltarea maturității sistemului public în aspectul TIC va permite obținerea performanțelor sporite din utilizarea sistemelor informaționale, inclusiv în cazul finanțării din surse externe, dar și a fondurilor publice, în administrarea serviciilor publice și prestarea serviciilor cetățenilor.

⁴¹ MCloud, MConnect, MPass, MSign etc.

Administrarea Autorităților Publice Locale

Administrația publică locală (APL) reprezintă totalitatea autorităților publice locale constituite, în condițiile legii, pentru promovarea intereselor generale ale locuitorilor unei unități administrativ-teritoriale⁴². Structura administrativ-teritorială a Republicii Moldova este caracterizată printr-o fragmentare pronunțată, cuprinzând 896 de autorități publice locale de nivelul I (orașe, sate, comune, municipii) și 35 de autorități publice locale de nivelul II.

Informații privind valoarea patrimoniului public al unităților administrativ-teritoriale în anii 2019-2021⁴³

Indicatorul		2019	2020	2021
TOTAL	Numărul de entități	3063	3049	3080
	Valoarea patrimoniului public local gestionat, milioane lei	40.577,17	58.001,53	69.540,98
<i>Inclusiv</i>				
Instituții publice locale	Numărul	2.123	2.127	2.101
	Valoarea mijloacelor fixe și OMV, milioane lei	31.587,94	49.064,37	58.693,05
Întreprinderi municipale	Numărul	588	579	618
	Valoarea capitalului social, milioane lei	1.177,40	1.338,95	1.634,61
	Valoarea capitalului propriu, milioane lei	4.481,27	4.365,60	5.084,39
Pachete de acțiuni societăți comerciale în	Numărul	56	53	76
	Cota publică, conform capitalului propriu, milioane lei	1.770,03	1.733,54	2.569,94
	Cota publică, conform valorii nominale, milioane lei	879,55	900,99	893,86
I.P. medico-sanitare	Numărul	296	290	285
	Valoarea mijloacelor fixe și OMV, milioane lei	2.737,93	2.838,02	3.193,60

Conform datelor din Registrul patrimoniului public, ținut de Agenția Proprietății Publice, la situația din 01 ianuarie 2022, valoarea patrimoniului public al unităților administrativ-teritoriale constituia 69 540,98 mil. lei în 3 080 de entități.

Probele acumulate pe parcursul misiunilor de audit asupra APL relevă că majoritatea deficiențelor și iregularităților identificate poartă un caracter sistemic, fiind caracteristice tuturor UAT. Pentru unele din acestea, autoritățile centrale de specialitate nu au elaborat soluții fezabile. Unele dintre cele mai reprezentative probleme se referă la:

- executarea necorespunzătoare a obligației de încasare a veniturilor, în calitate de administratori de buget⁴⁴, cu excepția câtorva tipuri de impozite și taxe, administrate de Serviciul de colectare a impozitelor și taxelor locale (SCITL) din cadrul primăriilor⁴⁵;
- nu este asigurată o evidență analitică conformă a soldurilor creanțelor și datoriiilor, calculelor și achitărilor aferente impozitelor și taxelor locale;

⁴² Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală.

⁴³ <http://www.app.gov.md/balanta-patrimoniului-public-3-385>

⁴⁴ Art.31 alin.(4) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25.07.2014.

⁴⁵ Hotărârea Guvernului nr.998 din 20.08.2003 „Privind activitatea serviciului de colectare a impozitelor și taxelor din cadrul primăriei”.

- deși cadrul legal⁴⁶ prevede că una din sursele bugetelor raionale o constituie veniturile proprii⁴⁷, această componentă nu poate fi accesată și vizualizată în SIA „Contul curent al contribuabilului” al SFS, deoarece aceste venituri sunt integrate în componența veniturilor UAT de nivelul I, astfel nefiind asigurată posibilitatea monitorizării și/sau integrării în rapoartele financiare a creanțelor (restanțelor) și datoriilor (avansurilor) aferente impozitelor și taxelor ce constituie venituri ale BUAT de nivelul II;
- lipsește o bază de date unică și completă privind bunurile imobile (evaluate și neevaluate în scopuri fiscale, impozabile sau scutite de impozitare), indiferent de proprietarul acestora (persoane fizice sau juridice, de drept public sau privat).

Componența bugetului autorităților publice locale în anii 2019-2021

mlrd. lei

BUAT	2019	2020	2021
Venituri	16,72	18,26	20,38
Cheltuieli	16,94	17,93	20,34
Deficit	-0,22	0,33	0,04
Transferuri de la BS, total	11,96	13,63	14,2
<i>% transferurilor de la BS din veniturile BUAT</i>	<i>71,51</i>	<i>74,64</i>	<i>69,68</i>
- cu destinație generală	2,056	2,418	2,27
- cu destinație specială	9,901	11,212	11,94

În componența bugetului de stat pe anul 2021, pentru bugetele locale de ambele niveluri au fost inițial aprobate transferuri în sumă totală de 14,2 mlrd. lei, acestea fiind în creștere de la an la an: în 2020 - 13,63 mlrd. lei, și respectiv, 11,96 mlrd. lei - în 2019. Transferurile de la bugetul de stat constituie circa 70% din bugetul APL.

Auditul constată în continuare alocarea din bugetul de stat a transferurilor cu destinație specială în lipsa unor proceduri de verificare a utilizării acestora de către UAT, inclusiv conform destinației, ceea ce a condiționat neutilizarea și/sau utilizarea lor contrar destinației. Mai mult decât atât, lipsa unor cerințe normativ-metodologice de evidență a utilizării transferurilor cu destinație specială nu permite reflectarea în evidența contabilă a datoriilor față de bugetele de nivel superior privind transferurile neutilizate sau utilizate contrar destinației.

O altă problemă aferentă activității APL se referă la statele pe personal și competențele acestora. Deși cadrul legal prevedea aprobarea statului de personal în fiecare an calendaristic, în unele UAT, pe parcursul ultimilor ani, nu a avut loc aprobarea de Consiliul local și avizarea de Cancelaria de Stat a acestora. Totodată, statele de personal nu includ unități de deservire tehnică ce asigură funcționarea autorității publice, contabilitatea centralizată și personalul auxiliar din serviciul primăriei, fapt ce contravine prevederilor

⁴⁶ Art.5 alin.(3) subalin.1) lit.a) din Legea nr.397-XV din 16.10.2003 privind finanțele publice locale.

⁴⁷ Venituri proprii: taxele pentru resursele naturale; impozitul privat (conform apartenenței patrimoniului); alte venituri prevăzute de legislație.

normative⁴⁸. De asemenea, contrar cadrului normativ, la multe APL schemele de încadrare nu au fost înregistrate la Ministerul Finanțelor.

De numeroase deficiențe este afectat și procesul de achiziții publice la UAT, printre cele mai semnificative înregistrându-se: autoritățile contractante nu au asigurat pe deplin transparența achizițiilor publice, omițând publicarea în termenele regulamentare⁴⁹ a planului de achiziții pe pagina web a UAT și a anunțului de intenție privind achizițiile publice în Buletinul achizițiilor publice; planificarea necorespunzătoare a achizițiilor publice a determinat neelaborarea planului anual de achiziții sau neindicarea în acesta a unui șir de achiziții; efectuarea unor proceduri de achiziție a lucrărilor după efectuarea de către operatorul economic a lucrărilor/serviciilor contractate; grupul de lucru din cadrul UAT nu a întocmit rapoartele stabilite de prevederile regulamentare⁵⁰ privind executarea contractuală, reclamațiile înaintate și sancțiunile aplicate; UAT nu a cerut de la antreprenori garanții de bună execuție a contractelor sau nu a asigurat perceperea garanției de bună execuție în cadrul valorificării investițiilor/reparațiilor capitale etc.

Ca și în anii precedenți, auditul public extern continuă să ateste, la nivelul APL, multiple deficiențe în domeniul financiar-contabil, determinate de un control intern managerial defectuos, monitorizarea neadecvată a activităților bugetar-contabile, lipsa cadrului normativ-metodologic corespunzător, precum și de lipsa unor abordări coerente a politicilor în domeniul contabil implementate de Ministerul Finanțelor. Astfel, APC din domeniul economic, financiar, fiscal, cadastral, statistic, de mediu, de drept etc. nu asigură AAPL cu o asistență relevantă privind implementarea la nivel local a strategiilor și mecanismelor aferente politicilor publice (naționale, sectoriale, regionale), prin elaborarea instrumentelor regulatorii și administrative și asigurarea unei comunicări relevante. Ca urmare, deși APC dispun de mecanismele legale, acestea nu-și asumă responsabilitățile de rigoare în materie de coparticipare la identificarea, evaluarea și monitorizarea potențialului economico-financiar al teritoriului, monitorizarea plenitudinii încasării veniturilor în bugetele locale, în special a impozitului pe bunurile imobiliare și taxelor locale, pentru protecția mediului etc.

⁴⁸ Pct. 17, 172 și 18 din Metodologia cu privire la completarea și avizarea statului de personal.

⁴⁹ Art.6 lit. b), art.27 alin.(1) din Legea nr.131 din 03.07.2015 privind achizițiile publice; pct.18 din Hotărârea Guvernului nr.1419 din 28.12.2016 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de planificare a contractelor de achiziții publice”.

⁵⁰ Pct.34 din Hotărârea Guvernului nr.667 din 27.05.2016 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la activitatea grupului de lucru pentru achiziții”.

Combaterea fraudei și corupției

În conformitate cu Standardele Internaționale ale Instituțiilor Supreme de Audit, Curtea trebuie să analizeze fenomenul de corupție în cadrul fiecărui audit.

În cazurile identificării în timpul misiunilor de audit a suspiciunilor întemeiate cu privire la o infracțiune sau un delict, CCRM, potrivit prevederilor Codului de procedură penală, notifică organul responsabil să investigheze infracțiunile și delictele referitor la încălcările ce cad sub incidența Codului penal.

În perioada de raportare (septembrie 2021 - septembrie 2022), ca urmare a evaluării riscurilor de fraudă și eroare în procesul de administrare a finanțelor și a patrimoniului public, Curtea de Conturi a remis organelor de drept materialele a **13** misiuni de audit, pe marginea cărora au fost pornite **5** cauze penale, s-a dispus refuzul în pornirea urmăririi penale cu privire la un raport de audit, iar **6** rapoarte de audit se află în proces de examinare.

Cazurile identificate de către auditori cu prezența indicatorilor de fraudă s-au referit, în special, la încălcări ce țin de:

- procesul de achiziționare a echipamentelor pentru realizarea rețelei de radiocomunicații în standard TETRA⁵¹;
- procesul de realizare a achizițiilor publice în cadrul sistemului Ministerului Educației, Culturii și Cercetării în anul 2020⁵²;
- performanțele atinse în cadrul proiectelor finanțate din fondurile externe pentru dezvoltarea agricolă⁵³;
- măsurile întreprinse în vederea asigurării cetățenilor cu vaccinuri pentru combaterea infecției COVID-19⁵⁴;
- procesul de gestionare a apei, zonelor de protecție, terenului fondurilor apelor și construcțiilor hidrotehnice aferente acestora⁵⁵;

⁵¹ Hotărârea Curții de Conturi nr.50 din 10.09.2021 „Cu privire la Raportul auditului conformității asupra achizițiilor publice în cadrul sistemului Ministerului Afacerilor Interne în anii 2019-2020”.

⁵² Hotărârea Curții de Conturi nr.54 din 28.09.2021 „Privind Raportul auditului conformității achizițiilor publice în cadrul sistemului Ministerului Educației, Culturii și Cercetării în anul 2020”.

⁵³ Hotărârea Curții de Conturi nr.68 din 13.12.2021 „Cu privire la Raportul auditului performanței atinse în cadrul proiectelor finanțate din fondurile externe gestionate prin intermediul Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor Fondului Internațional pentru Dezvoltare Agricolă”.

⁵⁴ Hotărârea Curții de Conturi nr.71 din 16.12.2021 „Pentru aprobarea Raportului auditului performanței „Autoritățile competente au întreprins suficiente măsuri în vederea asigurării cetățenilor cu vaccinuri și atingerii imunității colective pentru combaterea infecției COVID-19?”.

⁵⁵ Hotărârea Curții de Conturi nr.73 din 20.12.2021 „Cu privire la Raportul auditului conformității administrării și gestionării corpurilor de apă de suprafață, zonelor de protecție, terenului fondului apelor și construcțiilor hidrotehnice aferente acestora”.

- utilizarea mijloacelor publice destinate motivării financiare a personalului implicat în prevenirea, depistarea și tratarea infecției de COVID-19⁵⁶;
- calcularea și achitarea mijloacelor publice pentru remunerarea angajaților din domeniile sociale și de sănătate în absența acestora la locul de muncă pe teritoriul Republicii Moldova;
- gestionarea bugetului și patrimoniului public în anii 2018-2020 la unitatea administrativ-teritorială mun. Bălți⁵⁷;
- alocarea mijloacelor financiare pentru efectuarea unor lucrări capitale⁵⁸.

Unul din aspectele cele mai des afectate de fraudă vizează gestiunea transparentă și responsabilă a patrimoniului și finanțelor publice. În mare măsură, de eficiența gestionării patrimoniului va depinde situația economico-financiară a entităților. Este plauzibil faptul că numeroase entități publice transmit activele neutilizate în locațiune/arendă sau comodat, iar o asemenea activitate implică prezența riscurilor de corupție.

Achizițiile publice reprezintă un domeniu predispus fraudei și corupției, care, prin efectele multiple și complexe, erodează statul pe toate dimensiunile, în special, relațiile sociale, administrative și juridice din societate. Eventualele pierderi din achizițiile publice afectează dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor publice, concomitent ducând și la deteriorarea mediului de afaceri și la afectarea calității vieții cetățenilor. Mai mult decât atât, atingerea unei performanțe în achizițiile publice poate fi asigurată prin îmbunătățirea cadrului de reglementare, supraveghere și control al achizițiilor publice.

În perioada întocmirii prezentului Raport, organele de drept/urmărire penală instrumentau 57 de cauze penale pornite în baza rapoartelor de audit din anii precedenți, din care 29 de cauze penale - din anul 2018, 9 cauze penale - din anul 2017, 10 cauze penale - din anul 2016, și 9 cauze penale - din anul 2015.

Pentru a asigura finalitatea cauzelor pornite, cât și în scopul reprezentării intereselor publice, Curtea de Conturi participă în calitate de parte în diferite procese aflate pe rolul instanțelor de judecată. În perioada de referință, interesele Curții de Conturi au fost reprezentate în instanțele de judecată în cadrul litigiului S.R.L. „Avia-Invest” versus CCRM în contencios administrativ, care s-a finalizat în instanța de fond cu câștig de cauză în folosul CCRM.

⁵⁶ Hotărârea Curții de Conturi nr.5 din 17.02.2022 „Pentru aprobarea Raportului auditului conformității asupra realizării măsurilor de motivare și susținere financiară a personalului implicat în prevenirea, depistarea și tratamentul infecției COVID-19 și a măsurilor de supraveghere și monitorizare a persoanelor aflate în carantină”.

⁵⁷ Hotărârea Curții de Conturi nr.12 din 31.03.2022 „Cu privire la Raportul auditului conformității asupra procesului bugetar și gestionării patrimoniului public în anii 2018-2020 la unitatea administrativ-teritorială mun. Bălți”.

⁵⁸ Hotărârea Curții de Conturi nr.54 din 28.09.2021 „Privind Raportul auditului conformității achizițiilor publice în cadrul sistemului Ministerului Educației, Culturii și Cercetării în anul 2020”.

Colaborarea CCRM cu Parlamentul

Curtea de Conturi are un rol unic în ceea ce privește contribuția la îmbunătățirea gestiunii banilor publici în mod responsabil și transparent. Parlamentul se bazează pe rezultatele de audit și pe expertiza Curții pentru a exercita controlul parlamentar și a identifica domeniile în care se pot face îmbunătățiri și se pot promova bunele practici. În acest mod, Curtea de Conturi contribuie la îmbunătățirea standardelor de guvernanță, de gestionare, de luare a deciziilor și de utilizare mai eficientă a banilor publici.

În contextul multitudinii problemelor ce țin de buna gestionare a banului public, rolul Comisiei parlamentare de profil, dar și al altor comisii specializate este unul forte, ținând cont de pârghiile de responsabilizare a managementului entităților supuse auditului și nu doar, iar Curtea de Conturi pune un accent deosebit pe conlucrarea cu Comisia de control al finanțelor publice (CCFP) în special, dar și cu Parlamentul per ansamblu, asigurând o colaborare transparentă și eficientă în acest proces.

Extinderea conlucrării cu comisiile parlamentare în contextul auditurilor tematice aferente domeniilor de supraveghere parlamentară este una din prioritățile Strategiei de dezvoltare a CCRM pentru perioada 2021-2025.

În perioada 16 septembrie 2021 - 15 septembrie 2022, CCFP a examinat 50 de rapoarte aprobate de CCRM, în cadrul ședințelor participând reprezentanți ai Curții de Conturi, cât și ai entităților auditate. Ca urmare a acestor audieri, au fost emise 50 de rapoarte ale Comisiei, care includ deciziile acesteia privind condițiile și termenele de raportare despre acțiunile întreprinse în vederea implementării recomandărilor CCRM, cu informarea Comisiei despre rezultatele monitorizării privind executarea Hotărârilor Curții. Asupra rezultatelor implementării recomandărilor din rapoartele CCFP, Curtea a informat Comisia în mod corespunzător, anexând informația cu referire la acțiunile entităților în vederea remedierii deficiențelor de audit.

Prin examinarea în cadrul CCFP a rezultatelor misiunilor de audit public extern realizate de CCRM, se exercită controlul asupra BS, BASS și FAOAM, precum și asupra bugetelor consolidate ale ministerelor și altor autorități după implementarea acestora, inclusiv din punctul de vedere al fiabilității, preciziei, plenitudinii și conformității cu procedurile/legile aplicate, precum și evaluarea măsurii în care bugetele au fost executate în scopurile indicate la adoptarea acestora.

Unele rapoarte de audit ale Curții de Conturi au fost examinate și în cadrul Comisiei protecție socială, sănătate și familie (Raportul auditului conformității asupra implementării

Proiectului de construcție a locuințelor pentru păturile socialmente vulnerabile), Comisiei mediu și dezvoltare regională (Raportul auditului conformității administrării și gestionării fondului forestier de către Agenția „Moldsilva”).

La fel, în perioada de raportare Curtea de Conturi a transmis Comisiei de anchetă care examinează modul de exploatare a substanțelor minerale utile și determinarea impactului asupra mediului, materialele aferente a 4 misiuni de audit⁵⁹.

La 23.06.2022, au fost audiate în ședință plenară rapoartele de audit privind executarea bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, pentru exercițiul bugetar 2021, simultan cu rapoartele respective ale Guvernului.

Pe parcursul perioadei de raportare, prin derogare de la prevederile art.88 din Legea nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni și ale art. 32 din Legea nr. 260/2017 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova, Parlamentul a votat realizarea de către CCRM a *auditului conformității cheltuielilor și a investițiilor capitale la întreprinderile de gaze naturale cărora le-au fost impuse obligațiile de serviciu public, precum și la întreprinderile înrudite, astfel cum sunt definite în Legea nr. 10/2016 cu privire la gazele naturale, inclusiv la cele deținute indirect pe perioada 2017-2021*⁶⁰. Având în vedere importanța activității acestor întreprinderi la nivel național și impactul direct asupra cetățenilor Republicii Moldova, precum și interesul public sporit atunci când perturbările din domeniul energetic afectează negativ consumatorii/cetățenii, Parlamentul a solicitat Curții de Conturi realizarea acestui audit. Rezultatele misiunii de audit urmează a fi raportate către finele lunii noiembrie 2022.

În final, subliniem adeziunea la Documentul SIGMA nr.54⁶¹, care specifică că „*Instituția supremă de audit are rolul de a furniza rapoarte și informații independente și obiective privind fiabilitatea rapoartelor financiare ale Guvernului, utilizarea resurselor financiare, gestionarea activelor, respectarea legilor*”, pe care Parlamentul le utilizează pentru îmbunătățirea cadrului legal și pentru exercitarea funcției de control parlamentar.

⁵⁹ Hotărârea Curții de Conturi nr.67 din 16.12.2020 „Cu privire la Raportul auditului conformității calculării și încasării taxelor pentru resursele naturale”; Hotărârea Curții de Conturi nr.73 din 20.12.2021 „Cu privire la Raportul auditului conformității administrării și gestionării corpurilor de apă de suprafață, zonelor de protecție, terenului fondului apelor și construcțiilor hidrotehnice aferente acestora”; Hotărârea Curții de Conturi nr.74 din 20.12.2021 „Cu privire la Raportul auditului conformității administrării și gestionării fondului forestier de către Agenția „Moldsilva””; Hotărârea Curții de Conturi nr.28 din 27.06.2022 „Cu privire la Raportul auditului conformității eliberării actelor permissive și administrării taxelor, amenzilor și plăților aferente mediului”.

⁶⁰ Legea nr.244 din 24.12.2021 privind efectuarea auditului public extern în domeniul gazelor naturale.

⁶¹ <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/d56ab899en.pdf?expires=1661436644&id=id&accname=guest&checksum=9FE6C6C30D53923ECC654CDC89A669> Developing effective working relationships between supreme audit institutions and parliaments. SIGMA PAPER No. 54 („Dezvoltarea unor relații de lucru eficiente între instituțiile supreme de audit și parlamente”).

Impactul activității de audit

Impactul activității de audit a Curții de Conturi a Republicii Moldova poate fi definit ca efectul sau influența unui audit ori a Curții asupra entităților auditate, a Guvernului, a Parlamentului sau a societății, ori, altfel spus, impactul este schimbarea rezultată dintr-un audit.

În conformitate cu principiile de audit definite în INTOSAI-P 12 „Valoarea și beneficiile ISA - făcând o diferență în viețile cetățenilor”, Curtea de Conturi prin activitatea desfășurată tinde să demonstreze relevanța continuă pentru cetățeni, Parlament și alte părți interesate.

Curtea de Conturi tinde constant spre diminuarea numărului și îmbunătățirea calității recomandărilor formulate ca urmare a misiunilor de audit efectuate, în acest scop intensificând procesul de comunicare și conlucrare cu entitățile auditate pe parcursul misiunilor de audit. Astfel, o parte semnificativă din deficiențele constatate sunt remediate pe parcursul misiunilor de audit.

În acest context, entitățile supuse auditului au abordat corespunzător problemele identificate, drept rezultat, în perioada septembrie 2021 - septembrie 2022, pe parcursul misiunilor de audit realizate *s-a reușit*:

- înregistrarea și corectarea înscrisurilor în evidența contabilă în sumă totală de **293,7 mil.lei**;
- evaluarea și contabilizarea clădirilor și terenurilor în valoare totală de **160,8 mil.lei**, (inclusiv **33** de terenuri cu suprafața de **56,6** ha), precum și alte **51** de clădiri și **54** de terenuri a căror valoare justă urmează a fi determinată;
 - calcularea uzurii mijloacelor fixe în sumă totală de **4,73 mil.lei**;
 - capitalizarea cheltuielilor aferente investițiilor capitale efectuate la reconstrucția obiectivelor în sumă totală de **10,4 mil.lei**;
- majorarea valorii altor creanțe ale autorităților/instituțiilor bugetare în sumă totală de **11,1 mil.lei**.

Curtea de Conturi, prin înaintarea recomandărilor și monitorizarea executării lor, contribuie la modificarea/armonizarea cadrului juridic. Impactul unor recomandări ale Curții de Conturi sunt greu de cuantificat, însă anume aceste schimbări produc efecte benefice și contribuie la protejarea banului public, mediului economic și social, precum și asigură o mai bună transparență a serviciilor publice prestate de autoritățile statului. Aceste recomandări țin de (1) modificarea legislației, (2) elaborarea mecanismelor,

conceptelor, regulamentelor și metodologiilor pe domenii de competență, (3) îmbunătățirea raportării, (4) consolidarea controalelor interne etc.

Un progres important în asumarea răspunderii Guvernului și responsabilizarea entităților auditate a fost includerea în Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2021-2022 a 114 acțiuni rezultate din 65 de Hotărâri ale Curții de Conturi. Analiza nivelului de realizare a acestor acțiuni denotă că, la situația din 30 iunie 2022, 23 din acțiunile planificate au fost implementate în totalitate, iar celelalte sunt implementate parțial sau în proces de implementare. Cele mai multe acțiuni întreprinse de Guvern se referă la domeniul „*Transformare digitală*”, fiind realizate următoarele:

- a fost aprobat Conceptul SI „Registrul de stat al serviciilor publice” și Regulamentul privind modul de ținere a RSSP;
- a fost aprobat Regulamentul privind modul de funcționare și utilizare a Serviciului guvernamental de livrare (MDelivery);
- au fost aprobate Conceptul Sistemului informațional „Registrul resurselor și sistemelor informaționale de stat”, Regulamentul privind modul de ținere a Registrului resurselor și sistemelor informaționale de stat, Conceptul Sistemului informațional „Catalogul semantic” și Regulamentul privind modul de ținere a Registrului format de Sistemul informațional „Catalogul semantic”;
- a devenit funcțional și a fost lansat noul portal Catalogul Semantic (<https://semantic.gov.md/ro>).

În domeniul „*Sănătății*” la fel au fost realizate acțiuni care se referă, în principal, la:

- efectuarea analizei de impact și examinarea oportunității de modificare a Programului unic al asigurării obligatorii de asistență medicală, în vederea extinderii volumului de servicii de asistență medicală primară, de ambulatoriu și spitalicești;
- asigurarea cadrului normativ primar privind compensarea dispozitivelor medicale din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală;
- stabilirea mecanismului de compensare a dispozitivelor medicale în condițiile asigurării obligatorii de asistență medicală;
- elaborarea Programului național de răspuns la tuberculoză.

Cu referire la domeniul „*Dezvoltare regională*”, s-a reușit:

- definitivarea și aprobarea noii Strategii naționale de dezvoltare regională pentru anii 2022-2028⁶²;
- alinierea cadrului legislativ la noua paradigmă de dezvoltare regională, bazată pe competitivitatea regiunilor și implicarea autorităților publice locale și centrale în dezvoltarea economică locală⁶³;
- reglementarea modului de alocare a mijloacelor din Fondul național de dezvoltare regională pentru proiectele selectate de dezvoltare regională⁶⁴.

La fel, prin implementarea recomandărilor de audit transpuse în Planul de acțiuni al Guvernului în domeniul „**Agricultură și dezvoltare rurală**”, s-a reușit:

- modificarea cadrului legal privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului, în vederea facilitării procesului de creare a fâșiilor forestiere de protecție a câmpurilor⁶⁵;
- în scopul sporirii investițiilor în agricultură și mediul rural, au fost elaborate și aprobate modificările la modul de repartizare a mijloacelor Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural⁶⁶.

Cu referire la domeniul „**Educație și cercetare**”, menționăm că, prin emiterea mai multor ordine de către ministerul de resort, a fost modificată Metodologia de finanțare bugetară a instituțiilor de învățământ superior.

La fel, în domeniul „**Achiziții publice**” au fost inițiate mai multe modificări ale cadrului legal. La moment se află în proces de reglementare achizițiile de valoare mică, fiind înaintate inițiative de modificare a Legii achizițiilor publice nr.131/2015⁶⁷. Totodată, ca urmare a monitorizării implementării recomandărilor de audit, mai multe entități au raportat că au elaborat planurile de achiziții în modul corespunzător, acordând o atenție mai sporită fundamentării propunerilor de achiziții.

Analiza activităților entităților auditate, realizate prin prisma gradului de implementare a măsurilor din rapoartele de audit din anii precedenți, relevă, la unele entități, o creștere progresivă a calității managementului financiar - factor generator de performanță și premisă pentru optimizarea activității, iar la alte instituții - o eficientizare a

⁶² Hotărârea Guvernului nr.40/2022 „Pentru aprobarea noii Strategii naționale de dezvoltare regională pentru anii 2022-2028”.

⁶³ Legea nr.157/2021 pentru modificarea Legii nr. 438/2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova.

⁶⁴ Hotărârea Guvernului nr.23/2022 „Cu privire la aprobarea Documentului unic de program pentru anii 2022-2024.

⁶⁵ Legea nr.139 din 26.05.2022 pentru modificarea articolului 4 din Legea nr.1308/1997 privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului.

⁶⁶ Hotărârea Guvernului nr.226 din 04.04.2022 „Pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr.455/2017 cu privire la modul de repartizare a mijloacelor Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural”.

⁶⁷ Proiectul de lege nr.181 din 12.05.2022 pentru modificarea Legii nr.131/2015 privind achizițiile publice (art.1, 2, ș.a.).

managementului financiar-contabil, cu efect asupra prezentării corecte, reale și exacte a situației patrimoniului administrat de acestea.

Sinteza impactului implementării măsurilor dispuse de Curtea de Conturi asupra activității entităților auditate scoate în evidență o serie de aspecte pozitive, cu impact asupra întregii activități a entităților auditate și nu numai, de la fundamentarea realistă a proiectului de buget anual, efectuarea corectă a cheltuielilor pe parcursul execuției bugetare, înregistrarea tuturor operațiunilor în evidențele contabile și fiscale, administrarea patrimoniului în condiții legale, până la creșterea calității gestiunii economico-financiare.

Ca urmare a realizării recomandărilor de audit, au fost întreprinse măsuri concrete în vederea ajustării cadrului legal și de reglementare care guvernează activitatea entităților auditate:

- *modificarea/completarea cadrului legal*, care în mare parte se referă la sistemul de evidență și raportare financiară, în detalii fiind operate modificări în planul de conturi; modificări aferente modului de calculare a concediilor medicale și de odihnă, premiilor anuale, dar și unor dări de seamă, modului de evaluare și calculare a uzurii unor mijloace fixe și amortizarea activelor nemateriale etc.;
- *elaborarea și fundamentarea proiectului de buget propriu* - s-a remarcat o tendință ascendentă de conștientizare a importanței modului de prognozare, fundamentare și programare a fondurilor publice, în acord cu obiectivele entității, concomitent cu stabilirea unor indicatori de rezultate la nivelul acestora, având ca scop o bună execuție și evitarea imobilizărilor de credite bugetare;
- *exactitatea și realitatea datelor reflectate în situațiile financiare* - s-a constatat optimizarea activității entităților din punctul de vedere al calității datelor oglindite și prezentate în situațiile financiare, prin responsabilizarea și conștientizarea personalului cu privire la importanța acurateții datelor înregistrate în evidența contabilă;
- *organizarea, implementarea și menținerea sistemelor de management și control intern* (inclusiv de audit intern) - prin consolidarea controlului intern managerial al entităților auditate. Este necesară înțelegerea controlului intern managerial ca fiind activitatea care influențează resursele, sistemele, procesele, cultura, structura și sarcinile fiecărei instituții publice și a faptului că trebuie să existe o coerență între Regulamentul de organizare și funcționare, procedurile elaborate și sarcinile evidențiate în fișele de post, astfel încât obiectivele generale de la nivelul organizației să se transpună în obiective la nivel individual.

Totodată, remarcăm că implementarea, pe alocuri anevoioasă, a recomandărilor de audit este generată, preponderent, de:

- insuficiența acțiunilor din partea autorităților responsabile în vederea remedierii deficiențelor și modificării cadrului legislativ și a celui normativ;
- iresponsabilitatea în exercitarea conformă a atribuțiilor din partea unor persoane abilitate din cadrul entităților verificate;
- preocuparea scăzută a unor autorități abilitate față de promovarea unor schimbări radicale în domeniile gestionate.

Obținerea unor rezultate în viitor depinde de măsura în care managementul fiecărei entități publice se va orienta spre respectarea reglementărilor legale ce definesc atribuțiile specifice în domeniul fundamentării, elaborării, aprobării și executării bugetului, gestionării patrimoniului public și celui privat al acestora și spre principiile de economicitate, eficiență și eficacitate în privința valorificării resurselor materiale, umane, financiare și informaționale de care dispun.

Cu toate acestea, continuă să existe și cazuri în care gradul de conformare al conducătorilor entităților auditate pentru implementarea măsurilor din deciziile emise sau pentru implementarea recomandărilor formulate este scăzut, remarcându-se o lipsă de interes în remedierea deficiențelor constatate, aspect rezultat tocmai din atitudinea reticentă a acestora de a nu implementa recomandările, chiar dacă în ședințele de conciliere și-au exprimat acordul cu constatările identificate și recomandările înaintate de misiunile de audit.

Audit

Partea II: Anexe – rezumatele misiunilor de audit efectuate în perioada raportată

Partea II: Anexe – rezumatele misiunilor de audit efectuate în perioada raportată	53
MISIUNI DE AUDIT FINANCIAR	58
Auditul financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat pe anul 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.24 din 30 mai 2022).....	58
Auditul financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.17 din 24 mai 2022).....	61
Auditul financiar al Raportului Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în anul 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.20 din 26 mai 2022).....	63
Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.16 din 23 mai 2022) ..	65
Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Justiției încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.18 din 25 mai 2022).....	67
Auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Economiei și Infrastructurii încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.21 din 27.05.2022)	69
Auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.22 din 27 mai 2022)	71
Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Economiei încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.23 din 27 mai 2022).....	73
Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Finanțelor încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.26 din 30 mai 2022).....	75
Auditul financiar asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.29 din 28 iunie 2022)	77
Auditul financiar asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.30 din 28 iunie 2022).....	80
Auditul financiar asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Mediului încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.31 din 29 iunie 2022).....	82
Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Apărării încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.32 din 30 iunie 2022).....	84
Auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Interne încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.33 din 01 iulie 2022).....	86
Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.35 din 28 iulie 2022).....	88
Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Sănătății încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.36 din 28 iulie 2022)	91
Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.37 din 28 iulie 2022).....	95
Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Educației, Culturii și Cercetării încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.40 din 29 iulie 2022).....	98
Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Educației și Cercetării încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.41 din 29 iulie 2022).....	101
Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Culturii încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.42 din 29 iulie 2022)	104

Auditul rapoartelor financiare ale Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare încheiate la 31 decembrie 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.64 din 08 decembrie 2021).....	107
Auditul asupra rapoartelor financiare ale Unității Teritoriale Autonome Găgăuzia (bugetul central) încheiate la 31 decembrie 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr. 55 din 07.10.2021)	109
Auditul asupra rapoartelor financiare ale unității administrativ-teritoriale raionul Cimișlia încheiate la 31 decembrie 2020 (UAT/bugetul de nivelul II) (Hotărârea Curții de Conturi nr.62 din 08 decembrie 2021)	112
Auditul asupra rapoartelor financiare ale Unității Administrativ Teritoriale r-nul Nisporeni (bugetul de nivelul II) încheiate la 31 decembrie 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.66 din 13.12.2021)	114
Auditul asupra rapoartelor financiare ale unității administrativ-teritoriale raionul Ungheni încheiate la 31 decembrie 2020 (UAT/bugetul de nivelul II) (Hotărârea Curții de Conturi nr.9 din 28 februarie 2022)	117
Auditul asupra rapoartelor financiare ale unității administrativ-teritoriale mun. Bălți încheiate la 31 decembrie 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.11 din 31 martie 2022)	120
Auditul situațiilor financiare ale Operațiunii „Modernizarea sectorului sănătății în Republica Moldova” încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.38 din 28 iulie 2022). 122	
Auditul asupra rapoartelor financiare ale Proiectului „f în Moldova” încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.49 din 02 septembrie 2022).....	124
Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale UAT mun. Chișinău încheiate la 31 decembrie 2020 (UAT/bugetul de nivelul II), Hotărârea Curții de Conturi nr.52/2022.....	126
MISIUNI DE AUDIT AL CONFORMITĂȚII	129
Auditul conformității achizițiilor publice în cadrul sistemului Ministerului Educației, Culturii și Cercetării încheiate în anul 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.54 din 28 septembrie 2021)....	129
Auditul conformității procesului bugetar și gestionării patrimoniului public în anii 2018-2020 la Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia (bugetul central) (Hotărârea Curții de Conturi nr.56 din 07 octombrie 2021)	132
Auditul conformității privind gestionarea patrimoniului public de către Întreprinderea de Stat „Administrația de Stat a Drumurilor” în anul 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.58 din 26 noiembrie 2021)	135
Auditul conformității gestionării patrimoniului public de către Societatea pe Acțiuni „Termoelectrica” în anul 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.61 din 30 noiembrie 2021).....	138
Auditul conformității asupra procesului bugetar și gestionării patrimoniului public raionului Cimișlia (UAT de nivelul II) pe anul 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.63 din 08 decembrie 2021).....	140
Auditul conformității finanțării proiectelor de cercetare și inovare pentru anul 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr. 65 din 08 decembrie 2021).....	143
Auditul conformității asupra procesului bugetar și gestionării patrimoniului public în anul 2020 la unitatea administrativ-teritorială raionul Nisporeni (UAT/bugetul de nivelul II) (Hotărârea Curții de Conturi nr.67 din 13.12.2021)	146
Auditul conformității gestionării patrimoniului public de către Întreprinderea de Stat „Poșta Moldovei” în anul 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.69 din 14 decembrie 2021).....	149
Auditul conformității administrării și gestionării corpurilor de apă de suprafață, zonelor de protecție, terenului fondului apelor și construcțiilor hidrotehnice aferente acestora (Hotărârea Curții de Conturi nr.73 din 20 decembrie 2021)	151
Auditul conformității administrării și gestionării fondului forestier de către Agenția „Moldsilva” (Hotărârea Curții de Conturi nr.74 din 20 decembrie 2021).....	155

Auditul conformității realizării măsurilor de motivare și susținere financiară a personalului implicat în prevenirea, depistarea și tratamentul infecției COVID-19 și a măsurilor de supraveghere și monitorizare a persoanelor aflate în carantină (Hotărârea Curții de Conturi nr.5 din 17 februarie 2022)	159
Auditul conformității asupra gestionării mijloacelor financiare alocate alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova în anul 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.6 din 22 februarie 2022)	163
Auditul conformității asupra gestionării mijloacelor financiare alocate pentru organizarea și desfășurarea alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.7 din 22 februarie 2022)	166
Auditul conformității asupra procesului bugetar și gestionării patrimoniului public în anul 2020 la unitatea administrativ-teritorială raionul Ungheni (UAT/bugetul de nivelul II) (Hotărârea Curții de Conturi nr.10 din 28 februarie 2022)	169
Auditul conformității asupra procesului bugetar și gestionării patrimoniului public în anii 2018-2020 la unitatea administrativ-teritorială mun. Bălți (Hotărârea Curții de Conturi nr.12 din 31 martie 2022)	172
Auditul conformității asupra managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat în anul 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr. 25 din 30 mai 2022)	175
Auditul conformității eliberării actelor permissive și administrării taxelor, amenzilor și plăților aferente mediului (Hotărârea Curții de Conturi nr. 28 din 27 iunie 2022)	178
Auditul conformității administrării veniturilor publice de către Serviciul Fiscal de Stat în anii 2020-2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.43 din 2 august 2022).....	183
Auditul conformității administrării sistemului de facilități fiscale în anii 2020-2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.44 din 02 august 2022).....	187
Auditul conformității privind gestionarea patrimoniului public de către Agenția Proprietății Publice în anii 2019-2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.46 din 26 august 2022).....	191
Auditul conformității asupra administrării veniturilor publice de către Serviciul Vamal în anii 2020-2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.48 din 02 septembrie 2022).....	194
Auditul conformității asupra administrării sistemului de facilități vamale în anii 2020-2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.50 din 13 septembrie 2022)	197
Auditul conformității procesului bugetar și gestionării patrimoniului public în anii 2018-2020 la UAT mun. Chișinău (UAT/bugetul de nivelul II), Hotărârea Curții de Conturi nr.53/2022.....	201
MISIUNI DE AUDIT AL PERFORMANȚEI	205
Auditul performanței atinse în cadrul proiectelor finanțate din fondurile externe gestionate prin intermediul Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor Fondului Internațional pentru Dezvoltare Agricolă (Hotărârea Curții de Conturi nr. 68 din 13 decembrie 2021)	205
Auditul performanței „Autoritățile competente au întreprins suficiente măsuri în vederea asigurării cetățenilor cu vaccinuri și atingerii imunității colective pentru combaterea infecției COVID-19?” (Hotărârea Curții de Conturi nr.71 din 16 decembrie 2021).....	208
Auditul performanței privind modul de gestionare a produselor de uz fitosanitar și fertilizanților prin prisma garantării siguranței produselor alimentare de origine vegetală (Hotărârea Curții de Conturi nr.72 din 17 decembrie 2021)	211
Auditul performanței „Măsurile întreprinse și resursele investite în implementarea și dezvoltarea Sistemului informațional automatizat de gestionare și eliberare a actelor permissive (SIA GEAP) contribuie la atingerea scopului și obiectivelor stabilite?” (Hotărârea Curții de Conturi nr.14 din 26 aprilie 2022).....	213

Auditul performanței Proiectului „Construcția penitenciarului din Chișinău” (Hotărârea Curții de Conturi nr. 19 din 25 mai 2022).....	217
Auditul performanței „Sistemele informaționale implementate în sectorul public contribuie la un management eficient și sigur al documentelor?” (Hotărârea Curții de Conturi nr.45 din 25 august 2022)	220
Misiuni Follow-up.....	225
Misiunea de follow-up privind implementarea recomandărilor înaintate prin Hotărârea Curții de Conturi nr.1 din 31 ianuarie 2019 „Privind Raportul auditului performanței implementării Planului de acțiuni al Programului național de prevenire și control al diabetului zaharat pentru anii 2017-2018 (I semestru)”(Hotărârea Curții de Conturi nr. 60 din 29 noiembrie 2021)	225

MISIUNI DE AUDIT FINANCIAR

Auditul financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat pe anul 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.24 din 30 mai 2022)⁶⁸

Informații generale	<p>MF este organul central de specialitate al administrației publice care asigură realizarea politicii guvernamentale în domeniile de competență, are misiunea de realizare a managementului finanțelor publice ⁶⁹ și administrează bugetul de stat⁷⁰.</p> <p>Prin Legea bugetului de stat pe anul 2021⁷¹, parametrii bugetului de stat au fost aprobați: la venituri - în sumă de 41 415,4 mil. lei, la cheltuieli și active nefinanciare - de 55 399,6 mil. lei, cu o depășire a cheltuielilor asupra veniturilor de 13 984,2 mil. lei.</p> <p>În urma modificărilor operate, veniturile precizate au constituit 45 864,9 mil. lei, cheltuielile - 57 656,8 mil. lei, și deficitul - 9 251,1 mil. lei.</p> <p>Potrivit Raportului Guvernului, parametrii precizați ai bugetului de stat au fost realizați în proporție de 107,7% la venituri, iar cheltuielile și activele nefinanciare au fost executate în proporție de 93,9%. Astfel, veniturile (49 383,8 mil. lei) au fost supraexecutate cu 3 518,9 mil. lei (7,7%), iar cheltuielile de casă (54 116,9 mil. lei) au fost executate sub nivelul precizat cu 3 539,9 mil. lei (6,1%). Exercițiul bugetar s-a încheiat cu un deficit bugetar în sumă de 4 733,1 mil. lei, cu 9 251,1 mil. lei sub nivelul prevederilor bugetare aprobate și cu 7058,9 mil. lei sub nivelul prevederilor bugetare precizate, fiind în diminuare cu 6 401,8 mil. lei față de anul precedent.</p>
Scop	<p>Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că Raportul Guvernului privind executarea bugetului de stat pe anul 2021 nu conține, în ansamblu, denaturări semnificative, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii asupra executării de casă.</p>
Opinie nemodificată	<p>Am auditat Raportul Guvernului privind executarea bugetului de stat, întocmit de Ministerul Finanțelor pentru exercițiul bugetar încheiat la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, Raportul Guvernului privind executarea bugetului de stat pentru anul 2021 oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă privind executarea de casă, în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.</p>
Baza pentru opinie	-
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	<ul style="list-style-type: none"> • Ministerul Finanțelor nu dispune de reglementări exhaustive pentru toți administratorii de venit privind modalitatea și formatul de raportare a restanțelor către Ministerul Finanțelor. Situația generează un impact negativ asupra prezentării totalității restanțelor aferente obligațiilor față de bugetul de stat; • creșterea semnificativă a cheltuielilor pentru achitarea documentelor executorii sporește povara bugetului de stat, banii publici fiind dezafecți de la necesitățile stringente ale statului; • nivelul scăzut de valorificare a resurselor pentru implementarea proiectelor finanțate din surse externe, în mare parte din contul împrumuturilor, este cauzat de progresul lent al lucrărilor pe unele contracte, lipsa capacității financiare, cât și de managementul defectuos al unor antreprenori etc.;

⁶⁸ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1172/hotararea-nr24-din-30-mai-2022-cu-privire-la-raportul

⁶⁹ Hotărârea Guvernului nr.696 din 30.08.2017 „Cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Finanțelor”.

⁷⁰ Art.31 alin.(1) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25.07.2014.

⁷¹ Legea bugetului de stat pentru anul 2021 nr.258 din 16.12.2020.

	<ul style="list-style-type: none"> • prezența carențelor la estimarea de către MF a necesarului de alocații aprobate pentru cheltuielile de personal, fiind necesară instituirea unor activități de control asupra datelor/estimărilor prezentate de către autoritățile/instituțiile bugetare în aceste scopuri, în condițiile în care documentele de plată prezentate de către acestea sunt executate integral; • problematica constatată la compartimentele subvenții și granturi acordate instituțiilor publice din bugetul de stat este determinată de lipsa stabilirii unor principii clare și unice care reglementează activitatea instituțiilor publice; • Grupul de lucru pentru investiții capitale publice nu a fost instituit nici în anul 2021. Astfel, contrar prevederilor normative⁷², decizia privind proiectele de investiții capitale care urmau a fi incluse în proiectul bugetului de stat pentru anul 2021 a fost luată de către MF. Nivelul nesatisfăcător de executare a investițiilor capitale este influențat și de capacitățile reduse ale autorităților publice centrale privind planificarea și valorificarea alocațiilor, deoarece în cadrul acestora nu există subdiviziuni structurale care ar gestiona proiectele de investiții capitale publice, nu se creează și nu se dezvoltă capacitățile autorităților publice centrale în acest domeniu, ceea ce diminuează considerabil calitatea planificării și valorificării alocațiilor prevăzute pentru investiții capitale etc.
<p><i>Impactul implementării recomandărilor or înaintate prin HCC anterioare</i></p>	<p>Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.30 din 28.06.2021⁷³, MF i-au fost înaintate 18 recomandări (inclusiv 8 recomandări reiterate din anul precedent), dintre care 9 recomandări au fost implementate, 5 recomandări au fost parțial implementate și 4 recomandări au rămas neimplementate, nivelul de executare fiind de 63,8%. Astfel, MF a îmbunătățit formatul de raportare privind executarea bugetului de stat, și anume:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a modificat formatul Bilanțului contabil privind executarea bugetului de stat, prin totalizarea bilanțurilor contabile ale autorităților publice centrale și acțiunilor generale, care includ informații consolidate aferente situațiilor patrimoniale ale autorităților/instituțiilor bugetare; - a modificat/completat Formularul nr.9, anexă la Raportul Guvernului privind executarea bugetului de stat pentru anul 2021, fiind inițiată procedura de reflectare/raportare la partea de venituri a creanțelor și datoriilor; - a asigurat funcționalitatea de generare a Registrelor de evidență contabilă generalizate, a Registrului operațiunilor de închidere a anului bugetar generalizat în baza Notelor contabile și altor informații contabile; - Direcția Trezoreria de Stat a întocmit pentru anul 2021 registrele evidenței contabile a executării de casă a BS la nivel generalizat etc.
<p><i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i></p>	<p>-</p>
<p><i>Măsurile dispuse pentru remediere</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • elaborarea de către Ministerul Educației și Cercetării a metodologiei de calcul pentru transferurile cu destinație specială la finanțarea instituțiilor de învățământ (instituții preșcolare, licee-internat cu profil sportiv, școli de tip internat, instituții extrașcolare etc.), precum și completarea/modificarea

⁷² Pct.8 alin.2) lit. d) din Regulamentul cu privire la proiectele de investiții capitale publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1029 din 19.12.2013 „Cu privire la investițiile capitale publice”.

⁷³ Hotărârea Curții de Conturi nr.30 din 28.06.2021 „Cu privire la Raportul auditului financiar asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat pe anul 2020”.

	<p>cadrelui normativ cu referire la determinarea transferurilor destinate școlilor primare, gimnaziilor și liceelor;</p> <ul style="list-style-type: none"> • elaborarea și dezvoltarea cadrelui normativ de reglementare a activității instituțiilor publice, inclusiv cu determinarea/stabilirea unor principii clare și unice în vederea acordării granturilor și subvențiilor de la bugetul de stat, și după caz, a modului de virare a unei părți de venituri către acesta; • monitorizarea și responsabilizarea autorităților publice centrale în vederea întreprinderii măsurilor pentru diminuarea creanțelor și datoriilor; • luarea de atitudine referitor la capacitățile reduse ale autorităților publice centrale ce țin de procesele de elaborare, gestionare și raportare a proiectelor investiționale, cu examinarea oportunităților/posibilităților de dezvoltare ale acestora; • examinarea oportunităților de dezvoltare continuă și durabilă prin prisma elaborării noii strategii pe termen mediu în domeniul managementului finanțelor publice, inclusiv cu determinarea necesităților de implementare a sistemului de evidență pe baza de angajamente; • reglementarea exhaustivă și uniformizarea, pentru administratorii de venituri, a modalității și formatului de raportare către MF a restanțelor față de BS; • dezvoltarea normelor metodologice privind evidența contabilă și raportarea financiară în sistemul bugetar aprobat prin Ordinul MF nr.216 din 28.12.2015, la poziția „<i>Creanțe ale contribuabililor</i>”; • monitorizarea asigurării de către SV a procesului de calculare a majorărilor de întârziere la plățile de bază și asigurarea plenitudinii raportării către MF a datoriilor agenților economici și ale persoanelor fizice; • monitorizarea instituirii de către SFS a unor mecanisme de conlucrare între instituțiile statului privind calcularea și raportarea taxelor, amenzilor, altor plăți la buget, a căror administrare este pusă în seama organelor fiscale; • stabilirea unor mecanisme eficiente de examinare a estimărilor pentru cheltuielile de personal de către autoritățile/instituțiile bugetare, în vederea excluderii aprobării fondurilor centralizate cu ulterioare redistribuiri.
<p><i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i></p>	<p>Echipa de audit a comunicat MF observațiile de audit și pe măsură a ținut cont de motivațiile și documentele suplimentar prezentate. Astfel, conducerea MF nu a avut obiecții la constatările expuse în Raportul de audit.</p>

Auditul financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.17 din 24 mai 2022)⁷⁴

<p>Informații generale</p>	<p>Bugetul asigurărilor sociale de stat reprezintă totalitatea veniturilor, cheltuielilor și surselor de finanțare destinate pentru realizarea funcțiilor și gestionarea sistemului public de asigurări sociale⁷⁵. Acesta este planul financiar anual care reflectă constituirea, repartizarea și utilizarea fondurilor bănești necesare ocrotirii pensionarilor, salariaților și membrilor de familie. Prin intermediul sistemului public de asigurări sociale, statul garantează cetățenilor dreptul la protecție socială în cazurile de bătrânețe, șomaj, boală, invaliditate, de pierdere a întreținătorului prin plăți sociale - pensii, indemnizații și alte prestații de asigurări sociale. Administrarea bugetului asigurărilor sociale de stat și implementarea programelor în conformitate cu obiectivele și indicatorii de performanță asumați i-au revenit Casei Naționale de Asigurări Sociale⁷⁶. Astfel, această entitate are misiunea de a realiza politicile sociale ale statului orientate spre garantarea drepturilor sociale ale cetățenilor prin administrarea sistemului public de asigurări sociale și gestionarea bugetului asigurărilor sociale de stat.</p> <p>Prin intermediul sistemului public de asigurări sociale, statul garantează cetățenilor dreptul la protecție socială în cazurile de bătrânețe, șomaj, boală, invaliditate, de pierdere a întreținătorului prin plăți sociale - pensii, indemnizații și alte prestații de asigurări sociale. Totodată, prin intermediul CNAS se acordă unor anumite categorii de cetățeni, prestații de asistență socială, a căror finanțare se efectuează din mijloacele bugetului de stat.</p> <p>În acest context, se relevă importanța semnificativă și calitativă a acestui buget, deoarece este orientat spre cetățeni în vederea asigurării riscurilor survenite pe parcursul vieții (boală, bătrânețe etc.). BASS are în administrarea lui peste 2,37 milioane de beneficiari de prestații, care pe parcursul anului 2021 au avut tangență cu acest buget și au beneficiat cel puțin de o prestație.</p>
<p>Scop</p>	<p>Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că Raportul Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2021 nu conține, în ansamblu, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.</p>
<p>Opinie fără rezerve</p>	<p>Am auditat Raportul Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2021. În opinia noastră, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.</p>
<p>Baza pentru opinie</p>	<p>-</p>
<p>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</p>	<p>Carențele constatate au fost condiționate de insuficiența reglementărilor, precum și de activități de control fragmentate la stabilirea, plata și evidența unor prestații sociale. Deficiențele și problemele constatate au impact asupra indicatorilor de raportare BASS, pot leza dreptul cetățenilor la anumite prestații, precum și pot afecta calitatea serviciilor acordate.</p>

⁷⁴ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1170/hotararea-nr-17-din-24-mai-2022-cu-privire-la

⁷⁵ Art.1 din Legea nr.489-XIV din 08.07.1999.

⁷⁶ Art.22 din Legea nr.181 din 25.07.2014.

<p><i>Impactul implementării recomandărilor or înaintate prin HCC anterioare</i></p>	<p>Prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 22 din 04.06.2021⁷⁷, au fost înaintate 21 de recomandări, dintre care 15 recomandări au fost implementate, 3 recomandări au fost parțial implementate și 3 recomandări au rămas neimplementate, nivelul de executare fiind de 85,7%.</p> <p>Impactul implementării recomandărilor de audit a fost:</p> <ul style="list-style-type: none"> • elaborarea modificărilor la normele de evidență a datoriilor, astfel reflectarea datoriilor plăților suspendate la conturile extrabilanțiere se efectuează, începând cu data de 01.01.2021, în urma punerii în aplicare a serviciului guvernamental de plăți electronice (MPay). La 31.12.2021 suma datoriilor pe termen lung constituia 12,4 mil. lei. Această nouă abordare furnizează utilizatorilor rapoartelor, informații relevante cu privire la angajamentele reale ale CNAS față de beneficiarii de prestații și reprezintă drept sursă completă la prognozarea resurselor necesare pentru continuitatea operațiunilor și satisfacerea obligațiilor; • modificarea normelor de evidență și prezentare a veniturilor în Rapoartele privind executarea BASS, redă valoarea contribuțiilor calculate și suma datoriilor formate la finele perioadei de gestiune. Astfel, implementarea recomandărilor înaintate de Curtea de Conturi în anul precedent a determinat asigurarea unei imagini de ansamblu privind calcularea, achitarea, creanțele și datoriile pe indicatori separați.
<p><i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i></p>	<p>Măsurile dispuse și întreprinse de Casa Națională au vizat unele aspecte de corectare a pensiilor foștilor angajați ai instituțiilor de forță, a pensiilor unor angajați din aviația civilă și a indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă.</p>
<p><i>Măsurile dispuse pentru remediere</i></p>	<p>În vederea remedierii carențelor și problemelor constatate, au fost înaintate recomandările de rigoare, care au drept scop îmbunătățirea modului de administrare și utilizare a resurselor publice. Acestea sunt orientate în continuare spre consolidarea managementului finanțelor publice și dezvoltarea la un nivel corespunzător a capacității instituționale de execuție a bugetului asigurărilor sociale de stat, precum și eliminarea erorilor și iregularităților stabilite.</p> <p>Totodată, au fost înaintate recomandări de ajustare a cadrului legal, ce vor contribui la eficientizarea proceselor realizate în cadrul executării BASS.</p>
<p><i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i></p>	<p>Entitățile auditate nu au avut obiecții aferente constatărilor și recomandărilor de audit, iar în unele cazuri au fost prezentate acțiunile care vor fi întreprinse pentru remedierea situațiilor constatate.</p>

⁷⁷ Hotărârea Curții de Conturi nr.22 din 04.06.2021 „Cu privire la Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2021”.

Auditul financiar al Raportului Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în anul 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.20 din 26 mai 2022)⁷⁸

Informații generale	<p>Asigurarea obligatorie de asistență medicală reprezintă un sistem, garantat de stat, de apărare a intereselor populației în domeniul ocrotirii sănătății prin constituirea fondurilor destinate acoperirii cheltuielilor de tratare a stărilor condiționate de survenirea evenimentelor asigurate (maladie sau afecțiuni). Sistemul Fondurilor de Asigurări în Medicină este gestionat de Compania Națională de Asigurări în Medicină, care este unicul administrator al acestui buget semnificativ valoric.</p> <p>Sistemul de asigurări obligatorii de asistență medicală se organizează și funcționează având la bază principiile unicității, egalității, solidarității, obligativității, contributivității, repartiției și autonomiei.</p> <p>În scopul realizării asigurării obligatorii de asistență medicală, Compania Națională de Asigurări în Medicină constituie, din contul mijloacelor totale acumulate, și gestionează 5 fonduri de asigurare⁷⁹.</p> <p>Indicatorii de venituri și cheltuieli în anul 2021 au constituit <i>circa 11 500 mil.lei</i>.</p> <p>FAOAM este parte componentă a bugetului public național și reprezintă totalitatea veniturilor, cheltuielilor și surselor de finanțare destinate pentru realizarea funcțiilor și gestionarea sistemului. Acest buget este semnificativ atât valoric, cât și reieșind din spectrul de servicii acordate cetățenilor, care se realizează la nivel național.</p> <p>Ponderea veniturilor executate ale FAOAM în BPN a constituit 15%, iar în PIB - 4,8%. Față de anul 2020, ponderea veniturilor FAOAM în BPN s-a majorat cu 1,3%, respectiv s-a majorat și ca pondere în PIB cu 0,6%. De asemenea, indicatorul de cheltuieli executate ale FAOAM în BPN au constituit 14,1%, iar în PIB - 4,8%. Față de anul 2020, ponderea cheltuielilor FAOAM în BPN s-au majorat cu 2,6%.</p>
Scop	<p>Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că Raportul Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în anul 2021 nu conține, în ansamblu, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.</p>
Opinie fără rezerve	<p>Am auditat Raportul Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în anul 2021.</p> <p>În opinia noastră, Raportul Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă privind executarea FAOAM în anul 2021, în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.</p>
Baza pentru opinie	-
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	<p>Carențele constatate de audit au fost condiționate de insuficiența funcționalităților și interconexiunii sistemelor informaționale ce pun în dificultate evaluarea serviciilor medicale prestate cetățenilor, determinarea persoanelor unice deservite, eliminarea erorilor înregistrate aferente rețetelor.</p>
Impactul implementării	<p>Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.22 din 04 iunie 2021 „Cu privire la auditul financiar asupra Raportului Guvernului privind executarea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în anul 2020”,</p>

⁷⁸ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1171/hotararea-nr20-din-26-mai-2022-cu-privire-la-raport |

⁷⁹ Fondul pentru achitarea serviciilor medicale; Fondul de dezvoltare și modernizare; Fondul de administrare a SAOAM; Fondul de rezervă; Fondul măsurilor de profilaxie; Fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală.

<i>recomandări lor înaintate prin HCC anterioare</i>	<p>instituțiilor auditate le-au fost înaintate 12 recomandări. Auditul a stabilit că acestea au fost implementate la un nivel de 65%, fiind implementate 5 recomandări, 6 recomandări - implementate parțial, iar 1 - nu a fost implementată.</p> <p>Impactul benefic atins prin realizarea recomandărilor este:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stabilirea criteriilor de determinare a volumului de mijloace financiare contractate și achitate în baza principiului de contractare „buget global”, proces care a fost inițiat; - veniturile calculate sunt reflectate în rapoartele anuale și oferă utilizatorilor finali o imagine de ansamblu privind reflectarea procesului integral de calculare, executare și raportare a veniturilor FAOAM etc.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	<p>Impactul benefic atins prin întreprinderea măsurilor va asigura stabilirea criteriilor la estimarea volumului de mijloace financiare contractate și achitate în baza principiului de contractare „buget global”, proces care a fost inițiat. De asemenea, veniturile calculate sunt reflectate în rapoartele anuale și oferă utilizatorilor finali o imagine de ansamblu privind reflectarea procesului integral de calculare, executare și raportare a veniturilor FAOAM.</p>
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	<ul style="list-style-type: none"> • reexaminarea modului de contractare „buget global”, cu elaborarea bazei de contractare a serviciilor medicale din FAOAM și stabilirea indicatorilor de rezultat pentru volumul de servicii acordate, raportate și achitate); • asigurarea elaborării și aprobării metodologiei de raportare de către instituțiile de profil a volumului de servicii medicale prestate, precum și de determinare/calculare a pacienților unici deserviți pe parcursul anului, în vederea utilizării rezultative a mijloacelor financiare contractate („per capita”) achitate și raportate de către CNAM; • monitorizarea și controlul realizării contractelor de prestări servicii în cadrul AOAM, în scopul gestionării resurselor financiare alocate cu asigurarea revizuirii și ajustării cadrului de raportare a instituțiilor medicale, în condițiile realizării serviciilor medicale supra contract; • actualizarea și revizuirea permanentă a bazei de date a pacienților din lista de așteptare și asigurarea transparenței accesului persoanelor asigurate la tratament costisitor; • asigurarea întreprinderii măsurilor ce se impun, în scopul asigurării continuității reformelor prin extinderea funcționalității SIA „Asistență Medicală Primară” și implementarea rețelei electronice „e-Rețetă”, cu stabilirea termenelor de realizare raportați; • reglementarea procesului de inițiere, desfășurare și selectare a candidaților la ocuparea funcțiilor vacante de conducători ai instituțiilor medico-sanitare publice.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	<p>Entitățile auditate nu au avut obiecții aferente constatărilor și recomandărilor de audit, iar în unele cazuri au fost prezentate acțiunile care vor fi întreprinse pentru remedierea situațiilor constatate.</p>

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.16 din 23 mai 2022)⁸⁰

Informații generale	Prin Legea bugetului de stat pentru anul 2021, pentru realizarea obiectivelor și desfășurarea activităților preconizate, Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene i-au fost aprobate alocații în sumă de 479,3 mil. lei, care pe parcursul anului au fost precizate în sumă de 472,1 mil. lei. Executarea de casă față de planul precizat s-a realizat la nivel de 90,5% (427,1 mil. lei), din care, aparatul central a executat cheltuieli în sumă de 68,4 mil. lei, iar misiunile diplomatice și oficiile consulare - 358,7 mil. lei. Patrimoniul gestionat aparține în totalitate statului și, în aspectul existenței și componenței materiale, a constituit la finele anului 2021 - 411,2 mil. lei.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene încheiate la 31 decembrie 2021 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie cu rezerve	Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene pentru exercițiul bugetar încheiat la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, cu excepția efectelor unor aspecte descrise în secțiunea „Baza pentru opinia cu rezerve”, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie cu rezerve	Constatări care au stat la baza pentru opinia cu rezerve: Nefuncționalitatea unor activități de control au generat deficiențe și nereguli la raportarea veniturilor în sumă de 1,8 mil. lei, evaluarea și înregistrarea în evidența contabilă a unor mijloace fixe și active neproductive din gestiune în sumă de 3,4 mil. lei, la calcularea uzurii mijloacelor fixe - de 162,3 mii lei, la recunoașterea, clasificarea și înregistrarea unor active nefinanciare - în sumă de 57,1 mii lei, care au denaturat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului în sumă totală de 5,1 mil. lei.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Carențele constatate au fost condiționate de insuficiența reglementărilor, capacitatea instituțională redusă, neînstituirea controlului intern managerial, lipsa monitorizării activității entităților subordonate, neimplementarea recomandărilor Curții de Conturi, precum și nerespectarea cadrului de raportare financiară aplicabil care au determinat denaturarea rapoartelor financiare consolidate.
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.21 din 03.06.2021 ⁸¹ , MAEIE i-au fost înaintate 2 recomandări, dintre care a fost implementată doar una. Prin scrisoarea către conducere, din 18 recomandări înaintate: au fost implementate 4, parțial implementate - 10, și 4 neexecutate, nivelul de executare constituind circa 50,0%. Astfel, <ul style="list-style-type: none"> - de către 2 MDOC a fost majorată valoarea clădirilor cu suma cheltuielilor privind reparațiile capitale efective de 0,6 mil. lei, totodată fiind majorată perioada de utilizare a clădirilor; - a fost elaborată și aprobată politica internă de securitate cibernetică a Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene;

⁸⁰ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1169/hotararea-nr16-din-23-mai-2022-cu-privire-la-raportul

⁸¹ Hotărârea Curții de Conturi nr. 21 din 03 iunie 2021 „Cu privire la Raportul auditului asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene încheiate la 31 decembrie 2020”.

	<ul style="list-style-type: none"> - a fost inițiată elaborarea unui regulament nou cu privire la transportarea poștei diplomatice, care urmează a fi definitivat pe parcursul anului 2022; - a fost elaborat proiectul Regulamentului cu privire la eliberarea, anularea, ridicarea și depozitarea pașaportului diplomatic de serviciu, ulterior fiind publicat pe site-ul oficial al MAEIE.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	-
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	<ul style="list-style-type: none"> - asigurarea separării și înregistrării în evidența contabilă a activelor neproductive/terenului deținut, precum și a celor arendate pentru construcția sediului unei Ambasade; - examinarea posibilității delimitării cheltuielilor suportate pentru serviciile poștale și de curierat și comisioanelor aferente tranzacțiilor pentru serviciile acordate IP ASP; - reglementarea modalității de încasare, ținere a evidenței contabile și raportare a taxelor consulare; - implementarea unui sistem de control intern managerial viabil, asigurând identificarea proceselor operaționale de bază și descrierea acestora, instituirea unor activități de control relevante și eficiente pentru a minimiza riscurile identificate; - punerea în aplicare a unui plan de măsuri privind implementarea recomandărilor realizabile pe o perioadă îndelungată referitor la modificările și/sau completarea cadrului normativ existent aplicabil în cadrul entității.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	MAEIE a confirmat admiterea deficiențelor identificate de către audit și a dat asigurări că recomandările de audit vor fi implementate.

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Justiției încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.18 din 25 mai 2022)⁸²

Informații generale	Prin Legea bugetului de stat pentru anul 2021, pentru realizarea obiectivelor și desfășurarea activităților preconizate, MJ i-au fost aprobate alocații în cuantum de 934,8 mil.lei, care pe parcursul anului au fost precizate în sumă de 820,4 mil.lei, sau cu 114,4 mil.lei mai puțin. Executarea de casă, față de planul precizat, s-a realizat la nivel de 93,8% (769,6 mil.lei). Patrimoniul gestionat aparține în totalitate statului și, în aspectul existenței și componenței materiale, a constituit la finele anului 2021 suma de 805,7 mil.lei.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Justiției încheiate la 31 decembrie 2021 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie cu rezerve	Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Justiției pentru exercițiul încheiat la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, cu excepția efectelor unor aspecte descrise în secțiunea <i>Baza pentru opinia cu rezerve</i> din Raportul de audit, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinia cu rezerve	<p>Constatări care au stat la baza pentru opinia cu rezerve:</p> <ul style="list-style-type: none"> • neaplicarea regulilor generale de evaluare și înregistrare în cazul a 35 de terenuri cu suprafața totală de 82,02 ha de către 12 instituții din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor a condiționat denaturarea semnificativă a soldului subclasei „Active neproductive”, acesta fiind subevaluat cu suma de 105,9 mil. lei; • neaplicarea regulilor de capitalizare a valorii lucrărilor de reparație capitală a clădirilor și altor obiecte reconstruite/reparate de către 9 instituții penitenciare din subordinea ANP, în sumă de 51,5 mil.lei, a determinat supraevaluarea soldului investițiilor capitale în curs de execuție cu 44,5 mil.lei, subevaluarea valorii clădirilor cu 45,3 mil.lei și a construcțiilor speciale cu 6,2 mil.lei; • casarea și trecerea neregulamentară la cheltuieli de către ANP a stocurilor de materiale circulante în sumă de 7,7 mil.lei au condiționat supraevaluarea soldului subclasei „Bunuri-cheltuieli privind utilizarea stocurilor” cu suma menționată; • neaplicarea regulilor generale de recunoaștere și clasificare a activelor nefinanciare de către ANP și unele instituții din subordine, precum și Inspectoratul Național de Probațiune, fiind supraevaluate soldurile subclaselor „Mijloace fixe” cu 3,3 mil.lei și „Stocuri de materiale circulante” cu 3,0 mil.lei.
Cauzele și impactul deficienței or constatate	<p>Neregulile și deficiențele constatate de auditul public extern au avut impact asupra rapoartelor financiare consolidate, fiind cauzate de:</p> <ul style="list-style-type: none"> • neîntreprinderea măsurilor în vederea evaluării tuturor terenurilor din gestiune, precum și neaplicarea regulilor de capitalizare a valorii lucrărilor de reparație capitală, generând denaturarea valorii de bilanț a activelor neproductive și mijloacelor fixe; • neaplicarea regulilor generale privind casarea și trecerea la cheltuieli a echipamentului, prevăzute de Ordinul ministrului Finanțelor nr.216 din 28.12.2015; • interpretarea neunivocă a legislației cu privire la modalitatea de transmitere a capitalului social, precum și nedelegarea de către ANP a reprezentanților săi în comisia mixtă de transmitere a capitalului social către APP;

⁸² https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1173/hotararea-nr18-din-25-mai-2022-cu-privire-la-raportul

	<ul style="list-style-type: none"> situațiile constatate referitoare la investițiile capitale afectează realizarea obiectivului privind asigurarea instanțelor judecătorești cu sedii și condiții adecvate de muncă, precum și îmbunătățirea condițiilor de detenție potrivit standardelor în domeniu.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	<p>Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.24 din 15 iunie 2021⁸³, MJ și instituțiilor din subordine auditate le-au fost înaintate 8 recomandări, dintre care 2 recomandări au stat la baza opiniei cu rezerve. Din totalul recomandărilor, 1 recomandare a fost implementată, 4 recomandări - parțial implementate, și 3 - neimplementate, nivelul de implementare a recomandărilor fiind de 37,5%. Astfel,</p> <ul style="list-style-type: none"> au fost corectate înregistrările contabile aferente activelor nefinanciare de 1,1 mil.lei; a fost inițiată procedura de transmitere către Penitenciarul nr.3 - Leova a valorii lucrărilor de reparație capitală de 31,0 mil.lei; a fost sesizată instanța de judecată în vederea încasării creanțelor de 5,2 mil.lei pentru munca prestată de condamnați; a fost inițiată descrierea proceselor și elaborarea Registrului riscurilor financiar-contabile; au fost finalizate lucrările de reparație capitală a clădirii CNEJ în valoare de 0,8 mil.lei; au fost înaintate către Guvern propuneri privind completarea Legii nr.120 din 21.09.2017 cu privire la prevenirea și combaterea terorismului cu dispoziții referitoare la activitățile speciale de prevenire și combatere a terorismului de către Detașamentul cu destinație specială „Pantera”.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	<p>ANP și instituțiile din subordine au asigurat contabilizarea regulamentară pentru 33 de terenuri cu suprafața de 56,6 ha în valoare de 43,8 mil.lei; au capitalizat cheltuielile aferente investițiilor capitale efectuate la reconstrucția obiectivelor în valoare de 10,4 mil.lei; au corectat înregistrările contabile aferente activelor nefinanciare în valoare de 4,1 mil.lei și a cheltuielilor în valoare de 0,8 mil.lei; au inițiat procedura de dare în exploatare a obiectivului „Reconstrucția Penitenciarului nr.10 - Goian”.</p> <p>INP a înregistrat cantitativ construcțiile cu suprafața totală de 1067,3 m²; a corectat înregistrările contabile aferente activelor nefinanciare în valoare de 0,2 mil.lei și a cheltuielilor privind deprecierea activelor în valoare de 0,5 mil.lei.</p>
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	<ul style="list-style-type: none"> Capitalizarea cheltuielilor aferente reparațiilor capitale; Casarea și trecerea regulamentară la cheltuieli a stocurilor de materiale circulante, cu reflectarea conformă a acestora în evidența contabilă; Transmiterea regulamentară către APP a capitalului social al întreprinderilor de stat fondate în cadrul sistemului penitenciar și a terenurilor din gestiunea MJ și instituțiilor din subordine; Valorificarea investițiilor capitale alocate pentru construcția instanțelor judecătorești cu sedii și condiții adecvate de muncă, construcția și reconstrucția penitenciarelor în vederea îmbunătățirii condițiilor de detenție.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	<p>MJ și instituțiile din subordine auditate sunt de acord cu constatările auditului și întreprind măsuri de remediere a neregulilor și abaterilor constatate, cu îmbunătățirea sistemului CIM.</p>

⁸³ Hotărârea Curții de Conturi nr.24 din 15.06.2021 „Cu privire la Raportul auditului asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Justiției încheiate la 31 decembrie 2020”.

Auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Economiei și Infrastructurii încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.21 din 27.05.2022)⁸⁴

Informații generale	Autoritatea publică centrală de specialitate Ministerul Economiei și Infrastructurii a fost creată în baza Hotărârii Guvernului nr.690 din 30.08.2017 „Cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Economiei și Infrastructurii” și asigură, până la restructurarea administrației publice centrale din data de 12.08.2021 conform Hotărârii Guvernului nr.117 din 12.08.2021 „Cu privire la restructurarea administrației publice centrale de specialitate”, realizarea politicii guvernamentale în domeniile de activitate: economie; tehnologia informației și comunicații; construcții; transport; infrastructura calității și supravegherea pieței; securitate și eficiență energetică; turism.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Economiei și Infrastructurii încheiate la 31 decembrie 2021 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie cu rezerve	Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Economiei și Infrastructurii încheiate la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, cu excepția unor efecte ale aspectelor descrise în secțiunea Baza pentru opinia cu rezerve din Raportul de audit, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie cu rezerve	<p>Constatări care au stat la baza opiniei cu rezerve.</p> <p>În conformitate cu Hotărârea Guvernului nr.117 din 12.08.2021, Ministerul Economiei și Infrastructurii a fost reorganizat în Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale și Ministerul Economiei. Prin urmare, Ministerul Economiei și Infrastructurii a transmis către Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale patrimoniul gestionat, raportând soldul consolidat al elementelor bilanțiere la situația din 31.12.2021 cu valoarea 0. Deși transmiterea patrimoniului a fost efectuată în conformitate cu prevederile cadrului normativ aplicabil, se denotă denaturarea agregată a informațiilor transmise, după cum urmează:</p> <ul style="list-style-type: none"> • supraevaluarea grupei de conturi 419 „Alte creanțe ale instituțiilor bugetare” cu 11,74 mil. lei, prin prisma nerecepționării proiectului tehnic „Conducta de interconectare a Sistemului de transport gaze naturale din România cu sistemul de transport gaze naturale din Republica Moldova, faza II, pe direcția Ungheni-Chișinău”, și subevaluarea cu aceeași sumă a grupei de conturi 318 „Alte mijloace fixe”; • supraevaluarea grupei de conturi 314 „Mașini și utilaje” cu 2,75 mil. lei, din cauza netransmiterii instalației fotovoltaice către beneficiar, și subevaluarea grupei de conturi 289 „Alte cheltuieli ale instituțiilor bugetare” cu aceeași sumă. <p>Întreprinderea de Stat „Administrația de Stat a Drumurilor”, din cauza interpretării eronate a Titlului executoriu privind recunoașterea Hotărârii arbitrale străine și încuviințarea executării silite a unor prejudicii, a calculat incorect dobânzile și penalitățile stabilite, ceea ce a condiționat subevaluarea cheltuielilor din perioada de gestiune cu circa 8,06 mil. lei și supraevaluarea rezultatului financiar cu aceeași sumă.</p>

⁸⁴ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1176/hotararea-nr21-din-27-mai-2022-cu-privire-la-raportul

<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Lacunele din sistemul de control intern managerial și nerespectarea cadrului de raportare financiară aplicabil au determinat denaturarea rapoartelor financiare consolidate.
<i>Impactul implementării recomandărilor or înaintate prin HCC anterioare</i>	Curtea de Conturi, prin Hotărârea nr.16 din 29.04.2021 „Cu privire la Raportul auditului asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Economiei și Infrastructurii încheiate la 31 decembrie 2020”, a înaintat 3 recomandări, care au fost implementate integral. Acest fapt a contribuit direct la consolidarea sistemului de control intern managerial și oferă o asigurare rezonabilă de atenuare sau excludere în timp util a erorilor identificate de către audit.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	<p>Agenția pentru Eficiență Energetică a convenit cu Serviciul Fiscal de Stat asupra disponibilității de a transmite instalația fotovoltaică și a înaintat către MIDR propunerile de rigoare.</p> <p>ÎS „Administrația de Stat a Drumurilor” a efectuat corectările de rigoare care vor fi prezentate în rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (succesor de drepturi și obligații al MEI).</p>
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	MIDR, în calitate de succesor de drepturi și obligații al MEI, va elabora criteriile de transmitere a bunurilor procurate către persoanele fizice beneficiare.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Ministerul Economiei și Infrastructurii și instituțiile din subordine sunt de acord cu constatările și recomandările de audit.

Auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.22 din 27 mai 2022)⁸⁵

Informații generale	Prin Hotărârea Guvernului nr.117 din 12.08.2021, denumirea Ministerului Economiei și Infrastructurii s-a modificat în Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, devenind succesorul de drepturi și obligații al Ministerului Economiei și Infrastructurii. MIDR este organul central de specialitate al administrației publice care asigură realizarea politicii guvernamentale în următoarele domenii de activitate: infrastructura de comunicații; construcții și urbanism; transport; infrastructura de transport; securitate și eficiență energetică; dezvoltare regională.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale încheiate la 31 decembrie 2021 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie cu rezerve	Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale încheiate la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, cu excepția unor efecte ale aspectelor descrise în secțiunea Baza pentru opinia cu rezerve din Raportul de audit, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinia cu rezerve	<p>Constatări care au stat la baza pentru opinia cu rezerve:</p> <ul style="list-style-type: none"> • IP Fondul de Investiții Sociale în Moldova nu a reflectat în evidența contabilă transmiterea investițiilor efectuate cu scopul de a îmbunătăți condițiile de activitate în unitățile de învățământ către comunitățile beneficiare, ceea ce a generat supraevaluarea mijloacelor fixe cu cel puțin 67,88 mil. lei și subevaluarea cheltuielilor și a corectărilor rezultatelor anilor precedenți cu aceeași sumă. Concomitent, a fost denaturat și rezultatul financiar al anului de gestiune cu circa 55,04 mil. lei; • ÎS „Administrația de Stat a Drumurilor”, din cauza interpretării eronate a Titlului executoriu privind recunoașterea Hotărârii arbitrale străine și încuviințarea executării silite a unor prejudicii, a calculat incorect dobânzile și penalitățile stabilite, astfel fiind supraevaluate cheltuielile din perioada de gestiune și subevaluat rezultatul financiar cu circa 73,9 mil. lei. La fel, datoria față de antreprenor a fost supraevaluată cu 70,6 mil. lei; • IP Unitatea de Implementare a Proiectului de Construcție a Locuințelor pentru Păturile Socialmente Vulnerabile II, din cauza neînstituirii unor controale-cheie eficiente, nu a transmis 31 de apartamente sociale din complexul locativ din or. Ialoveni, în condițiile în care acesta a fost finisat în anul 2018 și repartizat locuitorilor. Se denotă că până în prezent apartamentele sunt reflectate incorect în componența investițiilor în active în curs de execuție, ceea ce a generat supraevaluarea acestora cu 19,9 mil. lei și subevaluarea corectărilor rezultatelor anilor precedenți cu aceeași sumă.

⁸⁵ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1178/hotararea-nr22-din-27-mai-2022-cu-privire-la-raportul

<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Din cauza lacunelor din sistemul de control intern managerial, dar și a fluctuației personalului responsabil din cadrul entităților auditate, s-a condiționat denaturarea rapoartelor financiare consolidate.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Curtea de Conturi, prin Hotărârea nr.16 din 29.04.2021 „Cu privire la Raportul auditului asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Economiei și Infrastructurii încheiate la 31 decembrie 2020”, a înaintat 3 recomandări, care au fost implementate integral de către MIDR (ca succesor de drepturi și obligații pentru MEI, a se vedea Impactul implementării recomandărilor din Anexa aferentă Ministerului Economiei și Infrastructurii).
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	ÎS „Administrația de Stat a Drumurilor” a efectuat corectările de rigoare, care vor fi prezentate în rapoartele financiare trimestriale.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	IP FISM va stabili o procedură exhaustivă cu privire la evidența analitică a investițiilor și modul de transmitere a acestora către comunitățile beneficiare. IP UIPCLPSV II va interveni repetat către reprezentanții Consiliului raional Ialoveni pentru semnarea actului de predare-primire a investiției și finalizarea procesului de transmitere.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	MIDR și entitățile subordonate au confirmat admiterea deficiențelor identificate de către audit și au dat asigurări că recomandările de audit vor fi implementate.

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Economiei încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.23 din 27 mai 2022)⁸⁶

Informații generale	Autoritatea publică centrală Ministerul Economiei a fost creată în baza Hotărârii Guvernului nr.117 din 12.08.2021 „Cu privire la restructurarea administrației publice centrale de specialitate” și Hotărârii Guvernului nr.143 din 25.08.2021 „Cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Economiei” și a început activitatea la 25.08.2021. Ministerul Economiei este un organ central de specialitate al administrației publice, care asigură realizarea politicii guvernamentale în domeniile de activitate ce îi sunt încredințate (politici economice; reglementarea mediului de afaceri și a întreprinderilor mici și mijlocii; investiții și dezvoltare industrială; politici de administrare a proprietății publice; tehnologia informației și economie digitală; infrastructura calității și supravegherea pieței; cooperare economică internațională și politici comerciale).
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Economiei încheiate la 31 decembrie 2021 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie cu rezerve	Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Economiei încheiate la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, cu excepția unor efecte ale aspectelor descrise în secțiunea Baza pentru opinia cu rezerve din Raportul de audit, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie cu rezerve	Constatări care au stat la baza pentru opinia cu rezerve: Ministerul Economiei a raportat eronat soldul mijloacelor financiare disponibile la conturile Organizației pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM), acesta fiind supraevaluat cu 10,23 mil. lei. ODIMM, fără acordul Ministerului Economiei, a utilizat în avans suma menționată pentru un alt proiect de finanțare externă, în care, potrivit clauzelor contractuale, donatorul acoperă doar 80% din suma totală în prima fază, iar restul 20% urmează a fi transferate la finalizarea și auditarea proiectului.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Monitorizarea insuficientă a activităților entităților subordonate, precum și nerespectarea cadrului de raportare financiară aplicabil au determinat denaturarea rapoartelor financiare și utilizarea contrar destinației a resurselor financiare alocate din bugetul public național.
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	Dat fiind că Ministerul Economiei a fost creat în baza Hotărârii Guvernului nr.117 din 12.08.2021 „Cu privire la restructurarea administrației publice centrale de specialitate”, anterior, Curtea de Conturi nu a efectuat misiuni de audit aferente și, respectiv, nu a înaintat recomandări.
Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii	-

⁸⁶ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1177/hotararea-nr23-din-27-mai-2022-cu-privire-la-raportul

<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Instituirea grupului de lucru în scopul elucidării situației aferente utilizării resurselor financiare de către Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM).
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Ministerul Economiei și instituțiile din subordine sunt de acord cu constatările și recomandările de audit.

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Finanțelor încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.26 din 30 mai 2022)⁸⁷	
Informații generale	Prin Legea bugetului de stat pentru anul 2021 Ministerului Finanțelor i-au fost aprobate mijloace financiare în sumă totală de 1 536,6 mil.lei, fiind precizate în sumă totală de 1 402,7 mil.lei. Executarea de casă față de planul precizat s-a realizat la nivel de 93,7%, sau 1 314,3 mil.lei.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Finanțelor încheiate la 31 decembrie 2021 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie fără rezerve	Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Finanțelor pentru exercițiul încheiat la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie	-
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Cauzele care au influențat asupra nivelului de valorificare a investițiilor sunt: tergiversarea și anularea în unele cazuri a procedurilor de achiziție ca urmare a depășirii costului ofertei în raport cu bugetul maxim disponibil, întâzieri la executarea lucrărilor, necesitatea ajustării documentației tehnice, urmare a neconcordanțelor în procesul de realizare a lucrărilor, precum și altele. Reglementarea insuficientă în cadrul normativ a procedurilor cu referire la evidența bunurilor confiscate care nu aparțin instituției, generează neclarități privind modul de contabilizare a acestora. Incertitudinile în cadrul legal au cauzat nefinalizarea procesului de reorganizare a SV.
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.23 din 10 iunie 2021 „Cu privire la Raportul auditului asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Finanțelor încheiate la 31 decembrie 2020”, MF i-au fost înaintate 13 recomandări, din care 11 au fost implementate integral, iar 2 recomandări sunt implementate parțial, nivelul de executare fiind de 91,0%. Astfel, - pe parcursul anului 2021, Ministerul Finanțelor și instituțiile din subordine au evaluat și au înregistrat în evidența contabilă 11 terenuri cu suprafața totală de 1,127 ha, în valoare totală de 1,5 mil.lei; - au fost corectate înregistrări contabile aferente mijloacelor fixe, activelor nemateriale și stocurilor de materiale circulante în sumă totală de 5,2 mil.lei; - au fost capitalizate servicii de implementare a unor funcționalități ale SI în sumă totală de 0,5 mil.lei, prin ce s-a asigurat plenitudinea raportării conturilor respective.
Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii	-
Măsurile dispuse pentru remediere	În urma misiunii de audit, MF și instituțiilor din subordine le-au fost dispuse măsuri în vederea consolidării sistemului CIM pentru a asigura:

⁸⁷ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1175/hotararea-nr-26-din-30-mai-2022-cu-privire-la

	<ul style="list-style-type: none">• evaluarea și înregistrarea sistemelor informaționale din gestiune în conformitate cu prevederile Ordinului ministrului Finanțelor nr.216 din 28.12.2015;• modificarea cadrului regulator aferent raportării bunurilor confiscate, în scopul raportării acestora;• valorificarea alocațiilor aferente investițiilor;• estimarea corectă a necesarului de alocații pentru cheltuielile de personal;• neadmiterea formării creanțelor și datoriilor, în special a celor cu termenul de achitare expirat.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	MF și instituțiile din subordine au fost de acord cu constatările de audit și vor întreprinde măsuri de remediere, în special pe aspectele la care au fost identificate problematici, cu îmbunătățirea CIM.

Auditul financiar asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.29 din 28 iunie 2022)⁸⁸

Informații generale	<p>Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, în perioada 01.01.2022 până la 31.08.2022, a fost autoritatea publică centrală responsabilă de realizarea politicii statului în domeniile agricultură; producerea alimentelor; siguranța alimentelor; dezvoltare regională și rurală; planificare spațială; protecția mediului și schimbări climaterice; resurse naturale și altele. La 12 august 2021, prin Hotărârea Guvernului nr.117/2021 „Cu privire la restructurarea administrației publice centrale de specialitate”, acesta a fost reorganizat în Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și în Ministerul Mediului, domeniul dezvoltare regională și domeniul planificare spațială fiind preluate de Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale. Prin urmare, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului a transmis către Ministerele reorganizate/nou-create (MAIA, MM și MIDR) patrimoniul în sumă totală de 649,55 mil.lei, fiind întocmite 3 seturi de acte de primire-predare⁸⁹.</p> <p>Alocațiile aprobate pentru anul 2021 au fost repartizate conform Hotărârii Guvernului nr.150 din 25.08.2021 „Privind redistribuirea alocațiilor aprobate în Legea bugetului de stat pe anul 2021 nr.258/2020”, fiind diminuate cu 1396,5 mil.lei.</p> <p>Deși repartizarea alocațiilor s-a efectuat la situația din 31.08.2021, transmiterea activelor și pasivelor a avut lor cu tergiversare, fiind efectuată în februarie 2022, la situația din 31.12.2021.</p>
Scop	<p>Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, încheiate la 31 decembrie 2021, nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.</p>
Opinie cu rezerve	<p>Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului pentru exercițiul încheiat la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, cu excepția posibilelor efecte asupra aspectelor descrise în secțiunea Baza pentru opinia cu rezerve, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil. Opinia cu rezerve a fost determinată de denaturări semnificative a valorii activelor și pasivelor transmise către ministerele nou-create (MAIA și MM).</p>
Baza pentru opinie cu rezerve	<p>Opinia de audit a fost modificată de efectul următoarelor deficiențe:</p> <ol style="list-style-type: none"> subevaluarea soldului grupei de conturi 415 „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării” cu 25 028,8 mil.lei⁹⁰, cauzată de: <ul style="list-style-type: none"> subevaluarea cu 24 827,5 mil.lei, ca urmare a neevaluării și necontabilizării în modul stabilit a terenurilor fondului forestier și din domeniul hidroameliorației, transmise în gestiune economică întreprinderilor de stat ai căror fondatori sunt instituțiile subordonate ministerului; supraevaluarea cu 46,2 mil.lei, ca urmare a nerespectării prevederilor Ordinului ministrului Finanțelor nr.216/2015, nefiind exclus din evidența contabilă volumul acțiunilor și cotei-părți în capitalul social a 2 întreprinderi de stat⁹¹ amplasate peste hotare (25,7 mil.lei), precum menținerii în evidența contabilă a valorii cotei sociale a unei întreprinderi, în mărime de 20,5 mil. lei,

⁸⁸ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1182/hotararea-nr29-din-28-iunie-2022-cu-privire-la-raportul

⁸⁹ MIDR - 81,7 mii lei, MM - 35 734,6 mii lei, MAIA - 613 735, 6 mii lei.

⁹⁰ Calculul: 247,5 mil.lei + 24 827,5 mil. lei - 25,7 mil.lei - 20,5 mil. lei = 25 028,8 mil.lei.

⁹¹ Conform extrasului din Registrul de stat unificat al persoanelor juridice, antreprenorilor individuali și asociațiilor publice al Ucrainei, fondator a 2 întreprinderi de stat (Cariera Cernăuți și Cariera Pervomaisk) este Agenția Proprietății Publice.

care a fost lichidată și radiată din Registrul de stat al unităților de drept în anul 2021;

- subevaluarea cu 247,5 mil.lei, ca urmare a transmiterii neregulamentare, cu titlu gratuit, colegiilor care au trecut la autogestiune în urma reformei din anul 2018⁹², a bunurilor imobile proprietate publică, care regulamentar urmau a fi transmise în gestiune economică.

Totodată, Ministerul nu s-a conformat prevederilor Legii nr.29/2018 și Legii nr.246/2017 în ceea ce privește capitalul social și componența bunurilor depuse în acesta. Lipsa listei exhaustive a bunurilor transmise în capitalul social al întreprinderilor de stat nu permite validarea valorii de 648,04 mil.lei, declarate și raportate de minister;

2. subevaluarea soldului grupei contului 371 „Terenuri” cu 41,02 mil. lei⁹³, ca urmare a:

- neevaluării și necontabilizării a 48 loturi de teren, cu suprafața de 723,99 ha⁹⁴, valoarea cărora se determina prin aplicarea prețului normativ calculat conform prevederilor Legii nr.1308/1997 și constituie 161,35 mil.lei;

- menținerii în evidența contabilă a 97 loturi de teren, cu suprafața totală de 1 694,5 ha, care, conform înscrisurilor din RBI, aparțin persoanelor terțe, valoarea contabilă a cărora constituie 63,2 mil.lei;

- contabilizării neregulamentare a 9 loturi de teren cu suprafața de 1 668,73 ha, în valoare de 57,13 mil.lei, primite în comodat de la Agenția Proprietății Publice, care regulamentar urmau a fi contabilizate în conturi extrabilanțiere;

3. de asemenea, Ministerul a recunoscut în evidența contabilă valoarea a 9 imobile care aparțin terților, conform înscrisurilor din RBI, în sumă de 13,83 mil.lei, în același timp Ministerul a interpretat eronat prevederile Ordinului ministrului Finanțelor nr.216/2015 în ce privește regulile de recunoaștere și evaluare a bunurilor imobile, 46 de clădiri nefiind recunoscute în evidența contabilă, dintre care 8 clădiri sunt înregistrate la oficiile cadastrale cu valoarea de 20,75 mil.lei. Echipa de audit nu a putut obține dovezi suficiente pentru a determina valoarea a 38 de proprietăți și, prin urmare, a fost limitată în domeniul său de aplicare, considerând că această deficiență se aștepta a fi una semnificativă;

4. Ministerul nu a aplicat prevederile Hotărârii Guvernului nr.500/1998 despre aprobarea Regulamentului privind casarea bunurilor uzate, raportate la mijloacele fixe, referitor la Baza de odihnă „Selectia”, amplasată în Ucraina⁹⁵ și demolată încă în anul 2013. Astfel, soldul grupei de conturi 311 „Clădiri” a fost supraevaluat cu 1,3 mil.lei;

5. Ministerul a interpretat incorect prevederile Ordinului ministrului Finanțelor nr.216/2015 și a contabilizat eronat volumele de investiții realizate la obiectivele care nu îi aparțin. Astfel, soldurile conturilor 311 „Clădiri”, 312 „Construcții speciale”, 314 „Mașini și utilaje” au fost supraevaluate cu 0,9 mil.lei, 36,22 mil.lei și, respectiv, 73,9 mil.lei, iar soldul contului 319 „Investiții capitale în curs de execuție” a fost subevaluat cu suma de 111,02 mil.lei. Totodată, valoarea totală a activelor a fost majorată cu 111,02 mil.lei, din cauza menținerii în evidența contabilă a volumelor de lucrări pentru unele active care aparțin terților.

⁹² Hotărârea Guvernului nr.1077/2016 „Cu privire la instituțiile de învățământ profesional tehnic”. Trecerea colegiilor la autogestiune a avut loc în anul 2020.

⁹³ Calcul: 48,51 mil.lei (terenuri neînregistrate) - 37,88 mil.lei (terenuri ale terților) = 10,63 mil.lei.

⁹⁴ Pentru a determina valoarea terenurilor, entitatea trebuia să aplice, pentru recunoaștere, valoarea cadastrală indicată în Registrul bunurilor imobile sau, în lipsa acesteia, prețul normativ calculat conform prevederilor Legii privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului nr.1308-XIII din 25.07.1997.

⁹⁵ Baza de odihnă „Selectia”, gestionată de Institutul de Cercetări pentru Culturile de Câmp „Selectia”.

<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Neinstituirea controlului intern managerial corespunzător, în special în domeniile financiar-contabil și patrimoniu, aplicarea greșită sau neaplicarea prevederilor cadrului regulator aferent domeniului, au constituit un factor generator de iregularități și deficiențe constatate în cadrul misiunii de audit.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	<p>În cadrul misiunii de audit realizate în anul precedent⁹⁶ au fost înaintate 26 de recomandări de audit menite să contribuie la remedierea neconformităților constatate. Factorii de decizie ai unor entități nu au întreprins măsurile necesare în acest sens, astfel, ca urmare a evaluării gradului de implementare a acestora, s-a constatat că 3 recomandări au fost implementate integral, alte 3 recomandări au fost implementate parțial, celelalte 20 de recomandări nefiind implementate, nivelul de realizare a recomandărilor constituind 17,3%, ceea ce a condiționat emiterea opiniei cu rezerve. Recomandările neimplementate au fost reiterate și adresate către ministerele nou-create (MAIA și MM), succesoare ale drepturilor și obligațiilor MADRM.</p> <p>Totodată, ca urmare a implementării recomandărilor înaintate în anul precedent:</p> <ul style="list-style-type: none"> • au fost evaluate și contabilizate 47 loturi de teren cu suprafața de 49,61 ha (53,99 mil.lei) și 54 de bunuri imobile cu suprafața de 4,49 mii m² (5,05 mil.lei); • au fost excluse din evidența contabilă 4 loturi de teren (1,4 ha) și un bun imobil cu suprafața de 1,5 mii m² (2,23 mil.lei) care aparțin terților; • a fost înregistrat dreptul patrimonial asupra unui bun imobil cu suprafața de 0,02 mii m² (5 mii lei); • în anul 2021 devieri în datele prezentate APP privind bunurile imobile și terenurile gestionate nu au fost identificate.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	În cadrul reformei administrației publice centrale, Agenției „Moldsilva”, începând cu 01.01.2021, i-a fost schimbat statutul din Org1 în Org2 subordonat MADRM, iar transmiterea soldurilor s-a realizat prin contul 723 „Corectarea rezultatelor anului precedent”, nefiind întocmit Raportul consolidat al Agenției ca Org1. Drept urmare a comunicării pe acest subiect cu responsabilii de la Ministerului Finanțelor, Agenția a întocmit Raportul respectiv fiind astfel exclusă denaturarea soldurilor activelor și pasivelor per total pe bugetul de stat în sumă de 80,7 mil.lei fiecare.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Ținând cont de faptul că deficiențele identificate în Raportul de audit sunt reiterate în Rapoartele de audit privind situațiile financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și ale Ministerului Mediului încheiate la 31.12.2021, recomandările pentru remedierea acestora sunt înaintate în Rapoartele de audit privind situațiile financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și ale Ministerului Mediului, ministere nou-create, în calitate de succesori de drepturi și obligații conexe domeniilor preluate de la Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, fiind responsabili de implementarea acestora.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Entitățile auditate nu a avut obiecții la constatările expuse în Raportul de audit.

⁹⁶ Hotărârea Curții de Conturi nr.29 din 25.06.2021 „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului încheiate la 31 decembrie 2020”.

Auditul financiar asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.30 din 28 iunie 2022)⁹⁷

Informații generale	<p>Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare este instituția succesoare a Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, care conform Hotărârii Guvernului nr.117/2021 este responsabil de domeniile 1) producția produselor de origine vegetală și animală; 2) procesarea produselor de origine vegetală și animală; 3) vitivinicol și al băuturilor alcoolice; 4) protecția plantelor și carantina fitosanitară; 5) producția ecologică și produse cu denumire de origine; 6) medicina veterinară; 7) selecția și reproducția în zootehnie; 8) siguranța alimentelor; 9) dezvoltarea și organizarea piețelor produselor agricole și agroalimentare; 10) programe de dezvoltare rurală; 11) consultanță în agricultură; 12) îmbunătățiri funciare și fond funciar.</p> <p>Ca urmare a reformei realizate, MAIA (APC) a primit în gestiune patrimoniu în valoare de 613,74 mil.lei.</p> <p>În anul 2021, Ministerul și instituțiile din subordine au gestionat resurse în valoare de 845,8 mil lei, cheltuieli și active nefinanciare în valoare de 893,6 mil.lei, nivelul de realizare al veniturilor fiind de 81,25%, al cheltuielilor și activelor nefinanciare - de 83,26%.</p> <p>Totodată, conform datelor bilanțului contabil, în anul 2021 patrimoniul total consolidat administrat de către MAIA a constituit 1 229,3 mil.lei.</p>
Scop	<p>Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, încheiate la 31 decembrie 2021, nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.</p>
Opinie cu rezerve	<p>Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare pentru exercițiul încheiat la 31 decembrie 2021.</p> <p>În opinia noastră, cu excepția posibilelor efecte asupra aspectelor descrise în secțiunea Baza pentru opinia cu rezerve, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil. Opinia cu rezerve a fost determinată de denaturările semnificative ale valorii activelor și pasivelor, ca urmare a transmiterii în cadrul reformei APC de către MADRM a soldurilor, a căror valoare a fost denaturată semnificativ.</p>
Baza pentru opinia cu rezerve	<p>Opinia de audit a fost modificată de efectul următoarelor deficiențe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • subevaluarea soldului grupei de conturi 415 „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării” cu 201,3 mil. lei⁹⁸, cauzată de: (i) supraevaluarea cu 46,2 mil.lei, ca urmare a nerespectării Ordinului ministrului Finanțelor nr. 216/2015, nefiind excluse din evidența contabilă volumul acțiunilor și cotei-părți în capitalul social a 2 întreprinderi de stat⁹⁹ amplasate peste hotare (25,7 mil.lei), precum menținerii în evidența contabilă a valorii cotei sociale a unei întreprinderi, în mărime de 20,5 mil.lei, care a fost lichidată și radiată din Registrul de stat al unităților de drept în anul 2021, (iii) subevaluarea cu 247,5 mil.lei, ca urmare a transmiterii neregulamentare, cu titlu gratuit, colegiilor care au trecut la autogestiune în urma reformei din anul 2018¹⁰⁰, a bunurilor imobile proprietate publică, care regulamentar urmau a fi transmise în gestiune economică.

⁹⁷ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1183/hotararea-nr30-din-28-iunie-2022-cu-privire-la-raportul

⁹⁸ Calculul: 247,5 mil.lei - 25,7 mil.lei - 20,5 mil.lei = 201,3 mil.lei.

⁹⁹ Conform extrasului din Registrul de stat unificat al persoanelor juridice, antreprenorilor individuali și asociațiilor publice al Ucrainei, fondator a 2 întreprinderi de stat (Cariera Cernăuți și Cariera Pervomaisk) este Agenția Proprietății Publice.

¹⁰⁰ Hotărârea Guvernului nr.1077/2016 „Cu privire la instituțiile de învățământ profesional tehnic”. Trecerea colegiilor la autogestiune a avut loc în anul 2020.

	<p>Totodată, Ministerul nu s-a conformat prevederilor Legii nr.29/2018¹⁰¹ și Legii nr.246/2017¹⁰² în ceea ce privește capitalul social și componenta bunurilor depuse în acesta¹⁰³. Lipsa listei exhaustive a bunurilor transmise în capitalul social al întreprinderilor de stat nu permite validarea valorii de 579,58 mil.lei, declarate și raportate de minister;</p> <ul style="list-style-type: none"> • subevaluarea soldului grupei contului 371 „Terenui” cu 21,97 mil. lei¹⁰⁴, ca urmare a: (i) neevaluării și necontabilizării a 31 loturi de teren, cu suprafața de 698,16 ha¹⁰⁵, a căror valoare se determină prin aplicarea prețului normativ calculat conform prevederilor Legii nr.1308/1997 și constituie 112,84 mil.lei, (ii) menținerii în evidența contabilă a 57 loturi de teren, cu suprafața totală de 1 169,6 ha, care, conform înscrisurilor din RBI, aparțin persoanelor terțe, a căror valoare contabilă constituie 33,74 mil.lei, (iii) contabilizării neregulamentare a 9 loturi de teren cu suprafața de 1 668,73 ha, în valoare de 57,13 mil.lei, primite în comodat de la Agenția Proprietății Publice, care regulamentar urmau a fi contabilizate în conturi extrabilanțiere.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Neînstituirea controlului intern managerial corespunzător, în special în domeniile financiar-contabil și patrimoniu, aplicarea greșită sau neaplicarea prevederilor cadrului regulator aferent domeniului, au constituit factori generatori de iregularități și deficiențe constatate în cadrul misiunii de audit.
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	În legătură cu reforma APC din 2021, MAIA este un minister nou-creat, succesor al drepturilor și obligațiilor MADRM (ministerul reorganizat) și, respectiv, nu a fost supus auditării în anii precedenți, iar impactul implementării recomandărilor înaintate în anii precedenți către MADRM se prezintă în sinteza constatărilor aferente Auditului financiar asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.29 din 28 iunie 2022).
Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii	În cadrul misiunii de audit a fost efectuată corectarea tranzacțiilor în sumă de 0,5 mil.lei aferente restituirii alocațiilor din anii precedenți, clasificate eronat, contribuind la îmbunătățirea calității raportului financiar. Totodată, MAIA a remediat deficiențe care au influențat opinia de audit, excluzând din evidența contabilă valoarea capitalului social a 2 întreprinderi de stat situate în Ucraina, în mărime de 25,7 mil.lei, precum și a celor lichidate și radiate din Registrul de stat al unităților de drept privind întreprinderile înregistrate în Republica Moldova, al căror capital social constituia 20,47 mil.lei.
Măsurile dispuse pentru remediere	Ca urmare a celor constatate în cadrul misiunii de audit, conducerii i-au fost înaintate recomandări specifice de remediere a neconformităților și deficiențelor identificate.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Entitățile auditate nu au avut obiecții la constatările expuse în Raportul de audit.

¹⁰¹ Legea nr.29/2018 privind delimitarea proprietății publice.

¹⁰² Legea nr.246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală (în continuare - Legea nr. 246/2017).

¹⁰³ Art.4 din Legea nr.246/2017.

¹⁰⁴ Calcul: 48,51 mil.lei (terenuri neînregistrate) - 37,88 mil.lei (terenuri ale terților) = 10,63 mil.lei.

¹⁰⁵ Pentru a determina valoarea terenurilor, entitatea trebuia să aplice, pentru recunoaștere, valoarea cadastrală indicată în Registrul bunurilor imobile sau, în lipsa acesteia, prețul normativ calculat conform prevederilor Legii privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului nr.1308-XIII din 25.07.1997.

Auditul financiar asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Mediului încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.31 din 29 iunie 2022)¹⁰⁶

Informații generale	<p>Ministerul Mediului este organul central de specialitate al administrației publice creat ca urmare a reorganizării Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, prin preluarea domeniilor politicii guvernamentale de mediu, având în subordine 8 instituții, din care 2 instituții sunt fondatoare a 27 Î.S. și o S.A.</p> <p>Ca urmare a reformei realizate prin Hotărârea Guvernului nr.117/2021 „Cu privire la restructurarea administrației publice centrale de specialitate”, MM (APC) a gestionat un patrimoniu în valoare de 35 734 558,00 lei, obținut din divizarea patrimoniului gestionat de către MADRM.</p> <p>În anul 2021, Ministerul și instituțiile din subordine au gestionat resurse în valoare de 282 mil. lei, cheltuieli și active nefinanciare în valoare de 1 652,6 mil. lei, nivelul de realizare a veniturilor fiind de 95,5%, al cheltuielilor și activelor nefinanciare - de 82,10%.</p> <p>Totodată, conform datelor bilanțului contabil, în anul 2021, patrimoniul administrat de către MM a avut o valoare totală de 1 768,61 mlrd. lei.</p>
Scop	<p>Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Mediului încheiate la 31 decembrie 2021 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.</p>
Opinie cu rezerve	<p>Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Mediului pentru exercițiul încheiat la 31 decembrie 2021.</p> <p>În opinia noastră, cu excepția posibilelor efecte asupra aspectelor descrise în secțiunea Baza pentru opinia cu rezerve, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil. Opinia cu rezerve a fost determinată de denaturări semnificative a valorii activelor și pasivelor recepționate de la MADRM.</p>
Baza pentru opinie cu rezerve	<p>Opinia de audit a fost modificată de efectul următoarelor deficiențe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • subevaluarea soldului grupei de conturi 415 „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării” cu 24 827,5 mil. lei, ca urmare a neevaluării și necontabilizării în modul stabilit a terenurilor fondului forestier și din fondului apelor, transmise în gestiune economică întreprinderilor de stat ai căror fondatori sunt instituțiile subordonate ministerului; • Ministerul nu s-a conformat prevederilor Legii nr.29/2018¹⁰⁷ și Legii nr.246/2017¹⁰⁸ în ceea ce privește capitalul social și componența bunurilor depuse în acesta. Lipsa listei exhaustive a bunurilor transmise în capitalul social al întreprinderilor de stat nu permite validarea valorii de 68,47 mil. lei, declarate și raportate de minister; • subevaluarea soldului grupei contului 371 „Terenuri” cu 10,63 mil. lei¹⁰⁹, ca urmare a: (i) neevaluării și necontabilizării a 17 loturi de teren, cu suprafața de 25,83 ha¹¹⁰, valoarea cărora se determină prin aplicarea prețului normativ calculat conform prevederilor Legii nr.1308/1997 și constituie 48,51 mil. lei; (ii) menținerii în evidența contabilă a 40 loturi de

¹⁰⁶ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1184/hotararea-nr31-din-29-iunie-2022-cu-privire-la-raportul

¹⁰⁷ Legea nr.29/2018 privind delimitarea proprietății publice.

¹⁰⁸ Legea nr.246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală (în continuare - Legea nr. 246/2017).

¹⁰⁹ Calcul: 48,51 mil lei (terenuri neînregistrate) - 37,88 mil lei (terenuri ale terților) = 10,63 mil. lei.

¹¹⁰ Pentru a determina valoarea terenurilor, entitatea trebuia să aplice, pentru recunoaștere, valoarea cadastrală indicată în Registrul bunurilor imobile sau, în lipsa acesteia, prețul normativ, calculat conform prevederilor Legii privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului nr. 1308-XIII din 25 iulie 1997.

	<p>teren, cu suprafața totală de 525,08 ha, care, conform înscrisurilor din RBI, aparțin persoanelor terțe, a căror valoare contabilă constituie 37,88 mil.lei;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ministerul a recunoscut în evidența contabilă valoarea a 8 imobile, care aparțin terților conform înscrisurilor din RBI, în sumă de 12,93 mil.lei, în același timp Ministerul a interpretat eronat prevederile Ordinului ministrului Finanțelor nr.216/2015 în ce privește regulile de recunoaștere și evaluare a bunurilor imobile, 46 de clădiri nefiind recunoscute în evidența contabilă, dintre care 8 clădiri sunt înregistrate la oficiile cadastrale cu valoarea de 20,75 mil.lei. Echipa de audit nu a putut obține dovezi suficiente pentru a determina valoarea a 38 de proprietăți și, prin urmare, a fost limitată în domeniul său de aplicare, considerând că această deficiență se aștepta a fi una semnificativă; • Ministerul a interpretat incorect prevederile Ordinului ministrului Finanțelor nr.216/2015 și a contabilizat eronat volumele de investiții realizate la obiectivele care nu îi aparțin. Astfel, soldurile conturilor 311 „Clădiri”, 312 „Construcții speciale”, 314 „Mașini și utilaje” au fost supraevaluate cu 36,22 mil.lei și, respectiv, 73,9 mil.lei, iar soldul contului 319 „Investiții capitale în curs de execuție” a fost subevaluat cu suma de 110,12 mil.lei. Totodată, valoarea totală a activelor a fost majorată cu 110,12 mil.lei, din cauza menținerii în evidența contabilă a volumelor de lucrări pentru unele active care aparțin terților; • Ministerul a supraevaluat contul 419 „Alte creanțe ale autorităților/instituțiilor bugetare” și a subevaluat conturile extrabilanțiere cu 40,8 mil.lei, care reprezintă valoarea creanțelor compromise.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Neînstituirea controlului intern managerial corespunzător, în special în domeniile financiar-contabil și patrimoniu, aplicarea greșită sau neaplicarea prevederilor cadrului regulator aferent domeniului, au constituit factori generatori de iregularități și deficiențe constatate în cadrul misiunii de audit.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	În legătură cu reforma APC din 2021, MM este un minister nou-creat, succesor al drepturilor și obligațiilor MADRM (ministerul reorganizat) și, respectiv, nu a fost supus auditării în anii precedenți, iar impactul implementării recomandărilor înaintate în anii precedenți către MADRM se prezintă în sinteza constatărilor aferente Auditului financiar asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.29 din 28 iunie 2022).
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	Pe parcursul misiunii de audit au fost remediate următoarele deficiențe, care au contribuit la îmbunătățirea calității raportului financiar, fiind corectate tranzacțiile aferente obligațiilor arendașilor terenurilor fondului forestier față de bugetul de stat, clasificate eronat. Astfel, au fost diminuate veniturile calculate cu 2,4 mil.lei, creanțele aferente veniturilor - cu 8,6 mil.lei, și a fost majorat soldul contului extrabilanțier - cu 10,82 mil.lei.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Ca urmare a celor constatate în cadrul misiunii de audit, conducerii i-au fost înaintate recomandări specifice de remediere a neconformităților și deficiențelor identificate.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Entitățile auditate nu au avut obiecții la constatările expuse în Raportul de audit.

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Apărării încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.32 din 30 iunie 2022)¹¹¹

Informații generale	<p>Ministerul Apărării este organul central de specialitate al administrației publice care asigură realizarea politicii guvernamentale în domeniul politicii de apărare; planificării apărării naționale; analizei și informației militare; resurselor sistemului național de apărare; dezvoltării resurselor umane în domeniul militar; învățământului în domeniul militar; cooperării internaționale în domeniul militar și interoperabilității militare.</p> <p>În anul 2021, Ministerul a gestionat resurse în valoare de 1,1 mlrd. lei și cheltuieli în valoare de 839,9 mil. lei, precum și a administrat patrimoniu în valoare totală de 3,7 mlrd. lei.</p>
Scop	<p>Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Apărării încheiate la 31 decembrie 2021 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.</p>
Opinie cu rezerve	<p>Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Apărării pentru exercițiul încheiat la 31 decembrie 2021.</p> <p>În opinia noastră, cu excepția posibilelor efecte asupra aspectelor descrise în secțiunea Baza pentru opinia cu rezerve, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.</p>
Baza pentru opinie cu rezerve	<p>Opinia de audit a fost determinată de efectul următoarelor deficiențe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • clasificarea eronată în calitate de construcții speciale a două bunuri imobile, Complexul memorial „Eternitate” și Complexul memorial „Capul de pod Șerpeni”, care urmau a fi reflectate ca active ale moștenirii culturale. Ca rezultat al acestor erori, valoarea raportată a soldului grupei de conturi „Construcții speciale” a fost supraevaluată cu 58,8 mil. lei, iar valoarea soldului grupei de conturi „Activele moștenirii culturale” a fost subevaluată cu aceeași sumă. În același timp, clasificarea neconformă a acestor bunuri imobile a contribuit la calcularea neregulamentară a uzurii pentru acestea, ca rezultat valoarea soldului grupei de conturi „Uzura mijloacelor fixe” a fost supraevaluată cu 53,2 mil. lei, iar valoarea soldului grupei de conturi „Rezultatul financiar din anii precedenți” a fost subevaluată cu aceeași sumă; • lipsa unei liste exhaustive a bunurilor transmise în capitalul social al întreprinderilor de stat, valoarea declarată de minister de 22,4 mil. lei neputând fi validată.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	<p>Neînstituirea controlului intern managerial corespunzător, în special în domeniile financiar-contabil și patrimoniu, aplicarea greșită sau neaplicarea prevederilor cadrului regulator aferent domeniului, au constituit factori generatori de iregularități și deficiențe constatate în cadrul misiunii de audit.</p>
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	<p>În cadrul misiunii de audit precedente au fost înaintate 12 recomandări de audit. Ca urmare a evaluării gradului de implementare a acestora, s-a constatat că 2 recomandări au fost implementate integral, 7 recomandări au fost implementate parțial, iar 3 recomandări nu s-au implementat, astfel nivelul de implementare a recomandărilor fiind de 46%.</p> <p>În vederea implementării recomandărilor înaintate în misiunea precedentă, ministerul:</p>

¹¹¹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1181/hotararea-nr32-din-30-iunie-2022-cu-privire-la-raportul

	<ul style="list-style-type: none"> - a evaluat și a înregistrat în evidența contabilă valoarea a 30 de clădiri (0,55 mil.lei); - a restabilit în evidența contabilă bunuri în valoare de 0,9 mil.lei transmise în capitalul social al întreprinderilor de stat al căror fondator este Ministerul Apărării; - a înregistrat drepturile patrimoniale pentru 2 loturi de teren cu suprafața de 98,213 ha în valoare de 5,2 mil.lei; - a exclus practica de comercializare a metalului uzat prin intermediul Î.S. „Centrul de pregătire a specialiștilor pentru Armata Națională”.
<i>Măsurile luate de entitate pe parcursul misiunii</i>	<p>Pe parcursul misiunii de audit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a fost actualizată suprafața a 7 blocuri locative gestionate de minister, fiind excluse suprafețele transmise în proprietate privată; • Ministerul a înaintat Agenției Proprietății Publice o Notă informativă de corectare a datelor din Registrul proprietății publice.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	<p>Ca urmare a celor constatate în cadrul misiunii de audit, conducerii i-au fost înaintate 17 recomandări specifice de remediere a neconformităților și deficiențelor identificate, inclusiv 3 de ordin legislativ-normativ.</p>
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	<p>Entitatea auditată nu a avut obiecții la constatările și recomandările expuse în Raportul de audit.</p>

Auditul rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Interne încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.33 din 01 iulie 2022)¹¹²

Informații generale	Prin Legea bugetului de stat pentru anul 2021, pentru realizarea obiectivelor și desfășurarea activităților preconizate, MAI i-au fost aprobate alocații în cuantum de 3 095,8 mil. lei, care pe parcursul anului au fost precizate în sumă de 3 256,2 mil. lei, sau cu 160,4 mil. lei mai mult. Executarea de casă față de planul precizat a fost realizată la nivel de 95,7% (3 115,4 mil. lei). Patrimoniul gestionat aparține în totalitate statului și, în aspectul existenței și componenței materiale, a constituit la finele anului 2021 suma de 4 186,5 mil. lei.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Interne încheiate la 31 decembrie 2021 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie cu rezerve	Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Interne încheiate la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, cu excepția efectelor unor aspecte descrise în secțiunea Baza pentru opinia cu rezerve, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie cu rezerve	<p>Erorile semnificative care au determinat modificarea opiniei de audit sunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • subevaluarea activelor nefinanciare la grupele de conturi 311 „Clădiri” și 371 „Terenuri” cu suma de 80,8 mil. lei¹¹³, cauza fiind neevaluarea și nerecunoașterea¹¹⁴ unor bunuri imobile și terenuri; • clasificarea neregulamentară a mijloacelor fixe, și anume a rețelelor de radiocomunicații¹¹⁵, a condiționat subevaluarea soldului grupei de conturi 313 „Instalații de transmisie” din raportul financiar consolidat cu suma de 251,8 mil. lei și supraevaluarea soldului grupei de conturi 314 „Mașini și utilaje” cu 231,9 mil. lei, al grupei de conturi 312 „Construcții speciale” - cu 17,7 mil. lei, al grupei de conturi 316 „Unelte și scule, inventar de producere și gospodăresc” - cu 1,1 mil. lei, și al grupei de conturi 33 „Stocuri de materiale circulante” - cu 1,1 mil. lei.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Denaturările aferente mijloacelor fixe, inclusiv investițiile capitale în active în curs de investiție, terenuri, stocuri de materiale circulante, active financiare, venituri și cheltuieli sunt condiționate de funcționalitatea redusă a sistemului de control intern managerial.
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	<ul style="list-style-type: none"> • Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.32 din 29.06.2021 „Cu privire la Raportul auditului rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Afacerilor Interne încheiate la 31 decembrie 2020” au fost înaintate MAI 11 recomandări, dintre care 2 recomandări (18,2%) au fost implementate integral, iar 9 recomandări, sau 81,8%, au fost implementate parțial. Astfel, • au fost evaluate și înscrise în evidența contabilă clădiri în valoare de 156,0 mil. lei și terenuri - de 61,3 mil. lei;

¹¹² https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1185/hotararea-nr33-din-01-iulie-2022-cu-privire-la-raportul

¹¹³ 34 de clădiri în valoare de 76,5 mil. lei și 4 terenuri - de 4,3 mil. lei.

¹¹⁴ Art.5 alin.(4) lit. b) din Legea cu privire la activitatea de evaluare nr.989-XV din 18.04.2002; art.17 alin.(1) și alin.(4) din Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007; pct.1.4.5.2., subpct. 3 din Ordinul ministrului Finanțelor nr.216 din 28.12.2015.

¹¹⁵ Serviciul Tehnologii Informaționale - 156,3 mil. lei (în continuare - STI); Inspectoratul General al Poliției de Frontieră - 95,4 mil. lei (în continuare - IGPF).

	<ul style="list-style-type: none"> • a fost corectată atribuirea cheltuielilor privind sporul specific de 67,2 mil. lei la contul cheltuieli de personal; • cheltuielile pentru investigații speciale de 5,0 mil. lei au fost reclasificate și reflectate regulamentar la contul altor servicii, anterior atribuite la cheltuielile de personal; • a fost majorat capitalul social al ÎS „Pază de Stat” cu valoarea activelor transmise în gestiune economică de către MAI în sumă de 10,7 mil. lei; • a fost corectată evidența și clasificarea bugetară a cheltuielilor pentru construcția bazinului de înot al Clubului sportiv central „Dinamo” în sumă de 9,0 mil. lei, fiind atribuite la contul 319 „Investiții capitale în active în curs de execuție”; • în vederea eficientizării administrării patrimoniului public de peste hotarele RM, a fost înaintat un demers către APP pentru transmiterea bazei de odină „Jemciujina” din gestiunea economică a MAI; • MAI a aprobat norme interne de consum de combustibil pentru transportul auto și a elaborat proiectul de hotărâre de Guvern cu privire la normele de dotare cu mijloace de transport a instituțiilor din subordinea MAI; • s-au reluat pe rol anchetele pe cauzele penale privind transmiterea neregulamentară a 2 terenuri proprietate publică cu suprafața totală de 2,234 ha, pentru construcții, pe un termen de 10 ani și, respectiv, 25 de ani, prejudiciul calculat de Centrul Național de Expertize Judiciare în cazul înstrăinării terenurilor proprietate publică constituind 111,0 mil. lei.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	Pe parcursul desfășurării misiunii de audit, 5 instituții din subordinea Ministerului Afacerilor Interne ¹¹⁶ au evaluat și au contabilizat 51 de clădiri și 54 de terenuri în valoare de 101,7 mil. lei.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	<p>Pentru remedierea situațiilor constatate, entităților auditate le-au fost înaintate 11 recomandări în vederea:</p> <ul style="list-style-type: none"> • evaluării și înregistrării conforme în evidența contabilă a clădirilor și terenurilor din gestiunea instituțiilor subordonate ministerului, precum și delimitării și înregistrării la organele cadastrale a drepturilor patrimoniale asupra bunurilor imobile din gestiune; • completării rezervei de stat și a rezervei de mobilizare conform cerințelor Nomenclatorului bunurilor materiale, menite să asigure protecția populației în cazul unor eventuale situații excepționale.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Instituțiile din subordinea Ministerului Afacerilor Interne sunt de acord cu constatările auditului și întreprind măsuri de remediere a neregulilor și abaterilor constatate, cu îmbunătățirea sistemului de control intern.

¹¹⁶ IGP a evaluat 29 de clădiri, 4,2 mii m² (74,8 mil. lei) și 3 terenuri de 1,8 ha (1,5 mil. lei); AC al MAI a evaluat o clădire 0,3 mii m² (0,9 mil. lei) și un teren de 0,04 ha (2,8 mil. lei); ARM a evaluat 4 clădiri, 0,6 mii m² (0,8 mil. lei); IGSU a evaluat 17 clădiri (3,4 mil. lei) și 50 terenuri (16,4 mil. lei) și AȘM a evaluat 4 clădiri de 0,2 mii m² (1,1 mil. lei).

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.35 din 28 iulie 2022)¹¹⁷

Informații generale	În conformitate cu Hotărârea Guvernului nr.117 din 12.08.2021, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a fost reorganizat în Ministerul Sănătății și Ministerul Muncii și Protecției Sociale, cu preluarea domeniilor de sănătate și protecție socială, precum și a drepturilor și obligațiilor conexe domeniilor preluate. Prin urmare, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a transmis către Ministerele reorganizate/create patrimoniul gestionat, raportând soldul consolidat al elementelor bilanțiere la situația din 31.12.2021 cu valoarea zero.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, încheiate la 31 decembrie 2021, nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie cu rezerve	Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale încheiate la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, cu excepția efectelor unor aspecte descrise în secțiunea Baza pentru opinia cu rezerve, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie cu rezerve	<p>Erorile semnificative care au determinat modificarea opiniei de audit sunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • raportarea valorii contului 371 „Terenuri” subevaluată cu 22 782,3 mii lei. Denaturarea contului a fost condiționată de lipsa reevaluării a 9 terenuri¹¹⁸ cu suprafața de 1,69 ha în valoare de 22 782,3 mii lei, din recunoașterea unui teren cu suprafața de 0,17 ha care, conform înscrisurilor din Registrul bunurilor imobile, aparține persoanelor terțe, în contextul prevederilor din Hotărârea Guvernului nr.161/2018; • supraevaluarea valorii grupei de conturi 415 „Acțiuni și alte forme de participare în interiorul țării” cu 98 799,6 mii lei, în urma: <ul style="list-style-type: none"> - neexcluderii sumei de 86 133,0 mii lei aferente terenurilor depuse sub formă de aport în capitalul social al Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”; - neexcluderii sumei de 12 666,6 mii lei din evidența contabilă, care reprezintă volumul acțiunilor și cotei-părți în capitalul social în interiorul țării a 3 instituții medico-sanitare publice¹¹⁹ din cele 47 în care Ministerul deține calitatea de fondator, prin ce nu a fost micșorat volumul acțiunilor și cotei-părți în capitalul social în interiorul țării ca rezultat al: (I) privatizării spațiului locativ de către foștii angajați ai Instituției; (II) demolării unor construcții; (III) casării mijloacelor fixe, care reprezentau componenta capitalului social la data formării acestuia; • raportarea eronată a valorii grupei de conturi 311 „Clădiri” în sumă de 75 248,5 mii lei, după cum urmează:

¹¹⁷ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1190/h-otrararea-nr35-din-28-iulie-2022-cu-privire-la

¹¹⁸ ANSP CSP Chișinău (4 terenuri cu suprafața de 1,0873 ha, în valoare de 22 289,4 mii lei); ANSP CSP Cahul (2 terenuri cu suprafața de 0,3612 ha, în valoare de 328,7 mii lei); CEMCPMFSM Chișinău (2 terenuri cu suprafața de 0,1699 ha, în valoare de 330,1 mii lei).

¹¹⁹ IMSP Spitalul de Psihiatrie Bălți - 1 900,2 mii lei; IMSP Spitalul de Psihiatrie - 2 310,0 mii lei, IMSP Spitalul de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc” - 8 456,5 mii lei.

	<p>- necontabilizarea regulamentară a volumelor de investiții realizate la obiectul „Blocul locativ str. Alba-Iulia”. Astfel, soldul contului 311 „Clădiri” a fost subevaluat cu 67 730,5 mii lei, iar soldul contului 319 „Investiții capitale în curs de execuție” a fost supraevaluat cu aceeași sumă, deoarece pentru acesta au fost întocmite în anul 2020 acte de recepție finală;</p> <p>- deținerea și raportarea valorii a 2 blocuri de locuințe privatizate și raportate de către 2 instituții și neevaluarea valorii reale a 25 de clădiri¹²⁰, care a fost supraevaluată cu 7 518,0 mii lei la grupa de conturi 311 „Clădiri”;</p> <ul style="list-style-type: none"> • raportarea eronată, cu diminuarea cu 253,8 mii lei a informației grupei de conturi 319 „Investiții capitale în active în curs de execuție”, ca urmare a neajustării valorii potrivit Ordinului ministrului Finanțelor nr.216/2015 în evidența contabilă în baza valorii cadastrale a clădirii administrate de Centrul de Educație Medicală Continuă a Personalului Medical și Farmaceutic cu Studii Medii; • raportarea eronată a contului 419 „Alte creanțe ale autorităților/instituțiilor bugetare”, care a fost subevaluat cu 563,9 mii lei de către Centrul de plasament temporar pentru persoane cu dizabilități (adulte), com. Brânzeni, mun. Edineț, situație determinată de ținerea evidenței veniturilor prin metoda de casă, și nu prin metoda de angajamente; • subevaluarea cu 696,1 mii lei a valorii contului 317 „Active nemateriale” ca rezultat al necesării a 63 unități de active nemateriale în valoare de 986,8 mii lei de către 3 entități¹²¹ și necapitalizării lucrărilor de elaborare și dezvoltare a două sisteme informaționale în valoare de 1682,9 mii lei de către o entitate¹²²; • raportarea eronată a contului 392 „Amortizarea activelor nemateriale” cu 247,8 mii lei¹²³, ca urmare a neînregistrării și necapitalizării sumelor privind activele nemateriale achiziționate și dezvoltate de către Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă; • raportarea în situațiile financiare consolidate a informațiilor unei instituții din subordine (Agenția Națională pentru Sănătate Publică) privind stocurile de materiale circulante cu termenul de valabilitate expirat, în sumă de 620,9 mii lei¹²⁴, nerespectând prevederile Ordinului ministrului Finanțelor nr.216/2015. Totodată, entitatea a reflectat în evidența contabilă stocuri de materiale circulante care nu participă sau contribuie la procesul de producție și/sau de prestări servicii, în sumă de 233,5 mii lei¹²⁵. Aceste situații au determinat supraevaluarea grupului de conturi 334 (Medicamente și materiale sanitare) cu suma de 854,4 mii lei.
<p><i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • nerespectarea prevederilor actelor normative și metodologice de evidență și raportare, fapt ce afectează caracteristicile calitative ale informației din rapoartele financiare consolidate;

¹²⁰ Chișinău CSP (4 construcții cu suprafața de 1.809,3 m.p. în sumă de 3.909,7 mii lei); Criuleni CSP (6 construcții cu suprafața de 175,1 m.p. în sumă de 110,4 mii lei); Ceadâr-Lunga CSP (o construcție cu suprafața de 443,9 m.p. în valoare de 541,5 mii lei); Dondușeni CSP (3 construcții cu suprafața de 480 m.p. în valoare de 52,0 mii lei), Centrul de plasament temporar pentru persoane cu dizabilități (adulte), com. Cocieri (10 construcții cu suprafața de 288 m.p. în valoare de 273,9 mii lei).

¹²¹ Agenția de Transplant - 41 - 55,9 mii lei; Agenția Națională pentru Sănătate Publică - 19 - 577,1 mii lei; Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă - 3 - 353,8 mii lei.

¹²² Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă - SIA „Piața forței de muncă” - 2019 - 732,8 mii lei, 2020 - 918,1 mii lei; SIA „e-Cancelarie” - 32,0 mii lei.

¹²³ Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă - SIA „e-Cancelarie” - 3,5 mii lei, SIA „Piața forței de muncă” - 244,3 mii lei.

¹²⁴ Enzyme Ag-ID Patg - 377,1 mii lei (expirate la 30.04.2021), Enzyme Ag-Path-ID - 147,3 mii lei (expirate la 30.04.2021), Enzyme Ag Patg-ID - 96,5 mii lei (expirate la 08.12.2020).

¹²⁵ Set Primers - Covid-19 - 120,8 mii lei, Kit Blirt ExtractMe - 112,6 mii lei.

	<ul style="list-style-type: none"> • gestionarea ineficientă și defectuoasă a patrimoniului și banilor publici ai instituțiilor din domeniul sănătății. Factorul principal care generează această situație este insuficiența controlului managerial, inclusiv la nivelul Ministerului; • deficiențe ale controlului intern managerial prin executarea superficială a obligațiilor atribuite de către unele persoane responsabile de compartimentul managerial, lipsa de monitorizare a subdiviziunilor.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Prin Hotărârea nr.27 din 22.06.2021 „Cu privire la Raportul auditului asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale încheiate la 31 decembrie 2020” au fost înaintate MSMPS 2 recomandări, care au fost implementate parțial. Impactul benefic rezultat al implementării recomandărilor se denotă prin efectuarea evaluărilor și înregistrărilor drepturilor patrimoniale, elaborarea și aprobarea reglementărilor aferente procesului de acordare și raportare a subsidiilor acordate de către autoritatea publică centrală instituțiilor din domeniu.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	<ul style="list-style-type: none"> • CSP Chișinău a reevaluat 4 terenuri cu suprafața de 1,08 ha și a ajustat înregistrările din evidența contabilă în valoare de 22 289,4 mii lei; • CSP Cahul a reevaluat 2 terenuri cu suprafața de 0,36 ha și a ajustat înregistrările din evidența contabilă în valoare de 328,7 mii lei; • CEMCPMFSM Chișinău a reevaluat 2 terenuri cu suprafața de 0,16 ha și a ajustat înregistrările din evidența contabilă în valoare de 330,1 mii lei; • CSP Chișinău a reevaluat 4 construcții cu suprafața de 1 809,3 m.p. și a ajustat înregistrările din evidența contabilă în sumă de 3 909,7 mii lei; • CSP Criuleni a reevaluat 6 construcții cu suprafața de 175,1 m.p. și a ajustat înregistrările din evidența contabilă în sumă de 110,4 mii lei; • CSP Ceadâr-Lunga a reevaluat o construcție cu suprafața de 443,9 m.p. și a ajustat înregistrările din evidența contabilă în valoare de 541,5 mii lei; • CSP Dondușeni a reevaluat 3 construcții cu suprafața de 480 m.p. și a ajustat înregistrările din evidența contabilă în valoare de 52,0 mii lei; • CEMCPMFSM a ajustat în evidența contabilă valoarea cadastrală a clădirii administrate în valoare de 0,25 mil.lei; • ANSP a informat că a efectuat inventarierea, evaluarea stocurilor care nu sunt utilizate conform specificului activității de laborator și sunt cu termenul de valabilitate expirat. S-au întocmit procese-verbale privind casarea acestora. Persoanele responsabile pentru evidența stocurilor, specialiștii din Direcția finanțe, au fost atenționați despre neadmiterea formării stocurilor de bunuri cu termenul expirat și ajustarea reală și corectă a evidenței contabile și rapoartelor financiare.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Recomandările sunt înaintate în Hotărârile și Scrisorile către conducerea Ministerelor succesoare de drepturi.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Nu au fost obiecții la constatările și recomandările expuse în Raportul de audit.

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Sănătății încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.36 din 28 iulie 2022)¹²⁶

Informații generale	În conformitate cu Hotărârea Guvernului nr.117 din 12.08.2021, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a fost reorganizat în Ministerul Sănătății cu preluarea domeniului de sănătate, precum și a drepturilor și obligațiilor conexe domeniului preluat. Prin urmare, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a transmis către Ministerul reorganizat patrimoniul gestionat, raportând soldul consolidat al elementelor bilanțiere la situația din 31.12.2021 cu valoarea zero.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Sănătății, încheiate la 31 decembrie 2021, nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie cu rezerve	Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Sănătății încheiate la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, cu excepția efectelor unor aspecte descrise în secțiunea Baza pentru opinia cu rezerve, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie cu rezerve	<p>Erorile semnificative care au determinat modificarea opiniei de audit sunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • raportarea valorii contului 371 „Terenuri” subevaluată cu 22 782,3 mii lei. Denaturarea contului a fost condiționată de lipsa reevaluării a 9 terenuri¹²⁷ cu suprafața de 1,69 ha în valoare de 22 782,3 mii lei, din recunoașterea unui teren cu suprafața de 0,17 ha care, conform înscrisurilor din Registrul bunurilor imobile, aparține persoanelor terțe, în contextul prevederilor din Hotărârea Guvernului nr.161/2018; • supraevaluarea valorii grupei de conturi 415 „Acțiuni și alte forme de participare în interiorul țării” cu 98 799,6 mii lei în urma: <ul style="list-style-type: none"> - neexcluderii sumei de 86 133,0 mii lei aferente terenurilor depuse sub formă de aport în capitalul social al Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”; - neexcluderii sumei de 12 666,6 mii lei din evidența contabilă, care reprezintă volumul acțiunilor și cotei-părți în capitalul social în interiorul țării a 3 instituții medico-sanitare publice¹²⁸ din cele 47 în care Ministerul deține calitatea de fondator, prin ce nu a micșorat volumul acțiunilor și cotei-părți în capitalul social în interiorul țării ca rezultat al: (I) privatizării spațiului locativ de către foștii angajați ai Instituției; (II) demolării unor construcții; (III) casării mijloacelor fixe, care reprezentau componenta capitalului social la data formării acestuia; • raportarea eronată a valorii grupei de conturi 311 „Clădiri”, care a fost supraevaluată cu 6 689,2 mii lei, inclusiv prin nerespectarea prevederilor regulatorii de recunoaștere a clădirilor prevăzute în Ordinul ministrului Finanțelor nr.216/2015, aceasta fiind condiționată de neevaluarea valorii

¹²⁶ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1191/hotararea-nr-36-din-28-iulie-2022-cu-privire-la

¹²⁷ ANSP CSP Chișinău (4 terenuri cu suprafața de 1,0873 ha, în valoare de 22 289,4 mii lei); ANSP CSP Cahul (2 terenuri cu suprafața de 0,3612 ha, în valoare de 328,7 mii lei); CEMCPMFSM Chișinău (2 terenuri cu suprafața de 0,1699 ha, în valoare de 330,1 mii lei).

¹²⁸ IMSP Spitalul de Psihiatrie Bălți - 1 900,2 mii lei; IMSP Spitalul de Psihiatrie - 2 310,0 mii lei; IMSP Spitalul de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc” - 8 456,5 mii lei.

	<p>reale a 15 clădiri¹²⁹, deținerea și raportarea valorii unui bloc locativ privatizat și raportat de către o instituție publică¹³⁰;</p> <ul style="list-style-type: none"> • raportarea eronată, determinată de diminuarea cu 253,8 mii lei a informației grupei de conturi 319 „Investiții capitale în active în curs de execuție”, ca urmare a neajustării valorii potrivit Ordinului MF nr.216/2015 în evidența contabilă în baza valorii cadastrale a clădirii administrate de Centrul de Educație Medicală Continuă a Personalului Medical și Farmaceutic cu Studii Medii; • subevaluarea cu 696,1 mii lei a valorii contului 317 „Active nemateriale” ca rezultat al necesării a 63 unități de active nemateriale în valoare de 986,8 mii lei de către 3 entități¹³¹ și necapitalizării lucrărilor de elaborare și dezvoltare a două sisteme informaționale în valoare de 1 682,9 mii lei de către o entitate¹³²; • supraevaluării raportului financiar cu 633,0 mii lei, a valorii contului 317 „Active nemateriale” din cauza necesării a 60 unități de active nemateriale de către 2 entități¹³³; • raportării în situațiile financiare consolidate a informațiilor unei instituții din subordine (Agenția Națională pentru Sănătate Publică) privind stocurile de materiale circulante cu termenul de valabilitate expirat, în sumă de 620,9 mii lei¹³⁴, nerespectând prevederile Ordinului ministrului Finanțelor nr.216/2015. Totodată, entitatea a reflectat în evidența contabilă stocuri de materiale circulante care nu participă sau contribuie la procesul de producție și/sau de prestări servicii, în sumă de 233,5 mii lei¹³⁵. Aceste situații au determinat supraevaluarea grupului de conturi 334 (Medicamente și materiale sanitare) cu suma de 854,4 mii lei.
<p><i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • nerespectarea prevederilor actelor normative și metodologice de evidență și raportare, fapt ce afectează caracteristicile calitative ale informației din rapoartele financiare consolidate; • gestionarea ineficientă și defectuoasă a patrimoniului și banilor publici ai instituțiilor din domeniul sănătății. Factorul principal care generează această situație este insuficiența controlului managerial, inclusiv la nivelul Ministerului; • deficiențe ale controlului intern managerial prin executarea superficială a obligațiilor atribuite de către unele persoane responsabile de compartimentul managerial, lipsa de monitorizare a subdiviziunilor.
<p><i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin</i></p>	<p>Ministerul Sănătății este succesor de drepturi și obligații, cu preluarea domeniilor de sănătate, ca rezultat al reorganizării fostului Minister al Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.</p>

¹²⁹ Chișinău CSP (4 construcții cu suprafața de 1 809,3 m.p. în sumă de 3 909,7 mii lei); Criuleni CSP (6 construcții cu suprafața de 175,1 m.p. în sumă de 110,4 mii lei); Ceadâr-Lunga CSP (o construcție cu suprafața de 443,9 m.p. în valoare de 541,5 mii lei); Dondușeni CSP (3 construcții cu suprafața de 480 m.p. în valoare de 52,0 mii lei).

¹³⁰ Centrul de reabilitare pentru copii, s. Ivancea (valoarea de bilanț - 2 075,5 mii lei).

¹³¹ Agenția de Transplant - 41 - 55,9 mii lei; Agenția Națională pentru Sănătate Publică - 19 - 577,1 mii lei; Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă - 3 - 353,8 mii lei.

¹³² Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă - SIA „Piața forței de muncă” - 2019 - 732,8 mii lei, 2020 - 918,1 mii lei; SIA „e-Cancelarie” - 32,0 mii lei.

¹³³ Agenția de Transplant - 41 - 55,9 mii lei; Agenția Națională pentru Sănătate Publică - 19 - 577,1 mii lei.

¹³⁴ Enzyme Ag-ID Patg - 377,1 mii lei (expirate la 30.04.2021), Enzyme Ag-Path-ID - 147,3 mii lei (expirate la 30.04.2021), Enzyme Ag Patg-ID - 96,5 mii lei (expirate la 08.12.2020).

¹³⁵ Set Primers - Covid-19 - 120,8 mii lei, Kit Blirt ExtractMe - 112,6 mii lei.

<i>HCC anterioare</i>	
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	<ul style="list-style-type: none"> • CSP Chișinău a reevaluat 4 terenuri cu suprafața de 1,08 ha și a ajustat înregistrările din evidența contabilă în valoare de 22 289,4 mii lei; • CSP Cahul a reevaluat 2 terenuri cu suprafața de 0,36 ha și a ajustat înregistrările din evidența contabilă în valoare de 328,7 mii lei; • CEMCPMFSM a reevaluat 2 terenuri cu suprafața de 0,16 ha și a ajustat înregistrările din evidența contabilă în valoare de 330,1 mii lei; • CSP Chișinău a reevaluat 4 construcții cu suprafața de 1 809,3 m.p. și a ajustat înregistrările din evidența contabilă în sumă de 3 909,7 mii lei; • CSP Criuleni a reevaluat 6 construcții cu suprafața de 175,1 m.p. și a ajustat înregistrările din evidența contabilă în sumă de 110,4 mii lei; • CSP Ceadâr-Lunga a reevaluat valoarea unei construcții cu suprafața de 443,9 m.p. și a ajustat înregistrările din evidența contabilă în sumă de 541,5 mii lei; • CSP Dondușeni a reevaluat 3 construcții cu suprafața de 480 m.p. și a ajustat înregistrările din evidența contabilă în valoare de 52,0 mii lei; • CEMCPMFSM a ajustat în evidența contabilă valoarea cadastrală a clădirii administrate în valoare de 0,25 mil lei; • ANSP a efectuat inventarierea, evaluarea stocurilor care nu sunt utilizate conform specificului activității de laborator și sunt cu termenul de valabilitate expirat. S-au întocmit procese-verbale privind casarea acestora. Persoanele responsabile pentru evidența stocurilor, specialiștii din Direcția finanțe au fost atenționați despre neadmiterea formării stocurilor de bunuri cu termenul expirat și ajustarea reală și corectă a evidenței contabile și rapoartelor financiare.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	<p>Ministerului Sănătății i s-a recomandat să examineze rezultatele auditului, cu aprobarea unui plan de măsuri în vederea întreprinderii acțiunilor necesare pentru implementarea acestora, după cum urmează:</p> <ul style="list-style-type: none"> • să reexamineze situațiile cu înscrisurile din Registrul bunurilor imobile referitor la apartenența bunurilor imobile contabilizate, dar care, conform înscrisurilor din Registrul, aparțin terților, cu ajustarea, după caz, ori a înscrisurilor în Registrul, ori a soldurilor grupelor de conturi 311 „Clădiri”; • să întreprindă măsurile de rigoare cu exercitarea atribuțiilor de monitorizare a realizării prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 789/2014 „Cu privire la dezvoltarea infrastructurii Centrului Național de Medicină Sportivă „Atletmed””, precum și informarea Guvernului despre situațiile create cu înaintarea propunerilor de soluționare; • să întreprindă măsuri în vederea clarificării situației existente la „Blocul Curativ nr.2 al Spitalului de Ftizio pneumologie din satul Vorniceni” și identificării soluțiilor optime. <p>Ministerului Sănătății, de comun cu Agenția Proprietății Publice, li s-a recomandat să asigure transmiterea terenurilor în administrarea</p>

	<p>Agenției Proprietății Publice în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.161 din 07.03.2019;</p> <p>Agenției Proprietății Publice, i s-a recomandat să elaboreze și să prezinte Guvernului, spre aprobare, completări exhaustive la Hotărârile Guvernului nr.161/2019 și nr.91/2018 referitor la modul de transmitere a terenurilor proprietate publică din administrarea autorităților publice centrale în administrarea Agenției Proprietății Publice, în baza prevederilor Hotărârii Guvernului nr.901/2015, cu întocmirea obligatorie a actelor de primire-predare;</p> <p>Ministerului Finanțelor, în comun cu Agenția Proprietății Publice, li s-a recomandat să elaboreze o circulară comună referitor la modul de transmitere, precum și de contabilizare cantitativ-valorică a terenurilor atât de către Agenția Proprietății Publice, cât și de autoritățile publice centrale, inclusiv a terenurilor transmise/primate în comodat;</p> <p>Procuraturii Generale i s-au remis unele constatări, în vederea examinării conform competențelor a acțiunilor/inacțiunilor care au generat situațiile expuse din Raportul de audit.</p>
<p><i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i></p>	<p>Entitățile auditate nu au avut obiecții la constatările și recomandările expuse.</p>

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.37 din 28 iulie 2022)¹³⁶

Informații generale	În conformitate cu Hotărârea Guvernului nr.117 din 12.08.2021, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a fost reorganizat în Ministerul Sănătății și Ministerul Muncii și Protecției Sociale cu preluarea domeniilor de sănătate și protecție socială, precum și a drepturilor și obligațiilor conexe domeniilor preluate. Prin urmare, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a transmis către Ministerele reorganizate/create patrimoniul gestionat, raportând soldul consolidat al elementelor bilanțiere la situația din 31.12.2021 cu valoarea zero.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale, încheiate la 31 decembrie 2021, nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie cu rezerve	Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale încheiate la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, cu excepția efectelor unor aspecte descrise în secțiunea Baza pentru opinia cu rezerve, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie cu rezerve	<p>Erorile semnificative care au determinat modificarea opiniei de audit sunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • raportarea eronată a valorii grupei de conturi 311 „Clădiri” în sumă de 818,8 mii lei, prin neevaluarea valorii reale a 10 clădiri, deținerea și raportarea valorii unui bloc de locuit privatizat și raportat de către o instituție publică, ceea ce a condus la supraevaluarea contului 311 „Clădiri”; • raportarea eronată a contului 419 „Alte creanțe ale autorităților/instituțiilor bugetare”, care a fost subevaluat cu 852,4 mii lei de către Centrul de plasament temporar pentru persoane cu dizabilități (adulte), com. Brânzeni, mun. Edineț, situație determinată de ținerea evidenței veniturilor prin metoda de casă, și nu prin metoda de angajamente; • subevaluarea cu 2 240,4 mii lei a valorii contului 317 „Active nemateriale” ca urmare a necasării a 3 unități de active nemateriale în valoare de 353,8 mii lei și necapitalizării lucrărilor de elaborare și dezvoltare a două sisteme informaționale în valoare de 2 594,2 mii lei de către o entitate; • raportarea eronată a contului 392 „Amortizarea activelor nemateriale” cu 1 459,0 mii lei, ca urmare a supraevaluării de către o entitate prin calcularea eronată a amortizării cu 2 275,3 mii lei și subevaluării cu 816,3 mii lei.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	<ul style="list-style-type: none"> • nerespectarea prevederilor actelor normative și metodologice de evidență și raportare, fapt ce afectează caracteristicile calitative ale informației din rapoartele financiare consolidate; • gestionarea ineficientă și defectuoasă a patrimoniului și banilor publici ai instituțiilor din domeniul sănătății. Factorul principal care generează această situație este insuficiența controlului managerial, inclusiv la nivelul Ministerului;

¹³⁶ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1192/hotararea-nr-37-din-28-iulie-2022-cu-privire-la

	<ul style="list-style-type: none"> deficiențe ale controlului intern managerial prin executarea superficială a obligațiilor atribuite de către unele persoane responsabile de compartimentul managerial, lipsa de monitorizare a subdiviziunilor.
<p><i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i></p>	<p>Ministerul Muncii și Protecției Sociale este succesor de drepturi și obligații, cu preluarea domeniilor muncii, social și demografie ca rezultat al reorganizării fostului Minister al Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.</p>
<p><i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> CPTPD Brânzeni, r-nul Edineț a informat despre măsurile ce vor fi întreprinse în anul 2022 pentru corectarea erorilor și deja contabilizează veniturile prin metoda de angajamente; Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, prin Nota de contabilitate nr.18 din iunie 2022, a efectuat operațiunea de înregistrare în evidența contabilă a sistemului informațional „e-Cancelarie”, în valoare de 32,0 mii lei; Ministerul Muncii și Protecției Sociale a corectat calculul amortizării activului nematerial în sumă de 2 275,3 mii lei prin Nota de contabilitate nr.17 din 06.06.2022; Agenția Națională de Asistență Socială a corectat calculul amortizării a 4 active nemateriale în sumă de 2,3 mii lei prin Nota de contabilitate nr.17 din iunie 2022; Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă prin Nota de contabilitate nr.18 din iunie 2022 a corectat calculul amortizării a 8 active nemateriale și calcularea amortizării pentru sistemul informațional „e-Cancelarie” în sumă de 6,1 mii lei; Ministerul a inițiat procesul de transmitere a terenurilor către APP.
<p><i>Măsurile dispuse pentru remediere</i></p>	<p>Ministerului Muncii și Protecției Sociale i s-a recomandat să examineze rezultatele auditului, cu aprobarea unui plan de măsuri în vederea întreprinderii acțiunilor de rigoare pentru implementarea recomandărilor, după cum urmează:</p> <ul style="list-style-type: none"> evaluarea situației degradante a blocului de locuințe cu 80 de apartamente, construit din mijloace publice pentru participanții la lichidarea consecințelor avariei de la Cernobîl, cu elaborarea unui plan de acțiuni în vederea remedierii situației și realizării scopului propus; întreprinderea măsurilor de protecție a clădirii atribuite monumentelor istorice de categorie locală, amplasate în str. Vasile Alecsandri nr.80 A, mun. Chișinău, precum și asigurarea integrității terenului aferent acestuia din zona centrală a municipiului; <p>Ministerului Muncii și Protecției Sociale, de comun cu Agenția Proprietății Publice, li s-a recomandat asigurarea transmiterii terenurilor în administrarea Agenției Proprietății Publice în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.161 din 07.03.2019;</p> <p>Agenției Proprietății Publice i s-a recomandat să elaboreze și să prezinte Guvernului, spre aprobare, completări exhaustive la Hotărârile Guvernului nr.161/2019 și nr.91/2018 referitor la modul de transmitere a terenurilor proprietate publică din administrarea autorităților publice centrale în administrarea Agenției Proprietății Publice, în baza prevederilor Hotărârii Guvernului nr.901/2015, cu întocmirea obligatorie a actelor de primire-predare;</p>

	<p>Ministerului Finanțelor, în comun cu Agenția Proprietății Publice, li s-a recomandat să elaboreze o circulară comună referitor la modul de transmitere, precum și de contabilizare cantitativ-valorică a terenurilor atât de către Agenția Proprietății Publice, cât și de autoritățile publice centrale, inclusiv a terenurilor transmise/primate în comodat;</p> <p>Procuraturii Generale i s-au remis unele constatări în vederea examinării conform competențelor a acțiunilor/inacțiunilor care au generat situațiile expuse în Raportul de audit.</p>
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Entitățile auditate nu au avut obiecții la constatările și recomandările expuse în Raportul de audit.

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Educației, Culturii și Cercetării încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.40 din 29 iulie 2022)¹³⁷

Informații generale	Pentru anul 2021 (8 luni), bugetul MECC a fost executat la cheltuieli de casă în sumă de 1,71 mld.lei, iar la cheltuieli efective - în sumă de 1,75 mld.lei. În subordinea MECC erau 88 de instituții publice cu finanțare din buget și cel puțin 113 entități la autogestiune. Patrimoniul gestionat de MECC la 01.01.2021 a constituit 4,74 mld.lei.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Educației, Culturii și Cercetării încheiate la 31 decembrie 2021 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie contrară	Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Educației, Culturii și Cercetării pentru exercițiul bugetar încheiat la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, ținând cont de semnificația aspectelor descrise în secțiunea Baza pentru opinia contrară, rapoartele financiare nu prezintă o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie contrară	<p>Constatări care au stat la baza pentru opinia contrară:</p> <ul style="list-style-type: none"> • soldurile inițiale ale rapoartelor financiare ale ministerului conțin denaturări care afectează în mod semnificativ rapoartele financiare ale perioadei auditate¹³⁸. Ca urmare a faptului că ministerul nu a corectat erorile istorice în valoare de 4 839,8 mil.lei (din 4 975,7 mil.lei) la nivel de solduri de active și pasive, acestea sunt denaturate semnificativ. Ministerul a elaborat un plan de acțiuni, însă acesta nu a fost realizat, iar măsurile necesare de implementat nu au fost prioritizate; auditul a fost limitat să se expună asupra soldurilor finale înregistrate în bilanțul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării la 31 august 2021, deoarece MF nu a solicitat întocmirea unui bilanț la data respectivă pentru Minister și instituțiile din subordine; • subsidiile pentru susținerea activității organizațiilor teatral-concertistice, acordate în ianuarie - august 2021, în sumă de 104,2 mil. lei, au fost alocate nerespectându-se limitele de cheltuieli de finanțare prevăzute regulamentar¹³⁹ (pentru instituțiile cu statut național în proporție de 80% și pentru restul instituțiilor - în proporție de 60% din cheltuielile totale). Auditul a fost limitat în determinarea majorării cheltuielilor pentru subsidii pentru perioada ianuarie - august 2021, însă pentru tot anul 2021, subsidiile acordate neregulamentar au constituit 16,55 mil.lei. Considerăm că majorarea cheltuielilor pentru perioada indicată este substanțială; • auditul a fost limitat în determinarea majorării cheltuielilor aferente remunerării muncii, bunurilor și serviciilor pentru perioada ianuarie - august 2021, ca urmare a neînregistrării ca active nemateriale a cheltuielilor suportate pentru efectuarea cercetărilor științifice de către instituțiile de cercetări din subordine, iar pentru anul 2021 aceste cheltuieli

¹³⁷ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1187/hotararea-nr40-din-29-iulie-2022-cu-privire-la-raportul

¹³⁸ Conform auditului precedent asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Educației, Culturii și Cercetării încheiate la 31 decembrie 2020, baza pentru opinia contrară a constat în diminuarea contului „Rezultat al instituției publice din anul curent” cu 248,38 mil.lei și a valorii contului „Rezultat al instituției publice din anul precedent” cu 4 727,68 mil.lei, ca urmare a deficiențelor indicate în bază.

¹³⁹ Conform pct.37 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1242 din 15.10.2003.

	<p>au constituit 108,37 mil.lei. Considerăm că majorarea cheltuielilor pentru perioada indicată este substanțială;</p> <ul style="list-style-type: none"> • suma 8,98 mil.lei eronat a fost reflectată la „Servicii de cercetări științifice contractate”, deși ca esență economică urmau a fi reflectate ca granturi pentru cheltuieli curente (6,93 mil.lei) și granturi pentru cheltuieli capitale (2,04 mil.lei), cu ulterioara majorare a contului 415 „Investiții în părți legate și nelegate”; • necalcularea și neachitarea plății pentru folosința neautorizată a proprietății publice a determinat diminuarea veniturilor efective pentru locațiunea bunurilor patrimoniului public cu 2,2 mil.lei, din care 0,4 mil.lei în anul 2021 și 1,8 mil.lei în anii 2014-2020; • MECC și unele entități publice subordonate, prin aplicarea eronată a prevederilor normative¹⁴⁰, au acordat drepturi salariale neconforme în sumă totală de 468,2 mii lei, peste limitele reglementate, care s-au referit la partea variabilă a salariilor pentru cumularea funcțiilor, sporul pentru performanță, sporul pentru participare în proiecte de dezvoltare finanțate din surse externe și majorarea claselor de salarizare pentru activitatea de elaborare a politicilor; • Hotărârea Guvernului nr.117 din 12.08.2021 „Cu privire la restructurarea administrației publice centrale de specialitate” a stabilit divizarea MECC în MEC și MC, din 01.09.2021. MF a reglementat, prin circulare interne, modul și termenele de desfășurare a procesului de reorganizare a ministerului. Conform cerințelor stipulate de MF, aparatul central al MECC/MEC trebuia să transmită aparatului central al MC activele și pasivele care au trecut în gestiunea MC conform HG nr.147/2021, precum și mijloacele fixe care ar fi trebuit să asigure activitatea aparatului central al MC. Persoanele însărcinate cu guvernarea din cadrul MECC/MEC, cât și din cadrul MC nu s-au conformat cerințelor MF, care reglementau aspectele importante de respectat de către managementul APC reorganizate, și anume: nu a fost instituită comisia de restructurare a APC în termenele proxime din data intrării în vigoare a HG nr.117/2021, nu a fost efectuată inventarierea patrimoniului și transmiterea activelor și pasivelor până la 30.11.2021, nu au fost transmise activele și pasivele între aparatele centrale ale MECC/MEC și MC. Drept rezultat, a fost perturbat procesul de reorganizare a ministerului și au fost afectate semnificativ rapoartele financiare consolidate ale MECC, MEC și MC.
<i>Cauzele și impactul</i>	Capacitatea instituțională redusă, lipsa monitorizării activității entităților subordonate, neimplementarea recomandărilor Curții de Conturi, precum și nerespectarea cadrului de raportare financiară aplicabil au determinat denaturarea rapoartelor financiare și lipsa informațiilor privind patrimoniul gestionat.
<i>Impactul implementării recomandărilor or înaintate prin HCC anterioare</i>	Curtea de Conturi, prin Hotărârea nr.43 din 27.07.2021, a înaintat 25 de recomandări, din care au fost implementate doar 1 recomandare, 16 recomandări nu au fost implementate, iar 8 recomandări sunt parțial implementate. Recomandările neimplementate au influențat direct modificarea opiniei de audit pentru anul 2021.

¹⁴⁰ Art.16, 20, 24 și pct.9 din Notele la Anexa nr.3, Tabelul nr.2 din Legea nr.270 din 23.11.2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar.

<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	Detalii privind măsurile întreprinse se regăsesc la Ministerul Educației și Cercetării și la Ministerul Culturii.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Recomandările se regăsesc la Ministerul Educației și Cercetării și la Ministerul Culturii.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Entitatea a prezentat explicații și a înaintat sugestii suplimentare pentru unele constatări, unele din care au fost luate în considerare la redactarea finală a constatărilor de audit.

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Educației și Cercetării încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.41 din 29 iulie 2022)¹⁴¹

Informații generale	Pentru anul 2021 (4 luni), bugetul MEC a fost executat la cheltuieli de casă la nivel de 83% (0,78 mlrd.lei) față de planul precizat de 0,94 mlrd.lei, iar la cheltuieli efective - în sumă de 0,87 mlrd.lei. În subordinea MEC sunt 73 de instituții publice cu finanțare din buget și 84 de entități la autogestiune. Patrimoniul gestionat de MEC la 31.12.2021 a constituit 4,55 mlrd.lei.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Educației și Cercetării încheiate la 31 decembrie 2021 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie contrară	Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Educației și Cercetării pentru exercițiul bugetar încheiat la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, ținând cont de semnificația aspectelor descrise în secțiunea Baza pentru opinia contrară, rapoartele financiare nu prezintă o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil ¹⁴² .
Baza pentru opinie contrară	<p>Constatări care au stat la baza pentru opinia contrară:</p> <ul style="list-style-type: none"> • MEC nu gestionează active și pasive cu valoarea de bilanț de 485,2 mil.lei¹⁴³ și nici nu dispune de drepturi și obligații, însă acestea nu au fost transmise MC conform actelor de primire-predare cu anexarea documentelor justificative în termenele limită stabilite regulamentar. Ca urmare, la 31.12.2021 Bilanțul contabil al MEC era afectat de erori în aceeași sumă atât la partea de activ, cât și la partea de pasiv; • subevaluarea valorii acțiunilor și altor forme de participare în capital în interiorul țării cu 4 377,58 mil.lei, ca urmare a nerefectării la contul respectiv ca investiții a clădirilor și terenurilor proprietate publică din domeniul public în sumă de 4 805,97 mil.lei transmise în gestiune entităților la autogestiune, precum și netransmiterii la balanța Ministerului Culturii a investițiilor aferente instituțiilor fondate de acesta, în sumă de 434,98 mil.lei; • subevaluarea valorii terenurilor cu 361,5 mil.lei, din cauza neînregistrării a 307,15 ha de teren și subevaluării terenurilor; • subevaluarea valorii clădirilor în total cu 115,28 mil.lei, din care, urmare a necapitalizării de Liceul „Aristotel” a investițiilor de 78,22 mil.lei; neînregistrării în evidență a 7 clădiri în valoare de 10,2 mil. lei și a 2 construcții estimate la 1,4 mil.lei; neajustării valorii a 19 clădiri administrate de către 8 instituții din subordine MEC la valoarea cadastrală cu 35,4 mil.lei; majorarea valorii cu 4,5 mil.lei ca rezultat al nedecontării bunurilor care nu aparțin instituțiilor și/sau care au fost privatizate etc.; • înregistrării unei construcții speciale¹⁴⁴ în sumă de 2,53 mil. lei, pentru care nu se dețin documente confirmative și care nu a putut fi identificată în natură; • subevaluarea valorii activelor nemateriale cu cel puțin 47,28 mil.lei, generată de neînregistrarea ca active nemateriale a alocațiilor utilizate

¹⁴¹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1188/hotararea-nr41-din-29-iulie-2022-cu-privire-la-raportul

¹⁴² Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007; Planul de conturi contabile în sistemul bugetar și Normele metodologice privind evidența contabilă și raportarea financiară în sistemul bugetar, aprobate prin Ordinul ministrului Finanțelor nr.216 din 28.12.2015 (în continuare - Ordinul MF nr.216/2015); Ordinul ministrului Finanțelor nr.164 din 30.12.2016 „Cu privire la aprobarea Cerințelor la întocmirea Raportului narativ privind executarea bugetelor autorităților/instituțiilor bugetare”.

¹⁴³ Proiectul actului de transmitere: total mijloace fixe - 77,7 mil.lei, și uzura - 0,75 mil.lei; materiale circulante - 0,28 mil.lei; terenuri - 0,76 mil.lei; active financiare - 405,87 mil.lei (inclusiv 392,95 mil. lei constituie contul 415 „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării”).

¹⁴⁴ Școala Republicană Specializată de Hipism și Pentatlon Modern.

pentru efectuarea cercetărilor științifice de către instituțiile de cercetări din subordine (32,84 mil.lei) și, respectiv, a mijloacelor transferate de MEC și utilizate pentru procurarea diferitor produse informaționale/curriculare (14,44 mil.lei);

- subevaluarea valorii „Altora mijloace fixe” cu cel puțin 148,8 mil.lei, ca urmare a neînregistrării ca proprietate a MEC a fondului de manuale încadrat în schema de închiriere (145,89 mil.lei) etc.;

- diminuarea valorii „Investițiilor capitale în active în curs de execuție” cu 34,68 mil. lei, determinată de: neînregistrarea ca active nemateriale în curs de execuție a cheltuielilor suportate pentru efectuarea cercetărilor științifice de către instituțiile de cercetări din subordine în sumă de 214,09 mil.lei (în anul 2021 - 108,37 mil.lei, și în anul 2020 - 105,72 mil.lei); majorarea cu 179,41 mil.lei a valorii contului de investiții capitale în active în curs de execuție, ca urmare a evidenței duble a investițiilor realizate la 7 obiecte (14,48 mil.lei)¹⁴⁵ înregistrate și în evidența contabilă a APL, și la 3 obiecte, vândute de APL (15,47 mil.lei)¹⁴⁶; necapitalizării investițiilor realizate la Liceul teoretic „Aristotel” (78,22 mil.lei) și la 2 centre de excelență¹⁴⁷ (65,4 mil.lei); neexecutării lucrărilor de construcție facturate (5,84 mil.lei);

- diminuarea creanțelor s-a datorat: (1) raportării de către instituțiile de învățământ a 31,9 mil. lei ca utilizate, dar nevalorificate până la 31 decembrie 2021; (2) majorării neregulamentare a alocațiilor bugetare cu 55,0 mil.lei din anul 2020 și cu 12,1 mil.lei - în anul 2021, aferente costului programelor de studiu în cadrul învățământului profesional tehnic în anul 2020; (3) neexecutării lucrărilor de construcție facturate de 5,6 mil. lei și a neînregistrării daunei materiale și lipsurilor depistate în cadrul controlului de către Agenția Supraveghere Tehnică; (4) necalculării plăților de folosință neautorizată a proprietății de 2,16 mil.lei; (5) alte neînregistrări de 2,26 mil.lei;

- auditul a fost limitat în determinarea majorării cheltuielilor aferente serviciilor pentru perioada septembrie-decembrie 2021, ca urmare a neînregistrării ca active nemateriale a cheltuielilor suportate pentru efectuarea cercetărilor științifice de către instituțiile de cercetări din subordine, însă pentru anul 2021 aceste cheltuieli au constituit 108,37 mil.lei. Considerăm că majorarea cheltuielilor pentru perioada indicată este substanțială;

- Ministerul nu a calculat și aprobat costul mediu pentru pregătirea unui specialist, ca rezultat, cheltuielile executate ale procesului de studii aferente alocațiilor bugetare au fost raportate neregulamentar, situație constatată și în rapoartele de audit din anii precedenți, ceea ce determină supraevaluarea cheltuielilor aferente serviciilor pentru realizarea planului „Comenzii de stat” cu circa 336,7 mil. lei¹⁴⁸;

- Ministerul și instituțiile de învățământ superior nu au aprobat proceduri prin care să asigure realizarea mecanismului de restituire la bugetul de stat a cheltuielilor suportate pentru instruirea studenților care au refuzat plasarea obligatorie în câmpul muncii și celor exmatriculați de la studii. Cheltuielile suportate de stat pentru pregătirea a 2 175 de studenți

¹⁴⁵ APL s. Cobani, Glodeni: școala - 2.145,0 mii lei; APL or. Strășeni, grădinița de copii - 1.600,7 mii lei; APL s. Răcești, Șoldănești - 2.246,2 mii lei; APL s. Ruseștii Noi, Ialoveni - 1.808,9 mii lei; APL s. Andrușul de Sus, Cahul - 484,5 mii lei; APL s. Cerlina, Soroca - 254,8 mii lei; APL s. Delacău, Anenii Noi - 5.944,7 mii lei.

¹⁴⁶ APL or. Râșcani: grădinița de copii - 3.355,4 mii lei, școala - 6.493,8 mii lei; APL Sireți, r-nul Strășeni: școala - 5.622,0 mii lei.

¹⁴⁷ Centru de Excelență în Economie în Finanțe - 32.815,4 mii lei; Centrul de Excelență în Energetică și Electronică - 32.578,2 mii lei.

¹⁴⁸ Învățământul superior - 204,5 mil.lei, învățământul profesional tehnic: post secundar - 122,8 mil.lei, și secundar - 9,4 mil.lei.

	<p>exmatriculați, pentru un an de studii (fără bursă), constituie circa 44,8 mil.lei;</p> <ul style="list-style-type: none"> • prin aplicarea eronată a prevederilor normative, s-au acordat drepturi salariale neconforme, peste limitele reglementate în sume de 0,77 mil.lei. MEC a raportat drepturi și obligații financiare aferente decontărilor cu personalul în sumă de 0,63 mil. lei, ce nu sunt confirmate prin documente primare de evidență contabilă.
<i>Cauzele și impactul</i>	Capacitatea instituțională redusă, lipsa monitorizării activității entităților subordonate, neimplementarea recomandărilor Curții de Conturi, precum și nerespectarea cadrului de raportare financiară aplicabil au determinat denaturarea rapoartelor financiare și lipsa informațiilor privind patrimoniul gestionat.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Curtea de Conturi, prin Hotărârea nr.43 din 27.07.2021, a înaintat 25 recomandări, inclusiv 21 recomandări revin MEC conform domeniilor de competență atribuite. Recomandările neimplementate/parțial implementate au influențat direct modificarea opiniei de audit pentru anul 2021.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	Au fost efectuate 149 de corectări financiar-contabile de 1 272,0 mii lei, au fost înregistrate în evidență active de 3 503,5 mii lei, venituri și creanțe de 34,4 mii lei.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	<ul style="list-style-type: none"> • implementarea procedurilor de control intern care să asigure respectarea cadrului legal-normativ în toate activitățile desfășurate de MEC și entitățile din subordine; • inventarierea, evaluarea, delimitarea drepturilor de proprietate conform domeniului, contabilizarea conformă a patrimoniului public gestionat și reînregistrarea drepturilor de proprietate de stat asupra terenurilor și clădirilor; • asigurarea ținerii evidenței separate a cheltuielilor de către instituțiile din subordine și elaborarea unei metodologii exhaustive privind determinarea costului de studii per elev/student, specializare/ocupație și nivel de studii; • etc.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Entitatea a adus explicații și a înaintat sugestii suplimentare pentru unele constatări, unele din care au fost luate în considerare la redactarea finală a constatărilor de audit.

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerului Culturii încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.42 din 29 iulie 2022)¹⁵⁰	
Informații generale	Pentru anul 2021 (4 luni), bugetul MC a fost executat la cheltuieli de casă la nivel de 94%, sau 178,1 mil.lei față de planul precizat de 190,0 mil.lei. În subordinea MC sunt 17 instituții publice cu finanțare din buget și 20 de entități teatral-concertistice la autogestiune. Patrimoniul gestionat de MC la 31.12.2021 a constituit 352,4 mil.lei.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Culturii încheiate la 31 decembrie 2021 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie contrară	Am auditat rapoartele financiare consolidate ale Ministerului Culturii pentru exercițiul bugetar încheiat la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, ținând cont de semnificația aspectelor descrise în secțiunea Baza pentru opinia contrară, rapoartele financiare nu prezintă o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie contrară	<p>Constatări care au stat la baza opiniei contrare:</p> <ul style="list-style-type: none"> • deși MC gestionează active și pasive cu valoarea de bilanț de 485,2 mil.lei¹⁵¹, acestea nu au fost transmise în termenele limită stabilite regulamentar și conform actelor de primire-predare de Ministerul Educației și Cercetării cu anexarea documentelor ce confirmă valoarea, drepturile și obligațiile. Ca urmare, la 31.12.2021 Bilanțul contabil al MC era afectat de erori în aceeași sumă atât la partea de activ, cât și la partea de pasiv; • subevaluarea valorii acțiunilor și altor forme de participare în capital în interiorul țării cu 462,52 mil.lei, fapt cauzat de necapitalizarea investițiilor efectuate în entitățile fondate pe parcursul anilor, nerefectarea în evidența contabilă a terenurilor și clădirilor proprietate publică din domeniul public etc.; • subevaluarea valorii terenurilor cu 147,1 mil.lei, ca urmare a nerecunoașterii în evidența contabilă a terenurilor cu suprafața de 113,86 ha; • diminuarea valorii „Clădirilor” cu 6,0 mil.lei, ca urmare a neajustării valorii clădirilor administrate la cea cadastrală și a necontabilizării unor clădiri¹⁵²; • necapitalizarea investițiilor capitale de 12,0 mil.lei suportate către anul 2020 la clădirea Casei-muzeu S.Lazo a dus la subevaluarea „Activelor moștenirii culturale”; • subevaluarea valorii activelor moștenirii culturale cu 181,6 mil.lei, din cauza necontabilizării: clădirilor-monumente cu valoarea de cel puțin 180,3 mil.lei (Complexul Monastic „Căpriană” - 87,8 mil.lei, Complexul Monastic „Curchi” - 92,5 mil.lei: 2 din 634 de monumente/edificii de cult aflate în proprietatea de stat¹⁵³), precum și altor bunuri culturale mobile în sumă de 1,3 mil.lei; • subsidiile pentru susținerea activității organizațiilor teatral-concertistice, acordate în septembrie-decembrie 2021 în sumă de 87,95

¹⁵⁰ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1189/hotararea-nr42-din-29-iulie-2022-cu-privire-la-raportul

¹⁵¹ Din proiectul actului de transmitere: total mijloace fixe - 77,7 mil.lei, și uzura - 0,75 mil.lei; materiale circulante - 0,28 mil.lei; terenuri - 0,76 mil.lei; active financiare - 405,87 mil.lei (inclusiv 392,95 mil. lei constituie contul 415).

¹⁵² Muzeul Național de Literatură „Mihail Kogălniceanu”: 1441113.068.02, 1441113.068.03, 1441113.068.04.

¹⁵³ Hotărârea Guvernului nr.740 din 11.06.2002 „Cu privire la edificiile și locașurile de cult”.

	<p>mil.lei, au fost alocate nerespectând prevederile regulamentare ¹⁵⁴. Auditul a fost limitat în determinarea majorării cheltuielilor pentru subsidii pentru perioada septembrie-decembrie 2021, însă pentru tot anul 2021 subsidiile acordate neregulamentar au constituit 16,55 mil.lei. Considerăm că majorarea cheltuielilor pentru perioada indicată este substanțială;</p> <ul style="list-style-type: none"> • auditul a fost limitat în confirmarea plenitudinii creanțelor în valoare de 0,33 mil. lei și datoriilor în valoare de 2,58 mil. lei aferente subsidiilor acordate în anul 2021 (4 luni) în sumă de 100,84 mil.lei. Situația a fost determinată de faptul că Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a înregistrat creanțe la 31.08.2021 în sumă de 12,9 mil.lei, pentru care sunt prezentate justificări și nu au fost transmise către Ministerul Culturii (MC) prin act; • politicile de contabilitate ale Ministerului Culturii și ale entităților din subordine nu specifică criteriile și modalități uniforme de atribuire/clasificare a bunurilor ca mijloace fixe sau ca stocuri de materiale circulante, în funcție de criteriile valoare și/sau durata de utilizare, tipul bunului potrivit unui nomenclator etc., ceea ce afectează raportarea financiară și rezultatul financiar. Ca urmare a atribuirii eronate, au fost supraevaluate mijloacele fixe și uzura acestora în total cu 3,7 mil.lei; • Ministerul și unele entități publice subordonate, prin aplicarea eronată a prevederilor normative ¹⁵⁵, au acordat drepturi salariale neconforme, peste limitele reglementate, care s-au atribuit la sporul pentru performanță, premiile unice cu ocazia zilelor de sărbătoare nelucrătoare și sărbătorilor profesionale, sporul pentru munca suplimentară depusă în zilele de repaos și sporul pentru participare în proiecte de dezvoltare finanțate din surse externe. Această deficiență a dus la majorarea nejustificată a cheltuielilor destinate pentru remunerarea muncii cu suma totală de 191,1 mii lei; • Ministerul Culturii nu a elaborat principiile de subvenționare a publicațiilor periodice, precum și a altor instituții culturale de stat, pentru care sunt suportate cheltuieli de 2.661,7 mii lei.
<i>Cauzele și impactul</i>	Capacitatea instituțională redusă, lipsa monitorizării activității entităților subordonate, neimplementarea recomandărilor Curții de Conturi, precum și nerespectarea cadrului de raportare financiară aplicabil au determinat denaturarea rapoartelor financiare și lipsa informațiilor privind patrimoniul gestionat.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.43 din 27.07.2021, au fost aprobate 7 recomandări, care potrivit competențelor preluate sunt adresate Ministerului Culturii. Recomandările neimplementate au influențat direct modificarea opiniei de audit pentru anul 2021.
<i>Măsurile luate de entități pe</i>	Au fost efectuate 156 de corectări financiar-contabile în sumă de 43,9 mii lei și (re)înregistrate active capitale în evidență în sumă de 12 886,8 mii lei.

¹⁵⁴ Conform pct.37 din Anexa nr.1 a Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1242 din 15.10.2003.

¹⁵⁵ Art.16, 19, 20, 21, 21¹ din Legea nr.270 din 23.11.2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar; Anexa nr.3 la Hotărârea Guvernului nr.1231 din 12.12.2018 „Pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar”.

¹⁵⁶ Muzeul Național de Istorie a Moldovei: a înregistrat la contul de evidență clădirea Muzeului „S. Lazo” cu suma investițiilor de 12 886,8 mii lei; a decontat materiale circulante consumate în perioadele precedente în sumă de 38,4 mii lei și a evaluat bunuri fără valoare în sumă de 5,5 mii lei.

<i>parcursul misiunii</i>	
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	<ul style="list-style-type: none"> • implementarea procedurilor de control intern care să asigure respectarea cadrului legal-normativ în toate activitățile desfășurate de MC și entitățile din subordine; • inventarierea, evaluarea, delimitarea drepturilor de proprietate după domeniu, contabilizarea conformă a patrimoniului public gestionat și reînregistrarea drepturilor de proprietate de stat asupra terenurilor și clădirilor; • aprobarea unui plan pe termen mediu prin care să se asigure inventarierea și înregistrarea în evidență a monumentelor, cu ulterioara revizuire a listei monumentelor aprobate prin Hotărârea Parlamentului nr. 1531 din 22.06.1993, ținându-se cont de starea lor actuală, precum și completarea acesteia cu informații ce țin de indicarea exactă a locului amplasării și zonei de protecție (codul cadastral al terenurilor și bunurilor imobile), tipului de proprietate (publică de stat, publică locală, privată) etc.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Entitatea a adus explicații și a înaintat sugestii suplimentare pentru unele constatări, unele din care au fost luate în considerare la redactarea finală a constatărilor de audit.

Auditul rapoartelor financiare ale Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare încheiate la 31 decembrie 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.64 din 08 decembrie 2021)¹⁵⁷

Informații generale	ANCD ¹⁵⁸ este autoritate administrativă centrală din subordinea Guvernului, care implementează politica statului în domeniile promovării și finanțării cercetării, inovării și dezvoltării. Patrimoniul gestionat de ANCD la situația din 31.12.2020 a constituit 6,89 mil.lei, iar cheltuielile efective pentru anul 2020 au constituit 97,22 mil.lei.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare ale Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare încheiate la 31 decembrie 2020 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie contrară	Am auditat rapoartele financiare ale Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare (în continuare - ANCD) pentru exercițiul bugetar încheiat la 31 decembrie 2020. În opinia noastră, ținând cont de semnificația aspectelor descrise în secțiunea Baza pentru opinia contrară, rapoartele financiare nu prezintă o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie contrară	<p>Constatări care au stat la baza opiniei contrare:</p> <ul style="list-style-type: none"> • majorarea valorii cheltuielilor aferente serviciilor de cercetări științifice cu 89,51 mil. lei, determinată de diminuarea valorii investițiilor capitale în active nemateriale în curs de execuție cu 88,98 mil.lei, datorită necapitalizării cheltuielilor suportate de ANCD la efectuarea cercetărilor științifice¹⁵⁹ și de diminuare a creanțelor cu suma de 0,53 mil. lei¹⁶⁰, echivalentul cheltuielilor neconforme admise de către instituțiile la autogestiune la executarea contractelor de cercetări științifice; • diminuarea valorii contului „Active nemateriale” cu 10,09 mil.lei, din cauza necapitalizării cheltuielilor suportate de ANCD în anul 2019 la efectuarea cercetărilor științifice de către instituțiile la autogestiune; • diminuarea valorii contului „Terenuri” cu suma de 496,94 mii lei, ca urmare a necontabilizării terenului cu suprafața de 0,3847 ha, amplasat în r-nul Cahul, s. Crihana Veche, str. Garoafelor nr.17; • diminuarea valorii contului „Rezultat al instituției publice din anul curent” cu 89,64 mil.lei și a valorii contului „Rezultat al instituției publice din anul precedent” cu 10,47 mil.lei, ca urmare a deficiențelor indicate în Baza pentru opinie și în alte informații din Raport.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Sistemul de control intern managerial, instituit în cadrul ANCD, este unul redus și fragmentat care nu asigură pe deplin funcționalitatea controalelor-cheie, precum și identificarea și gestionarea riscurilor aferente procesului financiar-contabil. Astfel, lacunele existente în cadrul sistemului de control intern managerial au determinat denaturarea rapoartelor financiare și lipsa informațiilor privind patrimoniul gestionat.
Impactul implementării recomandărilor	Ca urmare a aprobării Hotărârii Guvernului nr.196 din 28.02.2018 „Cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru

¹⁵⁷ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1140/hotararea-nr-64-din-08-decembrie-2021-cu-privire-la

¹⁵⁸ Hotărârea Guvernului nr.196 din 28.02.2018 „Cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare”

¹⁵⁹ Pct.1.4.5.1., pct.3.3.30. și pct.3.3.37. din Ordinul MF nr.216/2015; pct.7 din Catalogul mijloacelor fixe și activelor nemateriale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.338 din 21.03.2003; art.3 din Legea cu privire la Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală nr.114 din 03.07.2014; Standardul Internațional de contabilitate 38. Imobilizări necorporale; art.80 din Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259 din 15.07.2004.

¹⁶⁰ Institutul de cardiologie - 359,05 mii lei; USMF - 166,36 mii lei.

<i>Înaintate prin HCC anterioare</i>	Cercetare și Dezvoltare”, Curtea de Conturi a efectuat în premieră auditul financiar la ANCD.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	ANCD a descris 12 procese operaționale, a identificat responsabilul cu funcții de coordonator al CIM, a creat grupul de lucru, a stabilit responsabilitățile fiecărui membru.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	<p>Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - implementarea unui sistem de control intern managerial viabil; - asigurarea contabilizării cheltuielilor suportate pentru cercetări științifice ca active nemateriale/active nemateriale în curs de execuție; - transmiterea către proprietarul clădirii unde își are sediul Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare - Direcția de administrare a clădirilor Guvernului, a valorii lucrărilor de reparație capitală efectuate în sumă de 109,8 mii lei; - inventarierea și contabilizarea conformă a patrimoniului public gestionat; - recuperarea creanțelor cu termenul de achitare expirat în sumă de 22,33 mii lei; - efectuarea plăților la procurarea mărfurilor și serviciilor în strictă conformitate cu prevederile art.66 alin.(5) din Legea nr.181 din 25.07.2014; - aprobarea normelor de muncă și a fundamentării necesităților de personal ale instituției, cu sistarea acordării plăților salariale neconforme. <p>Agenției Proprietății Publice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - examinarea posibilităților de preluare la balanță a bunurilor care nu sunt folosite în activitatea Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare (terenul și imobilul din s. Crihana Veche, terenul din s. Roșu, gardul amplasat pe bd. Dacia nr.58).
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Agenția si-a expus punctul de vedere asupra constatărilor din raport, cu privire la neconformitățile admise, respectiv a propus anumite soluții /termene pentru remedierea problemelor identificate.

Auditul asupra rapoartelor financiare ale Unității Teritoriale Autonome Găgăuzia (bugetul central) încheiate la 31 decembrie 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr. 55 din 07.10.2021)¹⁶¹

Informații generale	UTA Găgăuzia este o unitate teritorială autonomă cu statut special, care de sine stătător, în limitele competențelor sale funcționale, soluționează probleme cu caracter politic, economic și cultural ¹⁶² .
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare ale Unității Teritoriale Autonome (UTA) Găgăuzia (bugetul central) pentru exercițiul încheiat la 31 decembrie 2020, în ansamblu nu sunt afectate de denaturări semnificative, cauzate de fraude și/sau erori, cu exprimarea unei opinii.
Opinie cu rezerve	Am auditat rapoartele financiare ale Unității Teritoriale Autonome (UTA) Găgăuzia (bugetul central) pentru exercițiul încheiat la 31 decembrie 2020. În opinia noastră, cu excepția unor aspecte descrise în secțiunea Baza pentru opinia cu rezerve, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie cu rezerve	<p>Constatări care au stat la baza pentru opinia cu rezerve:</p> <ul style="list-style-type: none"> • subestimarea valorii acțiunilor și altor forme de participare în capital în interiorul țării cu cel puțin 27 193,9 mii lei; • necontabilizarea, la momentul deciziei de lichidare a Î.S. „Sud-A-Con”, a investițiilor în sumă de 55 731,9 mii lei, efectuate în perioadele de până la 31.12.2017 prin intermediul acesteia, a condiționat supraevaluarea valorii clădirilor cu suma de 1 384,3 mii lei; subevaluarea valorii construcțiilor speciale cu suma de 19 761,7 mii lei, și a investițiilor capitale în active în curs de execuție - cu suma de 37 354,5 mii lei¹⁶³; • netransmiterea beneficiarului valorii reparațiilor capitale ale drumurilor, în valoare de 22 254,8 mii lei, și necalcularea uzurii în sumă de 2 781,8 mii lei; • necoresponderea prevederilor Ordinului ministrului Finanțelor nr.216 din 28.12.2015 principiilor contabile și caracteristicilor calitative prevăzute de art.6 din Legea contabilității nr.113 din 27.04.2007, cauzează subevaluarea valorii: împrumuturilor recreditate între bugetul de stat și bugetele locale cu suma de 30 491,8 mii lei; împrumuturilor recreditate între bugetele locale ale diferitor unități administrativ-teritoriale cu suma de 30 829,1 mii lei ¹⁶⁴ ; altor creanțe ale autorităților/instituțiilor bugetare cu suma de 10 050,7 mii lei; • necontabilizarea la momentul efectuării tranzacției a valorii investițiilor efectuate în sumă de 28 263,3 mii lei, ceea ce contravine prevederilor art.17 alin.(1) din Legea contabilității; • netransmiterea valorii investițiilor și reparațiilor capitale ale patrimoniului beneficiarilor finali ai surselor parvenite din grantul oferit de către Uniunea Europeană, în cadrul proiectului SLPA¹⁶⁵ în sumă totală de 41 531,7 mii lei;

¹⁶¹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1134/hotararea-nr-55-din-07-octombrie-2021-cu-privire-la

¹⁶² Art.111 din Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29.07.1994.

¹⁶³ 55 731,9 mii lei +63 430,6 mii lei - 22 254,8 mii lei (valoarea reparațiilor capitale ale drumurilor de interes raional, contul 312) = 96 907,7 mii lei (valoarea care urma a fi raportată la contul 319); 96 907,7 mii lei - 59 553,2 mii lei (valoarea raportată la contul 319) = 37 354,5 mii lei.

¹⁶⁴ SA „Apă Termo” - 22 257,7 mii lei; Primăria Baurci - 1 867,5 mii lei; Primăria Beșghioz - 3 485,1 mii lei; Primăria Cazaclia -1 238,9 mii lei, și Primăria Tomai - 1 979,9 mii lei.

¹⁶⁵ SLPA - sprijin pentru autoritățile publice locale din UTA Găgăuzia.

	<ul style="list-style-type: none"> • supraevaluarea valorii clădirilor cu suma de 5 823,9 mii lei, condiționată de: raportarea eronată a valorii reparațiilor capitale ale bunurilor imobile, administrate cu drept de comodat; raportarea lucrărilor de reparație capitală în lipsa recepției acestora; netransmiterea valorii investițiilor, executate în anul 2019, proprietarului bunului imobil; clasificarea neconformă a mijloacelor fixe; • până la momentul actual lipsește o metodologie privind evaluarea patrimoniului cultural, inclusiv din instituțiile muzeale; • rapoartele financiare consolidate ale UTA Găgăuzia (bugetul central) sunt diminuate pe toate pozițiile bilanțiere de venituri și de cheltuieli¹⁶⁶, cauzată de clasificarea nejustificată a Administrațiilor dolayurilor Comrat, Ceadâr-Lunga și Vulcănești ca APL de nivelul I; • Ordinul ministrului Finanțelor nr.216 din 28.12.2015 nu reglementează modalitatea de executare a prevederilor art.11 alin.(2) din Legea nr.121-XVI din 04.05.2007, ceea ce generează lipsa evidenței analitice a clădirilor gestionate de către IMSP în sumă de 259 315,4 mii lei, cu uzura de 65 869,4 mii lei.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Din 15 cerințe și 31 de recomandări înaintate Comitetului executiv și instituțiilor din subordine prin Hotărârea Curții de Conturi nr.50 din 23.07.2018: 5 cerințe și recomandări au fost implementate, 32 - parțial implementate, 3 - neimplementate, iar 4 - și-au pierdut actualitatea. Recomandările neimplementate/parțial implementate au influențat direct modificarea opiniei de audit pentru anul 2020.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	majorarea valorii activelor luate în locațiune/arendă cu 8 361,6 mii lei; restabilirea în evidența contabilă a valorii reparațiilor capitale, trecută la cheltuieli, în sumă de 4 845,0 mii lei, și clasificarea conformă a mijloacelor fixe în valoare totală de 2 699,8 mii lei; majorarea valorii Investițiilor capitale în active în curs de execuție cu 6 133,6 mii lei, și a construcțiilor speciale - cu 1 370,5 mii lei; majorarea valorii altor creanțe ale autorităților/instituțiilor bugetare cu 1 1132,7 mii lei.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	<ul style="list-style-type: none"> • determinarea modului de clasificare bugetară (organizațională) a dolayurilor Comrat, Ceadâr-Lunga și Vulcănești, în scopul raportării corecte și fidele a informațiilor financiare consolidate ale Comitetului executiv al UTA Găgăuzia, asigurând transmiterea Ministerului Finanțelor a solicitării respective; • examinarea în ședința Adunării Populare și a Comitetului executiv a rezultatelor auditului, cu audierea persoanelor responsabile referitor la faptele descrise în Raportul de audit și cu aprobarea unui plan de măsuri de remediere a deficiențelor constatate; • implementarea unui sistem de control intern managerial¹⁶⁷ viabil, asigurând identificarea proceselor operaționale de bază și descrierea acestora; • inventarierea și contabilizarea conformă a patrimoniului public local;

¹⁶⁶ Bilanțul contabil (Formularul FD 041) - cu 362 717,5 mii lei, Raportul consolidat privind veniturile și cheltuielile (Formularul FD 042) - cu 58 260,5 mii lei (venituri) și, respectiv, cu 50 884,6 mii lei (cheltuieli); Raportul consolidat privind fluxul mijloacelor bănești (Formularul FD 043) - cu 51 451,6 mii lei (venituri de casă) și cu 44 222,9 mii lei (cheltuieli de casă).

¹⁶⁷ În temeiul prevederilor Legii nr.229 din 23.09.2010 privind controlul financiar public intern.

	<ul style="list-style-type: none">• asigurarea planificării, executării, justificării și raportării veniturilor și cheltuielilor bugetare în conformitate cu prevederile cadrului normativ;• revizuirea și completarea, de către Ministerul Finanțelor, prin prisma contabilității de angajamente a Normelor metodologice, aprobate prin Ordinul ministrului Finanțelor nr.216 din 28.12.2015.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	AAPL au confirmat admiterea deficiențelor identificate de către audit și au dat asigurări că recomandările de audit vor fi implementate.

Auditul asupra rapoartelor financiare ale unității administrativ-teritoriale raionul Cimișlia încheiate la 31 decembrie 2020 (UAT/bugetul de nivelul II) (Hotărârea Curții de Conturi nr.62 din 08 decembrie 2021)¹⁶⁸

Informații generale	Bugetul UAT r-nul Cimișlia pentru anul 2020 a fost executat la partea de venituri în sumă de 164.051,2 mii lei, iar la partea de cheltuieli - în sumă de 160.261,7 mii lei. Patrimoniul gestionat a constituit la finele anului 2020 - 217,2 mil. lei.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare ale unității administrativ-teritoriale raionul Cimișlia (UAT/bugetul de nivelul II) încheiate la 31 decembrie 2020 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, prin emiterea unei opinii
Opinie cu rezerve	Am auditat rapoartele financiare ale raionului Cimișlia (UAT de nivelul II), pentru exercițiul încheiat la 31 decembrie 2020. În opinia echipei de audit, cu excepția posibilelor efecte ale aspectelor descrise în secțiunea Baza pentru opinia cu rezerve din Raportul de audit, rapoartele financiare ale UAT Consiliul raional Cimișlia oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine reală și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil .
Baza pentru opinie cu rezerve	<p>Constatări care au stat la baza pentru opinia cu rezerve:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Majorarea valorii contului „Clădiri” cu 7,09 mil. lei ca urmare a înregistrării neconforme a reparațiilor la clădirile proprietate a UAT de nivelul I, precum și ca urmare a înregistrării duble a clădirii azilului de bătrâni în suma de 2,78 mil. lei. •Supraevaluarea contului „Construcții speciale” cu 30,48 mil. lei în urma netransmiterii proprietăților drumurilor locale (UAT de nivelul I) și regionale (ÎS ASD) a valorii lucrărilor de construcții și reparații capitale a drumurilor în sumă de 24,87 mil. lei, a clasificării incorecte a unor bunuri imobile de 3,37 mil. lei etc. •Nedecontarea obiectelor transmise UAT de nivelul I în suma de 1,17 mil. lei și ne reflectarea la contul „Instalații de transmisie” a obiectelor date în exploatare în sumă de 1,11 mil. lei. •Diminuarea valorii contului „Alte forme de participare în capital în interiorul țării” în suma de 9,59 mil. lei în urma nerefectării ca investiții a mijloacelor fixe transmise în gestiunea entităților fondate și în sumă de 25,0 mii lei aferente mijloacelor financiare transmise în capitalul social al entităților fondate. •Audit a fost limitat în evaluarea valorii a 5 construcții (garaje/depozite) cu suprafața de 1,23 mii m2, înregistrate ca proprietate a CR Cimișlia, dar nerefectate în evidența contabilă, aflate în gestiunea IMSP Spitalul Raional Cimișlia și IMSP Centrul de Sănătate Cimișlia cu care de asemenea a fost diminuat acest cont. •Majorarea valorii contului „Servicii de reparații curente” și diminuarea valorii contului „Cheltuieli privind transmiterea activelor cu titlu gratuit din cadrul sistemului bugetar” cu suma de 6,16 mil. lei, ca urmare a netransmiterii proprietăților bunurilor a lucrărilor de reparație a drumurilor locale și a iluminatului public stradal, proprietatea publică a UAT de nivelul I. •Auditul a fost limitat în confirmarea valorii contului „Clădiri” în sumă de 16,33 mil. lei aferent clădirilor gestionate și raportate de Instituțiile Medico-

¹⁶⁸ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1138/hotirarea-nr-62-din-08-decembrie-2021-cu-privire-la

	<p>Sanitare Publice fondator al cărora este Consiliului raional Cimișlia, deoarece contrar prevederilor legale CR Cimișlia nu a asigurat înregistrarea dreptului de proprietate asupra a 11 bunuri imobile în suma de 14,88 mil. lei, iar drepturile asupra la alte 11 clădiri în sumă de 1,46 mil lei sunt înregistrate după UAT de nivelul I și Republica Moldova.</p> <p>De asemenea valoarea a 10 clădiri de 0,91 mil.lei, gestionate și înregistrate în evidența contabilă de Instituțiile Medico-Sanitare Publice, sunt înregistrate în RBI după UAT de nivelul I.</p> <p>•Auditul a fost limitat în cuantificarea valorii rețelelor de gaze de presiune înalta cu lungime de 17,123 km, care potrivit HG nr.683 din 18.06.2004, au fost transmise întreprinderilor din sistemul SA „Moldovagaz” la deservire tehnică. De asemenea nu au fost inventariate conform 17 rețele de gaze cu valoare de 18,77 mil. lei, nefiind verificată existența cantitativ-valorică a acestora și a existenței actelor ce confirmă transmiterea acestora pentru deservire tehnică întreprinderilor de profil.</p> <p>•Necorespunderea prevederilor Ordinului ministrului Finanțelor nr.216 din 28.12.2015 principiilor contabile (contabilitatea de angajamente; consecvența prezentării) și caracteristicilor calitative (relevanța; credibilitatea; comparabilitatea), prevăzute de art.6 din Legea contabilității nr.113 din 27.04.2007, a cauzat diminuarea valorii contului „Împrumuturi recreditate între bugetul de stat și bugetele locale” cu suma de 24,42 mil. lei aferente împrumuturilor contractate, reflectate la cont extrabilanțier.</p>
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Implementarea ineficientă a sistemului de control intern managerial a influențat veridicitatea și plenitudinea informațiilor reflectate în situațiile financiare, neimplementarea recomandărilor Curții de Conturi, precum și nerespectarea cadrului de raportare financiară aplicabil.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Anterior la UAT raionul Cimișlia au fost efectuate doar audituri de conformitate.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	s-au efectuat corectări în clasificarea mijloacelor fixe în sumă totală de 10,08 mil. lei și în recalcularea uzurii mijloacelor fixe cu 4,73 mil. lei.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	<ul style="list-style-type: none"> - implementarea procedurilor de control intern care să asigure respectarea cadrului legal-normativ în toate activitățile desfășurate de AAPL r-nul Cimișlia și entitățile din subordine; - inventarierea, evaluarea, delimitarea drepturilor de proprietate după domeniu, contabilizarea conformă a patrimoniului public gestionat și înregistrarea drepturilor de proprietate asupra terenurilor și clădirilor; - restabilirea evidenței analitice conforme a valorii patrimoniului transmis entităților fondate; etc.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Entitatea a confirmat admiterea deficiențelor identificate a venit cu explicații și sugestii suplimentare pentru unele constatări, unele din care au fost luate în considerație la redactarea finală a constatărilor de audit.

Auditul asupra rapoartelor financiare ale Unității Administrativ Teritoriale r-nul Nisporeni (bugetul de nivelul II) încheiate la 31 decembrie 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.66 din 13.12.2021)¹⁶⁹

Informații generale	Bugetul raional pe anul 2020 a fost executat la partea de venituri în sumă de 177,4 mil. lei, și la partea de cheltuieli - în sumă de 176,8 mil. lei. La data de 01.01.2021, valoarea totală a activelor gestionate de către UAT de nivelul II raionul Nisporeni a constituit 276,9 mil. lei.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare ale UAT raionul Nisporeni încheiate la 31 decembrie 2020 (UAT/bugetul de nivelul II) nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, prin emiterea unei opinii.
Opinie contrară	Am auditat rapoartele financiare ale UTA r-nul Nisporeni (UTA/bugetul de nivelul II) pentru exercițiul încheiat la 31 decembrie 2020. În opinia noastră, ținând cont de semnificația aspectelor descrise în secțiunea Baza pentru opinia contrară, rapoartele financiare nu prezintă o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie contrară	<p>Constatări care au stat la baza pentru opinia contrară:</p> <ul style="list-style-type: none"> • supraevaluarea totală a valorii contului „Clădiri” cu suma de 13,07 mil.lei din cauza contabilizării neconforme a valorii blocului locativ proprietate al Partenerului Privat a terenului aferent blocurilor locative, a clădirii primite în comodat și a lucrărilor de reparații capitale aferente (16,31 mil. lei), precum și transmiterea neregulamentară la balanța UAT de nivelul I a construcțiilor (1,64 mil.lei) și a unei clădiri (1,60 mil.lei); • subevaluarea valorii contului „Instalații de transmisie”, ca urmare a raportării parțiale a valorii gazoductului de presiune înaltă Șendreni-Bolțun, cu ramificare din s. Bursuc spre satele Micleușeni și Dolna, cu suma de 4,7 mil.lei; • subevaluarea totală a valorii contului „Terenuri” cu suma de 13,77 mil.lei din cauza interpretării eronate a regulilor de recunoaștere și evaluare a terenurilor prevăzute în Ordinul ministrului Finanțelor nr.216/2015 (7,80 mil.lei) și transmiterea neregulamentară a unui teren în gestiune către o instituție publică fondată de CR (5,97 mil.lei); • diminuarea valorii contului „Alte creanțe ale instituțiilor bugetare” cu suma de 26,36 mil.lei, din cauza aplicării eronate a regulilor de ținere a evidenței prevăzută de cadrul regulamentar, înregistrând la cheltuieli mijloacele financiare transferate în calitate de contribuție financiară pentru implementarea unui proiect; • diminuarea valorii contului „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării” cu suma de 1,74 mil.lei, ca urmare a înregistrării eronate la cheltuieli a mijloacelor financiare transferate instituțiilor medico-sanitare publice, pentru procurarea echipamentului de protecție, a utilajului medical și altor materiale necesare în protecția personalului implicat în tratarea pacienților cu infecția coronavirus de tip nou „COVID-19”; • necorespunderea principiilor contabile (contabilitatea de angajamente; consecvența prezentării), prevăzute de cadrul legal, a cauzat subevaluarea valorii contului „Împrumuturi recreditate între bugetul de stat și bugetele locale” și supraevaluarea contului extrabilanțier „Datoria privind împrumuturile externe acordate de organizațiile financiare internaționale” în sumă de 41,89 mil.lei;

¹⁶⁹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1143/hotarares-nr-66-din-13-decembrie-2021-cu-privire-la

	<ul style="list-style-type: none"> lipsa unei evidențe analitice a contului „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării” în sumă de 39,48 mil.lei, cauzată de absența informației veridice și fidele referitor la bunurile transmise în capitalul statutar sau în gestiunea economică a entităților fondate; clasificarea și înregistrarea incorectă a mijloacelor fixe/ bunuri materiale în sumă de 3,75 mil.lei; majorarea valorii contului „Materiale de construcții” în sumă de 0,16 mil.lei, din cauza nedecontării bunurilor transmise în anii precedenți unei instituții; neconformarea la principiul contabilității de angajamente prevăzut de Ordinul ministrului Finanțelor nr.216/2015 a condiționat nereflectarea la contul bilanțier a creanțelor privind plata pentru locațiunea bunurilor patrimoniului public încasat în bugetul local de nivelul II, în sumă de 0,08 mil.lei; nu se regăsește în evidența contabilă valoarea activelor moștenirii culturale a 8 620 de exponate și pentru care nu s-au aplicat regulile generale de recunoaștere prevăzute de Ordinul MF nr.216/2015; nu s-a asigurat contabilizarea conformă a bunurilor aferente drumurilor raionale (plantații), pentru 3 588 buc.
<i>Cauzele și impactul</i>	Capacitatea instituțională redusă, implementarea parțială a controlului intern managerial, lipsa monitorizării activității entităților subordonate, neimplementarea recomandărilor Curții de Conturi, precum și nerespectarea cadrului de raportare financiară aplicabil au determinat denaturarea rapoartelor financiare și lipsa informațiilor privind patrimoniul gestionat.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Anterior la UAT raionul Nisporeni au fost efectuate doar audituri de conformitate.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei a exclus din evidența contabilă, clădirea casei comunitare transmise acesteia în comodat de Asociația Obștească „Keystone Human Services International Moldova Association”, în valoare totală de 1,17 mil. lei; Aparatul președintelui raionului a confirmat înregistrarea în evidența contabilă a valorii clădirii excluse neregulamentară din evidență în sumă de 1,60 mil.lei și a înregistrat valoarea terenului de 5,97 mil.lei.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	<ul style="list-style-type: none"> examinarea în ședința Consiliului raional Nisporeni a rezultatelor auditului, cu audierea persoanelor responsabile referitor la faptele descrise în Raportul de audit și cu aprobarea unui plan de măsuri de remediere a deficiențelor constatate; implementarea unui sistem de control intern managerial¹⁷⁰ viabil, asigurând identificarea proceselor operaționale de bază și descrierea acestora; inventarierea și contabilizarea conformă a patrimoniului public local, inclusiv a celui aflat în gestiunea entităților fondate (terenuri, construcții, blocuri ale locuințelor sociale construite în cadrul parteneriatului public-privat, gaze, exponate muzeale, creanțe aferente proiectului

¹⁷⁰ În temeiul prevederilor Legii nr.229 din 23.09.2010 privind controlul financiar public intern.

	<p>„Îmbunătățirea infrastructurii de turism de masă din Regiunea Centru” etc.);</p> <ul style="list-style-type: none">• restabilirea evidenței analitice conforme a valorii patrimoniului transmis entităților fondate, înregistrat la grupa de conturi 415 „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării”;• restabilirea în evidența contabilă a bunurilor decontate neregulamentară de către gimnaziile din satele Boldurești, Iurceni, Brătuleni, Bălănești și Bursuc.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	UAT r-nul Nisporeni a confirmat admiterea deficiențelor identificate de către audit și a dat asigurări că recomandările de audit vor fi implementate.

Auditul asupra rapoartelor financiare ale unității administrativ-teritoriale raionul Ungheni încheiate la 31 decembrie 2020 (UAT/bugetul de nivelul II) (Hotărârea Curții de Conturi nr.9 din 28 februarie 2022)¹⁷¹

Informații generale	Valoarea activelor gestionate de către UAT raionul Ungheni la 31.12.2020 a constituit 366,1 mil. lei. Pentru anul 2020 bugetul raional a fost executat la partea de venituri în sumă de 326,8 mil.lei și la cheltuieli - în sumă de 323,8 mil. lei.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare ale unității administrativ-teritoriale raionul Ungheni încheiate la 31 decembrie 2020 (UAT/bugetul de nivelul II) nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie cu rezerve	Am auditat rapoartele financiare ale unității administrativ-teritoriale raionul Ungheni (UAT/bugetul de nivelul II) pentru exercițiul bugetar încheiat la 31 decembrie 2020. În opinia echipei de audit, cu excepția posibilelor efecte ale aspectelor descrise în secțiunea Baza pentru opinia cu rezerve din Raportul de audit, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine reală și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie cu rezerve	<p>Constatări care au stat la baza pentru opinia cu rezerve:</p> <ul style="list-style-type: none"> • valoarea contului „Terenuri” a fost subevaluată cu 449,5 mil. lei, din cauza neaplicării conforme a regulilor de recunoaștere și evaluare a terenurilor din domeniul public; • subevaluarea contului „Construcții speciale” aferent la 4 drumuri cu lungimea de 3,35 km, neînregistrate în evidența contabilă; • nerecunoașterea și necontabilizarea infrastructurii tehnico-edilitare din domeniul public aferente apeductului Zagarancea-Cornești, în sumă de 38,7 mil.lei, inclusiv prin neraportarea uzurii estimate la circa 6,2 mil.lei; • nu a fost asigurată inventarierea și determinarea valorii juste a 15 rețele de gaze cu lungimea totală de 215,0 km, în sumă de 88,6 mil.lei; • APR nu a asigurat contabilizarea conformă a bunurilor aferente drumurilor raionale¹⁷². Au fost efectuate cheltuieli privind instalarea indicatoarelor rutiere, în sumă totală de 542,0 mii lei, care nu s-au înregistrat în evidența contabilă; • fondul de manuale încadrat în schema de închiriere este proprietate a Ministerului Educației și Cercetării și este transmis în custodie organelor locale de specialitate în domeniul învățământului, pentru utilizare în instituțiile de învățământ. Contrar celor indicate, Direcția educație și instituțiile de învățământ au admis majorarea valorii contului 318 „Alte mijloace fixe” cu valoarea manualelor în sumă de circa 6,5 mil.lei; • suntem limitați în confirmarea valorii contului „Alte mijloace fixe” în sumă de 2,1 mil.lei, reflectată la Secția cultură, pentru care nu sunt deținute fișe de evidență și nu este efectuată o inventariere conformă. Datele Serviciului de fonduri ale bibliotecii publice raionale contrapuse cu cele din evidența contabilă relevă o subevaluare în sumă de 0,4 mil.lei;

¹⁷¹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1156/hotararea-nr9-din-28-februarie-2022-cu-privire-la-raportul

¹⁷² Poduri (cu lungimea mai mare de 10 m) - 13 buc./392 m/l, podete - 164 buc./1194 m/l, pavilioane - 21, plantații rutiere - 2991 buc. de arbori (inclusiv nuci - 2 322), și indicatoare rutiere/suporturi - 306/221 buc.

- APR nu s-a conformat prevederilor legale¹⁷³ ce țin de evidența formelor de participare în capital în interiorul țării și componentei bunurilor transmise, precum și de aprobarea pentru acestea a regimului juridic. În lipsa deținerii de către Aparatul președintelui raionului a listei exhaustive a bunurilor transmise, recunoașterea valorii declarate de 150,4 mil. lei, *nu poate fi validată*. Situația dată este cauzată și de lipsa unei inventarieri conforme efectuate și aprobate de Consiliul raional, precum și a actelor de verificare reciprocă a pozițiilor financiare. Valoarea inițială a mijloacelor fixe din gestiunea IMSP și a 2 întreprinderi fondate constituie peste 164,9 mil. lei, subevaluarea estimată a contului „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării” alcătuind circa 14,5 mil. lei;
- majorarea valorii altor cheltuieli cu 2,75 mil. lei și micșorarea valorii contului 722 „Rezultatul financiar al instituției publice din anii precedenți” cu 3,15 mil. lei, concomitent fiind diminuată valoarea creanțelor instituțiilor bugetare cu suma de 5,9 mil. lei, din cauza înregistrării ca cheltuieli a mijloacelor financiare transferate ca contribuție financiară pentru implementarea unor proiecte;
- au fost subevaluate cu suma de 2,46 mil. lei creanțele aferente plăților neconforme efectuate către agentul economic partener în cadrul contractului de achiziționare a serviciilor de monitorizare a traficului rutier;
- valoarea bunurilor transmise de primărie, prin comodat, instituțiilor de învățământ (329,1 mil. lei) nu reflectă valoarea terenurilor de 85,4 ha aferente clădirilor instituțiilor de învățământ, precum și nu este raportată clădirea unei instituții, fiind subevaluată valoarea contului extrabilanțier cu 114,4 mil. lei;
- Raportul narativ privind executarea bugetului nu a fost întocmit conform;
- neasigurarea evidenței separate a investițiilor în sumă totală de 8,0 mil. lei, realizate în centralele termice pe biomasă (clădiri și instalații de transmisie) la 7 instituții de învățământ, care nu au fost recepționate conform de Consiliul raional și transmise către partenerul privat în baza actelor aprobate regulamentar;
- am fost limitați în confirmarea valorii cheltuielilor aferente serviciilor de livrare a energiei termice în anii 2017-2020, în sumă de 2,34 mil. lei (inclusiv 0,42 mil. lei din anul 2020), din cauza lipsei actelor care ar justifica volumul și costul/prețul serviciilor prestate. De menționat că agentul economic a aplicat neconform cota taxei pe valoarea adăugată, ceea ce a majorat cheltuielile instituțiilor de învățământ cu suma de 0,2 mil. lei;
- Direcția finanțe și președintele raionului nu au asigurat, conform prescripțiilor legale¹⁷⁴, monitorizarea executării deciziilor Consiliului raional, în baza cărora au fost alocate către instituții publice/primărie/persoanelor private transferuri și/sau subvenții din buget, pentru care entitățile beneficiare nu au prezentat rapoartele privind utilizarea acestora conform destinației. Doar în anii 2017-2020, în 163 de cazuri au fost alocate, în total, 25,5 mil. lei, care, până la confirmarea utilizării conform destinației, urmau a fi înregistrate ca creanțe;
- nejustificarea cheltuielilor capitale suportate în sumă de 75,5 mil. lei, pentru menținerea și majorarea duratei de exploatare a drumurilor, cu

¹⁷³ Legea privind administrarea și dețineria proprietății publice nr.121-XVI din 04.05.2007; Legea privind delimitarea proprietății publice nr.29 din 05.04.2018; Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007.

¹⁷⁴ Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25.07.2014; art.33 din Legea finanțelor publice locale nr.397-XV din 16.10.2003.

	legalizarea majorării valorii acestora, prin întocmirea procesului-verbal, și recalcularea uzurii majorate calculate. În lipsa actelor de recepție la terminarea lucrărilor, valoarea lucrărilor de 4,6 mil. lei a fost înregistrată în anul 2019 la majorarea valorii construcției speciale.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Funcționalitatea sistemului de administrare a resurselor financiare și patrimoniale publice nu este asigurată conform unui cadru uniform de execuție și raportare. Managementul și controlul intern defectuos în procesul de gestionare a patrimoniului public, inclusiv a celui aflat în administrarea întreprinderii municipale, au generat deficiențe și lacune semnificative.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Anterior la UAT raionul Ungheni au fost efectuate doar audituri de conformitate.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	S-a înregistrat în evidența contabilă și în Raportul financiar pe anul 2021 valoarea terenurilor din gestiunea a 31 de instituții de învățământ, în sumă totală de 50,78 mil. lei.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	<ul style="list-style-type: none"> • inventarierea și contabilizarea conformă a patrimoniului public local, precum și celui aferent infrastructurii rutiere, infrastructurii tehnico-edilitare a sistemelor publice de alimentare cu apă și gaze; • contabilizarea creanțelor și datoriilor în baza metodei de angajamente; • instituirea procedurilor de control intern managerial în vederea raportării conforme a executării bugetului raional, cu descrierea compartimentelor obligatorii și cu argumentarea devierilor, fluctuațiilor și factorilor care au influențat executarea parametrilor planificați/precizați etc.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Observațiile și recomandările de audit au fost comunicate autorităților executive și entităților subordonate, care au acceptat implementarea recomandărilor.

Auditul asupra rapoartelor financiare ale unității administrativ-teritoriale mun. Bălți încheiate la 31 decembrie 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.11 din 31 martie 2022)¹⁷⁵

Informații generale	Valoarea activelor gestionate de către UAT mun. Bălți la 31.12.2020 a constituit 3 498,0 mil. lei. Pentru anul 2020, bugetul municipal a fost executat la partea de venituri în sumă de 638,0 mil. lei și la cheltuieli în sumă de 684,7 mil. lei.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că rapoartele financiare ale unității administrativ-teritoriale mun. Bălți încheiate la 31 decembrie 2020 nu conțin, în ansamblul lor, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.
Opinie cu rezerve	Am auditat rapoartele financiare ale UAT mun. Bălți pentru exercițiul bugetar încheiat la 31 decembrie 2020. În opinia noastră, cu excepția efectelor unor aspecte descrise în secțiunea „Baza pentru opinia cu rezerve”, rapoartele financiare oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinia cu rezerve	<p>Constatări care au stat la baza pentru opinia cu rezerve:</p> <ul style="list-style-type: none"> • majorarea nejustificată a formelor de participare în capital în interiorul țării, raportate la contul „Acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării”, cu suma totală de 511 357,5 mii lei, determinată de transmiterea neoportună în gestiunea întreprinderilor municipale a unor bunuri materiale, posesia cărora nu creează efect investițional și generator de venituri din activitatea de producție și care nu pot fi recunoscute ca imobilizări corporale de către întreprinderi; • subevaluarea valorii contului „Clădiri” cu suma totală de 40 009,6 mii lei, ca urmare a nerecunoașterii bunurilor imobile efectiv deținute cu valoarea de 39 900,0 mii lei și a cheltuielilor pentru documentația de proiect și deviz utilizată la reparația capitală a acoperișurilor în sumă de 109,6 mii lei; • necapitalizarea la valoarea mijloacelor fixe a lucrărilor de construcție executate la azilul pentru animale, ceea ce a determinat majorarea și raportarea neargumentată la active materiale în curs de execuție a sumei de 7 338,6 mii lei; • subevaluarea valorii uzurii mijloacelor fixe în sumă totală de circa 6 445,2 mii lei; • raportarea incorectă a cheltuielilor cu titlu de aport financiar acordat întreprinderilor municipale la contul 251 „Subvenții acordate întreprinderilor de stat și municipale” în sumă de 3 440,2 mii lei și subevaluarea valorii contului 415 cu aceeași sumă.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Implementarea parțială a controlului intern managerial, aplicarea neuniformă sau eronată a prevederilor normative de către unele persoane responsabile, monitorizarea neadecvată a activității entităților subordonate, neimplementarea recomandărilor Curții de Conturi, precum și nerespectarea cadrului de raportare financiară aplicabil au determinat denaturarea rapoartelor financiare și lipsa informațiilor complete privind patrimoniul gestionat.
Impactul implementării recomandărilor	Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.38 din 25.06.2018, autorității publice locale a mun. Bălți i-au fost înaintate 16 recomandări, dintre care 14 au fost implementate, 1 recomandare a fost implementată parțial și o recomandare nu a fost implementată. Recomandările

¹⁷⁵ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1166/hotararea-nr11-din-31-martie-2022-cu-privire-la-raportul

<i>Înaintate prin HCC anterioare</i>	neimplementate/parțial implementate au influențat direct modificarea opiniei de audit pentru anul 2020.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	Au fost înregistrate la majorarea valorii mijloacelor fixe Investițiile capitale la azilul pentru animale 7 338,7 mii lei și cheltuielile pentru documentația de proiect și deviz în valoare totală de 109,6 mii lei; s-au executat lucrările neîndeplinite în sumă de 40,2 mii lei și s-au returnat la buget 1,4 mii lei; bunurile materiale în sumă totală de 28,5 mii lei au fost clasificate conform etc.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	<ul style="list-style-type: none"> • examinarea în ședința Consiliului municipal Bălți a rezultatelor auditului, cu audierea persoanelor responsabile referitor la faptele descrise în Raportul de audit și cu aprobarea unui plan de măsuri de remediere a deficiențelor constatate; • asigurarea recunoașterii și contabilizării corecte a bunurilor materiale la grupele de conturi corespunzătoare de evidență a mijloacelor fixe și a acțiunilor, precum și a altor forme de participare în capital în interiorul țării; • inventarierea și contabilizarea conformă a patrimoniului public local efectiv deținut (construcții, încăperi locative și nelocative); • asigurarea ajustării valorii uzurii acumulate pentru activele materiale utilizate și pentru investițiile capitale trecute în evidență la activele materiale (azilul pentru animale); • asigurarea ajustării și aprobării uniforme, conform reglementărilor legale, a prevederilor politicilor de contabilitate ce țin de raportarea subvențiilor, pentru toate entitățile publice ale căror rapoarte financiare proprii se consolidează în raportul financiar al UAT mun. Bălți; • implementarea unui sistem de control intern managerial viabil, prin descrierea și evaluarea următoarelor procese operaționale: investiții capitale, reparații capitale și curente; evidența investițiilor în instituțiile fondate; subvenții și transferuri de la buget; întocmirea și prezentarea rapoartelor financiare care urmează a fi consolidate.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Entitatea susține că vor fi inițiate activități de remediere pe parcursul anului 2022.

Auditul situațiilor financiare ale Operațiunii „Modernizarea sectorului sănătății în Republica Moldova” încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.38 din 28 iulie 2022)

<p>Informații generale</p>	<p>MS este responsabil de realizarea obiectivelor strategice la nivel național în sistemul de sănătate, beneficiind de susținerea partenerilor externi de dezvoltare. Astfel, la 11 iulie 2014 a fost semnat Acordul de finanțare dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare, în vederea realizării Proiectului „Modernizarea sectorului sănătății în Republica Moldova”, în mărime de 20 milioane DST, pe un termen de 5 ani, ratificat prin Legea nr.35 din 19.03.2015. Creditul a fost acordat pe o perioadă de rambursare de 20 ani, termenul de grație fiind de 5 ani și rata dobânzii anuale de 1,25%, taxa de angajament - 0,5% per an, și taxa de deservire - 0,75% per an.</p> <p>Prevederile stabilesc că creditul în sumă echivalentă cu douăzeci milioane Drepturi Speciale de Tragere (20.000.000 DST) sunt repartizate, după cum urmează:</p> <p>(a) suma de optsprezece milioane șase sute mii Drepturi Speciale de Tragere (18.600.000 DST) urmează să fie alocată pentru Programul care constituie parte integrantă a Operațiunii;</p> <p>(b) suma de un milion patru sute mii Drepturi Speciale de Tragere (1.400.000 DST) urmează să fie alocată pentru Proiectul care constituie parte integrantă a Operațiunii, în vederea susținerii finanțării Operațiunii.</p> <p>Operațiunea constă din: (i) Program și (ii) Proiect de Asistență Tehnică - „Consolidarea capacității MS și a CNAM întru realizarea Programului”.</p> <p>Prin urmare, Managementul MS este responsabil de monitorizarea și evaluarea progresului Proiectului de modernizare a sănătății, inclusiv cu elaborarea rapoartelor acestuia, precum și prezentarea situațiilor financiare conform cerințelor de raportare ale Băncii Mondiale și ale Ministerului Finanțelor.</p>
<p>Scop</p>	<p>Oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că auditului situațiilor financiare ale Operațiunii „Modernizarea sectorului sănătății în Republica Moldova” încheiate la 31 decembrie nu conține, în ansamblu, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.</p>
<p>Opinia fără rezerve</p>	<p>Probele de audit acumulate pe parcursul misiunii de audit au determinat pe toate aspectele semnificative o imagine reală și fidelă privind situațiilor financiare ale Operațiunii „Modernizarea sectorului sănătății în Republica Moldova” încheiate la 31 decembrie.</p>
<p>Alte observații de audit</p>	<p>Prin urmare, în anul 2021, pentru realizarea Programului urmau a fi atinși și debursați 5 indicatori, după cum urmează:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ toate țigările importate și produse local, comercializate pe piață, sunt în conformitate cu reglementarea privind etichetarea produselor de tutun; ➤ creșterea numărului de persoane cu boli cardiovasculare (BCV) care beneficiază de medicamente compensate pentru tratament; ➤ conceperea și pilotarea stimulentei bazate pe performanță pentru toate spitalele; ➤ consolidarea spitalelor departamentale aflate sub administrarea MS; ➤ integrarea lecțiilor învățate în campaniile de comunicare privind schimbarea comportamentului populației și evaluarea gradului de pregătire pentru vaccin. <p>Totodată, s-a implementat doar un indicator, 2 parțial și 2 neimplementate.</p>

	<p>Cu referire la componenta de Asistență Tehnică a Proiectului Modernizarea sectorului sănătății, se relevă că aceasta a înregistrat progrese care a servit temei pentru debursarea indicatorilor.</p> <p>Activitățile de asistență tehnică orientate în dezvoltarea Sistemului informatic automatizat „Asistență medicală primară” nu au înregistrat progrese, fondurile fiind utilizate pentru alte achiziții.</p>
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Carențele constatate au fost condiționate de insuficiența reglementărilor. Totodată, situațiile constatate de audit au fost admise din cauza că MS nu a identificat riscurile aferente controlului intern.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	În vederea remedierii carențelor și problemelor constatate, au fost înaintate recomandările de rigoare, care au drept scop îmbunătățirea modului de administrare și utilizare a resurselor publice. Acestea sunt orientate în continuare spre măsuri pentru atingerea indicatorilor legați de debursare, îmbunătățirea managementului finanțelor publice și dezvoltarea la un nivel corespunzător a capacității instituționale de execuție a componentei Asistență Tehnică, precum și eliminarea iregularităților stabilite.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	-
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	-
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Managementul Proiectului este de acord cu constatările și recomandările înaintate.

Auditul asupra rapoartelor financiare ale Proiectului „f în Moldova” încheiate la 31 decembrie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.49 din 02 septembrie 2022)

Informații generale	Proiectul „Reforma învățământului în Moldova” este un proiect care sprijină Programul de reformă al Guvernului RM, fiind finanțat de Banca Mondială. Obiectivul proiectului este îmbunătățirea condițiilor de învățare în școlile vizate și consolidarea sistemelor de monitorizare în educație ale beneficiarului, prin promovarea reformelor eficiente în sectorul educației. <i>Din contul creditului inițial (5196-MD)</i> au fost executate cheltuieli în sumă totală de circa 36,0 mil. dolari SUA, ceea ce constituie 90% din suma planificată (40,0 mil. dolari SUA), din care 3,9 mil. dolari SUA au fost executate în anul 2021. <i>Din contul creditului de finanțare adițională (6181-MD)</i> au fost executate cheltuieli în sumă totală de 5,4 mil. dolari SUA, sau la nivel de doar 54,3%, din care 3,7 mil. dolari SUA au fost executate în anul 2021.
Scop	Oferirea unei asigurări rezonabile asupra faptului că, pentru exercițiul bugetar încheiat la 31 decembrie 2021, toate operațiunile financiare semnificative au fost prezentate la valori veridice și fidele cu exprimarea opiniei de audit, în baza rapoartelor financiare interimare întocmite de către responsabilii de implementarea Proiectului.
Opinia fără rezerve	Am auditat rapoartele financiare ale Proiectului „Reforma învățământului în Moldova” încheiate la 31 decembrie 2021. În opinia noastră, sub toate aspectele semnificative, rapoartele financiare ale Proiectului oferă o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil potrivit cerințelor Băncii Mondiale.
Baza pentru opinie	-
Alte observații de audit	<ul style="list-style-type: none"> - se menține problematica la gestionarea de către IP FISM a cheltuielilor operaționale prevăzute la Componenta A.2; - identificarea unor nereguli la repartizarea și înregistrarea în evidența contabilă a tehnicii de calcul necesare pentru participarea la procesul educațional la distanță a elevilor; - identificarea unor deficiențe privind executarea contractelor de lucrări civile de către IP FISM.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	<ul style="list-style-type: none"> - în cazul a 5 funcții au fost acordate salarii mai mari decât plafoanele estimate inițial, respectiv în anul 2021 cheltuielile de remunerare au fost majorate cu 21,3 mii dolari SUA; - achitarea neregulamentară din contul PRIM a plății aferente titlului executoriu în sumă de 44,2 mii lei, pentru încetarea raporturilor de serviciu prin concediere; - denaturarea informațiilor bilanțiere prin supraevaluarea grupelor de conturi 311 „Clădiri” cu 34 619,7 mii lei, ca urmare a netransmiterii investițiilor realizate către comunitățile beneficiare.
Impactul implementării recomandării or înaintate prin HCC anterioare	Prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 51 din 10.09.2021 ¹⁷⁶ , părților implicate în realizarea Proiectului le-au fost înaintate 5 recomandări de audit, dintre care 3 recomandări au fost implementate, iar 2 recomandări nu au fost realizate din care o recomandare și-a pierdut actualitatea. Nivelul de implementare a recomandărilor fiind la nivel de 60%, după cum urmează: <ul style="list-style-type: none"> - realizarea recomandărilor anterioare au condus la îmbunătățirea cadrului instituțional al Proiectului, prin completarea MOP cu criterii de

¹⁷⁶ Hotărârea Curții de Conturi nr.51 din 10.09.2021 „Cu privire la Raportul auditului asupra rapoartelor financiare ale Proiectului ”Reforma învățământului în Moldova” încheiate la 31 decembrie 2020.

	<p>stabilire și definire a cheltuielilor operaționale pentru activitățile de implementare la Componenta A.2 gestionată de IP FISM;</p> <ul style="list-style-type: none"> - a fost restituită în contul Proiectului suma de 79,1 mii dolari SUA, raportată în mod neeligibil la componenta de implementare a Proiectului; - s-a dispus operarea modificărilor în Sistemul Informațional de Management al FISM astfel încât acesta să emită notificări automate în cazul în care se operează modificări care depășesc cu 15% valoarea inițială a contractului; - IP FISM a publicat rezultatele procedurilor de achiziție prin Licitarea națională competitivă pe pagina oficială WEB a instituției.
Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii	-
Măsurile dispuse pentru remediere	<p>Ministerul Educației și Cercetării:</p> <ul style="list-style-type: none"> - asigurarea corectitudinii executării cheltuielilor aferente Proiectului „Reforma învățământului în Moldova”, provenite din finanțare externă, în corespundere cu necesitățile reale; - intensificarea activităților de control și de monitorizare în vederea valorificării eficiente și conforme a resurselor financiare aferente cheltuielilor operaționale la Componenta A.2, gestionată de Instituția Publică Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală¹⁷⁷, inclusiv privind stabilirea cuantumului și limitelor remunerării consultantilor, în strictă corespundere cu documentele Proiectului; - întreprinderea măsurilor eficiente pentru supravegherea activităților la încheierea perioadei de implementare a Proiectului, inclusiv respectarea normelor aferente înregistrării evidenței/raportării conforme a valorii rezultatelor Proiectului și ale procesului de primire-predare a bunurilor și lucrărilor achiziționate în cadrul acestuia, în vederea transmiterii către comunitățile beneficiare; <p>Instituția Publică Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală:</p> <ul style="list-style-type: none"> - asigurarea unui control riguros asupra realizării activităților în cadrul procesului de implementare a Proiectului, în strictă conformitate cu documentația de Proiect; - asigurarea corectitudinii cheltuielilor operaționale aprobate la Componenta A.2 finanțate din contul resurselor financiare externe; - efectuarea inventarierii lucrărilor de renovare finanțate din Proiect, cu actualizarea informațiilor contabile, și asigurarea respectării procesului de transmitere-primire a investițiilor către comunitățile beneficiare.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Echipa de audit a comunicat observațiile de audit entităților implicate în realizarea Proiectului. Astfel, entitățile implicate în realizarea Proiectului nu au avut obiecții la Raportul de audit final.

¹⁷⁷ Succesor de drepturi al Instituției Publice „Fondul de Investiții Sociale din Moldova” conform Hotărârii Guvernului nr.271 din 20.04.2022 „Cu privire la organizarea și funcționarea Instituției Publice Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală”.

Auditul asupra rapoartelor financiare consolidate ale UAT mun. Chișinău încheiate la 31 decembrie 2020 (UAT/bugetul de nivelul II), Hotărârea Curții de Conturi nr.52/2022 ¹⁷⁸	
Informații generale	Pentru anul 2020 bugetul UAT mun. Chișinău a fost executat la cheltuieli de casă la nivel de 92,58% (3,87 mlrd.lei) din planul precizat (4,18 mlrd.lei), iar la cheltuieli efective - în sumă de 4,34 mlrd.lei, cu 0,11 mlrd.lei mai mult față de anul precedent (4,23 mlrd.lei). La 31.12.2020 în subordinea UAT mun. Chișinău erau 74 de instituții publice finanțate din buget și 94 de entități la autogestiune. Patrimoniul gestionat de UAT mun. Chișinău la 31.12.2020 a constituit 18,69 mlrd.lei, sau cu 0,45 mlrd.lei mai mult comparativ cu situația din 31.12.2019 (18,24 mlrd.lei).
Scopul	Oferirea asigurării rezonabilă precum că rapoartele financiare consolidate ale UAT mun. Chișinău încheiate la 31 decembrie 2020 (UAT/bugetul de nivelul II) au fost întocmite și prezentate în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil și nu conțin denaturări semnificative cauzate de fraude și/sau erori, cu ulterioara emitere a unei opinii de audit.
Opinie contrară	Ținând cont de semnificația aspectelor descrise în secțiunea Baza pentru opinia contrară, rapoartele financiare consolidate ale UAT mun. Chișinău nu prezintă o imagine corectă și fidelă în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil.
Baza pentru opinie contrară	<p><i>Deficiențele la nivelul rapoartelor financiare au afectat bilanțul contabil cu cel puțin 6,08 mlrd.lei și raportul de execuție a bugetului - cu 0,11 mlrd.lei:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> majorarea valorii clădirilor cu 4 123,32 mil.lei, în special din cauza neexcluderii din evidența contabilă a apartamentelor privatizate și a încăperilor comune din blocurile de locuințe ce au statut de proprietate comună în condominiu potrivit prevederilor art.5 și art.6 din Legea nr. 913 din 30.03.2000¹⁷⁹ (4.513,43 mil.lei) și ca urmare a subevaluării a 94 de bunuri imobile cu suprafața totală de 56 324,4 m² (196,41 mil.lei) și a neînregistrării investițiilor efectuate de partenerul privat în cadrul realizării contractelor de PPP (circa 159,0 mil.lei). Totodată, auditul este limitat în evaluarea valorii a 153 de bunuri imobile cu o suprafață totală de 81 714,6 m² care sunt transmise în locațiune de către mun. Chișinău și care nu sunt înregistrate în evidența contabilă, diminuând astfel valoarea contului 311 „Clădiri”; diminuarea valorii instalațiilor de transmisie cu circa 3 161,82 mil.lei, din cauza necontabilizării valorii infrastructurii tehnico-edilitare aferente: sistemului public de alimentare cu apă și canalizare cu o lungime de circa 6 095 km (2 902,02 mil.lei); rețelelor electrice de iluminat și sistemelor de semafoare (183,2 mil.lei), precum și aferente rețelelor de gaze naturale gestionate de ÎM „Direcția construcții capitale” (76,6 mil.lei). De asemenea, APL mun. Chișinău nu a asigurat inventarierea și preluarea în evidență a rețelelor de gaze naturale fără stăpân din mun. Chișinău cu o lungime de circa 526,3 km¹⁸⁰, fapt ce a limitat auditul la stabilirea valorii acestora; diminuarea valorii contului 318 „Alte mijloace fixe” cu cel puțin 3 121,78 mil.lei, generată de neînregistrarea valorii plantațiilor multianuale mature de pe 2475 ha¹⁸¹; diminuarea valorii construcțiilor speciale cu cel puțin 2 323,73 mil.lei, în special din cauza necontabilizării pasajelor subterane, podurilor, străzilor,

¹⁷⁸ Misiunea de audit realizată până în iulie 2022. Raportul de audit a fost coordonat cu entitatea și încheiat până la finele lunii august, fiind planificat spre examinare în ședința plenară a CCRM la 06.09.2022. În temeiul adresării oficiale a Primăriei mun. Chișinău (nr. 02-109/2317 din 25.08.2022), CCRM a acceptat examinarea și aprobarea rezultatelor misiunii de audit la data de 19.09.2022 (temei lipsa persoanelor responsabile din partea entităților auditate în legătură cu deplasarea de serviciu).

¹⁷⁹ Legea condominiului în fondul locativ nr.913 din 30.03.2000.

¹⁸⁰ Informație preluată de la SA „Moldovagaz”, din care **321 km** rețele de gaze naturale sunt construite încă în perioada sovietică.

¹⁸¹ Auditul a luat ca bază valoarea spațiilor verzi din altă localitate - mun. Bălți (55,15 mil.lei) raportată la un hectar (43,721 ha), ce constituie 1,26 mil.lei/ha.

stradelor etc. (2 106,39 mil.lei) și necapitalizării lucrărilor de reparații capitale a drumurilor (180,01 mil.lei);

- diminuarea valorii acțiunilor și altor forme de participare în capital în interiorul țării cu **1 471,46 mil.lei**, ca urmare a neînregistrării investițiilor efectuate de Primăria mun. Chișinău în infrastructura întreprinderilor/instituțiilor fondate;
- diminuarea valorii altor datorii ale instituțiilor bugetare cu circa **170,26 mil.lei**, ca urmare a neînregistrării datoriilor aferente investițiilor efectuate de partenerul privat în cadrul realizării contractului de PPP;
- majorarea valorii contului 222 „Servicii” cu **111,29 mil.lei**, determinată în mare parte de necapitalizarea lucrărilor de reparații capitale, reflectate ca cheltuieli curente, a drumurilor (66,66 mil.lei), a obiectivelor de dirijare a circulației (semafoare) și a rețelelor publice de iluminat (10,79 mil.lei), precum și a serviciilor de amenajare a Scururilor și Parcurilor executate în anul 2020 (30,64 mil.lei¹⁸²);
- diminuarea valorii altor creanțe ale instituțiilor bugetare cu **85,88 mil.lei**, ca urmare a necontabilizării: creanțelor aferente arendei/superficii și folosinței terenurilor (74,19 mil.lei); serviciilor de demolare/evacuare forțată a obiectivelor amplasate neautorizat efectuate pe parcursul anilor 2018-2020 și care urmează a fi recuperate (7,59 mil.lei¹⁸³), precum și a materialului lemnos obținut și realizat de către ÎM „AGSV” pe parcursul anilor 2018-2020 (2,62 mil.lei) etc.;
- majorarea valorii altor venituri și finanțări cu **31,46 mil.lei**, ca urmare a recunoașterii repetate în anul 2020 de către DGF a terenurilor luate în evidență în anul 2019 de către Primăria mun. Chișinău (46,2 mil.lei), precum și a neînregistrării: rețelelor electrice de iluminat transmise/donate de agenții economici, APL de nivelul I ș.a. (10,87 mil.lei); a 8 966,21 tone de beton asfaltic suprimat/frezat (1,61 mil.lei) și a bunurilor oferite prin asistența PNUD (1,14 mil.lei) etc.;
- majorarea valorii altor cheltuieli ale instituțiilor bugetare cu **25,75 mil.lei**, ca urmare a: (1) decontării terenurilor vândute¹⁸⁴ la valoarea de vânzare, deși urmau a fi decontate/trecute la cheltuieli la valoarea de bilanț (26,79 mil.lei); (2) neexcluderii din evidența contabilă a 3 terenuri¹⁸⁵ ce au fost separate (0,66 mil.lei) și a 2 terenuri¹⁸⁶ cu suprafața de 0,2967 ha ce au fost alipite la un lot de pământ proprietate privată (0,38 mil.lei);
- diminuarea valorii investițiilor capitale în active în curs de execuție cu **24,88 mil.lei**, ca urmare a necontabilizării plantațiilor multianuale tinere plantate în perioada 2018-2020 (5,32 mil.lei) și a serviciilor de proiectare, de elaborare a expertizelor tehnice și a lucrărilor de reparații capitale efectuate/achiziționate pe parcursul anilor 2019-2020 (19,56 mil.lei¹⁸⁷);
- Primăria mun. Chișinău nu deține informații exhaustive privind numărul și valoarea patrimoniului cultural aflat în raza mun. Chișinău și informații privind statutul juridic al acestora, ceea ce afectează plenitudinea înregistrării valorii activelor moștenirii culturale în rapoartele financiare ale UAT mun. Chișinău;

¹⁸² DGLCA - 6,35 mil.lei; Pretura sect. Râșcani - 5,16 mil.lei; Pretura sect. Botanica - 1,77 mil.lei (Scurul bd. Dacia); Pretura sect. Centru - 4,75 mil.lei; Pretura sect. Buiucani - 7,9 mil.lei; Pretura sect. Ciocana - 4,71 mil.lei.

¹⁸³ Pretura sect. Botanica - 1,51 mil.lei; Pretura sect. Râșcani - 1,87 mil.; Pretura sect. Ciocana - 2,14 mil.lei; Pretura sect. Buiucani - 0,35 mil.lei, și Pretura sect. Ciocana - 1,73 mil.lei.

¹⁸⁴ 165 de terenuri cu suprafața de 13,0164 ha.

¹⁸⁵ 0100302.411/Decizia CMC nr.10/2-12 din 02.07.2020; 0100506.024/Decizia nr.12/15-29 din 28.07.2020; 0100310.013/Decizia nr.14/14-11 din 11.08.2020.

¹⁸⁶ 0100309.1080 (0,1494 ha, în valoare de 192,99 mii lei) și 0100309.1009 (0,1473 ha, în valoare de 190,28 mii lei).

¹⁸⁷ DGLCA - 5,47 mil.lei; Pretura sect. Buiucani - 5,79 mil.lei; Pretura sect. Centru - 4,36 mil.lei; Pretura sect. Ciocana - 3,85 mil.lei; Pretura sect. Râșcani - 80 mii lei.

	<ul style="list-style-type: none"> • UAT mun. Chișinău nu a înregistrat în evidența contabilă la contul extrabilanțier a garanțiilor pentru împrumuturile externe (BERD și BEI) acordate entităților economice a cărui fondator este UAT, în sumă de 533,93 mil. lei etc.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	Nedelimitarea exhaustivă a competențelor și responsabilităților subdiviziunilor ținând cont de specificul activității acestora, lipsa monitorizării activității entităților subordonate, neimplementarea recomandărilor Curții de Conturi, precum și nerespectarea cadrului de raportare financiară aplicabil a determinat denaturarea rapoartelor financiare și lipsa informațiilor privind patrimoniul gestionat.
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	Din 9 recomandări înaintate prin Hotărârea Curții de Conturi nr.94 din 17.12.2018, o recomandare a fost executată, 4 recomandări - parțial executate, iar 4 - neexecutate. Situația dată a condiționat persistența unor aspecte care au influențat opinia de audit. În anul 2019 Primăria mun. Chișinău a contabilizat terenuri cu valoare de 10 396,1 mil. lei.
Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii	Primăria mun. Chișinău și instituțiile din subordine ¹⁸⁸ au efectuat corectări financiar-contabile în sumă de 302,5 mil. lei.
Măsurile dispuse pentru remediere	<ul style="list-style-type: none"> - asigurarea implementării unui sistem de control intern managerial viabil, inclusiv în toate entitățile din subordine; - inventarierea și delimitarea după domenii a patrimoniului gestionat, inclusiv la entitățile din subordine și al căror fondator este CMC, asigurând raportarea fidelă și reală a situațiilor patrimoniale; - completarea Politicii de contabilitate unice a mun. Chișinău cu prevederi exprese privind subdiviziunile responsabile de evidența anumitor tipuri de bunuri/mijloace fixe/clădiri/terenuri din proprietatea municipală, ținând cont de specificul activității acestor subdiviziuni; - asigurarea la planificarea bugetului și la executarea cheltuielilor a înregistrării evenimentelor și tranzacțiilor în evidența contabilă în strictă conformitate cu clasificarea bugetară (excluderea clasificării reparațiilor capitale ca cheltuieli curente) etc.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Entitatea a venit cu explicații și sugestii suplimentare pentru unele constatări, unele din care au fost luate în considerare la redactarea finală a constatărilor de audit.

¹⁸⁸ DGLCA - 1 573,45 mii lei; Direcția cultură - 19 895,16 mii lei (100+18 882,47+912,69); DGECT - 7 219,44 mii lei (6 708,75+510,69); DMF - 273 806,17 mii lei; DETS Botanica - 3,04 mii lei; DGF - 1,42 mii lei.

MISIUNI DE AUDIT AL CONFORMITĂȚII

Auditul conformității achizițiilor publice în cadrul sistemului Ministerului Educației, Culturii și Cercetării încheiate în anul 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.54 din 28 septembrie 2021)¹⁸⁹

Informații generale	În anul 2020 bugetul MECC a fost executat la cheltuieli de casă la nivel de 94,98% (2,46 mlrd.lei) din planul precizat (2,59 mlrd.lei). La 31.12.2020 în subordinea MECC erau 88 de instituții publice finanțate din buget și cel puțin 113 entități la autogestiune.
Scop	Evaluarea conformității achizițiilor publice în sistemul MECC cu prevederile cadrului normativ-legal aplicabil și emiterea concluziei generale de audit.
Obiectiv	Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări: 1. Entitățile asigură planificarea conformă și transparentă a achizițiilor publice? 2. Procedurile de selectare și de atribuire a contractelor de achiziție publică s-au realizat conform? 3. Autoritățile au realizat și monitorizat conform contractele de achiziții publice?
Concluzie	Evaluarea conformității achizițiilor publice în anul 2020 în cadrul sistemului MECC, relevă neconformități la estimarea și planificarea achizițiilor, precum și la etapele de atribuire, de executare și de monitorizare a contractelor de achiziții.
Constatările și concluziile principale	Autoritățile contractante și grupurile de lucru continuă să manifeste o atitudine nepotrivită față de funcționalitatea sistemului de achiziții publice, respectiv, administrarea procesului de achiziții se efectuează contrar cerințelor normative, iar gestiunea fondurilor publice este defectuoasă. Astfel, <ul style="list-style-type: none"> • procesul de elaborare, aprobare și executare a bugetului instituțiilor publice la autogestiune nu este reglementat explicit de niciun cadru normativ. Ca urmare, unele instituții la autogestiune refuză să se conformeze prevederilor Legii nr.131/2015; • entitățile din subordinea MECC nu au asigurat conform evaluarea necesităților, determinarea bugetului și întocmirea planului de achiziții, și nici corelarea între bugetul aprobat/precizat și planul de achiziții. Din 87 de instituții bugetare care, conform bugetului aprobat/precizat, aveau planificate procurări în sumă de 640,48 mil.lei / 602,32 mil. lei, numai 25 de entități au elaborat Planul de achiziții pentru anul 2020, în sumă totală de 61,18 mil.lei, sau doar pentru 10,2% din procurările precizate; • entitățile din subordinea MECC continuă efectuarea achizițiilor neincluse în planul de achiziții; • contrar prevederilor regulamentare, doar 6 instituții bugetare, din 87, și 13 instituții la autogestiune, din 113, au publicat planul de achiziții pe pagina web a entității, ceea ce nu asigură transparența în utilizarea resurselor financiare publice; • entitățile din subordinea MECC nu au asigurat îndeplinirea conformă a atribuțiilor grupurilor de lucru în domeniul achizițiilor publice, nefiind stabilite expres atribuțiile fiecărui membru, și nici fundamentarea economico-financiară a soluțiilor existente pentru determinarea achiziției, nu au întocmit conform dosarul achiziției publice etc.;

¹⁸⁹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1132/hotararea-nr-54-din-28-septembrie-2021-privind-raportul-auditului

- la procurarea tehnicii de calcul (3231 de laptopuri, în valoare de 16,9 mil.lei), grupul de lucru nu a identificat corect procedura de achiziție, ca urmare fiind suportate cheltuieli suplimentare în sumă de 466,3 mii lei;
- înregistrarea, evidența și supravegherea achizițiilor de valoare mică nu se efectuează conform, doar 38 de instituții bugetare și 48 de instituții la autogestiune au prezentat la AAP darea de seamă privind contractele de achiziții publice de valoare mică în sumă de 48,44 mil.lei și, respectiv, de 102,63 mil.lei;
- în anul 2020, entitățile din subordinea MECC au efectuat achiziții în sumă totală de 608,3 mil. lei, din care achiziții de valoare mică și de până la 10,0 mii lei - în sumă de 291,5 mil. lei, sau 47,9% din achizițiile totale (inclusiv entitățile bugetare - 33,9%, și cele la autogestiune - 60,5 %);
- instituțiile bugetare nu au asigurat declararea unor procurări/cheltuieli în sumă de 108,21 mil. lei, fapt ce denotă lipsa unei evidențe conforme a procurărilor, clasificarea incorectă a acestora și, respectiv, lipsa transparenței achizițiilor publice;
- procedura de achiziționare a manualelor (39,74 mil.lei) combină nejustificat procurarea „dreptului de autor asupra manualelor” cu procurarea „serviciilor de tipărire”, ceea ce generează deficiențe la determinarea corectă a valorii estimate de achiziție și a criteriilor de alegere a câștigătorului, precum și limitează esențial concurența și transparența, ca urmare fiind majorată valoarea manualelor cu 8,4 mil. lei;
- achiziția dezinfectantului lichid pentru mâini (28,9 mil.lei), necesar pentru prevenirea și controlul infecției cu COVID-19, a fost efectuată prin stabilirea unor cerințe nemotivate, ceea ce a determinat limitarea concurenței și procurarea dezinfectantului la prețuri majorate cu cel puțin 7,2 mil.lei;
- în procesul de atribuire a contractelor de achiziție publică, autoritățile contractante au admis unele neconformități, care au afectat legalitatea și eficiența achiziției;
- MECC și entitățile din subordine nu au respectat normele legale¹⁹⁰ de monitorizare și de asigurare a executării și gestionării contractelor de achiziții publice în termenele și condițiile prevăzute de acestea, inclusiv a lucrărilor de construcție a edificiului Teatrului Republican Muzical-Dramatic „B.P. Hașdeu” din or. Cahul, în valoare de 20,6 mil. lei, și a reparației curente a acoperișului Școlii-internat speciale pentru copii orbi și slab văzători din mun. Bălți (199,5 mii lei);
- MECC și instituțiile din subordine în perioada anului 2020, contrar prevederilor art.66 alin. (5) din Legea nr.181 din 25.07.2014, au acordat avansuri pentru achiziționarea mărfurilor, serviciilor și lucrărilor în valoare de 26,92 mil.lei, din care pentru servicii comunale și telecomunicații - 5,84 mil.lei.

La aprobarea bugetelor instituțiilor din subordine, MECC nu a analizat schimbările care vor urma în activitatea instituției. De exemplu, bugetul la Școala-internat specială pentru copii orbi și slab văzători din mun. Bălți, pentru cheltuieli de întreținere (încălzire), a fost aprobat pe anul 2021 în aceeași mărime ca și în anii precedenți, cu toate că școala (clădire cu 3 etaje și suprafața de 4 757,9 m²) este în proces de lichidare (procesul de instruire a fost sistat din iunie 2021), fiind aprobate state de personal de 5 unități, dintre care 2 fochiști. Astfel, școala, la 22.06.2021, a inițiat procedura de achiziție a 390 tone de cărbune, estimat la valoarea de 1,6 mil. lei, fiind

¹⁹⁰ Art.14 alin.(9) și art.76 alin.(5) din Legea nr.131/2015.

	<p>declarat câștigător al licitației un agent economic cu oferta în valoare de 1,3 mil. lei. La 10.09.2021, în sistemul informațional MTender, achiziția dată avea statut de anulată.</p>
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	<p>Capacitatea instituțională redusă, lipsa monitorizării activității entităților subordonate, precum și neimplementarea recomandărilor Curții de Conturi.</p>
<i>Impactul implementării recomandărilor or înaintate prin HCC anterioare</i>	<p>Din 14 recomandări înaintate MECC prin Hotărârea Curții de Conturi nr.73 din 22.12.2020, 4 recomandări au fost parțial executate, iar 10 - neexecutate. Recomandarea emisă Serviciului Fiscal de Stat a fost executată, Ministerul Finanțelor - din 4 recomandări emise, parțial a fost executată o recomandare, iar 3 recomandări - neexecutate; Agenția pentru Supraveghere Tehnică - recomandarea emisă nu a fost executată. Recomandările neimplementate/parțial implementate au influențat direct deficiențele constatate în auditul respectiv.</p>
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	-
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	<ul style="list-style-type: none"> • implementarea proceselor operaționale și procedurilor eficiente de control intern, care să asigure conformitatea întregului proces de efectuare a achizițiilor publice la toate etapele de executare a lucrărilor capitale; • elaborarea și implementarea unui sistem eficient de monitorizare a activității instituțiilor din subordine, inclusiv privind respectarea cadrului normativ în domeniul achizițiilor publice, reflectarea uniformă a unor tranzacții în situațiile financiare, prezentarea declarațiilor VEN; • revizuirea cadrului normativ intern aferent achiziției de manuale în scopul divizării ei în 2 proceduri distincte: 1) achiziția dreptului de autor asupra manualelor pe perioada de valabilitate a curriculei școlare, și 2) achiziția serviciilor de tipărire a manualelor; • asigurarea transparenței procesului decizional al achizițiilor de valoare mică prin aprobarea unor reglementări exhaustive, unice pentru toate instituțiile din subordine și la autogestiune, privind obligativitatea¹⁹¹ de desfășurare a achizițiilor de valoare mică prin SIA „RSAP” MTender; • instituirea procedurilor de control prin care să se excludă divizarea achizițiilor publice; • asigurarea monitorizării și controlului asupra executării contractelor de achiziții publice, cu desemnarea persoanelor responsabile, precum și asupra calculării penalităților în cazul depășirii termenului de livrare de către operatorii economici etc.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	<p>Entitatea a venit cu explicații și sugestii suplimentare pentru unele constatări, unele din care au fost luate în considerare la redactarea finală a constatărilor de audit.</p>

¹⁹¹ Cu stabilirea limitei maxime a achizițiilor de valoare mică ce pot fi desfășurate fără aplicarea SIA „RSAP” MTender (de exemplu, 10,0 mii lei).

Auditul conformității procesului bugetar și gestionării patrimoniului public în anii 2018-2020 la Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia (bugetul central) (Hotărârea Curții de Conturi nr.56 din 07 octombrie 2021)¹⁹²

Informații generale	UTA Găgăuzia este o unitate teritorială autonomă cu statut special, care de sine stătător, în limitele competențelor sale funcționale, soluționează probleme cu caracter politic, economic și cultural.
Scop	Evaluarea conformității procesului bugetar și gestionării patrimoniului public de către autoritățile administrației publice locale ale UTA Găgăuzia (bugetul central) în anii 2018-2020, în raport cu criteriile regulamentare de ordin legal.
Obiectiv	Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări: <ul style="list-style-type: none"> • Au fost stabilite principii clare de repartizare a veniturilor UTA Găgăuzia între bugetul central și bugetele locale de nivelul I? • A justificat UTA angajarea și gestionarea cheltuielilor potrivit cadrului regulator? • A înregistrat, a administrat și a gestionat UTA în modul corespunzător patrimoniul public?
Concluzie	Misiunea de audit atestă un deficit de reguli și proceduri aferente procesului de gestionare a mijloacelor bugetare și patrimoniului public ale UTA la toate nivelurile de administrație locală, astfel managementul instituțional și cel financiar nefiind racordate la principiile bunei guvernări. Managementul gestionării patrimoniului UTA Găgăuzia nu întrunește rigorile cadrului legal, acesta fiind afectat de nereguli și deficiențe, care se exprimă prin: lipsa evidenței conforme a patrimoniului public și raportării veridice a situațiilor patrimoniale; neasigurarea înregistrării integrale a drepturilor asupra bunurilor imobile în Registrul bunurilor imobile etc.
Constatările și concluziile principale	Concluzia a fost determinată de: <ul style="list-style-type: none"> • lipsa în cadrul normativ al Republicii Moldova a prevederilor privind defalcările din impozitele generale de stat și privind transferurile cu destinație generală de la bugetul central al UTA Găgăuzia către bugetul UAT de nivelul I din componența UTA Găgăuzia determină riscul de neasigurare a stabilității financiare a bugetelor locale de nivelul I și poate influența negativ exercitarea atribuțiilor UAT de nivelul I, prevăzute de cadrul normativ; • au fost identificate unele abateri de la prevederile legale, aferente proceselor de planificare a achizițiilor publice, de calculare a valorii estimate la achiziția lucrărilor de reparație, bunurilor și serviciilor și de organizare a procedurii de achiziție publică; • la achizițiile publice de valoare mică s-a admis divizarea valorii estimate de achiziție pe același tip/gen de marfă cu același agent economic prin adjudecarea mai multor contracte/proceduri în sumă de 6 035,4 mii lei; • la achiziționarea lucrărilor de reparație a drumurilor și clădirilor nu s-a aplicat principiul valorii estimate cumulative a tuturor obiectelor/loturilor din componența lucrărilor și procedura unică de achiziție prin licitație publică - 76 373,6 mii lei; • la efectuarea procurărilor de bunuri, servicii și lucrări, unele entități publice nu s-a aplicat principiul valorii estimate cumulative a tuturor obiectelor/loturilor din componența achiziției și procedura unică de

¹⁹² https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1133/hotararea-nr56-din-07-octombrie-2021-cu-privire-la-auditul

	<p>achiziție, după caz, fie prin cererea ofertelor de prețuri, fie prin licitație publică - 65 501,9 mii lei;</p> <ul style="list-style-type: none"> • la contractarea lucrărilor de reparație nu s-a asigurat depunerea de către antreprenor a devizului de cheltuieli, întocmit prin metoda de resurse; • la adjudecarea și executarea contractelor de achiziție publică s-au admis cheltuieli neconforme în sumă de 117,2 mii lei; • s-a admis finanțarea lucrărilor de reparație capitală la o instituție din subordinea APC, în sumă de 185,9 mii lei; • s-au admis cheltuieli neregulamentare pentru remunerarea muncii statelor de personal neavizate de Cancelaria de Stat, în sumă de 4 979,2 mii lei (Curtea de Conturi a Găgăuziei; Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei; Administrațiile dolayurilor Comrat, Ceadâr-Lunga și Vulcănești); • APL de nivelul I nu au respectat limitele minime ale normelor calorice și financiare de cheltuieli pentru alimentația copiilor; • unele autorități/instituții din UTA Găgăuzia au admis utilizarea de fonduri în alte scopuri decât cele instituționale, în sumă totală de 2 559,4 mii lei; • devizele de cheltuieli pentru deservirea delegațiilor și persoanelor oficiale străine și pentru activitățile de organizare a conferințelor, simpozioanelor, festivalurilor etc. se întocmesc în mod arbitrar, în lipsa unor norme aprobate prin care s-ar reglementa limitele de cheltuieli pentru astfel de activități, fapt ce poate genera unele cheltuieli de protocol exagerate; • nu s-a asigurat contabilizarea integrală a patrimoniului gestionat de către IMSP din UTA Găgăuzia, precum și înregistrarea dreptului de proprietate asupra acestuia, în sumă totală de 137 966,0 mii lei; • s-a decis repartizarea grâului alimentar din rezerva materială a Găgăuziei în lipsa solicitărilor APL de nivelul I.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Lipsa unui sistem de control intern managerial adecvat pe componentele respective de activități, precum și responsabilitatea insuficientă a factorilor de decizie la exercitarea atribuțiilor funcționale.
<i>Impactul implementării recomandărilor or înaintate prin HCC anterioare</i>	Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.50 din 23.07.2018 au fost înaintate Comitetului executiv și instituțiilor din subordine 15 cerințe și 31 de recomandări, dintre care: 5 cerințe și recomandări au fost implementate, 32 - parțial implementate, 3 - neimplementate, iar 4 - și-au pierdut actualitatea. Recomandările neimplementate/parțial implementate au influențat direct deficiențele constatate în auditul respectiv.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	A se vedea auditul situațiilor financiare ale UTA Găgăuzia.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	<p>La aprobarea și finanțarea programelor să se asigure respectarea prevederilor art.11 și art.51 din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/25.07.2014, precum și prognozarea conformă a necesităților financiare pentru realizarea acestor programe;</p> <p>Implementarea procedurilor de control intern care vor asigura legalitatea și regularitatea în procesul achizițiilor, planificarea conformă a cheltuielilor, monitorizarea îndeplinirii prevederilor contractuale etc.;</p> <p>Conformarea statutului instituțiilor din subordine la cadrul normativ existent;</p>

	<p>Înregistrarea în Registrul bunurilor imobile a dreptului asupra bunurilor imobiliare gestionate de către IMSP și contabilizarea integrală a patrimoniului gestionat de către IMSP;</p> <p>Elaborarea și aprobarea reglementărilor interne privind modul de utilizare a mijloacelor financiare pentru deservirea delegațiilor și persoanelor oficiale străine, precum și la activitățile de organizare a conferințelor, simpozioanelor, festivalurilor etc.;</p> <p>Evaluarea statutului nutrițional al copiilor, asigurarea respectării cantității zilnice necesare de produse alimentare, precum și a normativului financiar pentru un copil din instituțiile preșcolare, prevăzute de cadrul normativ;</p> <p>Finalizarea inventarierii terenurilor proprietate publică a UAT de nivelul I, cu contabilizarea analitică a fiecărui teren¹⁹³.</p>
<p><i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i></p>	<p>AAPL au confirmat admiterea deficiențelor identificate de către audit și au dat asigurări că recomandările de audit vor fi implementate.</p>

¹⁹³ UAT: Comrat, Ceadâr-Lunga, Vulcănești, Avdarma, Baurci, Beșalma, Beșghioz, Bugeac, Carbalia, Cazaclia, Chiriet-Lunga, Chirsova, Cioc-Maidan, Cișmichioi, Chioselia Rusă, Congaz, Congazcicul de Sus, Copceac, Cotovscoe, Dezghingea, Etulia, Ferapontievca, Gaidar, Joltai, Svetlii, Tomai.

Auditul conformității privind gestionarea patrimoniului public de către Întreprinderea de Stat „Administrația de Stat a Drumurilor” în anul 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.58 din 26 noiembrie 2021)¹⁹⁴

Informații generale	<p>Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” (în continuare - ASD) este o entitate fondată în vederea gestionării, întreținerii, reparării, modernizării, dezvoltării și exploatării drumurilor publice, în scopul desfășurării traficului rutier în condiții de siguranță a circulației, de fluentă și continuitate. Toate activitățile de gestionare, întreținere și reparație a drumurilor publice sunt finanțate din resursele financiare interne și externe ale bugetului de stat. Bugetul ASD se formează, în proporție de 97,4%, sau 83756,8 mii lei, din subvențiile/transferurile de la bugetul de stat, iar patrimoniul întreprinderii constituie, în exclusivitate, proprietate publică.</p> <p>La finele anului 2020, întreprinderea a înregistrat în total venituri în sumă de 2.327.635,1 mii lei și cheltuieli totale de 2.306.757,6 mii lei.</p> <p>În aspectul existenței și componenței materiale, patrimoniul gestionat de întreprindere a constituit la finele anului 2020 circa 15.574.727,3 mii lei.</p>
Scop	Evaluarea conformității gestionării patrimoniului public de către ASD în anul 2020 în raport cu criteriile regulamentare.
Obiectiv	Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarea întrebare: Gestionarea patrimoniului public de către ASD a fost realizată în corespundere cu reglementările emise / aplicabile?
Concluzie	Resursele financiare și patrimoniale nu au fost planificate și administrate în corespundere cu reglementările aplicabile, precum și la justa valoare în interes public.
Constatările și concluziile principale	<p>Concluzia a fost determinată de:</p> <ul style="list-style-type: none"> • planificarea și executarea veniturilor pentru administrarea drumurilor publice naționale în sumă de 19.928,7 mii lei s-a efectuat în lipsa calculelor și justificărilor de rigoare, ceea ce contravine principiilor legislației bugetare; • nerespectarea normativelor aferente calculării mijloacelor pentru întreținerea serviciilor beneficiarului s-a soldat cu calcularea și obținerea unor venituri neconforme de circa 10.772,2 mii lei; • utilizarea mijloacelor financiare în sumă de 3.807,7 mii lei, în scopuri generale și administrative, în lipsa coordonărilor de rigoare cu ministerul de resort, a generat executarea neconformă a Programului lucrărilor de proiectare a drumurilor publice naționale pentru anul 2020; • aplicarea necorespunzătoare a reglementărilor contabile a determinat: i) înregistrarea dublă, cu suma de 33.064,5 mii lei, atât a veniturilor, cât și a cheltuielilor de gestionare a drumurilor publice și îndeplinire a funcției de beneficiar, ii) majorarea neconformă a veniturilor și cheltuielilor cu activele imobilizate în sumă de 683.267,3 mii lei, iii) înregistrarea neconformă a subvențiilor în sumă de 62.705,5 mii lei, iv) nestabilirea conformă a modalității de creare, calculare și contabilizare a provizioanelor, v) neobținerea informațiilor veridice privind valoarea reală a drumurilor publice naționale, și vi) înregistrarea doar în expresie cantitativă a unor terenuri cu suprafața totală de 10.606,4 ha; • aplicarea necorespunzătoare a reglementărilor interne aferente remunerării muncii a condiționat calcularea și atribuirea neconformă a unor prime în sumă totală de 8.145,8 mii lei;

¹⁹⁴ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1135/hotararea-nr58-din-26-noiembrie-2021-cu-privire-la-raportul

	<ul style="list-style-type: none"> • managementul corporativ deficitar al întreprinderii de stat a generat angajamente și cheltuieli de soluționare a unor litigii de circa 260.704,3 mii lei; • procurarea unor bunuri, lucrări și servicii, în valoare totală de circa 719.804,4 mii lei, prin negocieri directe, fapt ce contravine legislației aferente achizițiilor publice; • executarea neconformă a unor contracte de achiziții publice a condiționat stoparea/renegocierea perioadelor de execuție a unor lucrări de proiectare și reparație/reconstrucție a drumurilor publice naționale, ceea ce, în consecință, a generat nerealizarea corespunzătoare a obiectivelor guvernamentale; • elaborarea și aprobarea, doar în bază anuală, a programelor de repartizare a mijloacelor fondului rutier pentru drumurile publice naționale, a condiționat realizarea neconformă a acestora și asumarea de către întreprindere a unor angajamente bugetare cu mult peste limitele de investiții, de circa 979.759,8 mii lei; • efectuarea investițiilor în 111 proiecte de reparație a drumurilor publice, în valoare totală de circa 71.159,0 mii lei, fără asigurarea continuității activităților aferente, netransmiterea conformă a volumelor de lucrări finalizate privind reparația drumurilor publice locale în sumă totală de 829.058,9 mii lei, neîntocmirea și nesemnarea regulamentară a proceselor-verbale la terminarea unor lucrări în valoare totală de 48.012,2 mii lei, precum și nerealizarea pe deplin a atribuțiilor de dezvoltare a bunurilor întreprinderii, ceea ce contravine principiilor de bună guvernare a patrimoniului public; • realizarea neconformă și tergiversarea implementării acțiunilor prevăzute în Strategia de transport și logistică pentru anii 2013 - 2022 a condiționat neatingerea obiectivului de reformă „80% din drumuri naționale în stare bună și foarte bună” stabilit în Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020”.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Neconformitățile identificate de audit au fost generate de nereformarea sistemului de administrare a drumurilor publice naționale, precum și lipsa sau neajustarea politicilor și procedurilor aferente gestionării veniturilor, cheltuielilor și patrimoniului. Aceste lacune au perturbat eficacitatea activităților de control (procesele de luare a deciziilor, de autorizare și aprobare, verificare, supraveghere și documentare) și, în consecință, conformitatea gestionării resurselor financiare publice și a patrimoniului public de către ASD.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Curtea de Conturi, prin Hotărârea nr.16 din 29.04.2021 „Cu privire la Raportul auditului asupra rapoartelor financiare consolidate ale Ministerul Economiei și Infrastructurii încheiate la 31 decembrie 2020”, a înaintat ASD o recomandare, care a fost implementată integral, ceea ce a contribuit la contabilizarea și raportarea conformă a lucrărilor de construcție/reconstrucție a drumurilor, finanțate din sursele externe ale bugetului de stat.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	-
<i>Măsurile dispuse</i>	Au fost înaintate recomandări în vederea excluderii neconformităților constatate prin tratarea cauzelor ce au stat la baza acestora, precum și consolidării sistemului de control intern managerial, pentru asigurarea unui

<i>pentru remediere</i>	control mai eficient al riscurilor viitoare de neconformitate și menținerea lor în limitele nivelului de toleranță.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Persoanele responsabile de guvernare din cadrul ASD au confirmat admiterea deficiențelor identificate de către audit, au acceptat recomandările înaintate și au dat asigurări că acestea vor fi implementate.

Auditul conformității gestionării patrimoniului public de către Societatea pe Acțiuni „Termoelectrica” în anul 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.61 din 30 noiembrie 2021)¹⁹⁵	
Informații generale	Societatea pe Acțiuni „Termoelectrica” este o entitate mare de interes public, care, în calitate de agent economic, își desfășoară activitatea de producere a energiei termice și electrice cu scopul de a obține profit, asigurând, totodată, funcționarea eficientă a sistemelor centralizate de aprovizionare cu energie termică, promovarea și utilizarea tehnologiilor de cogenerare, distribuția și furnizarea energiei termice și electrice către potențialii consumatori.
Scop	Evaluarea conformității gestionării patrimoniului public de către Societatea pe Acțiuni „Termoelectrica” în raport cu criteriile regulamentare, precum și pentru formularea unei concluzii de audit și înaintarea recomandărilor relevante.
Obiectiv	Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarea întrebare: „Termoelectrica” S.A. a asigurat gestionarea patrimoniului public în conformitate cu exigențele cadrului normativ aplicabil?
Concluzie	Activitățile operaționale ale entității, cuprinse în aria de audit, nu corespund pe deplin exigențelor cadrului normativ în vigoare, precum și reglementărilor interne existente. Au fost identificate deficiențe, cauzate atât de unele lacune ale sistemului de control intern managerial, cât și de neconformarea responsabililor din cadrul Societății la prevederile legale. Totodată, se atestă că managementul Societății este axat preponderent pe activitatea curentă, ceea ce, în consecință, denotă nesoluționarea unor carențe istorice, care afectează administrarea conformă a patrimoniului deținut.
Constatările și concluziile principale	<p>Concluzia a fost determinată de:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ reflectarea neconformă a datoriilor pe termen lung în valoare de 2 036,3 mil. lei față de Furnizorul de gaze naturale, ceea ce nu prezintă poziția patrimonial-financiară reală și creează incertitudini privind înțelegerea ratei de lichiditate curentă a Societății; ▪ nerespectarea prevederilor legale aferente gestionării/reevaluării unor imobilizări corporale cu valoarea inițială de 543,86 mil. lei, ceea ce nu reflectă corespunzător valoarea reală a activelor deținute și utilizate de Societate; ▪ lipsa unor acțiuni în privința activelor în curs de execuție cu valoarea de 85,15 mil. lei, ceea ce denotă o gestionare ineficientă a resurselor financiare alocate anterior pentru unele obiective care nu au fost realizate până în prezent; ▪ neajustarea valorii pentru stocurile învechite și cu mișcare lentă, ceea ce nu contribuie la prezentarea veridică și conformă a informațiilor aferente patrimoniului gestionat; ▪ admiterea erorilor în modul de prezentare a situațiilor financiare consolidate și a raportului conducerii, prin diminuarea veniturilor și cheltuielilor cu 10,18 mil. lei, ceea ce nu oferă informații reale privind performanța financiară pe tipuri de activități; • neelaborarea unor criterii echitabile de remunerare a personalului Societății, ceea ce afectează transparența alocării și utilizării resurselor financiare în acest sens.

¹⁹⁵ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1137/hotararea-nr-61-din-30-noiembrie-2021-cu-privire-la

<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Existența unor lacune în cadrul sistemului de control intern actual au determinat gestionarea neconformă a patrimoniului public deținut de către S.A. „Termoelectrica”.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 51 din 09 septembrie 2013 a fost aprobat Raportul consolidat al auditului regularității gestionării patrimoniului public și formării tarifelor la Societățile pe Acțiuni „Centrala Electrică cu Termoficare nr.1”, „Centrala Electrică cu Termoficare nr.2” și „Centrala Electrică cu Termoficare - Nord” în perioada anilor 2007 - 2011. Reieșind din faptul că S.A. „Termoelectrica” reprezintă prin succesiune S.A. „CET nr.1” și S.A. „CET nr.2”, se atestă că din cele 2 cerințe și 9 recomandări înaintate către acestea, 8 au fost implementate integral, iar 3 - implementate parțial (cauzată de irelevanța acestora prin prisma modificărilor cadrului normativ aferent), ceea ce a contribuit la creșterea eficienței economice în producerea energiei termice.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	-
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Auditul public extern a oferit recomandări pentru remedierea punctelor vulnerabile depistate în cadrul misiunii de audit, prin consolidarea sistemului de control intern managerial și elaborarea reglementărilor interne, cu stabilirea exhaustivă a responsabilităților, care să asigure aplicarea conformă a cadrului normativ aplicabil.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Conducerea SA „Termoelectrica” a confirmat admiterea deficiențelor identificate de către audit și a dat asigurări că recomandările de audit vor fi implementate.

Auditul conformității asupra procesului bugetar și gestionării patrimoniului public raionului Cimișlia (UAT de nivelul II) pe anul 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.63 din 08 decembrie 2021)¹⁹⁶

Informații generale	Pentru anul 2020, bugetul raional a fost executat la partea de venituri în suma de 164,05 mil. lei, sau 97,7 la sută din bugetul precizat, și la partea de cheltuieli - în sumă de 160,26 mil. lei, sau 92,7 la sută. Potrivit datelor bilanțului contabil al entității vizate, la data de 31.12.2020, valoarea totală a activelor a constituit 217,23 mil. lei.
Scop	Evaluarea conformității procesului bugetar și gestionării patrimoniului public de către entitatea auditată în raport cu criteriile regulamentare de ordin legal.
Obiectiv	<p>Obiectivul de audit a constat în a răspunde la următoarele întrebări:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A identificat, a evaluat și a colectat UAT veniturile bugetare în conformitate cu cadrul legal și cel regulator aferente? • A justificat UAT angajarea și gestionarea cheltuielilor potrivit cadrului regulator? • A înregistrat, a administrat și a gestionat UAT în mod corespunzător patrimoniul public?
Concluzie	Unitatea administrativ-teritorială raionul Cimișlia a întreprins unele măsuri pentru asigurarea unei gestiuni corespunzătoare a procesului bugetar și a patrimoniului public local. Totodată, încă mai persistă domenii care nu corespund exigențelor și, implicit, spiritului regularității și buneii guvernări. Astfel, auditul denotă abateri și iregularități, cum ar fi: neimplementarea unor proceduri de control intern care ar responsabiliza părțile angajate în procesul bugetar; nerespectarea procedurilor de achiziție a mărfurilor, lucrărilor și serviciilor; utilizarea neregulamentară a mijloacelor publice destinate valorificării investițiilor și reparațiilor capitale; neasigurarea înregistrării integrale a dreptului de proprietate etc.
Constatările și concluziile principale	<p>Concluzia auditului a fost bazată pe următoarele constatări:</p> <ul style="list-style-type: none"> • fără a ține cont de competențele aprobate și modul de calculare a transferurilor, CR Cimișlia a direcționat pentru reparația drumurilor locale, proprietate a UAT de nivel I, 6 068,5 mii lei din „Transferurile cu destinație specială primite din bugetul de stat pentru infrastructura drumurilor” proprietate a UAT r-nul Cimișlia, care, regulamentar, urmau a fi efectuate din bugetul UAT de nivelul I; • potrivit informațiilor prezentate de instituțiile publice din subordinea UAT r-nul Cimișlia, acestea au efectuat achiziții în sumă totală de 56 713,0 mii lei, din care achiziții de valoare mică și până la 10,0 mii lei - în sumă de 28 755,3 mii lei, sau 50,7 la sută din achizițiile total realizate; • auditul constată procurarea bunurilor și serviciilor în lipsa contractelor încheiate cu furnizori și neraportate ca „contracte de valoare mică de către instituțiile bugetare a unor procurări în sumă de 2 156,4 mii lei, ori 3,7 la sută (reieșind din faptul că procurările/cheltuielile de casă raportate au constituit 58 869,4 mii lei). Cele indicate denotă lipsa transparenței achizițiilor publice și clasificării incorectă a acestora; • contrar prevederilor pct. 2 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1419 din 28.12.2016, unele subdiviziuni din subordinea CR Cimișlia (Direcția învățământ, DASPF, Secția cultură,

¹⁹⁶ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1139/hotararea-nr-63-din-08-decembrie-2021-cu-privire-la

	<p>Azil de bătrâni, IP de învățământ la autogestiune) nu au asigurat elaborarea planului anual de achiziții și publicarea anunțului de intenție în Buletinul Achizițiilor Publice. Ca rezultat, nu a fost asigurat accesul la informațiile publice privind achizițiile publice al tuturor celor interesați;</p> <ul style="list-style-type: none"> • UAT r-nul Cimișlia nu a asigurat aprobarea conformă a statutelor Instituțiilor Publice de învățământ. Astfel, din 21 entități în statutele acestora în calitate de fondator sunt indicate la 10 instituții - CR Cimișlia, la 9 instituții - Ministerul Educației și Cercetării, și la 2 instituții - Direcția Învățământ Cimișlia; • UAT r-nul Cimișlia nu a asigurat înregistrarea conformă, în Registrul bunurilor imobile, a drepturilor patrimoniale asupra bunurilor imobile proprietate publică locală. De exemplu, dreptul de proprietate asupra terenurilor pe care este amplasată tabără de odihnă de vara „Izvoaraș” s. Zloți, în care au fost efectuate investiții în valoare de 15,24 mil.lei, este înregistrată după Republica Moldova. De asemenea, lipsește înregistrarea drepturilor și valorii în evidența contabilă a construcțiilor speciale amplasate în această tabără; • deși dreptul de proprietate asupra a 5 imobile (garaje/depozite)¹⁹⁷ cu suprafața de 1,23 mii m² este înregistrat după UAT r-nul Cimișlia, aceste imobile nu sunt înregistrate în evidența contabilă nici a IMSP, nici a APR Cimișlia; • contrar cadrului legal¹⁹⁸, lucrările de construcții și de reparații în valoare de 4 980,0 mii lei¹⁹⁹ s-au efectuat în lipsa unor proiecte și devize generale de cheltuieli, expertizate în mod regulamentar.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Calificarea necorespunzătoare și iresponsabilitatea specialiștilor antrenați în activitățile APL, lipsa unei colaborări reciproce cu Serviciul Fiscal de Stat și Agenția Servicii Publice, aplicarea incorectă a prevederilor actelor normative și sistemul de control intern managerial slab la nivel de APL și instituții din subordine, au determinat gestiunea neconformă de către APL a resurselor financiare publice și a patrimoniului public.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Din 7 recomandări înaintate prin Hotărârea Curții de Conturi nr.45 din 07.12.2015, 3 au fost parțial implementate și 4 recomandări - neimplementate. Recomandările neimplementate/parțial implementate au influențat direct deficiențele constatate în auditul respectiv.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	A fost adoptată Decizia Consiliului raional nr. 05/16 din 28.09.2021 „Cu privire la delimitarea masivă a bunurilor imobile proprietate a raionului Cimișlia”, respectiv prin Dispoziția președintelui raionului nr. 124 din 21.10.2021 a fost inițiată inventarierea bunurilor imobile gestionate de UAT r-nul Cimișlia.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	<ul style="list-style-type: none"> • elaborarea, aprobarea și monitorizarea proceselor operaționale ce țin de elaborarea și fundamentarea prognozei bugetare pe toate tipurile de venituri și cheltuieli, cu indicarea corespunzătoare a responsabilităților; • implementarea procedurilor de control intern care vor asigura transparența, legalitatea și regularitatea în procesul achizițiilor publice

¹⁹⁷ or. Cimișlia, str. Alexandru cel Bun nr.133, cod cadastral: 2901304336.18 - 338,7 m.p., 2901304336.19 - 276,2 m.p., 2901304336.20 - 166,74 m.p., 2901304336.21 - 279,3 m.p., 2901304336.23 - 169,2 m.p.

¹⁹⁸ Art.13 alin.(1) și alin.(2) din Legea privind calitatea în construcții nr.721 din 02.02.1996.

¹⁹⁹ Lucrări de reparații capitale a clădirilor - Tabăra „Izvoaraș”, s. Zloți.

	<p>de valoare mică, inclusiv la: planificarea (planuri anuale/trimestriale), raportarea și monitorizarea îndeplinirii prevederilor contractuale etc.;</p> <ul style="list-style-type: none">• aprobarea unui plan pe termen mediu privind asigurarea efectuării acțiunilor necesare pentru înregistrarea în Registrul bunurilor imobile a drepturilor asupra bunurilor imobiliare (inclusiv a terenurilor);• inventarierea patrimoniului public local, inclusiv a celui transmis în gestiunea entităților fondate, delimitarea drepturilor de proprietate conform domeniului, evaluarea și contabilizarea conformă a acestuia;• asigurarea raportării conforme a patrimoniului public și a capitalului social ale entităților fondate, cu întreprinderea măsurilor de rigoare privind gestionarea regulamentară, consolidarea disciplinei financiare și sporirea eficienței utilizării patrimoniului public din gestiunea lor.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Entitatea a venit cu explicații și sugestii suplimentare pentru unele constatări, unele din care au fost luate în considerare la redactarea finală a constatărilor de audit.

Auditul conformității finanțării proiectelor de cercetare și inovare pentru anul 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr. 65 din 08 decembrie 2021)²⁰⁰

Informații generale	Pentru anii 2019-2020, din contul bugetului de stat, către ANCD, s-au alocat 245,98 mil. lei, care ulterior au fost repartizate de către ANCD, conform Metodologiei de finanțare a proiectelor din domeniile cercetării și inovării ²⁰¹ , instituțiilor din domeniile cercetării și inovării ale căror proiecte de cercetare au fost desemnate drept câștigătoare în cadrul concursurilor publice organizate de către ANCD în acest sens. În anul 2020, beneficiari ai finanțării au fost 54 de instituții, dintre care: 20 instituții publice cu autonomie financiară, 27 instituții publice din subordinea ministerelor de resort și 7 agenți economici privați.
Scop	Evaluarea conformității finanțării proiectelor de cercetare și inovare, în raport cu criteriile regulamentare de ordin legal.
Obiectiv	Obiectivul de audit a constat în a răspunde la următoarele întrebări: <ul style="list-style-type: none"> • Selectarea proiectelor de cercetare și inovare, finanțate din bugetul de stat, s-a efectuat în baza criteriilor aprobate? Sunt acestea clare și măsurabile? • La întocmirea și realizarea contractului de finanțare a fost apărat dreptul patrimonial al statului asupra rezultatelor cercetărilor? • Monitorizarea și raportarea rezultatelor cercetărilor științifice și utilizarea mijloacelor financiare alocate s-au efectuat conform?
Concluzie	Finanțarea proiectelor de cercetare și inovare s-a efectuat de către ANCD în baza unor metode, tehnici, instrumente și acțiuni care nu întrunesc în măsură deplină și în mod exhaustiv rigorile unui management bazat pe reguli și proceduri clare, coerente, predictibile și transparente.
Constatările și concluziile principale	Concluzia auditului a fost bazată pe următoarele constatări: <ul style="list-style-type: none"> • în lipsa unor reglementări exhaustive, temele concrete de cercetare, precum și costurile aferente executării proiectelor de cercetare au fost identificate doar de către organizațiile din sfera științei și inovării, ceea ce determină riscul de finanțare a unor proiecte de cercetare neprioritare și neesențiale, diminuând semnificativ utilizarea eficientă a mijloacelor bugetare; • la determinarea tematicilor de cercetare propuse ANCD spre finanțare, ICI (instituțiile de cercetare și inovare) nu au elaborat proceduri de selectare a acestor tematici; nu au examinat impactul și beneficiarii precedentelor proiecte de cercetare cu tematică apropiată; nu au solicitat propuneri de tematici de la autoritățile și instituțiile publice ce activează în domeniile cercetate, precum și nu au stabilit criterii de prioritizare a tematicilor de cercetare identificate; • contractele de finanțare încheiate pe parcursul anului 2020, între ANCD și Institute, nu reglementează expres obligațiile și drepturile tuturor părților implicate în procesul de cercetare, respectiv în apărarea drepturilor patrimoniale ale statului, gestionarea riscului posibilor conflicte de interese și/sau scurgeri de informații; • programele de realizare a activităților din cadrul proiectelor de cercetare nu descriu în mod clar procesul de cercetare ce va fi aplicat, activitățile de cercetare ce trebuie efectuate și resursele necesare pentru efectuarea acestor activități, ceea ce împiedică efectuarea unei monitorizări conforme a utilizării mijloacelor bugetare;

²⁰⁰ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1165/hotararea-nr-65-din-08-decembrie-2021-cu-privire-la

²⁰¹ Hotărârea Guvernului nr.382 din 01.08.2019 „Cu privire la aprobarea Metodologiei de finanțare a proiectelor din domeniile cercetării și inovării”.

	<ul style="list-style-type: none"> • procedura de monitorizare a mersului cercetării nu a fost reglementată de ANCD, iar unele controale instituite sunt ineficiente și tardive, rezumându-se doar la solicitarea și analiza unor informații și/sau rapoarte periodice cu privire la realizarea proiectelor de cercetare; • ANCD, AȘM și ICI nu au elaborat și implementat proceduri de verificare a autenticității și unicității Rapoartelor științifice asupra rezultatelor cercetării; • ANCD și ICI din subordinea MECC, MADRM, MSMPs nu au elaborat și implementat proceduri de monitorizare a modului de utilizare a rezultatelor cercetărilor și a înregistrării acestora în evidența contabilă. Ca urmare, acestea nu au capitalizat (ca active nemateriale sau ca active nemateriale în curs de execuție) cheltuielile aferente cercetărilor în valoare de circa 226,3 mil. lei²⁰²; • politica de contabilitate a ANCD și instituțiilor de cercetare și inovare nu include proceduri clare de contabilizare/capitalizare a rezultatelor cercetărilor științifice, fapt ce a contribuit la raportarea neconformă a cheltuielilor aferente desfășurării proiectelor de cercetare și utilizare a mijloacelor financiare pentru finanțarea unor cheltuieli neeligibile în sumă totală de 8,91 mil. lei²⁰³.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Sistemul de control intern managerial, aferent finanțării cercetării și inovării este unul redus și fragmentat care nu asigură pe deplin funcționalitatea controalelor-cheie, precum și identificarea și gestionarea riscurilor aferente procesului financiar-contabil, ceea ce generează riscul de neatingere a obiectivelor planificate la finanțarea proiectelor de cercetare, precum și raportarea neconformă a cheltuielilor aferente desfășurării proiectelor de cercetare.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Prin HCC nr.55 din 07.10.2013, au fost înaintate Academiei de Științe a Moldovei 17 recomandări cu privire la necesitatea revizuirii unor componente ale sistemului de finanțare a sferei științei și inovării, însă în anul 2018, AȘM a fost supusă unei reorganizări complexe, fiind creată ANCD. Deși pe parcursul anilor 2018-2020 ANCD a elaborat și a implementat unele proceduri de control, în vederea îmbunătățirii sistemului de monitorizare asupra utilizării și raportării mijloacelor financiare alocate pentru domeniile științei și inovării, acestea nu au contribuit la înlăturarea definitivă a deficiențelor constatate anterior, care continuă să mai persiste.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	Entitățile au întocmit un plan de acțiuni cu privire la implementarea recomandărilor.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Ministerului Educației și Cercetării: <ul style="list-style-type: none"> • elaborarea și implementarea unui sistem de monitorizare a utilizării rezultatelor cercetărilor științifice și evaluării impactului acestora, precum și asigurarea accesului AȘM și ANCD la bazele de date internaționale, pentru a putea verifica autenticitatea publicațiilor aferente rezultatelor cercetărilor științifice;

²⁰² ANCD - 89,5 mil. lei, 21 instituții de cercetare din subordinea MECC - 113,7 mil. lei, 5 instituții din subordinea MADRM - 20,39 mil. lei, și instituțiile din subordinea MSMPs - 2,71 mil. lei.

²⁰³ Acordarea premiilor unice (407,56 mii lei), achitarea concediului nefolosit pentru anii precedenți (1911,58 mii lei), a indemnizațiilor pentru incapacitatea temporară de muncă (25,84 mii lei), achitarea salariului pentru luna decembrie a anului 2019 (4373,11 mii lei), premii anuale (1475,78 mii lei), compensații (356,88 mii lei), alte cheltuieli (366,0 mii lei).

	<ul style="list-style-type: none"> • de comun cu Ministerul Finanțelor, elaborarea, aprobarea și implementarea unor proceduri exhaustive privind modul de sancționare a instituțiilor din domeniile cercetării și inovării (ICI) care utilizează mijloacele bugetare pentru cheltuieli neeligibile (în special, cele bugetare), precum și delegarea, în acest sens, ANCD a unor atribuții exhaustiv reglementate; <p>ANCD, elaborarea, aprobarea și implementarea:</p> <ul style="list-style-type: none"> • criteriilor de prioritizare a finanțării cercetărilor științifice, ținând cont de necesitățile implementării/prioritățile politicilor guvernamentale în domeniile economic, juridic, social și cultural etc.; • cadrului de calitate în domeniul cercetărilor științifice și transferului tehnologic, care ar asigura calitatea cercetărilor efectuate, apărarea drepturilor patrimoniale ale statului ca finanțator al cercetărilor; • unor proceduri credibile și eficiente de monitorizare a executării contractelor de finanțare a cercetărilor sub aspectul supravegherii calității activităților de cercetare, eficienței utilizării resurselor umane, materiale și financiare ale beneficiarilor de finanțare, precum și raportării corespunzătoare a cheltuielilor suportate; • unor prevederi clare de gestiune a erorilor, neregulilor și fraudelor în cadrul alocării, finanțării și executării mijloacelor bugetare pentru cercetare și inovare; <p>Instituțiilor din domeniile cercetării și inovării (ICI), supuse auditării:</p> <ul style="list-style-type: none"> • identificarea și fundamentarea beneficiarilor efectivi ai rezultatelor cercetărilor, precum și determinarea modului de utilizare a rezultatelor cercetării după finalizarea cercetării; <p>Academiei de Științe a Moldovei:</p> <ul style="list-style-type: none"> • indicarea în avizele asupra rapoartelor anuale ale proiectelor de cercetare a unor recomandări de îmbunătățire a procesului de cercetare sau a punctelor slabe, pentru creșterea eficienței utilizării mijloacelor publice și asigurarea unui impact mai mare al cercetării.
<p><i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i></p>	<p>Agenția a prezentat unele obiecții și comentarii care însă nu au influențat concluziile și constatările de audit. Majoritatea entităților auditate au apreciat relevanța recomandărilor de audit înaintate și au dat asigurări că acestea vor fi implementate în termenele stabilite.</p>

Auditul conformității asupra procesului bugetar și gestionării patrimoniului public în anul 2020 la unitatea administrativ-teritorială raionul Nisporeni (UAT/bugetul de nivelul II) (Hotărârea Curții de Conturi nr.67 din 13.12.2021)²⁰⁴

Informații generale	La data de 01.01.2021, valoarea totală a activelor gestionate de către UAT de nivelul II raionul Nisporeni a constituit 276,9 mil. lei. Bugetul raional a fost executat la partea de venituri în sumă de 177,4 mil. lei, constituind 98,4 la sută din volumul alocațiilor precizate, și la partea de cheltuieli - în sumă de 176,8 mil. lei, ori 95,3 la sută. Din bugetul raional sunt finanțate 38 de instituții cu un efectiv de personal de 1491 de unități. De asemenea, CR Nisporeni este fondatorul la 2 IMSP, o întreprindere municipală și o instituție publică.
Scop	Evaluarea conformității procesului bugetar și gestionării patrimoniului public, în raport cu criteriile regulamentare de ordin legal.
Obiectiv	Obiectivul de audit a constat în a răspunde la următoarele întrebări: <ul style="list-style-type: none"> • A identificat, a evaluat și a colectat UAT de nivelul II veniturile bugetare în conformitate cu cadrul legal și cel regulator aferente? • A justificat UAT de nivelul II angajarea și gestionarea cheltuielilor potrivit cadrului regulator? • A înregistrat, a administrat și a gestionat UAT de nivelul II în mod corespunzător patrimoniul public?
Concluzia	În cadrul procesului bugetar și gestionării patrimoniului public la UAT de nivelul II raionul Nisporeni, încă mai persistă zone și acțiuni care nu corespund exigențelor și, implicit, spiritului regularității și buneii guvernări: neidentificarea și neevaluarea concludentă a potențialului economic și, respectiv, a bazei impozabile aferente formării surselor de completare a bugetului raional; angajarea cheltuielilor neregulamentare și ineficiente pentru investiții și reparații capitale; nerespectarea procedurilor la achizițiile de mărfuri și servicii; lipsa evidenței conforme a patrimoniului public și raportării veridice a situațiilor patrimoniale, precum și neasigurarea înregistrării integrale în RBI a drepturilor asupra bunurilor imobile, ceea ce denotă responsabilitatea scăzută a factorilor de decizie la exercitarea atribuțiilor funcționale, ineficiența utilizării banului public etc. Astfel, resursele financiare și patrimoniale ale UAT nu sunt evaluate, administrate și folosite la justa valoare în interes public.
Constatările și concluziile principale	<ul style="list-style-type: none"> ▪ fundamentarea insuficientă a propunerilor de buget ²⁰⁵ privind unele venituri estimate a dus la subevaluări și supraevaluări în mărime de 0,41 mil. lei și, respectiv, de 0,87 mil. lei; ▪ neasigurarea monitorizării și administrării conforme a procesului de dare în locațiune a spațiilor domeniului public, a cauzat neîncasarea veniturilor calculate de 0,03 mil. lei; ▪ neaplicarea măsurilor prevăzute de cadrul normativ privind ajustarea taxei pentru instruirea în școala de muzică, a lipsit bugetul raional de venituri în sumă de 0,21 mil. lei; • veniturile din plata pentru alimentația elevilor claselor a V-XII au fost aprobate neregulamentar, de consiliile de administrație a pedagogilor și a părinților, deși urmau a fi aprobate de CR; • neelaborarea și neactualizarea planurilor de achiziții publice de bunuri, lucrări și servicii în sumă de 34,0 mil. lei;

²⁰⁴ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1144/hotararea-nr67-din-13-decembrie-2021-cu-privire-la-raportul

²⁰⁵ Legea nr.397-XV din 16.10.2013.

	<ul style="list-style-type: none"> • caietele de sarcini întocmite de grupul de lucru pentru achiziționarea produselor alimentare nu au fost coordonate în modul stabilit sub aspectul siguranței alimentelor - 3,4 mil.lei; • divizarea valorii estimate a lucrărilor de reparație pe contracte de achiziție separată, nefiind aplicate principiul valorii estimate cumulative a tuturor obiectelor/loturilor din componența lucrărilor și procedura de achiziție unică, în total de 1,15 mil.lei; • neasigurarea precizării alocațiilor anuale în contractul de lucrări în valoare de 16,46 mil.lei, cu termen de realizare mai mare de un an; • diminuarea neregulamentară a mărimii nivelului garanției de bună execuție a lucrărilor expus în cadrul procedurii de licitație a unui contract de lucrări capitale - 0,29 mil.lei; • înregistrarea, evidența și supravegherea achizițiilor de valoare mică nu se efectuează; • lucrările de reparații capitale de 0,80 mil.lei au fost executate în lipsa proiectelor expertizate în modul stabilit; • neasigurarea fundamentării investiției de 91,85 mil.lei la obiectul „Modernizarea și reconstrucția Centrului de Tineret și Sport din or. Nisporeni” care să ofere societății informații clare privind beneficiile așteptate sau rezultatele scontate ca urmare a implementării proiectului; • angajamente contractuale pentru lucrări capitale în lipsa surselor financiare aprobate de 11,16 mil.lei; • avansuri de 0,60 mil.lei acordate ilegal unor entități de către instituțiile bugetare; • utilizarea necorespunzătoare a mijloacelor financiare destinate infrastructurii drumurilor de 1,57 mil.lei; • lucrări de reparații capitale netransmise regulamentar autorităților aferente de 14,4 mil.lei; • suportarea de cheltuieli pentru bunuri de 0,40 mil.lei ale căror acte de decontare nu sunt integral justificate; • transferurile curente de la bugetul de stat cu destinație specială pentru învățământul general de 11,4 mil.lei au fost utilizate pentru efectuarea reparațiilor capitale a clădirilor instituțiilor de învățământ; • neasigurarea înregistrării conforme în RBI a drepturilor patrimoniale asupra a 5 construcții de 4,87 mil.lei și terenurilor de 0,2409 ha aferente a 3 construcții, precum și a terenurilor aferente drumurilor de 63,2 km; • neasigurarea ajustării statutelor IMSP la cadrul legal și administrarea neregulamentară a patrimoniului public transmis către entitățile fondate.
<i>Cauzele și impactul</i>	Iresponsabilitatea specialiștilor antrenați în activitățile instituției, aplicarea incorectă a prevederilor actelor normative au determinat gestiunea neconformă de către APR a resurselor financiare publice și a patrimoniului public.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Prin HCC nr.64 din 13.12.2013, au fost înaintate CR, AP și instituțiilor din subordine: 2 cerințe și 19 recomandări, dintre care: 7 au fost implementate, 6 parțial implementate și 8 neimplementate. Recomandările neimplementate/parțial implementate au influențat direct deficiențele constatate în auditul respectiv.
<i>Măsurile luate de entități pe</i>	-

<i>parcursul misiunii</i>	
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	<ul style="list-style-type: none"> • asigurarea implementării conforme a sistemului de CIM prin elaborarea, aprobarea și monitorizarea proceselor operaționale ce țin de fundamentarea prognozei bugetare pe toate tipurile de venituri și de cheltuieli, cu indicarea corespunzătoare a responsabililor; • stabilirea, calcularea și încasarea, conform prevederilor legale, a plății pentru locațiune; • aprobarea regulamentară a plății pentru alimentarea elevilor din clasele V-XII; • aprobarea/ajustarea taxei pentru instruirea copiilor în școlile de muzică, în conformitate cu prevederile regulamentare în vigoare; • implementarea procedurilor de control intern care vor asigura transparența, legalitatea și regularitatea în procesul achizițiilor publice, inclusiv la: planificarea achizițiilor (planuri anuale/trimestriale), achizițiile publice de valoare mică, raportarea achizițiilor etc.; • inventarierea, evaluarea, delimitarea drepturilor de proprietate conform domeniului și contabilizarea conformă a patrimoniului public local, inclusiv a celui transmis în gestiune entităților fondate; • asigurarea revizuirii statutelor IMSP, cu conformarea acestora cadrului legal existent și principiilor de administrare eficientă, legală și transparentă a proprietății publice.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	UAT r-nul Nisporeni a confirmat admiterea deficiențelor identificate de către audit și a dat asigurări că recomandările de audit vor fi implementate.

Auditul conformității gestionării patrimoniului public de către Întreprinderea de Stat „Poșta Moldovei” în anul 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.69 din 14 decembrie 2021)²⁰⁶

Informații generale	<p>În lumea contemporană, serviciile poștale contribuie semnificativ la comunicarea fără frontiere, la libera circulație a informațiilor, mărfurilor și fondurilor, precum și reprezintă un instrument de comunicare esențial, care facilitează și stimulează dezvoltarea culturală, socială și economică a țării. Domeniul serviciilor poștale este unul complex, implicând un număr impunător de utilizatori, beneficiari și participanți.</p> <p>Î.S. „Poșta Moldovei” este operatorul național care prestează servicii poștale. La realizarea activității sale, Întreprinderea gestionează patrimoniul proprietate publică amplasat pe întreg teritoriul republicii.</p> <p>Patrimoniul gestionat de Î.S. „Poșta Moldovei” aparține în totalitate statului și, în aspectul existenței și componenței materiale, a constituit la finele anului 2020 cca 327,0 mil. lei, înregistrând o diminuare de 72,0 mil. lei față de anul precedent. Valoarea veniturilor și cheltuielilor efective pentru anul de gestiune 2020 a constituit 402,9 mil. lei și, respectiv, 444,6 mil. lei.</p>
Scop	Evaluarea conformității gestionării patrimoniului public de către Î.S. „Poșta Moldovei” în anul 2020 în raport cu prevederile cadrului normativ aplicabil.
Obiectiv	<p>Obiectivul de audit a constat în a răspunde la următoarele întrebări:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veniturile au fost gestionate într-o manieră prudentă, asigurând acumularea integrală și conformă a acestora? • Resursele financiare s-au utilizat conform necesităților reale ale entității, cu respectarea legalității și oportunității cheltuielilor? • Patrimoniul public a fost administrat în mod transparent și responsabil? • Sistemul de control intern managerial organizat în cadrul Î.S. „Poșta Moldovei” a asigurat gestionarea patrimoniului public în conformitate cu principiile de transparență și legalitate?
Concluzia	În anul 2020, Î.S. „Poșta Moldovei” a gestionat patrimoniul public încredințat în detrimentul principiilor de bună guvernare, neasigurând regularitatea, eficiența, transparența și responsabilitatea corespunzătoare.
Constatările și concluziile principale	<p>Concluzia a fost determinată de:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sistemul de tarife aplicat nu a fost apt de a confrunța costurile întreprinderii, ceea ce tangențial a condiționat generarea în perioada de gestiune auditată a pierderii nete de 35,3 mil. lei; • tratamentul contabil inadecvat aplicat unor venituri și cheltuieli a condiționat: <ul style="list-style-type: none"> - gestionarea necorespunzătoare a obligațiilor real existente față de personalul încadrat privind indemnizațiile de concediu anual nefolosit, în sumă de cca 21,2 mil. lei; - nerecunoașterea veniturilor din perioada supusă auditului, în sumă de cca 0,8 mil. lei și a cheltuielilor - în sumă de 4,3 mil. lei, astfel fiind determinat necorespunzător rezultatul financiar al anului de gestiune; - neasigurarea prudenței în gestionarea creanțelor incerte în sumă totală de cca 2,1 mil. lei și a costurilor aferente litigiilor existente - 87 de litigii, din care, în 44 de litigii Î.S. „Poșta Moldovei” având calitatea de pârât; • achizițiile de bunuri/lucrări/servicii destinate acoperirii necesităților de producere și asigurării bazei tehnico-materiale, în suma totală de 23,2 mil. lei (din totalul de 59,5 mil. lei), au fost afectate de diverse nereguli și neconformități;

²⁰⁶ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1146/hotararea-nr69-din-14-decembrie-2021-cu-privire-la-raportul

	<ul style="list-style-type: none"> • managementul iresponsabil al clădirilor, terenurilor și altor mijloace fixe a condiționat: <ul style="list-style-type: none"> - neînregistrarea în evidența contabilă a 32 loturi de teren cu valoarea cadastrală totală de 0,8 mil. lei, precum și neînregistrarea drepturilor de proprietate asupra a 11 loturi de teren aferente bunurilor imobile aflate în gestiunea întreprinderii, cu valoarea cadastrală totală de 1,5 mil. lei; - neînregistrarea în evidența contabilă a 16 clădiri cu valoarea cadastrală totală de 1,5 mil. lei, neînregistrarea drepturilor de proprietate asupra a 7 clădiri cu costul de intrare de 1,3 mil. lei, precum și lipsa informațiilor privind bunurile imobile (fie cu drept de proprietate, fie luate în locațiune) amplasate pe adresa a 383 de subdiviziuni structurale; - raportarea neveridică a patrimoniului gestionat; • gestionarea necorespunzătoare a unor obiecte de active necorporale, exprimată prin necontabilizarea mărcilor comerciale deținute, precum și a unui soft informațional creat din resursele proprii.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Din cauza slăbiciunii controlului intern managerial instituit, care nu cuprinde și/sau cuprinde parțial instrumentele-cheie de management, indispensabile pentru un sistem de control intern viabil și funcțional, în anul 2020 Î.S. „Poșta Moldovei” a admis multiple iregularități care au compromis gestionarea patrimoniului public încredințat în conformitate cu principiile de bună guvernare.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	A fost implementată recomandarea înaintată anterior de către Curtea de Conturi prin HCC nr. 29 din 15.07.2020 „Cu privire la Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2019”, aferentă asigurării interacțiunii și ajustării sistemelor informaționale gestionate care asistă procesul de plată a prestațiilor sociale, cu asigurarea achitării tuturor drepturilor acordate beneficiarilor și, ca rezultat, s-a eficientizat procesul per ansamblu.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Au fost contabilizate: 6 clădiri amplasate în mun. Bălți și or. Orhei cu costul total de intrare de cca 1,5 mil. lei; mărcile comerciale deținute „Poșta Moldovei” și „Curier Rapid”. • A fost lansată licitația deschisă privind achiziționarea serviciilor de evaluare a bunurilor imobile cu scopul înregistrării contabile ulterioare a acestora.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Au fost înaintate recomandări, menite să asigure remedierea lacunelor cadrului de control intern instituit, precum și a neconformităților propriu-zise.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Conducerea Î.S. „Poșta Moldovei” a confirmat admiterea deficiențelor identificate de către audit și a dat asigurări că recomandările de audit vor fi implementate în termen de 12 luni.

Auditul conformității administrării și gestionării corpurilor de apă de suprafață, zonelor de protecție, terenului fondului apelor și construcțiilor hidrotehnice aferente acestora (Hotărârea Curții de Conturi nr.73 din 20 decembrie 2021)²⁰⁷

Informații generale	<p>Gestionarea resurselor de apă și a terenurilor conexe în scopul de a maximiza bunăstarea economică și socială, fără a compromite sustenabilitatea ecosistemelor și a mediului, reprezintă misiunea a numeroase organizații de mediu, guverne și instituții internaționale.</p> <p>În Republica Moldova, Agenția „Apele Moldovei” (în continuare - AAM) este autoritatea administrativă responsabilă de implementarea politicii de stat în domeniul managementului resurselor de apă (iazurilor/lacurilor de acumulare), hidroameliorației, aprovizionării cu apă și canalizare, care își desfășoară activitatea în subordinea Ministerului Mediului (Hotărârea Guvernului nr.882/2014).</p> <p>Agenția Proprietății Publice, autoritate administrativă centrală, reprezintă statul, în calitate de proprietar al terenului fondului apelor, precum și, în numele Guvernului Republicii Moldova, deține funcția de fondator al întreprinderilor de stat gestionare a lacurilor de acumulare și a iazurilor.</p> <p>Înregistrarea drepturilor patrimoniale, arenda terenului fondului apelor, precum și întreținerea, exploatarea lacurilor de acumulare/iazurilor se realizează în conformitate cu cadrul normativ²⁰⁸.</p>
Scop	<p>Evaluarea conformității administrării și gestionării corpurilor de apă de suprafață, zonelor de protecție, terenului fondului apelor și construcțiilor hidrotehnice aferente acestora, în raport cu prevederile cadrului regulator din domeniu.</p>
Obiectiv	<p>Misiunea de audit și-a propus ca obiective:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Asigurarea că înregistrarea și evidența corpurilor de apă de suprafață, zonelor de protecție, terenului fondului apelor și construcțiilor hidrotehnice aferente acestora sunt conforme normelor regulamentare. 2. Corectitudinea organizării și desfășurării procedurii de dare în arendă a corpurilor de apă de suprafață, zonelor de protecție, terenului fondului apelor și construcțiilor hidrotehnice aferente acestora, în raport cu actele normative în vigoare. 3. Conformitatea întreținerii și exploatării corpurilor de apă de suprafață, prin asigurarea utilizării acestora potrivit actelor permissive din domeniul apelor.
Concluzie	<p>Actualmente, Republica Moldova dispune de un cadru funcțional, dar limitat de guvernare a pământului. Neîntreprinderea pe parcursul mai multor ani a măsurilor pentru delimitarea terenurilor și stabilirea clară a drepturilor și responsabilităților privitor la gestionarea obiectivelor acvatice și construcțiilor hidrotehnice ca un bun indivizibil, împiedică gestionarea conformă, rațională a corpurilor de apă de suprafață, zonelor de protecție, terenului fondului apelor (TFA) și construcțiilor hidrotehnice aferente acestora.</p> <p>Lipsa delimitării terenurilor fondului apelor produce litigii, contribuind la insecuritatea proprietății statului ale căror terenuri sunt adiacente sau înconjurate de terenurile private.</p> <p>Carențele cadrului normativ nu au permis arenda distinctă a corpurilor de apă de suprafață, lăsând loc de interpretări ambigue ale prevederilor legale,</p>

²⁰⁷ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1147/hotararea-nr-73-din-20-decembrie-2021-cu-privire-la

²⁰⁸ Legea privind administrarea și deestatizarea proprietății publice, Legea privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului, cu legislația financiară și Codul civil al Republicii Moldova. Condițiile și modul de arendă a terenului fondului apelor au fost stabilite prin Regulamentul cu privire la valorificarea terenurilor proprietate publică a statului, iar exploatarea bazinelor acvatice se reglementează prin Regulamentul-tip de exploatare a lacurilor de acumulare/iazurilor.

	<p>în special utilizarea proprietății statului fără a aplica plata pentru arenda tuturor obiectivelor care fac parte din corpurile indivizibile, inclusiv terenul fondului apelor.</p> <p>Cadrul legal și de reglementare trebuie reformat pentru a acoperi acordurile de coproprietate, iar capacitatea APL de gestionare rațională și eficientă a terenurilor fondului apelor are nevoie de consolidare.</p> <p>Mecanismele noi de exploatare a obiectivelor acvatice și construcțiilor hidrotehnice trebuie să devină mai prompte și mai clare, iar cele existente urmează să fie dezvoltate în continuare.</p> <p>Delimitarea masivă, efectuată în cadrul Programului 2019-2023 ar trebui să vizeze toate terenurile publice, indiferent de modul de utilizare a acestora, pentru a asigura plenitudinea înregistrărilor lor în RBI, pentru a reduce conflictele și a spori veniturile bugetului de stat și APL de la utilizarea lor.</p>
<p>Constatările și concluziile principale</p>	<p>Concluzia a fost determinată de:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lipsa unei informații exhaustive privind numărul lacurilor de acumulare și iazurilor existente în Republica Moldova, fiind atestate divergențe semnificative în datele, deținute de diferite structuri implicate în gestionarea TFA; • platforma software a SIA „Cadastrul de stat al apelor” necesită dezvoltare continuă, acesta nu generează informații depline cu referire la furnizarea datelor din 4 Registre deținute de alte structuri statale, precum și nu este asigurată pe deplin colectarea și înregistrarea datelor potrivit celor 8 module încorporate în sistemul informațional, nefiind aprobat un regulament de funcționare a acestuia; • neînregistrarea în RBI a drepturilor patrimoniale asupra TFA, cu suprafața de 440,99 ha, aferente la 17 lacuri de acumulare și iazuri, unele proprietăți fiind înregistrate în RBI parțial²⁰⁹; • necontabilizarea a 191 de bazine acvatice, cu suprafața de 13 441,40 ha, deși acestea sunt înregistrate în RBI; • nerespectarea prevederilor cadrului regulator, în RBI fiind înregistrate neregulamentar, separat, construcțiile hidrotehnice aferente 38 de obiective acvatice²¹⁰, deși conform cadrului regulator acestea fac parte din bunurile indivizibile ale lacurilor de acumulare și iazurilor; • prezența înscrisurilor eronate în RBI, la 297,71 ha nefiind indicat domeniul de utilizare, iar la 115 ha a fost atribuit alt mod de folosință decât cel al fondului apelor; • ca urmare a privatizărilor din anii precedenți, statul și APL au fost deposedați de 15 bunuri imobile și terenuri ale fondului apelor, cu suprafața de 544,32 ha²¹¹ și 19 bazine acvatice, cu suprafața totală de 627 ha²¹², fiind lipsiți de venituri în sumă de minim 0,95 mil. lei și maxim de 4,7 mil. lei; • procesul de dare în arendă a obiectivelor acvatice a fost afectat atât de lipsa unor prevederi exhaustive în acest domeniu, cât și de nerespectarea cadrului regulator existent, fiind constatate: (i) neînregistrarea de către APL în RBI a 6 contracte de arendă²¹³ a terenului fondului apelor, (ii) APL au încheiat 2 contracte de arendă²¹⁴ cu depășirea

²⁰⁹ Din suprafața totală a terenului de 90 ha, aferentă lacului amplasat pe teritoriul or. Vulcănești și com. Găvănoasa, raionul Cahul, în RBI au fost înregistrate doar 60,75 ha, iar observațiile directe la fața locului au atestat că gestionarea necorespunzătoare, pe parcursul mai multor ani, a permis degradarea obiectivului acvatic.

²¹⁰ 30 cazuri la APC și 8 cazuri la APL.

²¹¹ Privatizarea a avut loc în anul 1995.

²¹² „Victoria” SA din r-nul Edineț a privatizat construcțiile hidrotehnice și barajul amplasat, care au fost transmise în capitalul social.

²¹³ Primăriile: 2 cazuri - s. Pelinia, r-nul Drochia, 2 cazuri - orașul Sângerei; 1 caz - orașul Nisporeni; 1 caz - s. Carahasani, r-nul Ștefan Vodă.

²¹⁴ Contract de folosință separată f/n din 27.01.2010 a bazinului acvatic cu nr. cadastral 7401213208, încheiat între Primăria orașului Sângerei și Societatea Vânătorilor și Pescarilor din Moldova (pe termen nelimitat); Contract de arendă a terenului nr. 627 din

	<p>termenului limită de 30 de ani, acestea fiind încheiate pe un termen de până la 49 ani, (iii) darea în arendă a terenurilor fondului apelor cu nerespectarea procedurilor legale, 17 contracte de arendă fiind încheiate în lipsa organizării și desfășurării licitațiilor cu strigare, nefiind asigurată transparența la selectarea potențialilor arendași;</p> <ul style="list-style-type: none"> lipsa unui cadru normativ regulator, care ar reglementa darea în arendă a obiectivelor acvatice și construcțiilor hidrologice ca un bun unic indivizibil, inclusiv prezența unor prevederi ambigue din Legea apelor²¹⁵ și Legea privind fondul piscicol, pescuitul și piscicultura²¹⁶, la darea în arendă a lacurilor de acumulare/ iazurilor, ca quantum pentru plată pentru arendă fiind aplicată doar plata pentru arenda construcției hidrotehnice, utilizarea terenului fondului apelor, care a rămas în posesia statului sau APL fiind efectuată fără plata²¹⁷, ceea ce drept consecință a dus la diminuarea semnificativă a veniturilor, care statul și APL urmau să le obțină pe parcursul mai multor ani; prezența prevederilor contradictorii în cadrul regulator legislativ și cel normativ, unul reglementând eliberarea autorizației contra plată, iar altul - fără plată a dus la situația când, din 278 de lacuri de acumulare/iazuri supuse verificării, 188, sau 67,6% nu posedă autorizații pentru folosirea specială a apei. <p>Nerespectarea normelor tehnice pentru întreținerea și exploatarea lacurilor, din totalul de 4275 de lacuri de acumulare/iazuri din Republica Moldova, doar 603 (14,1%) posedă regulamente de exploatare, ceea ce rezultă din iresponsabilitatea deținătorilor de bazine acvatice, precum și controalele insuficiente din partea Inspectoratului pentru Protecția Mediului.</p>
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Deficiențele de audit identificate sunt cauzate de lipsa mecanismelor sau existența unor instrumente deficitare privitor la modul de administrare și gestionare a corpurilor de apă de suprafață, zonelor de protecție, terenului fondului apelor și construcțiilor hidrotehnice aferente acestora.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	În ultimii 5 ani misiuni de audit în domeniul administrării și gestionării corpurilor de apă de suprafață, zonelor de protecție, terenului fondului apelor și construcțiilor hidrotehnice aferente acestora nu au fost efectuate. Unele elemente ale domeniului dat au fost auditate în cadrul auditului conformității calculării și încasării taxelor pentru resursele naturale (HCC nr.67 din 16 decembrie 2020).
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	Pe parcursul misiunii de audit, entitățile auditate nu au întreprins măsuri de remediere a deficiențelor.
<i>Măsurile dispuse</i>	Ca urmare a celor constatate, actorilor implicați în administrarea și gestionarea corpurilor de apă de suprafață, zonelor de protecție, terenului fondului apelor și construcțiilor hidrotehnice aferente acestora le-au fost

30.04.2001 a terenului agricol fondul apelor cu nr. cadastral 6001101.360, încheiat între Primăria orașului Nisporeni și SRL Tinjelești (49 ani).

²¹⁵ Legea nr. 272 din 23.12.2011.

²¹⁶ Legea nr. 149 din 08.06.2006.

²¹⁷ De exemplu, în anul 2014, „Acvacultura-Moldova” SRL a privatizat de la o ÎS, 52 de construcții hidrotehnice, aferente a 22 lacuri de acumulare/iazuri, suprafața cărora constituie 1 179,81 ha, fiind amplasate în 5 raioane ale țării. Pe parcursul anilor, aceste construcții au fost comercializate de mai multe ori unor persoane terțe, care pe parcurs au devenit cumpărători de bună credință. Asemenea situații se atestă și la APL. Astfel, ca urmare a privatizării construcțiilor hidrotehnice, nu a fost contractată și arenda terenului fondului apelor cu suprafața totală de 826 ha, acesta fiind utilizat gratuit.

<i>pentru remediere</i>	Înaintate 103 recomandări specifice, inclusiv 4 de ordin normativ-legislativ, menite să remedieze neconformitățile și deficiențele identificate în cadrul misiunii de audit.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Entitățile auditate nu au avut obiecții la constatările și recomandările expuse în Raportul de audit.

Auditul conformității administrării și gestionării fondului forestier de către Agenția „Moldsilva” (Hotărârea Curții de Conturi nr.74 din 20 decembrie 2021)²¹⁸

Informații generale	<p>În procesul de gestionare a terenurilor fondului silvic sunt implicate: Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (actualmente Ministerul Mediului), Agenția „Moldsilva”, ICAS (Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice), IPM (Inspectoratul pentru Protecția Mediului), AM (Agenția de Mediu) și întreprinderile silvice, fondator al cărora este Agenția „Moldsilva”.</p> <p>Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului este autoritatea de profil a administrației publice centrale, abilitată să elaboreze și să promoveze politici guvernamentale în domeniile silviculturii și cinegeticii, utilizării resurselor naturale, conservării biodiversității, ariilor naturale protejate de stat și securității biologice, în limitele competenței și condițiilor prevăzute de legislația de mediu în vigoare.</p> <p>Agenția „Moldsilva”, subordonată MADRM (actualmente - MM)²¹⁹, este abilitată să asigure implementarea politicii de stat în domeniile silviculturii și cinegeticii²²⁰. Potrivit Anexelor nr.3 și nr.31 la Hotărârea Guvernului nr.150/2010, în subordinea Agenției „Moldsilva” se află 25 de întreprinderi de stat silvice și 1 instituție publică (Parcul Național Orhei), în care Agenția execută atribuțiile de fondator.</p> <p>Funcția de eliberare a autorizațiilor pentru folosirea resurselor forestiere i-a revenit Agenției de Mediu, care a fost creată în baza Hotărârii de Guvern nr.549 din 13.06.2018. Aceasta realizează atribuții de implementare a noilor instrumente de mediu, cum ar fi: evaluarea impactului asupra mediului de la activitățile economice, evaluarea strategică de mediu și monitoringul ecologic integrat.</p> <p>Inspectoratul pentru Protecția Mediului este împuternicit să efectueze exclusiv supravegherea și controlul de stat în domeniul protecției mediului și utilizării resurselor naturale.</p>
Scop	Evaluarea gradului de conformitate a administrării și gestionării fondului forestier de stat în perioada 2017-2020.
Obiectiv	<p>Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Actorii implicați în procesul delimitării și înregistrării terenurilor fondului forestier au întreprins măsurile necesare pentru asigurarea gestionării conforme a terenurilor fondului forestier? 2. Procesul de atribuire în folosință a terenurilor fondului forestier și gestionarea contractelor de arendă au întrunit criteriile de reglementare, inclusiv cele de bună guvernare? 3. Regenerarea și împădurirea terenurilor fondului forestier s-a efectuat cu respectarea normelor și cadrului regulator în domeniul silvic? 4. Procesele de acordare a dreptului de recoltare a produselor lemnoase din fondul forestier, precum și de valorificare a masei lemnoase obținute a întrunit toate criteriile stabilite de cadrul regulator în domeniul silvic? 5. Activitățile de pază și protecție a pădurilor asigură combaterea fenomenului de tăieri ilicite și prevenirea încălcărilor în domeniul silvic? 6. Sistemul de amenzi și contravenții contribuie la combaterea încălcărilor în domeniul silvic?
Concluzie	Resursele forestiere reprezintă una dintre cele mai importante resurse naturale ale Republicii Moldova, care formează unul din elementele de bază

²¹⁸ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1149/hotararea-nr74-din-20-decembrie-2021-cu-privire-la-raportul

²¹⁹ Hotărârea Guvernului nr.145 din 25.08.2021 „Cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Mediului”.

²²⁰ Hotărârea Guvernului nr.150 din 02.03.2010 „Pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Agenției „Moldsilva”, structurii și efectivului-limită ale aparatului central al acesteia”.

	<p>al activului patrimonial al statului, iar utilizarea rațională a acestora, în sensul larg al noțiunii, constituie o garanție pentru dezvoltarea durabilă la toate nivelurile - național, regional și local.</p> <p>Pădurile trebuie gestionate ca parte integrantă a dezvoltării responsabile a întregii țări armonizând funcțiile ecologice ale acestora, iar practicile de management trebuie nu doar să îmbunătățească pe termen lung beneficiile sociale și economice ale pădurilor, dar și să mențină sau să refacă ecosistemul și biodiversitatea.</p> <p>Lipsa sau insuficiența unei comunicări adecvate, inclusiv a acțiunilor coordonate între actorii din acest domeniu, au determinat, în unele cazuri, administrarea și gestionarea deficientă a fondului forestier de stat, iar măsurile întreprinse pentru combaterea fenomenelor nedorite s-au dovedit a fi unele ineficiente.</p> <p>Factorii de decizie implicați în gestionarea fondului forestier urmează să întreprindă măsuri de rigoare pentru ameliorarea și remedierea deficiențelor constatate în cadrul acestei misiuni de audit, în scopul sporirii gradului de conformare la prevederile cadrului regulator aferent domeniului silvic, inclusiv pentru excluderea ambiguităților care afectează aplicarea adecvată a prevederilor regulatorii.</p>
<p>Constatările și concluziile principale</p>	<p>Concluzia a fost determinată de:</p> <ul style="list-style-type: none"> • neînregistrarea în Registrul bunurilor imobile a 306,9 mii ha de terenuri ale fondului forestier de stat; • deși în cadrul Programului de stat pentru delimitarea bunurilor imobile, pentru anii 2019 - 2023, a fost definitivată inventarierea terenurilor fondului silvic în cadrul a 5 raioane²²¹ (25,5 mii ha), în RBI au fost înregistrate doar 21,5 ha; • neînregistrarea terenurilor fondului forestier în RBI, a determinat fragmentarea și însușirea în mod arbitrar și abuziv de către APL a 17 loturi de teren (5,0 ha)²²², dintre care 13 terenuri au fost vândute persoanelor fizice; <ul style="list-style-type: none"> • terenurile administrate de Agenția „Moldsilva” și gestionate de entitățile silvice (337,8 mii ha) nu sunt contabilizate; • cadrul regulator ambiguu, în unele cazuri, cu caracter recomandabil, precum și includerea în contractele de arendă și aplicarea unor prevederi contrar intereselor arendatorului au condiționat refuzul arendașilor de a încheia acorduri adiționale, ca urmare a revizuirii cuantumului de plată pentru arenda terenurilor fondului forestier²²³. Drept consecință, doar în anul 2020 aceasta a dus la necolectarea în volum deplin a veniturilor pasibile spre încasare în valoare de 12,1 mil.lei²²⁴, iar la 8 contracte de arendă cuantumul plății de arendă a fost negociat, arendașii beneficiind de reduceri până la 71%, suma veniturilor anuale ratate constituind 223,9 mii lei; • lipsa unui management adecvat a condiționat înregistrarea unor creanțe la plata pentru arenda terenurilor fondului forestier în sumă de 9,1 mil.lei, din care 5,9 mil. lei constituie creanțe compromise, din care 543,4 mii lei reprezintă creanțele cu documentele executorii expirate, care nu au fost puse în executare, fiind omise termenele de prescripție de 3 ani;

²²¹ Raioanele Briceni, Drochia, Dondușeni, Edineț, Florești și mun. Bălți.

²²² Atenționăm că 9 din 17 terenuri excluse din fondul forestier au fost supuse mai multor tranzacții imobiliare, pentru a crea iluzia de bună credință a proprietarilor finali.

²²³ Din anul 2016 cuantumul plății de arendă a terenurilor fondului forestier a fost majorat de la 4,0 mii lei până la 19,1 mii lei.

²²⁴ 351 de contracte, în scop de recreere (881,59 ha) - 58 de contracte actualizate (80,16 ha)=293 de contracte (801,43 ha). Suprafața (801,43 ha) x diferența (19 092,37 lei - 4 025 lei = 15 067,37 lei/ha) = 12 075,4 mii lei = 12,1 mil.lei.

	<ul style="list-style-type: none"> • interpretarea eronată a normelor juridice a generat condiții de efectuare a tranzacțiilor de cedare/transmitere/cesiune a drepturilor de arendă terților²²⁵ prin semnarea acordurilor adiționale cu schimbarea arendașilor, astfel fiind creată o piață secundară, comercială, a drepturilor de folosință a terenurilor fondului forestier, proprietate a statului, costul dreptului de arendă pe piața secundară constituind în medie 24,2 mii euro/ha, iar potrivit unor calcule estimative, valoarea tranzacțiilor de piață se estimează la 5,8 mil. euro²²⁶; • cadrul regulator ambiguu, precum și lipsa unor prevederi exhaustive în contractul de arendă privitor la interzicerea edificării pe terenurile arendate din fondul forestier a construcțiilor capitale, au creat condiții pentru facilitarea edificării neregulate și interzise a 41 de construcții capitale pe terenurile fondul forestier, cu includerea ulterioară a acestora în circuitul civil; • planificarea precară a necesarului de resurse financiare pentru desfășurarea lucrărilor de regenerare a dus la suportarea cheltuielilor suplimentare în sumă de 692,0 mii lei; • controalele efectuate de Garda forestieră nu contribuie la combaterea fenomenului de „tăieri ilicite”, în anii 2017-2020 fiind depistat un volum de masă lemnoasă obținut în urma tăierilor ilicite doar de 254 m³; • lipsa unor depozite centralizate pentru păstrarea masei lemnoase obținute în urma tăierilor, a alimentat managementul defectuos instituit în cadrul unor gospodării silvice privitor la gestionarea stocurilor, fiind constatate 557 m³ lemn de foc în asortiment, recoltate în a. 2008-2009 în stare de putrefacție²²⁷, iar 559,8 m³ de lemn de foc sunt constatate lipsă²²⁸. <p>Numărul de gardieni, aprobați prin Statele de personal în cadrul Gărzii forestiere, este insuficient pentru a înregistra progrese în domeniul combaterii și prevenirii fenomenului de tăieri ilicite. Lipsa unui mecanism lucrativ de colaborare cu IPM, precum și imposibilitatea reacționării prompte a acestora în cazul identificării tăierilor ilicite, contribuie la imposibilitatea identificării persoanelor culpabile și, ca urmare, la imposibilitatea recuperării prejudiciilor cauzate statului.</p>
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Atitudinea nechibzuită față de componenta forestieră a echilibrului ecologic poate cauza pagube irecuperabile, cu impact asupra bunăstării actualei societăți și, într-o măsură mai mare, asupra generațiilor viitoare. Din aceste considerente, gestionarea durabilă a pădurilor și vegetației forestiere a devenit o preocupare prioritară a fiecărui stat și a comunității mondiale în ansamblu. Totodată, nerespectarea amenajamentului, alimentată de intervențiile excesive în fondul forestier, nu doar reduc din beneficiul ecologic al pădurilor, dar elimină funcția integrității fondului forestier și a permanenței pădurii, prin regenerare.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	În ultimii 5 ani gestionarea fondului forestier nu a fost supusă auditului, unele elemente ale gestionării fondului forestier fiind analizate în cadrul auditului financiar asupra rapoartelor financiare ale Agenției „Moldsilva” încheiate la 31 decembrie 2019 (HCC nr. 15 din 29 aprilie 2020) și în cadrul auditului conformității calculării și încasării taxelor pentru resursele naturale (HCC nr.67 din 16 decembrie 2020).
<i>Măsurile luate de</i>	1. Agenția „Moldsilva”, prin Dispoziție nr.46 din 28.04.21 a obligat întreprinderile silvice să întocmească actele de primire-predare a terenurilor

²²⁵ În perioada 2011-2021, au fost semnate 78 de acorduri adiționale (693,8 ha), conform cărora drepturile de arendă au fost cedate altor persoane terțe.

²²⁶ În calcul au fost incluse doar suprafețele terenurilor din fondul forestier cedate în arendă în scopuri de recreere: 238,9 ha x 24,2 mii euro = 5.8 mln. euro.

²²⁷ ÎS „Glodeni”.

²²⁸ Î.S. „Tighina”.

<i>entități pe parcursul misiunii</i>	fondului forestier cu foștii arendași, iar în imposibilitatea contactării acestora, să întocmească un act de verificare/constatate la fața locului privind situația de facto a terenurilor; 2. inspectorii IPM au aplicat sancțiuni contravenționale, în baza art.142 (3) și art.122 (3) Cod contravențional, personalului silvic în mărime de 18 mii lei, pe marginea constatării tăierilor ilicite în cadrul misiunii de audit.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	În vederea remedierii problemelor constatate, auditul a înaintat 23 de recomandări, din care 11 de ordin normativ-legislativ, menite să asigure consolidarea și armonizarea reglementărilor aferente domeniului forestier și responsabilizarea actorilor implicați în procesele auditate.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Entitățile auditate nu a avut obiecții la constatările și recomandările expuse în Raportul de audit, cu excepția modului de contabilizare a terenurilor aferente fondului forestier, la Raportul de audit fiind atașat Tabelul cu dezacordul Agenției „Moldsilva” și comentariile echipei de audit.

Auditul conformității realizării măsurilor de motivare și susținere financiară a personalului implicat în prevenirea, depistarea și tratamentul infecției COVID-19 și a măsurilor de supraveghere și monitorizare a persoanelor aflate în carantină (Hotărârea Curții de Conturi nr.5 din 17 februarie 2022)²²⁹

Informații generale	<p>Curtea de Conturi, în contextul bunelor practici partajate în cadrul grupului de lucru EUROSAI privind auditurile de răspuns la pandemia COVID-19 și a acțiunilor întreprinse de către alte ISA vizavi de pandemia provocată de noul tip de infecție COVID-19, a evaluat posibilele riscuri și măsurile prioritare de atenuare a consecințelor pandemiei.</p> <p>Pentru a face față provocărilor din sistemul medical, cauzate de pandemia COVID-19, autoritățile publice au adoptat un șir de reglementări și măsuri sistemice, inclusiv pentru motivarea și susținerea financiară a personalului implicat în prevenirea, depistarea și tratamentul infecției COVID-19, care au determinat alocarea mijloacelor publice semnificative. Astfel, în vederea realizării indicatorului de performanță profesională al angajaților instituțiilor medicale spitalicești și prespitalicești, din FAOAM au fost alocate resurse financiare suplimentare în sumă de 708 074,9 mii lei.</p> <p>În același timp, pentru unele entități publice auditate au fost acordate sporuri pentru prestarea muncii în condiții de risc sporit pentru sănătate, în limita mijloacelor disponibile în sumă de 7 540,4 mii lei.</p> <p>Au fost alocate și achitate indemnizații unice în mărime de 16 000 lei pentru 20 696 de persoane, în sumă de 331 136,0 mii lei.</p> <p>Pentru urmașii personalului decedat în lupta cu COVID-19, au fost stabilite indemnizații unice în mărime de 100,0 mii lei, în acest scop fiind acordate 7 mil. lei pentru 70 de beneficiari.</p>
Scop	<p>Evaluarea conformității asupra utilizării resurselor financiare alocate pentru motivarea și susținerea personalului implicat în prevenirea, depistarea și tratamentul infecției COVID-19 și a realizării măsurilor de supraveghere epidemiologică. Recomandările oferite vor contribui la îmbunătățirea acestor procese, la eliminarea neconformităților constatate, precum și la promovarea spiritului de responsabilitate privind implementarea principiilor bunei guvernări în cadrul entităților de toate nivelurile implicate în aceste procese.</p>
Obiectiv	<p>Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sporurile salariale aferente motivării financiare a personalului implicat în combaterea COVID-19 au fost determinate conform și calculate în baza indicatorilor de performanță? 2. Indemnizațiile unice de 16 000 lei și 100 000 lei au fost aprobate și achitate conform? 3. Autoritățile publice centrale au reglementat și au asigurat realizarea atribuțiilor specifice aferente procesului de supraveghere și monitorizare a respectării regimului de carantină și autoizolare?
Concluzie	<p>În situația pandemică provocată de infecția de COVID-19, autoritățile publice au stabilit și au reglementat măsuri și activități necesare, pentru care au fost identificate și mobilizate mijloace publice de stimulare și susținere financiară a angajaților implicați în procesul de tratare a persoanelor infectate, precum și a celor implicați în monitorizarea persoanelor aflate în izolare sau în carantină. În aceste scopuri au fost alocate mijloace publice în sumă de 1 054,4 mil. lei.</p> <p>La stimularea și susținerea financiară a angajaților implicați în procesul de tratare a persoanelor infectate, precum și a celor implicați în monitorizarea persoanelor aflate în izolare sau în carantină au fost admise neconformități,</p>

²²⁹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1150/hotararea-nr-5-din-17-februarie-2022-pentru-aprobarea-raportului

	<p>situații cauzate în majoritate de insuficiența controlului intern din cadrul unor instituții publice, iar în unele cazuri s-au constatat și indici de fraudă.</p> <p>Indemnizațiile unice de 16 mii lei au fost acordate persoanelor infectate, în timp ce reglementările aferente au fost insuficiente și nu au stabilit modul de solicitare, examinare și stabilire a indemnizației, precum și de determinare a faptului infectării în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu pentru personalul nemedical.</p> <p>Procesul de monitorizare a respectării regimului de carantină și autoizolare a fost realizat cu dificultăți de către autoritățile și instituțiile publice, situație determinată de lipsa experienței în gestionarea situației pandemice și insuficiența controlului intern, ceea ce nu a oferit date suficiente privind asigurarea reducerii riscurilor de răspândire a infecției cu COVID-19.</p>
<p>Constatările și concluziile principale</p>	<p>Eforturile autorităților responsabile implicate au fost considerabile în contextul situației pandemice, însă controlul managerial insuficient a condiționat deficiențe și neconformități, cele mai semnificative fiind următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • neconformarea responsabililor la exigențele cadrului normativ privind controlul intern managerial, nu a asigurat aplicarea cerințelor specifice la acordarea suplimentelor la salariu pentru acordarea asistenței medicale persoanelor infectate cu COVID-19, care se exprimă prin: <ul style="list-style-type: none"> - neactualizarea ordinelor conducătorilor IMSP de desemnare a persoanelor antrenate în tratamentul pacienților infectați cu COVID-19, ceea ce a determinat raportarea necorespunzătoare și a creat incertitudini privind achitarea mijloacelor financiare în sumă de 12 796,1 mii lei; - dificultăți în procesul de evaluare și validare a indicatorului de performanță și a sporului de compensare pentru munca în condiții de risc sporit pentru sănătate, generate de insuficiența controalelor interne ale instituțiilor medicale, ceea ce a determinat utilizarea neconformă a mijloacelor financiare publice în sumă de 29 167,9 mii lei; - achitarea suplimentelor la salariu privind motivarea angajaților, în sumă de 18 405,4 mii lei, cu nerespectarea reglementărilor; - acordarea neuniformă a suplimentelor la salariu angajaților din cadrul asistenței medicale primare a fost determinată de abordări manageriale diferite aferente motivării personalului antrenat în prestarea asistenței medicale pacienților cu COVID-19; - stabilirea și acordarea neconformă de către conducerea unei IMSP a suplimentului la salariu în sumă de 385,1 mii lei; - utilizarea defectuoasă și cu indici de fraudă în sumă de 562,7 mii lei a mijloacelor publice destinate motivării financiare a personalului implicat în prevenirea, depistarea și tratamentul infecției COVID-19, cauzată de insuficiența acțiunilor de control intern ale managementului unor instituții medicale, precum și de nerealizarea atribuțiilor ce țin de gestionarea situației pandemice; • reglementările aferente procesului de acordare a indemnizației unice au fost insuficiente, în special pentru indemnizația unică de 16 000 lei, pentru care nu a fost reglementat modul de solicitare, examinare și stabilire a indemnizației, precum și de determinare a faptului că angajații s-au infectat în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu; • realizarea activităților de monitorizare a persoanelor aflate în regim de autoizolare a fost afectată de insuficiența reglementărilor, precum și de lipsa interacțiunii sistemelor informaționale din domeniul sănătății cu datele informaționale deținute de subdiviziunile MAI, ceea ce a determinat un nivel redus de verificare a respectării cerințelor în aceste situații;

	<ul style="list-style-type: none"> • instituțiile de asistență medicală primară nu au documentat pe deplin monitorizarea stării de sănătate a pacienților și evaluarea simptomatologiei clinice ale infecției, prin înscrierile în documentația primară pentru persoanele aflate în autoizolare/carantină a termometriei și a evaluării simptomatologiei clinice a infecției virale.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	<p>Neconformitățile constatate și dificultățile cu care s-au confruntat entitățile publice în perioada pandemică la gestionarea procesului de vaccinare anti-COVID-19 au fost cauzate, în mare parte, de:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lipsa de experiență în gestionarea situației pandemice, care este însoțită de procese complexe; • comunicarea intersectorială fragmentată dintre părțile implicate și necorelarea dintre serviciile resurse umane și contabilitate; • insuficiența controlului intern și responsabilitatea scăzută a managementului decizional; • insuficiența măsurilor de monitorizare și supraveghere a realizării acțiunilor instituite; • imperfecțiunea sistemelor informaționale deținute de două autorități publice centrale pentru evidența și facilitarea procesului de monitorizare a persoanelor aflate în carantină etc. <p>Toate acestea în cumul au determinat acordarea plăților stimulatorii neconforme, iar documentarea procesului de monitorizare a respectării regimului de carantină și autoizolare nu a fost realizat pe deplin pentru a asigura reducerea riscurilor de răspândire a infecției cu COVID-19.</p>
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	<p>Situația pandemică generată de infecția COVID-19 a determinat Curtea de Conturi să pună accent pe noile procese de gestionate a acesteia, inclusiv prin realizarea misiunii de audit a conformității cu incidența de fond asupra procesului de motivare și susținere financiară a personalului implicat în prevenirea, depistarea și tratamentul infecției COVID-19 și a măsurilor de supraveghere și monitorizare a persoanelor aflate în carantină.</p>
<i>Măsurile luate de către entități pe parcursul misiunii</i>	<p>Pe parcursul auditului, entitățile auditate au realizat măsuri de remediere, cum ar fi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pentru procesul de motivare financiară a lucrătorilor medicali, IMSP auditate au stabilit responsabilitățile, în special serviciilor și angajaților implicați; • conform hotărârii CNESP din 14.02.2022, au fost determinate și aprobate categoriile de salariați ce vor beneficia de spor pentru compensarea muncii în condiții de risc sporit pentru sănătate; • potrivit Hotărârii Guvernului nr. 141 din 12.12.2021 „Cu privire la alocarea mijloacelor financiare”, au fost alocate mijloace financiare din fondul de intervenție pentru susținerea și acordarea indemnizațiilor de 16 mii lei pentru personalul medical, în sumă de 75,1 milioane lei.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	<p>În vederea remedierii curențelor și neconformităților constatate, au fost înaintate recomandări orientate spre:</p> <ul style="list-style-type: none"> • comunicarea și înaintarea de Ministerul Sănătății către instituțiile medicale a cerințelor privind documentarea conformă a întregului proces de motivare a personalului implicat în realizarea indicatorului de performanță profesională la acordarea asistenței medicale pacienților cu COVID-19; • asigurarea ajustării de către conducerea Ministerului Afacerilor Interne a acțiunilor de monitorizare a situației privind respectarea măsurilor de protecție de către persoanele aflate în regim de carantină/autoizolare, cu elaborarea unui plan concret de măsuri;

	<ul style="list-style-type: none">• asigurarea verificării de către Compania Națională de Asigurări în Medicină a conformității stabilirii suplimentului la salariu pentru indicatorul de performanță profesională „Acordarea asistenței medicale pacienților cu COVID-19” etc.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Constatările, concluziile și recomandările de audit au fost comunicate entităților publice auditate, nefiind expuse obiecții.

Auditul conformității asupra gestionării mijloacelor financiare alocate alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova în anul 2020 (Hotărârea Curții de Conturi nr.6 din 22 februarie 2022)²³⁰

Informații generale	Alegerile prezidențiale sunt gestionate de o structură administrativă pe trei niveluri, care cuprinde Comisia Electorală Centrală, 36 de consilii electorale de circumscripție și 2 143 de birouri electorale ale secțiilor de votare, din care 139 în străinătate (în 36 de țări) și 42 de secții de votare pentru alegătorii care locuiesc pe malul stâng al râului Nistru. Comisia Electorală Centrală este organ de stat independent, înființat pentru realizarea politicii electorale în scopul unei bune desfășurări a alegerilor, pentru supravegherea și controlul respectării prevederilor legale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.
Scop	Evaluarea conformității elaborării și executării devizelor de cheltuieli aprobate de către CEC, în raport cu criteriile regulamentare și prin prisma examinării eficienței operaționale a deciziilor luate de conducerea CEC în acest sens, prezentarea rapoartelor în conformitate cu prevederile legale, bazate pe datele consolidate ale consiliilor electorale de circumscripție, formulării concluziei de audit, precum și elaborării recomandărilor de audit.
Obiectiv	<p>Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Resursele bugetare au fost planificate în devizul de cheltuieli aprobat de către CEC conform cadrului normativ și necesităților reale pentru alegerile prezidențiale din anul 2020? 2. Mijloacele bugetare alocate alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova în anul 2020 au fost executate și raportate de către CEC, CECE, CICDE și MAEIE conform cadrului normativ? 3. Mijloacele financiare alocate din fondul de rezervă al Guvernului în scopul prevenirii răspândirii infecției COVID-19 au fost executate și raportate de către CEC și MAEIE conform cadrului normativ? 4. A fost organizat și implementat sistemul de CIM în procesul de gestionare a mijloacelor financiare în alegerile prezidențiale?
Concluzie	<p>Rezultatele auditului public extern privind conformitatea asupra gestionării mijloacelor financiare alocate alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova în anul 2020, în concordanță cu principiile, regulile și procedurile prevăzute de Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale, Codul electoral și alte acte normative relevante, indică, în unele cazuri, nerespectarea în măsură deplină a acestora. Totodată, lipsa unor reglementări atât în cadrul normativ, cât și în cel regulator intern cu referire la modul de organizare și desfășurare a achizițiilor publice în perioada electorală, la modul de remunerare a funcționarilor electorali admit neconformități la unele categorii de cheltuieli care, implicit, generează cheltuieli majorate din BS.</p> <p>La planificarea alocațiilor conform devizului de cheltuieli aprobat de CEC, auditul public extern a constatat supraestimarea acestora, ceea ce a condiționat neexecutarea alocațiilor precizate din BS. Privitor la executarea alocațiilor pentru alegerile prezidențiale, acestea nu au întrunit la unele categorii de cheltuieli prevederile cadrului normativ și principiile bune guvernante, iar raportarea asupra gestionării mijloacelor financiare alocate alegerilor nu se efectuează la Parlament.</p>
Constatarea și	Concluzia auditului a fost determinată de:

²³⁰ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1152/hotararea-nr6-din-22-februarie-2022-cu-privire-la-raportul

concluziile principale	<ul style="list-style-type: none"> • elaborarea și aprobarea devizelor de cheltuieli de către CEC cu supraestimarea necesităților pentru alegeri (33,2 mil. lei) în contextul execuției bugetului de stat deficitar și recurgerii la alocarea mijloacelor din fondul de rezervă al Guvernului; • în lipsa unor proceduri exprese în cadrul normativ cu privire la modalitatea de livrare și de tipărire a buletinelor de vot, prețul buletinelor de vot variază pentru secțiile de votare din străinătate și din țară; • lipsa clarității în Codul electoral cu privire la remunerarea muncii angajaților lasă spațiu pentru diverse interpretări, ceea ce determină executarea cheltuielilor majorate din BS; • procurarea combustibilului în lipsa unor documente primare relevă posibilitatea executării unor supra cheltuieli și ratării unor economii; • planificarea alocațiilor majorate pentru servicii informaționale, CICDE executând unele alocații cu abateri de la clasificția bugetară; • procurarea materialelor de uz gospodăresc/rechizitelor de birou și bunurilor materiale cu abateri de la cadrul normativ; • lipsa proceselor operaționale și a reglementărilor interne de descriere a procedurilor de achiziții aplicate de către CEC și CICDE condiționează nefundamentarea deciziei privind procedura aplicată; • Codul electoral prevede, dar CEC nu întocmește și nu prezintă Parlamentului un raport asupra gestionării mijloacelor financiare alocate alegerilor; • executarea alocațiilor din fondul de rezervă al Guvernului de către CEC și de către MAEIE cu unele rezerve de la principiile buneii guvernării, economicității, eficienței și eficacității; • sistemul de control intern managerial în cadrul CEC necesită dezvoltare în aspectul gestiunii mijloacelor financiare alocate pentru alegeri, iar activitatea auditului intern necesită îmbunătățiri prin sporirea eficacității operaționale; • lipsa stabilirii de către MAEIE a responsabilităților/atribuțiilor cu privire la distribuirea, executarea și raportarea mijloacelor financiare în perioada electorală pentru desfășurarea alegerilor la secțiile de votare din străinătate.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	<p>CEC dispune de un sistem de control intern managerial ale cărui organizare și funcționare permit parțial furnizarea unei asigurări rezonabile. Astfel, auditul a constatat mai multe deficiențe cu privire la executarea hotărârilor CEC de către consiliile electorale de circumscripție, deși CEC urma să exercite controlul asupra corectitudinii și exactității aplicării prevederilor Codului electoral și asupra executării propriilor hotărâri. Concomitent, se atestă lipsa pârghiilor de responsabilizare din partea CEC, precum și neimplementarea unor proceduri de control intern managerial pentru activitățile aferente gestiunii mijloacelor financiare alocate pentru alegeri în ce privește evidența contabilă și raportarea financiară de către organele electorale inferioare.</p>
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	<p>Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.76 din 17.12.2019 „Cu privire la Raportul auditului asupra gestionării mijloacelor financiare alocate pentru alegerile parlamentare din 24 februarie 2019”, CEC i-au fost înaintate 7 recomandări, din care 4 au fost implementate și 3 parțial implementate. Recomandările au fost evaluate de audit ca parțial implementate. Astfel,</p> <ul style="list-style-type: none"> • a fost modificat și aprobat Regulamentul privind activitatea consiliului electoral de circumscripție cu suplینirea categoriilor de cheltuieli necesare pentru activitatea unui consiliu electoral în vederea organizării și desfășurării alegerilor, prin Hotărârea CEC nr.4122 din 19 august 2020;

	<ul style="list-style-type: none"> • a fost aprobată în redacție nouă Instrucțiunea privind particularitățile evidenței contabile a cheltuielilor pentru organizarea și desfășurarea alegerilor, ce reglementează executarea și raportarea conformă și deplină a utilizării mijloacelor financiare alocate organelor inferioare pentru organizarea și desfășurarea alegerilor; • au fost elaborate și aprobate Regulile de arhivare a documentelor financiar-contabile din cadrul organelor electorale inferioare, având drept scop furnizarea unei proceduri de evidență, arhivare, păstrare, conservare și depozitare a documentelor financiar-contabile din cadrul organelor electorale inferioare până la momentul predării acestora Direcției financiar-economice, prin dispoziția președintelui CEC nr. 39-a din 12 octombrie 2020; • au fost eliminate deficiențele la calcularea și achitarea sporului pentru orele de muncă prestate în afara duratei normale a timpului de muncă, fiind aplicate regulamentele prevăzute în Codul muncii și Codul electoral.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	-
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	În vederea remedierii deficiențelor și problemelor constatate, au fost înaintate 14 recomandări menite să remedieze lacunele, deficiențele, neconformitățile enunțate de audit.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Constatările de audit au fost aduse la cunoștința conducerii CEC și MAEIE, fiind acceptate. Totodată, recomandările înaintate au fost acceptate de către entitățile supuse auditului și recunoscute ca realizabile.

Auditul conformității asupra gestionării mijloacelor financiare alocate pentru organizarea și desfășurarea alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.7 din 22 februarie 2022)²³¹

Informații generale	Alegerile parlamentare sunt gestionate de o structură administrativă pe trei niveluri, care cuprinde Comisia Electorală Centrală, 38 de circumscripții electorale de nivelul al doilea pentru desfășurarea alegerilor Parlamentare anticipate din data de 11 iulie 2021, iar CECE au format 2150 de birouri electorale ale secțiilor de votare, din care 150 în străinătate (în 36 de țări) și 41 de secții de votare pentru alegătorii care locuiesc pe malul stâng al râului Nistru. CEC aprobă devizul de cheltuieli pentru organizarea și desfășurarea alegerilor. În acest context, CEC este organul abilitat pentru coordonarea activității tuturor organelor electorale în vederea pregătirii și desfășurării alegerilor în condițiile Codului electoral, fiind supuse auditului gestionarea de către CEC și MAEIE a mijloacelor financiare alocate alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021.
Scop	Evaluarea conformității elaborării și executării devizelor de cheltuieli aprobate de către CEC, în raport cu criteriile regulamentare, prezentarea rapoartelor în conformitate cu prevederile legale, bazate pe datele consolidate ale consiliilor electorale de circumscripție, formulării concluziei de audit, precum și elaborării recomandărilor de audit.
Obiectiv	Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări: 1. Resursele bugetare au fost planificate în devizul de cheltuieli aprobat de către CEC și alocate pentru desfășurarea alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 conform cadrului normativ? 2. Mijloacele bugetare alocate alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 au fost executate și raportate de către CEC, CECE, CICDE și MAEIE conform cadrului normativ? 3. Constituirea circumscripțiilor și dizolvarea birourilor electorale au fost efectuate în conformitate cu prevederile Codului electoral? 4. Implementarea recomandărilor din misiunea de audit precedentă a avut impact de îmbunătățire și remediere a deficiențelor constatate anterior?
Concluzie	Rezultatele auditului au relevat nerespectarea în măsură deplină, în unele cazuri, a principiilor, regulilor și procedurilor prevăzute de Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale, Codul electoral și alte acte normative relevante. Cu referire la planificarea alocațiilor, auditul public extern a constatat abateri de la prevederile Codului electoral, neexecutarea alocațiilor din fondul de rezervă al Guvernului și a celor precizate din BS. Privitor la executarea alocațiilor, acestea nu au întrunit, la unele categorii de cheltuieli, prevederile cadrului normativ, și anume ce țin de: achitarea indemnizațiilor funcționarilor electorali, remunerarea muncii angajaților CEC și CICDE, procurarea combustibilului, rechizitelor de birou și altor bunuri materiale. CEC, în lipsa unor documente confirmative, a raportat eronat MF suma bunurilor anti-COVID primite cu titlu gratuit de la MSMPS. Totodată, CEC nu raportează Parlamentului despre gestionarea mijloacelor financiare alocate alegerilor.
Constatările și concluziile principale	Concluzia auditului a fost bazată pe următoarele constatări:

²³¹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1151/hotararea-nr7-din-22-februarie-2022-cu-privire-la-raportul

	<ul style="list-style-type: none"> • alocațiile și finanțarea CEC și MAEIE pentru organizarea și desfășurarea alegerilor parlamentare anticipate au fost planificate cu abateri de la prevederile Codului electoral; • CEC a fost finanțată din fondul de rezervă al Guvernului, deși conform prevederilor Codului electoral, cheltuielile legate de pregătirea și desfășurarea alegerilor se suportă de la BS; • contrar prevederilor Codului electoral, alocațiile precizate din BS pentru MAEIE în sumă de 6,8 mil. lei nu au constituit parte integrantă a bugetului CEC, fiind finanțate de către MF direct MAEIE; • achitarea cu abateri de la cadrul normativ, de către unele CECE, a indemnizațiilor funcționarilor electorali și lipsa reglementărilor exhaustive cu privire la remunerarea muncii angajaților CICDE și CEC; • unele CECE nu au repartizat la BESV alocațiile pentru procurarea combustibilului în limita aprobată de către CEC, iar la executarea cheltuielilor nu au completat corespunzător și nu au anexat în totalitate documentele confirmative potrivit cadrului normativ; • CECE au procurat rechizite de birou și alte bunuri materiale, dar nu le-au repartizat BESV în limita aprobată; alocațiile pentru procurarea buletinelor de vot au fost executate la nivel de doar 16,2%; • CEC a raportat eronat MF suma echipamentelor de protecție împotriva COVID-19 primite cu titlu gratuit de la MS, în baza unor rapoarte financiare greșit întocmite de către CECE; • lipsa proceselor operaționale și a reglementărilor interne de descriere a procedurilor de achiziții aplicate de către CEC și CICDE; • întocmirea Planului de achiziții în lipsa cunoașterii exacte a necesităților; • Codul electoral prevede, dar CEC nu întocmește și nu prezintă Parlamentului un raport asupra gestionării mijloacelor financiare alocate alegerilor; • CECE constituite pentru organizarea și desfășurarea alegerilor parlamentare anticipate și, respectiv BESV au fost dizolvate în baza aceleiași hotărâri. Deși consiliile și birourile electorale își încetează activitatea și sunt dizolvate prin hotărârea aceluși organ electoral care le-a constituit.
<p><i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i></p>	<p>CEC nu a reglementat și nu a descris procedura de inventariere/casare a buletinelor de vot, inclusiv în Politica de contabilitate.</p> <p>CICDE nu divizează clar atribuțiile angajaților conform fișelor de post și atribuțiile conform contractelor încheiate adițional, ceea ce conduce la suprapunerea atribuțiilor, cu majorarea cheltuielilor din BS. Totodată, actele normative ce reglementează activitatea CICDE sunt învechite și necesită a fi modificate. CEC nu a efectuat modificări în Planul de achiziții pentru organizarea și desfășurarea alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021, astfel fiind planificate 22 de proceduri de achiziții, dar au fost încheiate 33 de contracte, 11 contracte încheiate nefiind incluse în Planul de achiziții. Astfel, suma estimativă planificată deviază față de suma real contractată, fiind cu 6,0 mil. lei mai mare.</p> <p>În lipsa proceselor operaționale și reglementărilor interne de descriere a procedurilor de achiziții aplicate de către CEC, nu sunt clare procedurile efectuate de către CEC la încheierea contractelor prin excepție, nefiind efectuată divizarea expresă a procedurilor aplicate la încheierea contractelor prin excepție și prin proceduri de achiziții conform cadrului normativ.</p> <p>CEC dispune de un sistem de control intern managerial ale cărui organizare și funcționare permit parțial furnizarea unei asigurări</p>

	<p>rezonabile. Concomitent, se atestă lipsa pârghiilor de responsabilizare din partea CEC, precum și neimplementarea unor proceduri de control intern managerial pentru activitățile aferente gestiunii mijloacelor financiare alocate pentru alegeri în ce privește evidența contabilă și raportarea financiară de către organele electorale inferioare.</p>
<p><i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i></p>	<p>Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.76 din 17.12.2019 „Cu privire la Raportul auditului asupra gestionării mijloacelor financiare alocate pentru alegerile parlamentare din 24 februarie 2019”, CEC i-au fost înaintate 7 recomandări, din care 4 au fost implementate și 3 parțial implementate. Recomandările au fost evaluate de audit ca parțial implementate. Astfel,</p> <ul style="list-style-type: none"> • a fost modificat și aprobat Regulamentul privind activitatea consiliului electoral de circumscripție cu suplینirea categoriilor de cheltuieli necesare pentru activitatea unui consiliu electoral în vederea organizării și desfășurării alegerilor, prin Hotărârea CEC nr.4122 din 19 august 2020; • a fost aprobată în redacție nouă Instrucțiunea privind particularitățile evidenței contabile a cheltuielilor pentru organizarea și desfășurarea alegerilor, ce reglementează executarea și raportarea conformă și deplină a utilizării mijloacelor financiare alocate organelor inferioare pentru organizarea și desfășurarea alegerilor; • au fost aprobate Regulile de arhivare a documentelor financiar-contabile din cadrul organelor electorale inferioare, având drept scop furnizarea unei proceduri de evidență, arhivare, păstrare, conservare și depozitare a documentelor financiar-contabile din cadrul organelor electorale inferioare până la momentul predării acestora Direcției financiar-economice, prin Dispoziția președintelui CEC nr. 39-a din 12 octombrie 2020; • au fost eliminate deficiențele la calcularea și achitarea sporului pentru orele de muncă prestate în afara duratei normale a timpului de muncă, fiind aplicate regulamentar prevederile Codului muncii și Codului electoral.
<p><i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i></p>	-
<p><i>Măsurile dispuse pentru remediere</i></p>	<p>Ca urmare a celor constatate în cadrul misiunii de audit, au fost înaintate 5 recomandări de remediere a neconformităților și deficiențelor identificate și 3 recomandări reiterate din HCC precedentă.</p>
<p><i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i></p>	<p>Constatările de audit au fost aduse la cunoștința conducerii CEC și MAEIE, fiind acceptate. Totodată, recomandările înaintate, menite să remedieze lacunele, deficiențele, neconformitățile enunțate de audit, au fost acceptate de către entitățile supuse auditului și recunoscute ca realizabile.</p>

Auditul conformității asupra procesului bugetar și gestionării patrimoniului public în anul 2020 la unitatea administrativ-teritorială raionul Ungheni (UAT/bugetul de nivelul II) (Hotărârea Curții de Conturi nr.10 din 28 februarie 2022)²³²

Informații generale	Pentru anul 2020 bugetul raional a fost executat la partea de venituri în sumă de 326,8 mil.lei, sau 96,8% din volumul alocațiilor precizate, și la cheltuieli în sumă de 323,8 mil.lei, sau 95,3%. Din bugetul raional sunt finanțate 52 de instituții (6 instituții publice ale CR și 46 de instituții de învățământ) cu un efectiv de personal de 2 695 de unități. Valoarea totală a activelor gestionate de către UAT raionul Ungheni la 31.12.2020 a constituit 366,1 mil.lei.
Scop	Evaluarea conformității procesului bugetar și gestionării patrimoniului public, în raport cu criteriile regulamentare de ordin legal.
Obiectiv	Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări: 1. A identificat, a evaluat și a colectat UAT de nivelul II veniturile bugetare în conformitate cu cadrul legal și cel regulator aferente? 2. A justificat UAT de nivelul II angajarea și gestionarea cheltuielilor potrivit cadrului regulator? 3. A înregistrat, a administrat și a gestionat UAT de nivelul II în modul corespunzător patrimoniul public?
Concluzie	Autoritățile vizate și entitățile din subordine nu au asigurat în mod eficient implementarea unei agende de măsuri și acțiuni complexe aferente rigorilor managementului instituțional și financiar în administrarea activităților de importanță locală, conform competențelor atribuite.
Constatările și concluziile principale	Concluzia auditului a fost bazată pe următoarele constatări: <ul style="list-style-type: none"> • estimarea propunerilor de buget nu s-a fundamentat prin argumentările de rigoare documentate, respectiv, pe 3 categorii de venituri nerealizându-se încasări, per total, de 1,7 mil. lei, inclusiv din serviciile cu plată - de 1,35 mil.lei; • lipsa de informații autentice și integrale privind modul de administrare a bunurilor imobile, din cauza neaprobării unui registru oficial de evidență a contractelor încheiate pentru transmiterea în folosință a bunurilor publice; • nu s-a asigurat monitorizarea și administrarea conformă a procesului de dare în locațiune a spațiilor domeniului public, ceea ce a cauzat neîncasarea veniturilor calculate în sumă de 3,5 mii lei; • taxa pentru instruirea în școlile de muzică/artă nu este ajustată la nivelul minim stabilit, veniturile neîncasate constituind 254,0 mii lei; • Consiliul raional a angajat credite în sumă de 20,0 mil.lei fără a asigura transparența și legalitatea, fiind utilizate contrar destinației autorizate de Ministerul Finanțelor, iar lipsa unor analize financiare de argumentare a determinat suportarea cheltuielilor suplimentare de 802,0 mii lei; • autoritățile raionale nu au monitorizat utilizarea conform destinației a transferurilor alocate către primării în sumă de 25,5 mil.lei; • neelaborarea planurilor și neraportarea achizițiilor; efectuarea de achiziții în lipsa grupurilor de lucru; anularea nejustificată a procedurilor; • CR Ungheni a adoptat în anii 2017-2021 decizii de alocare a resurselor financiare către instituțiile de învățământ în sumă de 4,6 mil.lei, și către APL de nivelul I în sumă de 5,1 mil.lei, fără a asigura regularitatea și transparența procesului, fără a dispune de competențe și de bază legală de acordare, prin contractare directă a 2 agenți economici;

²³² https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1162/hotararea-nr10-din-28-februarie-2022-cu-privire-la-raportul

	<ul style="list-style-type: none"> • cheltuielile pentru servicii informaționale de 0,2 mil. lei nu au fost administrate eficient și regulamentar; • utilizarea necorespunzătoare a alocațiilor destinate infrastructurii drumurilor, inclusiv pentru materiale acceptate și neconfirmate ca utilizate, în sumă de 0,6 mil. lei; • cheltuielile însumate pentru retribuirea muncii executate neregulamentar de către subdiviziunile CR Ungheni au constituit 2,0 mil. lei; sporul pentru performanță nu este reglementat conform cerințelor și în raport cu calificativele acordate; • CR Ungheni execută neconform cheltuielile cu destinație specială aferente fondului rutier, în lipsa deciziei și a Programului de întreținere și reparație locală, fără aprobarea obiectelor, justificarea sursei de referință a normelor în construcții și fără alinierea la rigorile de management bugetar al cheltuielilor pentru proiectele de investiții capitale; • autoritatea locală nu efectuează monitorizarea garanțiilor pentru lucrările executate, respectiv, prin comisia de recepție nu s-a examinat în mod obligatoriu concluzia investitorului privind comportarea construcțiilor în perioada de garanție; • lipsește o evidență detaliată a bunurilor aferente infrastructurii drumurilor; • nu sunt elaborate și prezentate (la consiliile raionale / pe pagina web etc.) rapoarte detaliate privind modul de executare a programelor de întreținere și reparație; • neexercitarea competențelor în administrarea parteneriatului public-privat de livrare a agentului termic a condiționat suportarea nejustificată a cheltuielilor din bugetul instituțiilor de învățământ în sumă de 260,0 mii lei; • nu este asigurată integritatea terenurilor de 7,13 ha și mijloacelor fixe aferente „Taberei de odihnă Rădenii Vechi”, fiind constatate lipsă 2 cazane din cazangerie, cheltuieli nejustificate suportate de 20,0 mii lei, bunuri neînregistrate de 170,5 mii lei; • neînregistrarea conformă în Registrul bunurilor imobile a drepturilor patrimoniale asupra construcțiilor în valoare de 333,2 mil. lei și terenurilor aferente cu suprafața de 85,4 ha, precum și asupra terenurilor aferente drumurilor cu lungimea de 177 km; • CR Ungheni nu a delegat prin contract către ÎM „Apă-Ungheni” gestiunea serviciului public de alimentare cu apă. Nu s-a efectuat inventarierea bunurilor infrastructurii tehnico-edilitare din administrare, în valoare totală de 79,5 mil. lei; • activitatea ÎM „Apă-Ungheni” nu a fost monitorizată. Astfel, aceasta către anul 2020 a acumulat pierderi de 8,5 mil. lei, nu a încasat venituri de 1,4 mil. lei, a acumulat nejustificat creanțe și datorii în sumă de 0,63 mil. lei; • fondul funciar din gestiune nu este inventariat, integral delimitat și raportat conform cerințelor, fapt care nu oferă o asigurare a integrității acestuia.
<p><i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i></p>	<p>Funcționalitatea sistemului de administrare a resurselor financiare și patrimoniale publice nu este asigurată conform unui cadru uniform de execuție și raportare, fapt ce condiționează, utilizarea resurselor contrar cerințelor normative, precum și gestiunea fondurilor publice în mod defectuos.</p>
<p><i>Impactul implementării recomandărilor</i></p>	<p>Prin HCC nr.69 din 22.10.2018 cu privire la aprobarea Raportului misiunii de follow-up, au fost înaintate subdiviziunilor Consiliului raional 7 recomandări (din totalul de 36), dintre care: 2 au fost implementate, 2 - parțial implementate, și 3 - neimplementate. Recomandările</p>

<i>Înaintate prin HCC anterioare</i>	neimplementate/parțial implementate au influențat direct deficiențele constatate în auditul respectiv.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	-
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	<ul style="list-style-type: none"> • înregistrarea în evidență și asigurarea raportării regulamentare de către instituțiile/autoritățile beneficiare a utilizării conform cadrului normativ și destinației a transferurilor cu destinație specială alocate din bugetul raional; • asigurarea transparenței procesului decizional al achizițiilor de valoare mică; • respectarea procesului de elaborare și aprobare a deciziilor Consiliului raional, reieșind din competențele atribuite legal și necesitățile stabilite în Strategii/ Programe/ Buget/ Planuri de achiziții/ etc., cu stabilirea clară a responsabilității persoanelor implicate în proces (autor/responsabil/aviz juridic/etc.); • asigurarea justificării în caietele de sarcini (după caz) a resurselor necesare, conform procesului tehnologic, la lucrările de antrepriză, precum și a restituirii cheltuielilor acceptate din buget în sumă de 557,4 mii lei, aferente materialelor neconfirmate ca utilizate în procesul de executare a lucrărilor la drumuri; • asigurarea evaluării exhaustive a funcțiilor la nivel de Consiliul raional, conformității și performanței ocupării acestora, precum și a raportării narative și publice a informațiilor și propunerilor de ocupare; • evaluarea economico-financiară a participării Consiliului raional în cadrul PPP de furnizare a energiei termice pe biomasă, cu încasarea cheltuielilor suportate nejustificat din bugetul instituțiilor de învățământ; • asigurarea inventarierii, evaluării/delimitării conforme a fondurilor fixe și investițiilor înregistrate, inclusiv efectuarea unui audit al situațiilor financiare ale ÎM „Apă-Ungheni”, încasării creanțelor și veniturilor ratate.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Observațiile și recomandările de audit au fost comunicate autorităților executive și entităților subordonate, acestea acceptând implementarea recomandărilor.

Auditul conformității asupra procesului bugetar și gestionării patrimoniului public în anii 2018-2020 la unitatea administrativ-teritorială mun. Bălți (Hotărârea Curții de Conturi nr.12 din 31 martie 2022)²³³

Informații generale	UAT mun. Bălți are o populație de circa 144,0 mii de locuitori și o suprafață de 4 143 ha. Pentru anul 2020 bugetul municipal a fost executat la partea de venituri în sumă de 638,0 mil.lei și la cheltuieli în sumă de 684,7 mil. lei. Din bugetul UAT mun. Bălți (nivelul II) sunt finanțate 116 instituții. De asemenea, UAT mun. Bălți este fondatorul a 12 întreprinderi municipale. Valoarea activelor gestionate de către UAT mun. Bălți la 31.12.2020 a constituit 3 498,0 mil. lei.
Scop	Evaluarea conformității procesului bugetar și gestionării patrimoniului public în raport cu criteriile regulamentare de ordin legal.
Obiectiv	Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări: 1. A identificat, a evaluat și a colectat UAT veniturile bugetare în conformitate cu cadrul legal și cel regulator aferente? 2. A justificat UAT angajarea și gestionarea cheltuielilor potrivit cadrului regulator? 3. A înregistrat, a administrat și a gestionat UAT în mod corespunzător patrimoniul public?
Concluzie	Misiunea de audit atestă un deficit de reguli și proceduri aferente procesului de gestionare a mijloacelor bugetare și a patrimoniului public ale UAT mun. Bălți, astfel managementul instituțional și cel financiar nefiind racordate la principiile buneii guvernări. Managementul gestionării patrimoniului UAT nu întrunește rigorile cadrului legal, acesta fiind afectat de nereguli și deficiențe, care se exprimă prin lipsa unei evidențe corespunzătoare a patrimoniului public, precum și prin managementul defectuos al întreprinderilor municipale.
Constatările și concluziile principale	Concluzia auditului a fost bazată pe următoarele constatări: <ul style="list-style-type: none"> • Sistemul de administrare a taxei pentru dispozitivele publicitare este afectat de neconformități, impactul fiind acumularea veniturilor de la această sursă de circa de 3,0 mil. lei anual în lipsa unui mecanism funcțional, precum și crearea premiselor pentru stimularea unor activități neconforme; • imperfecțiunea bazelor de date din sistemele informaționale automatizate administrate de ASP și SFS, lipsa unor date concludente privind baza de impozitare, reticența în colaborare a structurilor SFS și ale ASP cu APL mun. Bălți, au condiționat dificultăți la colectarea impozitelor și taxelor locale administrate de către DCITL a mun. Bălți, neacumulările estimate de audit au constituit 63,6 mii lei; • lipsa formalizării transmiterii în folosință a bunurilor imobiliare (terenuri publice proprietate a APL), cu suprafața de 39,21 ha, către persoane fizice, cu toate că aceste persoane exercită de fapt dreptul de posesie și de folosință asupra acestor bunuri, a lipsit DCITL de informații pentru determinarea bazei impozabile și, respectiv, a determinat neacumularea veniturilor la acest capitol în sumă totală de 352,8 mii lei; • neasigurarea delimitării și înregistrării integrale a drepturilor asupra bunurilor imobile, exprimată prin înregistrarea bunurilor cu mențiunea „Înregistrarea dreptului nu a fost solicitată”, a lipsit bugetul local de circa 75,5 mii lei; • nerespectarea legislației funciare a determinat utilizarea neconformă a terenurilor proprietate publică a UAT și nerealizarea veniturilor la bugetul

²³³ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1167/hotararea-nr12-din-31-martie-2022-cu-privire-la-raportul

	<p>local pentru perioada auditată în sumă totală estimată de audit de 3 671,7 mii lei;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Primăria mun. Bălți nu a respectat exigențele privind asigurarea calității în construcții, executând lucrările de investiții și reparații capitale a trotuarelor și drumurilor în sumă de 31 246,0 mii lei în lipsa proiectelor elaborate și verificate în modul stabilit; • nerespectarea prevederilor legale de către Î.M. „DCCCU” Bălți a determinat recepționarea și achitarea de către Primăria mun. Bălți a unor lucrări neexecutate în sumă totală de 100,7 mii lei; • Primăria mun. Bălți nu a respectat normele legale la utilizarea resurselor bugetare pentru executarea investițiilor capitale, prejudiciind bugetul cu 61,9 mii lei; • inițierea neregulamentară a reparației băii publice unde au fost valorificate 2 427,7 mii lei, care sunt la moment immobilizate din cauza imposibilității din punct de vedere tehnic a executării în continuare a lucrărilor de reparații; • APL mun. Bălți, în perioada 2018-2020, nu au asigurat respectarea meniului-model aprobat, nu au verificat cantitatea reală a produselor alimentare utilizate la prepararea bucatelor pentru copiii din instituțiile de învățământ preșcolar, ceea ce a condiționat nerespectarea cantității zilnice necesare de produse alimentare pentru un copil din instituțiile preșcolare respective, iar în unele cazuri, și a normelor financiare per copil; • Primăria mun. Bălți și DGASPF, la aprobarea statelor de personal, nu au justificat printr-un studiu majorarea necesarului de personal (elaborarea normativelor de muncă), așa cum prevede Regulamentul aprobat prin HG nr.98 din 04.02.2013; • valorificarea unor cheltuieli în sumă totală de 2 871,1 mii lei, raportate la „Servicii neatribuite altor alineate”, s-a executat fără justificarea performanței realizate/ asumate în cadrul programelor aprobate, ceea ce nu corespunde prevederilor art.11 și art.51 din Legea nr.181/25.07.2014; • valorificarea subsidiilor de către Î.M. „Gospodăria Locativ-Comunală”, în sumă totală de 222,2 mii lei, s-a efectuat netransparent, în lipsa unor reglementări și calcule confirmative; • mijloacele fondului de rezervă în sumă totală de 1 840,2 mii lei au fost alocate și utilizate în scopuri care nu poartă caracter excepțional și imprevizibil; • managementul defectuos la Î.M. „Direcția Reparații și Construcții Drumuri” Bălți a cauzat întreprinderii un prejudiciu material în sumă de 165,9 mii lei; • CMB a decis rezilierea Contractului de concesiune a instalațiilor de epurare ale mun. Bălți din cauza neonorării de către concesionar a obligațiilor contractuale; • managementul defectuos la Î.M. Regia „Apă-Canal Bălți” a dus la intentarea de către creditorii a procedurii de insolvență și la supunerea riscului populației privind siguranța aprovizionării cu apă a mun. Bălți; • Î.M. „Aprovizionare” nu deține notificări privind activitatea de comerț pentru bufetele din cantinele școlare, iar încasările bănești în numerar fără utilizarea echipamentelor de casă și control creează riscul necontabilizării acestora.
<p><i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i></p>	<p>Deficiențele admise au fost condiționate de lipsa unui sistem de control intern managerial adecvat, precum și de responsabilitatea insuficientă a factorilor de decizie la exercitarea atribuțiilor funcționale. Impactul deficiențelor constatate constă în nerealizarea veniturilor, eschivarea de</p>

	la plata impozitelor, nerespectarea exigențelor privind asigurarea calității în construcții, valorificarea neconformă a unor mijloace financiare, precum și gestionarea neconformă a patrimoniului.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Prin HCC nr.66 din 25.11.2019 ²³⁴ , APL din mun. Bălți le-au fost înaintate 7 recomandări, iar managementului Î.M. „Direcția Troleibuze Bălți” - o recomandare, din care doar două recomandări au fost implementate. Recomandările neimplementate/parțial implementate, inclusiv cele acordate în alte misiuni de audit, au influențat direct deficiențele constatate în auditul respectiv.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	S-au executat lucrările neîndeplinite (instalat bunuri) în sumă de 59,1 mii lei.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	<ul style="list-style-type: none"> • stabilirea plății pentru folosirea terenurilor proprietate publică aferente obiectivelor private, cu calcularea și încasarea ulterioară a acestora; • identificarea tuturor bunurilor imobiliare (inclusiv a terenurilor și construcțiilor nefinisate) neevaluate în scopuri fiscale, cu informarea SFS și ASP pentru evaluarea acestora, inclusiv a celor transmise în arendă/locățione/folosință/gestiune economică, cu asigurarea înregistrării conforme a contractelor respective; • respectarea cantității zilnice necesare de produse alimentare pentru un copil/elev din instituțiile de învățământ, precum și a normativului financiar alocat din bugetul de stat și cel local pentru finanțarea alimentației copiilor; • asigurarea elaborării normativelor de muncă privind minimul necesar de personal; • aprobarea reglementărilor privind executarea lucrărilor de reparație a acoperișurilor blocurilor de locuințe efectuate din sursele bugetului municipal de către Î.M. „GLC” mun. Bălți; • asigurarea inventarierii, delimitării (în domeniul public și privat), aprobării și înregistrării în RBI și în evidența contabilă a patrimoniului public gestionat.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Entitatea auditată a fost de acord cu constatările și deficiențele relatate în cadrul misiunii de audit.

²³⁴ Hotărârea Curții de Conturi nr.66 din 25.11.2019 „Cu privire la aprobarea Raportului misiunii de follow-up asupra implementării recomandărilor din Hotărârea Curții de Conturi nr.11 din 11 aprilie 2018 privind Raportul auditului „Managementul serviciilor publice de transport urban și impactul fiscal-bugetar al acestora””.

Auditul conformității asupra managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat în anul 2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr. 25 din 30 mai 2022)²³⁵

Informații generale	<p>Atribuțiile specifice cu privire la administrarea și gestionarea datoriei de stat se realizează prin intermediul Direcției datoriei publice din cadrul MF și IP „Oficiul de Gestionare a Programelor de Asistență Externă”, al cărui fondator este MF. Evidența informației generale și a tuturor tranzacțiilor aferente datoriei de stat, recreditării de stat, precum și a garanțiilor de stat este asigurată de sistemul informațional DMFAS și Credite-2000.</p> <p>La finele anului 2021, soldul datoriei de stat a constituit 77 752,7 mil. lei, înregistrând o creștere cu 9 932,0 mil. lei față de anul 2020, nivelul atins încadrându-se în plafoanele aprobate prin Legea bugetară anuală. Din totalul datoriei de stat, datoria de stat externă constituie 44 471,3 mil. lei (57,2%) și datoria de stat internă - 33 281,4 mil. lei (42,8%), ceea ce denotă că majoritatea obligațiilor statului sunt față de creditorii externi, care fiind în totalitate denumite în valută străină, sunt supuse riscului valutar. Ca pondere în PIB, datoria de stat a constituit 32,1%, fiind în scădere față de anul precedent cu 1,9 p.p. Pentru deservirea datoriei de stat, în anul 2021 au fost achitate mijloace financiare în sumă totală de 31 544,1 mil. lei, din care 29 646,8 mil. lei - pentru rambursarea sumei principale și răscumpărarea VMS ajunse la scadență, și 1 897,3 mil. lei - pentru plata dobânzilor și comisioanelor.</p>
Scop	<p>Evaluarea conformității managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat realizat de către Ministerul Finanțelor în anul 2021, precum și că raportarea acesteia este conformă ca parte componentă a Raportului Guvernului privind executarea bugetului de stat pe anul 2021.</p>
Obiectiv	<p>Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Managementul existent în cadrul MF a asigurat conformitatea administrării și înregistrării datoriei de stat? 2. Managementul existent în cadrul MF a asigurat conformitatea acordării garanțiilor de stat? 3. Managementul existent în cadrul MF a asigurat conformitatea administrării mijloacelor destinate recreditării de stat?
Concluzie	<p>Deși MF, în anul 2021, a asigurat gestionarea datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat în conformitate cu cadrul legal de reglementare al domeniului, activitățile de control intern aferente managementului existent sunt parțial eficiente, context în care acesta necesită îmbunătățiri continue, în special pe domeniile la care au fost identificate problematice.</p>
Constatările și concluziile principale	<p>Auditul reiterează aspectele problematice care au fost identificate și în auditurile precedente, și anume:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nivelul de debursare a împrumuturilor este redus, debursarea în unele cazuri are loc cu întârziere, ca urmare nefiind atinse obiectivele în implementarea proiectelor investiționale. Auditul evidențiază 34 de împrumuturi al căror nivel de valorificare rămâne în continuare scăzut, iar suma totală a comisioanelor achitate pentru acestea, pe parcursul perioadei 2010-2021, constituie circa 16,1 mil. dolari SUA, din care 2,3 mil. dolari SUA au fost achitate în anul 2021; • băncile supuse lichidării rambursează de la an la an tot mai puține mijloace aferente datoriei față de MF, în așa fel crescând riscul ca această datorie să devină nerecuperabilă. Astfel, din totalul datoriei preluate de MF de circa 13 769,7 mil. lei, la 31 decembrie 2021 băncile supuse lichidării au restituit doar 1 963,3 mil. lei, ceea ce constituie doar 14,3%. Totodată, pentru executarea

²³⁵ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1179/hotararea-nr-25-din-30-mai-2022-cu-privire-la

	<p>obligațiilor derivate din garanțiile de stat sus-numite, în anul 2021, MF a răscumpărat OS în sumă totală de 260,0 mil. lei, la finele anului 2021 datoria MF față de BNM constituind 12 351,2 mil. lei. Conform situației din 31.12.2021, dobânda totală achitată pentru răscumpărarea OS a constituit 3 071,1 mil. lei, din care 607,9 mil. lei au fost achitate în anul 2021. Auditul evidențiază că, până la răscumpărarea integrală a OS respective (anul 2041), dobânda care urmează a fi achitată constituie 8 111,4 mil. lei;</p> <ul style="list-style-type: none"> • în anul 2021 a fost înregistrat al doilea caz de activare a garanției de stat în cadrul Programului „Prima casă”, din bugetul de stat fiind dezafectate mijloace financiare în sumă de 0,18 mil. lei; • deși MF întreprinde măsuri în vederea administrării conforme a garanțiilor de stat, acestea sunt insuficiente, fiind admise formarea datoriilor aferente, majoritatea fiind cu termenul de achitare expirat și care sunt practic nerecuperabile. Astfel, la situația din 31.12.2021, datoria debitorilor garantați constituie 453,9 mil. lei, din care 453,7 mil. lei (99,9%) este datorie cu termenul expirat; • în anul 2021 au crescut și datoriile cu termenul de achitare expirat aferente mijloacelor recreditate prin intermediul MF, care tot mai mult sunt supuse riscului de nerecuperare. Astfel, suma totală a datoriilor cu termenul de achitare expirat, la situația din 31 decembrie 2021, constituie 295,9 mil. lei, din care 9,9 mil. lei sunt imposibil de recuperat deoarece reprezintă datoria a 2 întreprinderi care lipsesc din Registrul de stat al persoanelor juridice. Deși, MF întreprinde măsuri pentru recuperarea datoriilor expirate, acestea se dovedesc a fi insuficiente, persistând în continuare situația dificilă de rambursare a mijloacelor recreditate; • soldul datoriei de stat externe relevă o divergență în sumă de 80,0 mil. dolari SUA între datele raportate de MF²³⁶ și de BNM²³⁷, care sunt cauzate de metodologiile diferite de raportare. Această divergență reprezintă valoarea primelor tranșe la împrumuturile acordate de FMI în luna decembrie 2021, prin intermediul mecanismului extins de creditare (ECF) și mecanismului de finanțare extinsă (EFF), raportate de BNM (conform metodologiei FMI), dar neraportate de MF, în conformitate cu cadrul legal național; • volumul total al debursărilor de împrumuturi externe în anul 2021 a constituit 522,0 mil. dolari SUA (echivalentul a 9 191,8 mil. lei), din care 187,6 mil. dolari SUA (35,9%) au fost destinate pentru finanțarea proiectelor investiționale, iar 334,4 mil. dolari SUA (64,1%) - pentru asistența financiară în susținerea bugetului, ceea ce denotă că politica statului este concentrată în principal pe finanțarea cheltuielilor pentru consumul curent.
<p><i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i></p>	<p>Problematicile identificate în cadrul auditului au fost cauzate, în mare parte, de: restructurarea proiectelor sau modificarea componentelor acestora, care în cele mai dese cazuri nu sunt acceptate de finanțatori; procese îndelungate de achiziție; planificarea nerațională a timpului de executare a lucrărilor sau prestare a serviciilor; executarea lentă a lucrărilor de către antreprenorii locali. Neonorarea obligațiilor derivate din garanțiile de stat emise de MF, pentru creditele de urgență acordate de BNM sistemului bancar, va cauza creșterea considerabilă a datoriei de stat interne în următorii ani. Achitarea comisioanelor pentru împrumuturile cu un nivel scăzut de debursare, iar în unele cazuri nici nu au fost efectuate debursări, generează cheltuieli suplimentare în condițiile unui buget deficitar. Imposibilitatea recuperării datoriilor aferente beneficiarilor recreditați și garantați generează în continuare creșterea datoriei de stat. Persistă</p>

²³⁶ Raportul privind situația în domeniul datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și recreditării de stat pe anul 2021, aprobat prin Ordinul ministrului Finanțelor nr.11/3-3/9/498.

²³⁷ <https://www.bnm.md/ro/content/balanta-de-plati-anul-2021-date-trimestriale-provizorii> .

	<p>riscul de creștere a numărului de beneficiari de credite în cadrul Programului „Prima casă”, care nu vor fi în stare să-și onoreze obligațiunile față de creditele aprobate, în condițiile în care rata inflației este în creștere de la an la an.</p>
<p>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</p>	<p>Prin HCC nr. 31 din 28.06.2021 „Cu privire la Raportul auditului conformității managementului datoriei de stat, garanțiilor de stat și recreditării de stat pe anul 2020”, MF i-au fost înaintate 4 recomandări, din care: 2 recomandări au fost implementate, iar altele 2 - parțial implementate, nivelul de executare constituind 50%. Astfel,</p> <ul style="list-style-type: none"> - prin Hotărârea Guvernului nr.192/2021 a fost aprobat Conceptul Programului de vânzare directă a valorilor mobiliare de stat persoanelor fizice în Republica Moldova” (număr unic 1004/MF/2020). Crearea platformei de tranzacționare în mod direct a valorilor mobiliare de stat către persoanele fizice urmează să fie asigurată de către Proiectul USAID Transparența Sectorului Financiar în Moldova (FSTA). Conform Planului de acțiuni al Guvernului pentru anii 2021-2022 (aprobat prin HG nr.235/2021), implementarea platformei electronice este preconizată până la finele anului 2022 (acțiunea 13.20.1); - deși MF întreprinde măsuri pentru recuperarea datoriilor expirate, acestea se dovedesc a fi insuficiente, deoarece nu contribuie la diminuarea datoriei de stat în ansamblu, recomandările de audit aferente repetându-se de la an la an. MF, prin intermediul SFS, a aplicat măsuri de executare silită față de beneficiarii recreditați care dețin arierate pe împrumuturile recreditate, ca rezultat, în anul 2021 fiind recuperate la bugetul de stat circa 0,9 mil. lei, ceea ce constituie 0,07% din suma totală rambursată.
<p>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</p>	-
<p>Măsurile dispuse pentru remediere</p>	<p>Ministerul Finanțelor urmează să asigure:</p> <ul style="list-style-type: none"> • în continuare, controlul asupra expunerii portofoliului datoriei de stat la riscurile de rată a dobânzii, de refinanțare și valutare, în special în condițiile de creștere a emisiunii VMS pe piața internă; • modificarea cadrului normativ necesar pentru implementarea Conceptului sistemului informațional „Programul de vânzare directă a valorilor mobiliare de stat persoanelor fizice în Republica Moldova”; • în comun cu autoritățile responsabile, intensificarea măsurilor de rigoare în vederea valorificării eficiente și implementării în termenele prevăzute a proiectelor finanțate din surse externe (reiterată); • monitorizarea în continuare a portofoliului garanțiilor de stat acordate în cadrul Programului de stat „Prima casă”; • în comun cu organele de competență, intensificarea în continuare a măsurilor rezultative de responsabilizare a beneficiarilor garantați și recreditați, în vederea recuperării la bugetul de stat a datoriilor, în special a datoriilor cu termenul de achitare expirat (reiterată).
<p>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</p>	<p>Constatările de audit au fost aduse la cunoștința conducerii MF, acestea fiind acceptate, iar recomandările înaintate, menite să remedieze deficiențele enunțate în Raportul de audit, au fost acceptate de către entitatea supusă auditului și recunoscute ca realizabile.</p>

Auditul conformității eliberării actelor permise și administrării taxelor, amenzilor și plăților aferente mediului (Hotărârea Curții de Conturi nr. 28 din 27 iunie 2022)²³⁸

<p>Informații generale</p>	<p>Autorizarea activităților cu impact asupra mediului se efectuează de către Agenția de Mediu (în continuare - AM) și Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale (în continuare - AGRM), prin emiterea actelor permise persoanelor fizice și juridice care practică activitatea de întreprinzător cu impact asupra mediului, conform Nomenclatorului actelor permise, aprobat prin Legea nr. 160/2011²³⁹. Pe lângă actele permise incluse în Nomenclatorul menționat, sunt eliberate și acte permise în domeniul protecției mediului, care nu se referă la activitatea de întreprinzător, fiind acordate persoanelor fizice pentru activități de agrement și recreere, precum și diferitor instituții, agenți economici sau persoane, în scopuri științifice, culturale, educaționale, reglementate de alte acte legislative. Autoritățile emitente, în procesul de gestionare și emitere a actelor permise în domeniul mediului, utilizează următoarele sisteme informaționale automatizate: SIA GEAP, SIA MD și SIA „e-Pescuit”. În procesul de eliberare a actelor permise în domeniul mediului, pe lângă AM și AGRM, sunt implicate și alte instituții responsabile de controlul preventiv în domeniile în care este solicitată emiterea actelor permise, precum: Agenția „Apele Moldovei”, Agenția Națională pentru Sănătate Publică, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, Inspectoratul pentru Protecția Muncii ș.a. După emiterea actelor permise, unele autorități (IPM, AGRM ș.a), conform funcțiilor stabilite prin cadrul normativ, monitorizează activitatea deținătorilor de acte permise în domeniul protecției mediului. SFS, în calitate de administrator al taxelor, plăților și amenzilor aferente mediului, este responsabil de asigurarea colectării depline și în termen a impozitelor și taxelor, a penalităților și amenzilor în bugetele de toate nivelurile, precum și de efectuarea acțiunilor de urmărire penală în cazul existenței unor circumstanțe care atestă comiterea infracțiunilor fiscale. Potrivit cadrului normativ, în domeniul mediului sunt emise 34 de acte permise, inclusiv 2 - de AGRM, 32 - de AM, precum și 4 documente conexe (avizuri/decizii) aferente eliberării actelor permise, care fac parte din setul de documente necesare pentru anexare la solicitarea acestora. Astfel, din cele 34 de acte permise, 17 sunt emise în baza Legii nr. 160/2011, iar celelalte 17 acte permise - în baza altor legi. Pe parcursul anilor 2019-2021 au fost eliberate 94 617 de acte permise în domeniul mediului²⁴⁰, inclusiv în anul 2019 - 26 218; în anul 2020 - 34 739; în anul 2021 - 33 660 de acte permise.</p>
<p>Scop</p>	<p>Evaluarea conformității eliberării actelor permise și administrării taxelor, amenzilor și plăților aferente mediului.</p>
<p>Obiectiv</p>	<p>Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Procesul de eliberare a actelor permise în domeniul mediului s-a efectuat cu respectarea criteriilor stabilite în cadrul normativ aferent? 2. Modul de utilizare a SIA GEAP, SIA MD și SIA „e-Pescuit” a contribuit la digitalizarea serviciilor de eliberare a actelor permise în domeniul mediului? 3. Activitățile de monitorizare asigură respectarea cerințelor pentru mediu incluse în cadrul normativ aferent domeniului?

²³⁸ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1180/hotararea-nr28-din-27-iunie-2022-cu-privire-la-raportul

²³⁹ Art. 29 din Legea nr. 1515 din 16.06.1993 privind protecția mediului înconjurător.

²⁴⁰ 387 - acorduri; 5 462 - autorizații; 1 737 - avizări; 6 - certificate; 86 602 - permise; 2 acorduri și 1 notificare.

	4. Administrarea plăților, taxelor și amenzilor aferente domeniului mediului se realizează potrivit cadrului normativ?
Concluzie generală	<p>Cadrul normativ general și cel special, care pun în aplicare politica de protecție a mediului, reglementează domeniul de evaluare a impactului asupra mediului și a expertizei ecologice înregistrează mai multe curențe, neconcordanțe, prevederi ambigue, disproporționalități și lacune, prevederi desuete și depășite, inclusiv conflicte de norme, care pot împiedica aplicarea clară, coerentă și uniformă a prevederilor aprobate, urmând a fi întreprinse măsuri urgente și stringente de armonizare a cadrului normativ aferent mediului.</p> <p>Neasigurarea de către posesorul SIA MD a condițiilor optime de funcționare eficientă și eficace a dus la funcționalitatea parțială și utilizarea fragmentată a acestuia. Ca rezultat, avantajele SIA MD nu au fost valorificate de beneficiari, potențiali beneficiari și mediul de afaceri, urmând a fi întreprinse măsuri pentru sporirea funcționalității acestuia.</p> <p>În anii 2019-2021, unele curențe ale SIA GEAP nu au permis efectuarea/desfășurarea regulamentară a unor acțiuni aferente procesului de emisie și eliberare a actelor permissive în domeniul mediului în format digital, precum și schimbul de informații și documente între instituțiile publice prin intermediul platformei de interoperabilitate MConnect, urmând a fi întreprinse măsuri pentru remedierea deficiențelor constatate și conformarea procedurilor supuse digitalizării la prevederile cadrului normativ.</p> <p>Acțiunile CIM sunt insuficiente și nu au asigurat aplicarea conformă și regulamentară a prevederilor cadrului normativ, ceea ce, în unele cazuri, a dus la aplicarea segmentară sau derogatorie a acestora, urmând a fi întreprinse măsuri pentru consolidarea controlului intern și sporirea responsabilității angajaților implicați în examinarea și emisia actelor permissive, pentru respectarea de către aceștia a prevederilor cadrului normativ aferent domeniului.</p> <p>Sistemul de amenzi și prejudicii necesită a fi revizuit, urmând a fi consolidate și eforturile pentru colectarea restanțelor la plățile, taxele și amenzile aferente mediului.</p>
Constatările și concluziile principale	<p>Concluzia a fost determinată de prezența unor nereguli și deficiențe în desfășurarea procesului de emisie a actelor permissive și de administrare a taxelor, amenzilor și plăților aferente mediului. Astfel, au fost constatate următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • procedura de emisie a actelor permissive din domeniul mediului s-a realizat cu unele abateri de la cadrul normativ și vizează, în mare parte, conținutul dosarelor depuse de către solicitanți: <ul style="list-style-type: none"> - evaluarea procedurii de eliberare a autorizației de mediu pentru gestionarea deșeurilor a identificat următoarele: cererile generate în SIA MD, supuse verificării, nu conțin semnături electronice, ceea ce contravine cadrului normativ; unele dosare nu conțin acte de identificare ale solicitantului; în procesul-verbal de control al IPM lipsește informația privind acordul sau dezacordul de eliberare a actului permisiv, precum și semnătura persoanelor responsabile de emisia avizului; actele permissive au fost eliberate cu depășirea termenului de examinare, acesta variind de la 4 zile până la 2 luni; dosarele nu conțin notificarea privind suspendarea termenului de examinare a dosarului; - emisia notificărilor/autorizațiilor de mediu privind transportul transfrontalier al deșeurilor s-a efectuat cu derogare de la criteriile aplicabile. Așadar, în unele dosare lipsește informația privind originea și

componenta deșeurilor, informația privind descrierea itinerarului de transportare a deșeurilor, precum și informația despre persoana juridică abilitată cu eliminarea deșeurilor și contractul dintre exportator și persoana abilitată cu eliminarea deșeurilor, care indică metodele ecologic inofensive de manipulare a deșeurilor;

- în procesul de emitere a Autorizației de mediu pentru folosința specială a apei au fost admise neconformități, aceasta fiind emisă cu nerespectarea prevederilor cadrului normativ. Astfel, cererile depuse pe suport de hârtie au fost procesate în SIA GEAP cu întârziere de la 1 zi până la 4 luni; termenul de examinare a dosarului a fost depășit, deviind de la 1 lună până la 2 luni; unele autorizații de mediu au fost semnate cu 1 lună mai târziu după intrarea în vigoare a acestora; în SIA GEAP nu sunt introduse documente care confirmă plata pentru emiterea autorizației; la cererea depusă de agentul economic lipsește lista documentelor anexate la aceasta;

- depunerea cererii și eliberarea permisului/certificatului CITES prin SIA GEAP nu se realizează conform tuturor normelor prescrise de legislație. În acest aspect, se atestă: eliberarea permiselor CITES cu numere identice, însă cu date de emitere diferite; setul de documente atașat la solicitare nu este complet, fiind lipsă permisele CITES ale statului importator sau exportator; cererile depuse pe suport de hârtie, dar și cele generate electronic nu conțin pozițiile tarifare ale bunurilor, așa cum este prevăzut de modelul de cerere aprobat; în dosare lipsesc autorizațiile pentru dobândirea animalelor și avizul autorității științifice CITES (AȘM); pe permisele CITES electronice lipsește a doua semnătură a persoanei responsabile de examinarea dosarului;

- procesul de emitere a actului permisiv de tip AEPA se realizează cu unele încălcări ale cadrului normativ. Astfel, pe cerere lipsește codul unic de atribuire; rapoartele ELA sunt elaborate de laboratoare private neacreditate conform cadrului normativ; în Procesul-verbal de control lipsesc semnăturile inspectorilor de la IPM și cea a solicitantului; termenul de executare a cererii este calculat greșit, variind de la 1 zi până la 58 de zile;

- în cazul emiterii AFSA și AEPA, s-a constatat că, din 130 de acte permise verificate, 109 au fost emise înaintea efectuării plăților de către agentul economic, ulterior, plățile efectuându-se cu întârziere de la 1 zi până la 104 zile;

- deși pe parcursul anilor s-au întreprins măsuri pentru digitalizarea procesului de eliberare a actelor permise, chiar și prin elaborarea și punerea în funcțiune a SIA separate, nu toate actele permise sunt integrate în SIA GEAP, iar unele acte permise sunt gestionate prin SIA MD:

- SIA GEAP, deși a fost pus în funcțiune în anul 2019, nu este funcțional și nici utilizat pe deplin, conform conceptului, nu încorporează toate actele permise în domeniul mediului și nu este interconectat cu alte SIA aferente eliberării actelor permise;

- integrarea tehnică a SIA GEAP cu Serviciul Guvernamental de Plăți Electronice (MPay) s-a efectuat la etapa de dezvoltare a sistemului. Utilizarea MPay la emiterea AP în domeniul mediului nu a fost realizată până în anul 2022;

- modul de coordonare, obținere a avizelor și informațiilor necesare de la entitățile implicate în eliberarea actelor permise se realizează discreționar, preponderent în afara SIA GEAP, persistând un risc sporit

	<p>de nerespectare a termenului de examinare și, ca urmare, aprobarea tacită a actelor permissive, chiar și în condițiile refuzului de eliberare a acestora;</p> <ul style="list-style-type: none"> - conform art.33 din Legea nr. 209/2016 privind deșeurile, în cadrul SIA obligatoriu urma să fie integrată evidența deșeurilor, care conține date privind generarea, colectarea, transportarea și tratarea deșeurilor, inclusiv a celor periculoase, aceasta nerealizându-se până în prezent; - evidența Notificărilor pentru transferul deșeurilor nu este integrată în SIA MD; - deși lista producătorilor de produse supuse reglementărilor de responsabilitate extinsă a producătorului este integrată în SIA MD, există rezerve de îmbunătățire, iar lista unităților și întreprinderilor scutite de îndeplinirea cerințelor de autorizare a activităților de valorificare și eliminare a deșeurilor nu este integrată în SIA; - SIA „e-Pescuit”, prin derogare de la prevederile cadrului normativ, s-a elaborat în lipsa unui Concept tehnic aprobat prin Hotărâre de Guvern, acesta fiind conceput în baza Regulamentului aprobat de conducerea AM; • activitățile de monitorizare relevă următoarele: <ul style="list-style-type: none"> - monitorizarea indicatorilor de mediu este asigurată prin raportarea datelor de către agenții economici care dețin AP; - pe parcursul mai multor ani, nici Serviciul Vamal, nici Agenția de Mediu nu au întreprins măsuri pentru asigurarea monitorizării realizării importului și exportului de animale, efectuate în baza permiselor CITES; - AM, până în prezent, nu deține rapoarte privind emisiile de poluanți în aer, apă, sol și transferul de poluanți; - mai mulți ani nu au fost aprobate cotele pentru pescuitul industrial/comercial în obiectivele acvatice piscicole naturale; • administrarea plăților, taxelor și amenzilor aferente mediului atestă următoarele: <ul style="list-style-type: none"> - veniturile de la încasarea plăților pentru eliberarea permisului de pescuit sportiv, amator și de agrement sunt încasate în bugetul propriu al AM și fac parte din veniturile colectate, deși toate plățile aferente emiterii celorlalte tipuri de acte permissive sunt încasate direct la BS, sub formă de venituri generale; - restanțele față de BS la plățile aferente mediului au înregistrat o tendință de creștere continuă (în anul 2020 față de anul 2019 - cu 2,5 mil. lei, și în anul 2021 față de anul 2020 - cu 3,1 mil.lei); - insuficiența conlucrării și comunicării între AM, IPM și SFS a cauzat captarea apei în lipsa autorizației de mediu și neîncasarea posibilelor venituri la bugetul de stat în sume de minimum 1,7 mil.lei și maximum 5,0 mil.lei; - IPM a calculat prejudiciul cauzat mediului în sumă totală de 897,2 mil.lei, din care au fost achitate doar 6,1 mil.lei, sau 0,7%; - pe parcursul mai multor ani nu s-au ajustat cuantumul salariului minim și al coeficienților pentru prejudiciile cauzate mediului în domeniul silviculturii, ceea ce a lipsit bugetul de stat de mijloace financiare semnificative.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	<p>Principalele cauze ale situațiilor identificate sunt legate de factorul uman și controlul intern managerial insuficient. Totodată, prezența în cadrul regulator a prevederilor ambigue, desuete și contradictorii, este cauzată de lipsa sau insuficiența acțiunilor întreprinse de factorii de decizie</p>

	responsabili atât de elaborarea politicilor în domeniu, cât și celor de implementarea politicilor în domeniul mediului.
Impactul implementării recomandărilor or înaintate prin HCC anterioare	În ultimii 5 ani nu au fost efectuate audituri în domeniul eliberării actelor permise în domeniul mediului.
Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii	Au fost remediate următoarele deficiențe: 1. prin demersul cu nr. 14/266/2022 din 20.05.2022, adresat de către AM către MM, s-a solicitat revizuirea și actualizarea reglementărilor corespunzătoare în legislația națională din domeniul aferent procedurii de solicitare și emitere a avizului de către autoritatea științifică CITES; 2. prin scrisoarea nr.28/24-6927 din 18.05.2022, SV a prezentat AM lista permiselor CITES închise/realizate pentru perioada 01.01.2022 - 15.05.2022 cu anexarea la acesta a copiilor permiselor CITES incluse în lista respectivă; 3. în anul curent Guvernului i-a fost înaintat proiectul de Hotărâre de Guvern cu nr.159 cu privire la Consiliul ihtiologic, care reglementează activitatea acestuia, responsabilitățile și obligațiunile.
Măsurile dispuse pentru remediere	În vederea remedierii deficiențelor și neconformităților constatate, auditul a înaintat 18 recomandări de rigoare, inclusiv 13 de ordin normativ-legislativ, menite să contribuie la asigurarea conformității eliberării actelor permise și administrării taxelor, amenzilor și plăților aferente mediului.
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	Constatările de audit au fost aduse la cunoștința conducerii instituțiilor vizate, acestea fiind acceptate. Totodată, recomandările înaintate, menite să remedieze lacunele, deficiențele, neconformitățile enunțate în prezentul Raport de audit, au fost acceptate de către entitățile supuse auditului și recunoscute ca realizabile.

Auditul conformității administrării veniturilor publice de către Serviciul Fiscal de Stat în anii 2020-2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.43 din 2 august 2022)²⁴¹

Informații generale	<p>Serviciul Fiscal de Stat (în continuare - SFS) este organizat și funcționează ca autoritate administrativă din subordinea Ministerului Finanțelor, împuternicită să administreze impozitele, taxele și alte plăți în interesul statului.</p> <p>Conform art. 132 din Codul fiscal și Regulamentul privind organizarea și funcționarea SFS, sarcina de bază a instituției constă în administrarea fiscală, prin crearea de condiții contribuabililor pentru conformare la respectarea legislației, monitorizarea procesului de conformare, aplicarea uniformă a politicii și reglementărilor în domeniul fiscal. Obiectivul major al SFS este asigurarea colectării și onorării de către contribuabili a părții de venituri la plățile administrate de către autoritate.</p>
Scop	Evaluarea conformității administrării veniturilor publice de către Serviciul Fiscal de Stat în anii 2020-2021, inclusiv identificarea ariilor problematice cu incidență asupra recuperării obligațiilor fiscale cuvenite bugetului.
Obiectiv	<p>Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Organul fiscal a asigurat conformitatea managementului administrării veniturilor publice, precum și a recuperării restanțelor la buget? 2. Administrarea obligațiilor fiscale din evidența specială a fost una conformă rigorilor de legalitate? 3. SFS a asigurat conformitatea măsurilor de sprijin acordate contribuabililor ca urmare a efectelor economice ale situației epidemiologice (COVID-19) și cauzate de calamitățile naturale produse în anul 2020?
Concluzie	În baza constatărilor auditului public extern privind conformitatea administrării fiscale a veniturilor publice de către SFS în anii 2020-2021 se conchide că, per ansamblu, organul fiscal a dispus de un sistem relativ funcțional din punctul de vedere al conformității veniturilor administrate, concomitent fiind identificate unele aspecte vulnerabile și problematice, care au afectat corectitudinea și plenitudinea încasării unor venituri cuvenite bugetului.
Constatările și concluziile principale	<ul style="list-style-type: none"> • În perioada auditată, soldul restanței contribuabililor atât la BPN, cât și la BS a avut o tendință de majorare continuă, la finele anului 2021 constituind la BPN - 2 403,7 mil.lei, și la BS - 1 583,3 mil.lei, sau majorându-se, comparativ cu anul 2020, respectiv, cu 30,3% - la BPN, și cu 60,5% - la BS. • Unul dintre factorii principali care au determinat majorarea soldului restanțelor la buget a fost calcularea unor obligații fiscale suplimentare în cadrul controalelor fiscale, îndeosebi exercitate prin metode și surse indirecte, care se încasează la buget într-un quantum redus. Prin urmare, în anul 2020, din valoarea obligațiilor fiscale calculate (601,3 mil. lei), s-a recuperat la buget suma de 135,4 mil.lei, sau 22,5% din valoarea totală calculată. În anul 2021, ponderea sumelor încasate s-a diminuat, aceasta constituind 11,6%, sau, din suma totală calculată de 1 346,7 mil.lei, inclusiv prin metode și surse indirecte - 1 127,3 mil.lei, au fost recuperate 156,9 mil.lei. • Deși Curtea de Conturi a menționat și anterior despre faptul că SFS, fiind desemnat în calitate de administrator de venituri la unele plăți și taxe,

²⁴¹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1193/hotararea-nr43-din-02-august-2022-cu-privire-la-raportul

provenite din prestarea serviciilor publice și aplicarea sancțiunilor de către autoritățile statului, nu a asigurat controlul asupra virării integrale și în termen a veniturilor respective, limitându-se doar la evidența plăților încasate, fără a dispune de sumele calculate la buget, această situație se perpetue în continuare. Ca rezultat, nu există o informație completă privind sumele calculate la buget, fapt ce afectează și plenitudinea datelor raportate, inclusiv a celor aferente restanțelor contribuabililor.

- Nu a fost soluționat aspectul de completare a Codului fiscal în ce privește instituirea unor pârghii legale de responsabilizare a contribuabililor care tergiversează comercializarea bunurilor sechestrate silit de către SFS. Or, în perioada auditată, nu s-a încasat niciun leu din comercializarea bunurilor aflate sub sechestru, al căror sold la 31.12.2021 a însumat 136,7 mil.lei, fapt care afectează buna administrare a veniturilor publice.

- În perioada auditată, soldul obligațiilor fiscale înregistrate în evidența specială a înregistrat o tendință de creștere, aceasta fiind mai accentuată în anul 2020. La situația din 31.12.2021, obligațiile fiscale înregistrate în evidența specială au însumat 12,9 mlrd.lei, dintre care aferente contribuabililor insolvabili - 8,5 mlrd.lei.

- În cadrul auditului s-au identificat cazuri de trecere neconformă în evidența specială a unor creanțe ale contribuabililor care nu se aflau în procedura de insolvență. Astfel, fiind verificate obligațiile fiscale a 64 de contribuabili insolvabili, în valoare de 500,0 mil.lei, s-a constatat că în cazul a doi contribuabili obligațiile fiscale datorate au fost stinse în evidența de bază și înscrise în evidența specială în sumă de 59,7 mil.lei cu încălcarea prevederilor Codului fiscal, doar în baza încheierilor emise de instanțele de judecată privind acceptarea cererii introductive. Ambii agenți economici se aflau în perioada de observație, care nu se atribuie procedurii de insolvență. Se relevă că organul fiscal nu a aplicat prevederile Legii insolvenței și nu a înaintat instanței de judecată o referință de alăturare la cererea introductivă privind declararea insolvenței contribuabililor aflați în perioada de observare pe o perioadă îndelungată de timp, prin ce a evitat posibilitatea să devină parte procesuală în proces. Această poziție îi permitea organului fiscal să solicite instanței aplicarea spețelor legii în vederea recuperării creanțelor bugetare, care doar în cele două cazuri identificare de audit constituiau 59,7 mil.lei.

- Deși contribuabilii aflați în procedura planului de restructurare nu-și onorau obligațiile asumate în plan, neachitând atât datoriile curente, cât și cele istorice, SFS nu a cerut instanței de judecată aplicarea normei legale privind inițierea procedurii falimentului. Drept rezultat, a fost tergiversat procesul de încasare a obligațiilor fiscale din vânzarea patrimoniului debitorului și, concomitent, permisă acumularea unor obligații fiscale curente. Doar în trei cazuri, identificate de audit, suma obligațiilor curente ale contribuabililor la finele anului 2021 a constituit 22,4 mil.lei, iar a creanțelor istorice - 6,7 mil.lei.

- SFS, în calitate sa de creditor, nu a contestat în instanța de insolvență decizia neconformă a adunării creditorilor privind achitarea unor creanțe de rang inferior în sumă de 9,3 mil.lei, dintre care efectiv achitate - 2,7 mil.lei, în detrimentul achitării creanțelor bugetare validate în sumă de 2,0 mil.lei, prin ce nu au fost apărate interesele legale ale statului, responsabilitate care revine subdiviziunilor SFS implicate în acest proces.

- SFS, depășind termenele legale de înaintare spre validare a creanțelor fiscale ale contribuabililor insolvabili în sumă totală de 9,1 mil. lei, a cerut repunerea în termen și validarea acestora de către instanța de

	<p> judecată, acțiune respinsă de ultima, prin ce a fost afectat procesul de recuperare la buget a creanțelor fiscale.</p> <p> Unele decizii neconforme ale SFS privind inițierea controlului repetat au dus la absolvirea de către instanța de judecată a unui contribuabil privind achitarea obligațiilor fiscale în valoare de 31,3 mil. lei, fapt care a limitat organul fiscal în valorificarea rezultatelor controlului, precum și a privat bugetul de încasarea unor mijloace financiare semnificative.</p>
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Neînstituirea de către SFS a unor activități de control și controale de supraveghere, care să asigure realizarea corespunzătoare a atribuțiilor de către angajații subdiviziunilor SFS responsabile de recuperarea creanțelor fiscale de la contribuabilii insolvari; • Lipsa unui mecanism privind definirea regulilor clare de exercitare de către SFS a rolului de administrator de venituri la plățile și amenzile aplicate de unele instituții ale statului, fapt ce a condus la neexercitarea de către organul fiscal a controlului asupra virării integrale și în timp a veniturilor calculate la buget, achitărilor, precum și suma reală a restanțelor și supraplăților înregistrate de contribuabili; • Lipsa unor instrumente legale de încasare a creanțelor de la agenții economici, prin comercializarea bunurilor sechestrate de la aceștia; • Lipsa unor instrumente eficiente de încasare a obligațiilor curente de la contribuabilii insolvari.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	<p>Pentru remedierea abaterilor și deficiențelor constatate în cadrul auditului anterior efectuat la SFS pe anul 2019, atât în Raportul de audit al conformității administrării veniturilor bugetului de stat, cât și în Hotărârea Curții de Conturi nr.43 din 26.08.2020 privind aprobarea Raportului, au fost formulate și înaintate 20 de recomandări de audit, dintre care SFS - 15 recomandări, Ministerului Finanțelor - 4 recomandări, și Ministerului Justiției - 1 recomandare.</p> <p>Ca urmare a analizei informațiilor prezentate de MF și SFS cu privire la acțiunile întreprinse în vederea implementării recomandărilor de audit, se constată următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> 12 - recomandări au fost implementate integral; 7 - recomandări au fost implementate parțial; 1 - recomandare înaintată Ministerului Justiției nu a fost implementată. Prezenta misiune de audit conchide că SFS, în mare parte, a manifestat diligență la implementarea recomandărilor de audit, atestându-se un nivel sporit de executare a Hotărârii Curții de Conturi precedente - de 78%.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	<p>Un contribuabil insolvaribil vizat în constatările de audit a achitat datoria curentă și istorică în suma de 11,5 mil. lei.</p>
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	<p>Pentru remedierea abaterilor și deficiențelor constatate în cadrul auditului conformității administrării veniturilor publice de către Serviciul Fiscal de Stat în anii 2020-2021, atât în raportul de audit, cât și în HCC de aprobare a raportului au fost formulate și înaintate 10 recomandări de audit, dintre care SFS - 8 recomandări, și Ministerului Finanțelor - 2 recomandări. În principal, recomandările înaintate vizau:</p> <ul style="list-style-type: none"> - îmbunătățirea și armonizarea cadrului legal și normativ aferent administrării fiscale;

	<ul style="list-style-type: none">- îmbunătățirea procesului de recuperare a datoriilor curente și istorice în cadrul unor procese de insolvență în care organul fiscal are calitatea de parte procesuală.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Nu au fost obiecții la concluzia generală de audit și constatările expuse în Raportul auditului conformității administrării sistemului de facilități fiscale în anii 2020-2021.

Auditul conformității administrării sistemului de facilități fiscale în anii 2020-2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.44 din 02 august 2022)²⁴²

Informații generale	<p>Deși nu există un act normativ care să prevadă expres responsabilitățile autorităților implicate în administrarea sistemului facilităților fiscale, auditul public extern a schițat interacțiunea participativă a instituțiilor implicate în acest proces, după cum urmează:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ministerul Finanțelor, responsabil de elaborarea și implementarea politicii bugetar-fiscale, exercitând dirijarea metodologică a activității Serviciului Fiscal de Stat în administrarea facilităților fiscale, fără ingerințe în activitatea desfășurată de acesta; • Ministerul Economiei, care în calitate de autoritate publică centrală, este abilitat să promoveze politica economică a statului; • Serviciul Fiscal de Stat - realizează atribuții aferente administrării fiscale; • Consiliul Concurenței - autoritate de concurență națională, care este abilitată cu atribuții de autorizare, monitorizare și raportare a ajutorului de stat, ca parte componentă a sistemului de facilități fiscale.
Scop	Evaluarea conformității sistemului de facilități fiscale acordate în anul 2020, unor aspecte aferente anului 2021, în special, a faptului dacă acesta este organizat cu respectarea principiilor bunei guvernări.
Obiectiv	<p>Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Au fost implementate politici și instrumente care să asigure conformitatea și corectitudinea estimării costurilor bugetare ale facilităților fiscale? ✓ Autoritățile statului au reexaminat sistemul existent de facilități fiscale, fiind aplicate conform principiile bunei guvernări?
Concluzie	<p>În baza constatărilor auditului public extern privind conformitatea administrării facilităților fiscale în anul 2020, cu verificarea unor aspecte aferente anului 2021, se concluzionează că autoritățile statului nu s-au concentrat suficient pentru a asigura o bună guvernare a procesului de administrare a facilităților fiscale, acesta fiind nefuncțional pe întregul lanț de organizare, aflându-se într-o fază incipientă de instituire. Drept rezultat, nu s-a asigurat pe deplin estimarea și raportarea costurilor bugetare ale facilităților, precum și evaluarea sistemică a acestora prin prisma eficienței și plusvalorii generate la buget și societății. La fel, MF și SFS nu au identificat instrumente viabile necesare pentru o monitorizare sistemică a corectitudinii și legalității scutirilor de care au beneficiat unii agenți economici, în speță, cei predispuși riscului de conformare, precum și nu au instituit pârgșii de responsabilizare a tuturor beneficiarilor care abuzează și utilizează neconform înlesnirile oferite de stat.</p>
Constatări și concluziile principale	<ul style="list-style-type: none"> • Din cele 384 de tipuri de facilități fiscale și vamale, indicate conform Registrului unic al facilităților fiscale și vamale, dintre care au fost cuantificate valoric doar 145 de facilități, în rest - la 239 de facilități nefiind estimate costurile bugetare. Din cifra totală de facilități administrate de SFS (217 facilități din cele 384), la 141 de facilități, sau 65%, nu au fost evaluate costurile bugetare. Or, în aceste condiții, autoritățile statului nu au asigurat în totalitate implementarea acțiunii stipulate în Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2020-2023, care prevedea „dezvoltarea unei baze de date a tuturor facilităților fiscale și vamale, cu estimarea costurilor bugetare aferente acestora”, al cărei termen de realizare a fost stabilit pentru luna martie 2021.

²⁴² https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1194/hotararea-nr-44-din-02-august-2022-cu-privire-la

- Deși în anul 2020 SFS a estimat și a raportat costurile bugetare a 76 de facilități, în sumă de 2,3 mlrd.lei, se atestă că aceste date conțin erori semnificative, or, valoarea la unele facilități cuantificate estimativ de audit a fost majorată cu 519,7 mil.lei, iar la altele - subestimată cu 537,1 mil.lei, concomitent neexistând calcule justificate la unele facilități raportate în sumă de 977,9 mil.lei.

Privind aspectele problematice identificate în gestiunea sistemului de facilități fiscale

- Preponderent, facilitățile fiscale s-au acordat în lipsa unor programe sau strategii de dezvoltare economică a unor ramuri sau sectoare ale economiei naționale, care să conțină indicatori de impact/rezultat și să permită evaluarea beneficiilor rezultate din acordarea acestora. Mai mult decât atât, se atestă cazuri de instituire de către legiuitor a unor facilități fără o motivare și justificare corespunzătoare a necesității acestora, situație constatată la acordarea scutirii de accize pentru azotul și oxigenul produși pe teritoriul țării;
- În pofida faptului că un număr preponderent de facilități fiscale se aplică timp îndelungat, nu au fost efectuate studii de impact asupra înlesnirilor acordate, și nici evaluate eficacitatea și eficiența acordării acestora, prin ce nu s-a realizat pe deplin și obiectivul stabilit în Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2020-2023 privind „evaluarea eficacității facilităților existente și introducerea noilor tipuri de subvenții pentru stimularea dezvoltării sustenabile a economiei și creșterea veniturilor la buget”;
- Se atestă acțiuni tardive și din partea Consiliului Concurenței în ce privește verificarea respectării prevederilor actelor juridice în baza cărora au fost acordate unele facilități fiscale și a faptului dacă acestea se încadrează în categoria de ajutor de stat, precum și a alinierii acestora de către autorități la practicile internaționale, potrivit angajamentelor asumate conform Acordului de asociere încheiat între Republica Moldova și Uniunea Europeană.

Privind neregulile constatate la scutirea de plata accizelor la alcoolul etilic nedenaturat

- MF, deși a fost informat de către MAIA despre ineficiența scutirii de plata accizelor la alcoolul etilic nedenaturat, utilizat de agenții economici la fabricarea produselor de parfumerie și cosmetică, nu a intervenit și nu a analizat aspectele acordării acestei facilități, instituite încă în anul 2002. De fapt, această scutire se aplică pe parcursul a douăzeci de ani în lipsa unui document de politici/strategii care să prevadă dezvoltarea industriei de parfumerie și cosmetică din țară și impactul facilității asupra procesului de reproducție în ramura respectivă;
- Cunoscând și raportând vulnerabilitățile procesului de acordare a scutirilor de plata accizelor la alcoolul etilic nedenaturat, MAIA nu a fost responsabil în aspectul instituirii unui proces intern și conform pentru stabilirea volumului anual de alcool etilic nedenaturat, destinat utilizării în industria de parfumerie și cosmetică, pentru a diminua riscul de comitere a diferitor abuzuri din partea agenților economici solicitanți ai scutirilor. În aceste condiții, în anii 2020-2021 au fost acordate scutiri de plata accizelor în valoare de 896,1 mil.lei;
- Existența slăbiciunilor în procesul gestionat de MAIA și lipsa de prudență din partea responsabililor din cadrul Comisiei specializate au permis acordarea scutirilor de plata accizelor unor solicitanți care au

	<p>argumentat necesitatea de alcool etilic ca fiind pentru fabricarea produselor de curățire a geamurilor, ceramicii, aragazelor etc., care nicidecum nu fac parte din categoria produselor cosmetice și de parfumerie;</p> <ul style="list-style-type: none"> • În pofida faptului că Codul fiscal prevede că MAIA coordonează cu SFS scutirea de plata accizelor, SFS nu a avut instituit un proces intern vizavi de această responsabilitate, fapt care a permis examinarea superficială a demersurilor MAIA, fiind afectată corectitudinea acordării facilității respective. Se accentuează necoordonarea de către SFS a scutiților în valoare de 466,1 mil.lei, ca urmare a disfuncționalităților de comunicare între MAIA și SFS; • Lipsa unor procese funcționale în cadrul MAIA și SFS, dar și comunicarea defectuoasă între aceste autorități ale statului au permis scutirea nelegitimă de plata accizelor la alcoolul etilic pentru unii agenți, în sumă de 2,1 mil.lei. Urmează de evidențiat faptul că Codul fiscal, inclusiv cadrul normativ conexe, nu conține reglementări aferente responsabilității pentru utilizarea incorectă și contrar destinației a facilității fiscale. Deși există în acest sens un vid legislativ, SFS nu s-a adresat MF cu propuneri de completare a Codului fiscal, permițându-le unor agenți economici să abuzeze de această facilitate fiscală; • Se menționează și faptul că autoritățile statului, prin nestabilirea unor reguli rigide la acordarea scutirii de plata accizelor, au admis situații dezavantajoase pentru bugetul statului, fiind acceptate pentru unii contribuabili scutiri la plata accizelor în sumă de la 5,0 mil.lei până la 10,0 mil.lei, deși aceștia au contribuit la buget cu sume mici, cuprinse între 0,01 mil.lei și 0,05 mil.lei. Mai mult decât atât, un agent economic, beneficiind de scutiri la plata de acciz în valoare de 18,0 mil.lei, în anul 2020 nu a declarat niciun angajat, iar în anul 2021 a declarat un singur angajat.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	<p>Deficiențele identificate de audit au fost generate de următorii factori: (i) lipsa cadrului normativ care să reglementeze procesul de estimare/evidență, raportare și evaluare a impactului din acordarea facilităților, precum și stabilirea responsabilităților părților implicate în aceste procese; (ii) complexitatea și aspectele deficitare în implementarea unor instrumente și mecanisme de estimare a facilităților; (iii) lipsa normelor metodologice interne care ar reglementa mecanismul de estimare a costurilor pentru facilitățile raportate; (iv) lipsa în cadrul SFS a unei structuri analitice care ar asigura monitorizarea corectitudinii datelor raportate de agenții economici; (v) lipsa de responsabilitate din partea autorităților implicate în procesul de evaluare a costurilor bugetare ale facilităților fiscale existente.</p>
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	<p>În anul 2016 a fost efectuat auditul de conformitate asociat auditului de performanță al sistemului facilităților fiscale și vamale, ale cărui rezultate au fost aprobate prin HCC nr.34 din 29.07.2016. Din 11 recomandări înaintate MF și SFS, care vizau facilitățile fiscale, au fost implementate doar 3 recomandări, al căror impact asupra administrării sistemului de facilități fiscale a fost unul neesențial și dificil de cuantificat. Concomitent, aspectele deficitare, care nu au fost remediate ca urmare a neexecutării recomandărilor înaintate anterior, au fost reexamine, fiind înaintate entităților noi recomandări de audit.</p>
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	<p>Pe parcursul misiunii de audit, SFS, în comun cu specialiști antrenați din cadrul ANSA, au inițiat acțiuni de control la 14 contribuabili, în vederea verificării utilizării de către aceștia a cotelor-limită de alcool</p>

	etic nedegradat, destinat utilizării în industria de parfumerie și cosmetică, depozitat în spațiile de păstrare.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Pentru remedierea deficiențelor constatate, au fost înaintate 9 recomandări de audit, care vizează: 1. îmbunătățirea cadrului normativ referitor la reglementarea exhaustivă și explicită a etapelor aferente procesului de administrare a sistemului de facilități; 2. identificarea soluțiilor și metodelor formalizate privind estimarea costurilor bugetare ale facilităților; 3. asigurarea evaluării facilităților existente prin prisma generării plusvalorii și dacă acestea îți îndeplinesc rolul de instrument de stimulare economică în domeniile în care au fost instituite.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Nu au fost obiecții la concluzia generală de audit și constatările expuse în Raportul auditului conformității administrării sistemului de facilități fiscale în anii 2020-2021.

Auditul conformității privind gestionarea patrimoniului public de către Agenția Proprietății Publice în anii 2019-2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.46 din 26 august 2022)

Informații generale	<p>Agenția Proprietății Publice este autoritatea administrativă centrală abilitată cu competențele de realizare a politicii statului în domeniul administrării și deetatării proprietății publice, inclusiv exercitând, în numele Guvernului, funcțiile de fondator al întreprinderilor de stat și de deținător de acțiuni (părți sociale) în societățile comerciale cu cota statului în capital social.</p> <p>Administrarea corporativă a întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital public include, în special, exercitarea drepturilor ce decurg din calitatea de fondator al ÎS și a funcțiilor de deținător de acțiuni (părți sociale) în SC cu capital de stat; asigurarea integrității și folosirii eficiente a patrimoniului public din gestiunea/propietatea ÎS și SC cu cota statului în capitalul social; apărarea drepturilor și intereselor legitime ale statului în domeniul proprietății publice.</p> <p>În anul 2021 APP a administrat 125 de întreprinderi de stat și 77 de societăți comerciale cu cota publică în capitalul social.</p>
Scopul	<p>Scopul misiunii a constat în oferirea asigurării că patrimoniul public a fost gestionat de către Agenția Proprietății Publice, în anii 2019-2021, în conformitate cu reglementările aplicabile.</p>
Obiectivul	<p>Au fost determinate următoarele obiective specifice:</p> <p>(1) Capacitățile instituționale și cadrul regulator aferent realizării eficiente activităților delegate Agenției Proprietății Publice de către Guvern sunt în corelare cu principiile de bună guvernare?</p> <p>(2) APP a asigurat administrarea întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital public în conformitate cu legislația și reglementările aferente în vigoare?</p> <p>(3) Care este gradul de realizare a cerințelor și recomandărilor specificate în Hotărârile anterioare ale Curții de Conturi a Republicii Moldova și cum a progresat situația actuală?</p>
Concluzie	<p>Procesul de administrare corporativă a întreprinderilor de stat și a societăților comerciale a fost unul defectuos și nefuncțional, caracterizat prin existența unor incapacități instituționale generatoare de încălcări ale cadrului normativ, inclusiv cu caracter sistemic de ilegalitate, riscuri de deposedare a proprietății statului și alte vulnerabilități, astfel fiind compromisă capacitatea autorităților statului de administrare a investițiilor în sectorul corporativ.</p>
Constatările și concluziile principale	<ul style="list-style-type: none"> • lipsa unor viziuni strategice în domeniul participației statului în economie, orientată spre definirea și corelarea obiectivelor și principiilor de participare cu modalitățile de administrare corporativă; • neelaborarea și neaprobarea Programului de Dezvoltare Strategică, Planului anual de acțiuni, lipsind și reglementările interne; • necorelarea funcțiilor subdiviziunilor cu structura Agenției; • insuficiența sistemelor informaționale; • statutele întreprinderilor de stat nu sunt aprobate conform modelului stabilit; • Agenția nu a monitorizat evoluția performanțelor întreprinderilor de stat; • neexaminarea și neevaluarea în cadrul Guvernului a Raportului privind administrarea și deetatărea proprietății publice de stat nu a contribuit la îmbunătățirea și consolidarea managementului aferent administrării corporative; • neîntreprinderea măsurilor exhaustive pentru asigurarea drepturilor și intereselor patrimoniale ale statului, prin nedesemnarea sau inactivitatea

	<p>reprezentanților debitorului în cadrul procedurilor de insolvabilitate a întreprinderilor de stat;</p> <ul style="list-style-type: none"> • asumarea de către administratorii insolvabilității a dreptului de administrare și dispunere asupra bunurilor proprietății publice; • administrarea defectuoasă a bunurilor proprietate publică transmise în folosință întreprinderilor cu capital public; • folosința terenurilor agricole cu efecte dezastruoase pentru caracteristicile calitative ale pământurilor; • exercitarea interimatului funcției de administrator al întreprinderii de stat evitând selectarea candidaturii în bază de concurs; • argumentarea incertă a deciziilor fondatorului care au permis unor entități cu capital public necalcularea dividendelor și defalcărilor în bugetul de stat; • procedurile defectuoase înrădăcinate au generat divergențe între datele cu privire la evidența întreprinderilor, furnizate de diferite registre; • existența unor lacune de ordin normativ care nu au permis organizarea evidenței contabile a bunurilor proprietate publică transmise în administrarea întreprinderilor atât la fondator, cât și la întreprindere care le gestionează; • neimplementarea punctuală a recomandărilor auditurilor anterioare ale Curții de Conturi.
<p><i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i></p>	<p><i>Cauzele identificate au constat în:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • lipsa unei viziuni strategice, precum și nerealizarea atribuțiilor în vederea elaborării și implementării politicilor publice din domeniu; • fragmentarea sistemului de control intern managerial, a cărei funcționalitate nu întrunește cerințele prestabilite; • suprapunerea unor sarcini delegate diferitor entități; • dotarea slabă cu sisteme informaționale; • acțiunile insuficiente în asigurarea drepturilor și intereselor patrimoniale ale statului; • reiterarea în cadrul APP a unor deficiențe caracteristice foștilor fondatori ai întreprinderilor de stat; • carențele cauzate de caracterul lacunar al cadrului normativ. <p><i>Impactul iregularităților se exprimă prin:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • lipsa datelor privind bunurile depuse în capitalul social și bunurile transmise în administrarea întreprinderilor; • posibila deposedare a statului de dreptul de posesie, de folosință și de dispoziție asupra bunurilor proprietate publică; • incapacitatea de a propune unele soluții de optimizare a managementului corporativ, inclusiv pentru prevenirea intrării întreprinderilor în procese de insolvabilitate; • nevalorificarea bunurilor proprietate publică transmise în folosință întreprinderilor cu capital public; • prejudicierea terenurilor agricole din domeniul public date în arendă; • necalcularea dividendelor din acțiunile statului în baza unei argumentări incerte; • divergențele între datele cu privire la evidența întreprinderilor, furnizate de diferite registre (RPP, RSUD); • neînregistrarea în evidența contabilă a APP a bunurilor din domeniul public transmise în administrarea întreprinderilor.
<p><i>Impactul implementării recomandărilor</i></p>	<p>Din totalul de 86 de recomandări de audit verificate, emise în adresa APP prin 17 HCC, au fost implementate integral 15 recomandări, parțial implementate - 16 și neimplementate - 55 de recomandări.</p>

<p><i>or înaintate prin HCC anterioare</i></p>	<p>Ca urmare a implementării recomandărilor, au fost operate modificări în:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Legea nr.1308/1997 cu privire la indexarea anuală a tarifelor pentru calcularea prețului normativ al pământului, în funcție de rata anuală a inflației publicată de BNM; determinarea prețului de vânzare-cumpărare a terenurilor supuse privatizării, inclusiv a terenurilor aferente bunurilor private, precum și a prețului inițial de expunere la licitație; • Legea nr.121/2007 privind administrarea și deetatizarea proprietății publice: privatizarea întreprinderilor de stat /municipale ca complex patrimonial unic; precizarea condițiilor aferente locațiunii terenurilor proprietate publică a statului; vânzarea terenurilor libere de construcții.
<p><i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i></p>	<p>Pe parcursul misiunii, APP</p> <ul style="list-style-type: none"> • a aprobat un Regulament intern, precum și Regulamentele Consiliilor de administrație pentru 35 de întreprinderi de stat, conform modelului prestabilit; • a încheiat contracte individuale de muncă de model nou și a inițiat procedura de perfectare a contractelor individuale de muncă cu 7 administratori, precum și a inițiat 2 concursuri la funcția de administrator al ÎS; • a operat modificări în evidența contabilă a APP în sumă totală de 1425,07 mil. lei; • a întreprins măsuri pentru remedierea neconformităților cu privire la mărimea activelor nete mai mici decât capitalul social la 2 S.A.; • a înlăturat devierile în sumă de 14,48 mil. lei între valoarea capitalului social al întreprinderilor de stat înregistrată în evidența contabilă și cea din Registrul patrimoniului public la situația din 01.01.2022;
<p><i>Măsurile dispuse pentru remediere</i></p>	<p>Au fost elaborate 22 de recomandări orientate spre:</p> <ul style="list-style-type: none"> • elaborarea și propunerea spre aprobare către Guvern a modificărilor la Hotărârea Guvernului nr.901/2015; a conceptelor unor SIA; • elaborarea unui concept strategic cu privire la participția statului în economie; • elaborarea și aplicarea normelor speciale cu privire la modul de ținere, de către fondator și întreprinderea gestionară a evidenței contabile a bunurilor din domeniul public transmise întreprinderilor în administrare; • instituirea unui sistem de monitorizare a activității întreprinderilor cu capital public; • efectuarea controalelor cu privire la activitatea administratorilor autorizați; • revizuirea cauzelor de insolvabilitate în vederea identificării cazurilor de încălcare a drepturilor patrimoniale ale statului și întreprinderea măsurilor pentru restabilirea acestora; • determinarea datei de încetare a efectului juridic al Acordurilor-memorandum încheiate în anul 1999, precum și reluarea monitorizării executării acestora; • delimitarea pe domenii și apartenență atât a terenurilor, cât și a construcțiilor amplasate pe ele; • elaborarea cadrului normativ intern pentru fortificarea controlului intern managerial.
<p><i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i></p>	<p>Conducerea APP nu și-a exprimat dezacordul față de constatările de audit.</p>

Auditul conformității asupra administrării veniturilor publice de către Serviciul Vamal în anii 2020-2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.48 din 02 septembrie 2022)	
Informații generale	<p>Serviciul Vamal, ca autoritate administrativă în subordinea Ministerului Finanțelor, implementează politica vamală a statului prin aplicarea uniformă și imparțială a legislației în domeniul vamal în scopul asigurării securității economice a statului.</p> <p>Funcțiile de bază ale Serviciului Vamal (în continuare - SV) constau în asigurarea eficienței operațiunilor vamale, facilitarea comerțului și transportului internațional, reglementarea schimbului de mărfuri pe teritoriul vamal al Republicii Moldova, contribuirea la rezolvarea problemelor politice și comerciale privind protecția pieței interne și stimularea dezvoltării economiei naționale, precum și în realizarea altor obiective stabilite de Guvern.</p> <p>În calitate de administrator de venituri, SV asigură executarea părții de venituri prin încasarea drepturilor de import-export calculate, inclusiv prin măsuri de executare silită a obligației vamale ajunsă la scadență.</p>
Scop	Exprimarea unei concluzii generale privind conformitatea administrării veniturilor publice de către Serviciul Vamal în anii 2020-2021.
Obiectiv	<p>Auditul a avut următoarele obiective specifice:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Serviciul Vamal a asigurat planificarea, executarea și raportarea conformă a veniturilor bugetului de stat potrivit normelor procedurale/metodologice aplicabile? 2. Organul vamal a asigurat conformitatea plenitudinii încasării la bugetul de stat a restanțelor aferente obligației vamale, inclusiv prin aplicarea măsurilor de executare silită? 3. Organul vamal a asigurat organizarea controlului vamal și conformitatea procesului de determinare a valorii în vamă a mărfurilor introduse pe teritoriul vamal al Republicii Moldova? 4. A fost respectat cadrul normativ la plasarea mărfurilor în regimurile vamale suspensive autorizate de către organul vamal, cu efect de suspendare totală sau parțială a drepturilor de import/export?
Concluzie	În baza constatărilor auditului public extern privind conformitatea administrării veniturilor vamale de către SV în anii 2020-2021 se conchide că, deși per ansamblu, sarcina de colectare a veniturilor a fost supraexecutată, auditul a stabilit prezența unor nereguli și vulnerabilități care reduc semnificativ gradul de conformitate al administrării vamale, având impact asupra nivelului de colectare a veniturilor în bugetul de stat și asupra exercitării conforme a rolului de administrator de venituri.
Constatările și concluziile principale	<p>i) În perioada auditată, deși veniturile vamale planificate în anul 2020 au fost executate, în evoluție, în raport cu aceeași perioadă a anului precedent, se atestă o micșorare cu 369,8 mil. lei (1,6%) a veniturilor administrate de către Serviciul Vamal, iar în anul 2021, față de anul precedent, o creștere a veniturilor vamale cu 6 026,9 mil. lei, sau cu 26,8% față de cifra de control aprobată, fapt ce denotă rezerve la planificarea veniturilor publice;</p> <p>ii) lipsa normelor metodologice de evidență și raportare a veniturilor calculate efectiv din drepturile de import-export, inclusiv a Cerințelor la întocmirea Raportului narativ privind executarea părții de venituri administrate de către Serviciul Vamal, cauzează unele deficiențe la raportarea veniturilor calculate efectiv, deoarece raportarea bugetului de stat se efectuează după metoda de casă. Schimbul de informații de către Serviciul Vamal și Ministerul Finanțelor se efectuează în baza unui Regulament aprobat în anul 2005, care este depășit metodologic și de timp, și care, respectiv, a suportat modificări în aspectul structurii unor documente, însă ordinul inițial aprobat nu a fost modificat regulamentar;</p>

	<p>(iii) nivelul ridicat al creanțelor contribuabililor față de bugetul de stat, care la 31.12.2021 au constituit 344,0 mil.lei, și menținerea unor datorii cu termenul de prescripție expirat, de 105,7 mil.lei, formate în anii 1995-2014, denotă rezerve la disciplina de plată în aspectul acumulării restanțelor;</p> <p>(vi) necolectarea în sume depline și în termen a obligațiilor vamale la bugetul de stat a dus la stingerea în anii 2020-2021 a obligației vamale prin anulare și expirarea termenului de prescripție în sumă totală de 172,5 mil.lei, inclusiv 103,7 mil.lei, sau 22,6% din totalul creanțelor (457,1 mil.lei) raportate de SV la 01.01.2020, și 68,8 mil.lei, sau 17,2% din totalul creanțelor (399,2 mil.lei) raportate la 01.01.2021;</p> <p>(v) nefuncționalitatea unui modul al sistemului informațional al Serviciului Vamal a condiționat necalcularea penalităților la plățile de bază ale plătitorilor vamali și raportarea eronată a creanțelor cu 47,7 mil.lei;</p> <p>(vi) divergențe privind veniturile încasate la începutul și la sfârșitul perioadei de gestiune pentru anul 2021, în sumă de 3,7 mil.lei și, respectiv, de 5,9 mil.lei, între datele din „Informația privind descifrarea sumelor achitate în avans a drepturilor de import/export” prezentată Ministerului Finanțelor și datele din SI „Economist” al Serviciului Vamal;</p> <p>(vii) nerespectarea procedurii de aplicare succesivă a metodelor de determinare a valorii în vamă a mărfurilor prevăzută de cadrul normativ, fiind stabilite 13,9 mii de declarații vamale depuse de către operatorii economici când valoarea în vamă era determinată prin aplicarea metodei nr.6 „de rezervă”, cu riscul potențial de subevaluare a prețului pentru marfa importată pe culoarul verde de vămuire;</p> <p>(viii) lipsa de transparență a unor tranzacții cu produse petroliere (406,6 mil. lei), valoarea mărfii declarate în vamă variind în funcție de țara tranzacției, inclusiv prin jurisdicții care nu aplică standarde de transparență, fiind posibilă diminuarea unor venituri în sumă de 46,4 mil.lei, ca drepturi de import la diferența de prețuri, importul fiind efectuat de către trei agenți economici rezidenți;</p> <p>(ix) au fost admise tranzacții netransparente cu autoturisme de lux în sumă de 692,6 mil.lei, inclusiv 100,9 mil.lei, țara tranzacției fiind Emiratele Arabe Unite, jurisdicție care nu implementează standarde internaționale de transparență, medicamente importate din Italia și exportate în Rusia în valoare de 837,0 mil.lei, țara tranzacției fiind Malta și Emiratele Arabe Unite și alte mărfuri efectuate prin intermediul regimurilor/destinațiilor vamale: antrepozit vamal și zona economică liberă cu ulterior reexport, scutite de achitarea drepturilor de import;</p> <p>(x) neasigurarea realizării pe deplin a Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova-Uniunea Europeană, în special a capitolului „Regimul vamal și facilitarea comerțului” și a protocolului de amendare a Acordului de la Marrakech privind constituirea Organizației Mondiale a Comerțului, astfel fiind tergiversată adoptarea documentației unice pentru operațiunile de import, export și tranzit etc.</p>
<p><i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i></p>	<p>Deficiențele constatate derivă din lipsa unor activități de control intern managerial eficiente în cadrul Serviciului Vamal, nedispunerea unor acțiuni de îmbunătățire a cadrului normativ, în acest sens fiind necesare unele măsuri și acțiuni prompte din partea Serviciului Vamal și a Ministerului Finanțelor, menite să asigure performanța proceselor aferente administrării veniturilor publice menționate în Raportul de audit, în speță a procesului de recuperare a restanțelor.</p>

<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	<p>Acțiunile întreprinse de către SV pentru realizarea recomandărilor anterioare de audit au contribuit la îmbunătățirea cadrului normativ intern care vizează administrarea vamală, după cum urmează:</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) au fost aprobate Recomandările metodologice privind planificarea veniturilor administrate de către Serviciul Vamal; (ii) au fost elaborate și aprobate reglementări interne referitor la unele aspecte privind păstrarea și verificarea mărfurilor antrepozitate, cu termen limitat de valabilitate, folosite sau comercializate; (iii) au fost completate și modificate Normele metodologice privind procedura verificării valorii în vamă a mărfurilor importate; (iv) a fost ajustat Regulamentul cu privire la procedura de invalidare/modificare/rectificare a declarațiilor vamale în detaliu și a formularelor tipizate TV-14, TV-24, TV-25, TV-26; (v) au fost elaborate completări la Codul vamal (art.245) cu sintagma „...”, conform procedurii stabilite de Serviciul Vamal”, care condiționează dezvoltarea cadrului normativ instituțional în domeniul estimării contravalorii mărfurilor și mijloacelor de transport, la efectuarea controlului vamal; (vi) publicarea pe pagina oficială controale.gov.md și pe pagina oficială a SV a Listei agenților economici planificați pentru efectuarea controlului ulterior prin audit post-vămuire.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	<p>Pe parcursul derulării misiunii de audit a fost inițiat controlul asupra confirmării originii preferențiale a zahărului importat de către un agent economic, fiindu-i calculate suplimentar drepturi de import și aplicate penalități în sumă de 2,3 mil.lei.</p>
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	<p>Pentru remedierea neregulilor și deficiențelor constatate în cadrul auditului conformității administrării veniturilor publice de către Serviciul Vamal în anii 2020-2021, atât în raportul de audit, cât și în HCC de aprobare a raportului au fost formulate și înaintate 15 recomandări de audit, dintre care SV - 11 recomandări, Ministerului Finanțelor - 3 recomandări, și Ministerului Economiei - 1 recomandare. În principal, recomandările înaintate vizează:</p> <ul style="list-style-type: none"> - armonizarea cadrului normativ aferent administrării vamale la prevederile acquis-ului comunitar; - îmbunătățirea schimbului operativ de informații cu serviciile vamale ale altor state și cu organizațiile internaționale în scopul plenitudinii încasării veniturilor la bugetul de stat și prevenirii fraudelor vamale; - aprobarea normelor metodologice de evidență și raportare a veniturilor calculate și încasate din drepturile de import-export, inclusiv perfectării Notei de transfer pentru corectarea operațiunilor aferente drepturilor de import-export ale anului de execuție precedent, până la aprobarea Raportului privind executarea bugetelor componente ale bugetului public național; - asigurarea funcționalității modulului de calculare și evidență a veniturilor vamale și creanțelor aferente, inclusiv a penalităților; - asigurarea funcționalității modulelor „Valoarea în vamă” și „SICOM”, în vederea asigurării unui instrument eficient de gestionare a riscurilor de evaluare a mărfurilor importate și declarate, precum și a certificatelor de origine destinate pentru export.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	<p>Nu au fost obiecții la concluzia generală de audit și la constatările expuse în Raportul auditului conformității administrării veniturilor publice de către Serviciul Vamal în anii 2020-2021.</p>

Auditul conformității asupra administrării sistemului de facilități vamale în anii 2020-2021 (Hotărârea Curții de Conturi nr.50 din 13 septembrie 2022)

Informații generale	<p>Facilitățile fiscale și vamale, prin esența lor, constituie o derogare de la structura normală de impozitare, care scad veniturile bugetului public național și au un impact semnificativ asupra finanțelor statului în întregime.</p> <p>Pornind de la faptul că acestea reprezintă costuri semnificative pentru buget, este important ca autoritățile statului să le estimeze și să le raporteze într-o manieră corectă și transparentă, precum și să asigure integrarea principiilor buneii guvernări în valorificarea înlesnirilor acordate diferitor categorii de beneficiari.</p> <p>Administrarea sistemului de facilități fiscale și vamale implică diferiți actori ai sistemului public, în funcție de atribuțiile și responsabilitățile ce le revin, după cum urmează:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ministerul Finanțelor, responsabil de elaborarea și implementarea politicii bugetar-fiscale, exercitând dirijarea metodologică a activității Serviciului Fiscal de Stat în administrarea facilităților fiscale, fără ingerințe în activitatea desfășurată de acesta; • Ministerul Economiei, care în calitate de autoritate publică centrală, este abilitată să promoveze politica economică a statului; • Serviciul Vamal - implementează politica vamală a statului și realizează atribuții aferente administrării facilităților fiscale și vamale; • Consiliul Concurenței - autoritate de concurență națională, care este abilitată cu atribuții de autorizare, monitorizare și raportare a ajutorului de stat, ca parte componentă a sistemului de facilități fiscale.
Scop	Exprimarea unei concluzii generale privind conformitatea sistemului de facilități fiscale și vamale.
Obiectiv	<p>Auditul a avut următoarele obiective specifice:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Au fost implementate politici și instrumente care să asigure conformitatea și corectitudinea estimării costurilor bugetare ale facilităților fiscale și vamale? 2. Serviciul Vamal a aplicat măsuri suficiente și conforme cadrului normativ în vederea acordării și monitorizării facilităților fiscale și vamale?
Concluzie	<p>În baza constatărilor auditului public extern privind conformitatea administrării facilităților fiscale și vamale în anul 2020, cu verificarea unor aspecte aferente anului 2021, se conchide că procesul de acordare a facilităților administrate de către Serviciul Vamal este vulnerabil, având impact asupra nivelului de colectare a veniturilor în bugetul de stat și asupra exercitării conforme a rolului de administrator de venituri. Această situație este cauzată de:</p> <p>nerezivuirea/neanularea, neraportarea integrală a facilităților fiscale și vamale; lipsa criteriilor de risc la acordarea scutirilor de plata drepturilor de import în cadrul proiectelor investiționale; deficiențe privind stabilirea valorii mărfii în vamă la importul unor mărfuri prin intermediul agenților economici nerezidenți (din jurisdicții care nu implementează standarde internaționale de transparență) și, respectiv, majorarea neregulamentară a valorii mărfii în vamă și a facilităților acordate; monitorizarea insuficientă la acordarea scutirilor persoanelor cu dezabilități la importul automobilelor, care de fapt nu sunt beneficiarii finali ai bunurilor importate etc.</p>

	Cele menționate de audit determină necesitatea adoptării unor măsuri stringente privind remedierea deficiențelor și situațiilor problematice descrise în prezentul Raport de audit.
Constatările și concluziile principale	<p>(i) facilitățile fiscale și vamale administrate de Serviciul Vamal, care reprezintă în sine suma impozitelor și taxelor nevărsate la bugetul public național și au ca scop sprijinirea unui anumit grup de agenți economici sau a unui tip de activitate, au însumat în ultimii 5 ani 48,7 mlrd. lei. Ca pondere în veniturile administrate, facilitățile fiscale și vamale au variat între limitele de creștere de la 35,3% până la 46,7%. În anul 2021, acestea au însumat 13,4 mlrd. lei, fiind cel mai înalt nivel în ultimii 5 ani;</p> <p>(ii) instituirea și acordarea facilităților s-au efectuat în lipsa unor programe sau strategii de dezvoltare economică a unor ramuri sau sectoare ale economiei naționale, inclusiv care să conțină indicatori de impact/rezultat și care să permită evaluarea beneficiilor din acordarea acestora;</p> <p>(iii) s-a identificat necesitatea transparentizării și îmbunătățirii modalității de evidență și raportare²⁴³ a facilităților vamale instituite reieșind din prevederile acordurilor internaționale semnate de către RM cu UE, OMC și alte instituții internaționale pentru asigurarea accesului la informație veridică pentru toate părțile interesate²⁴⁴ și excluderea cazurilor de tratare eronată a prevederilor politicii fiscale și vamale care vizează categoriile și volumul de mărfuri importate conform tarifului preferențial;</p> <p>(iv) valoarea bitumului de petrol importat în cadrul unui proiect de asistență investițională a fost majorată nejustificat în vamă cu suma de 1,1 mil. dolari SUA (19,2 mil. lei), iar scutirile - cu 3,9 mil. lei, fiind cauzate pierderi bugetului de stat generate de substituirea facturilor comerciale eliberate de către exportatorul mărfii și înlocuirea lor cu alte facturi invoice de către un agent economic nerezident;</p> <p>(v) acordarea neregulamentară unui agent economic rezident a facilităților fiscale și vamale în sumă de 7,1 mil. lei pentru importul de motorină în cadrul unui proiect de asistență investițională, deși acesta nu a fost selectat în urma licitației;</p> <p>(vi) neraportarea în Registrul unic al facilităților fiscale și vamale pe anii 2020-2021 a valorii scutirilor de TVA, în sumă de 780,6 mil. lei, cu drept de deducere, aferente proiectelor de asistență tehnică și investițională, deoarece Ministerul Finanțelor nu a inclus scutirea respectivă în Registrul menționat;</p> <p>(vii) la declarația electronică de import cu facilități a testelor rapide de diagnostic pentru detectarea SARS-CoV-2 nu au fost atașate unele documente care justifică cheltuielile de transport reflectate în rubrica „elemente de valoare”, în sumă de 3,7 mil. lei, și scutirile la drepturile de import de 748,1 mii lei;</p> <p>(viii) valoarea mărfurilor plasate în anii 2020-2021 în magazinele duty-free a constituit 998,1 mil. lei, înregistrând o creștere de la 326,0 mil. lei în anul 2020 până la 672,1 mil. lei în anul 2021, sau cu 206%, iar valoarea facilităților acordate acestor mărfuri a constituit 1 985,1 mil. lei;</p> <p>(ix) facilitățile fiscale și vamale acordate în anul 2021 în destinația magazin duty-free, în zona intrării în țară, au scăzut de la 110,8 mil. lei</p>

²⁴³ Clarificarea scutirilor la plata drepturilor de import al unor categorii de mărfuri care beneficiază de tratament tarifar preferențial conform prevederilor Acordurilor internaționale.

²⁴⁴ Parlamentul, Guvernul (în special SV, SFS, MF, ME) BNM, BNS, CCRM, ONG de profil.

	<p>în anul 2019 până la 5,7 mil. lei în anul 2021, sau de 19,4 ori, cauza fiind racordarea legislației naționale în domeniul fiscal și vamal la acquis-ul comunitar, care nu prevede magazine duty-free în zona intrării în țară;</p> <p>(x) scutiile acordate agenților economici și persoanelor fizice din raioanele de est necontrolate de organele constituționale ale Republicii Moldova au însumat în ultimii trei ani 13,4 mlrd. lei per total, necesitând a fi monitorizate prin confruntarea datelor înregistrate în statistica vamală a Republicii Moldova cu cele din statistica organelor vamale ale statelor învecinate;</p> <p>(xi) în anii 2020-2021, 3,9 mlrd. m³ de gaze naturale cu valoarea totală de 997,8 mil. dolari SUA, importate din Federația Rusă de către S.A. „Moldovagaz” pentru S.R.L. „Tiraspoltransgaz”, nu au fost declarate la organul vamal, iar scutiile neraportate regulamentar în Registrul unic al facilităților fiscale și vamale au însumat 1,3 mlrd. lei, conform estimărilor de audit.</p>
<p><i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i></p>	<p>Deficiențele constatate au fost condiționate atât de neacordarea unei atenții sporite sistemului de facilități de către autoritățile statului, cât și de existența unor factori obiectivi, cum ar fi complexitatea sistemului și aspectele deficitare aferente realizării sarcinilor care reveneau acestora, necesitând măsuri și acțiuni prompte din partea autorităților implicate, care să asigure îmbunătățirea proceselor de administrare a sistemului de facilități fiscale și vamale.</p>
<p><i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i></p>	<p>Acțiunile întreprinse de SV pentru realizarea recomandărilor anterioare de audit au contribuit neesențial la îmbunătățirea cadrului normativ intern cu privire la unele aspecte ce țin de regimul de import al zahărului și produselor zaharoase în Republica Moldova, după cum urmează:</p> <p>(i) a fost aprobat Ordinul SV nr.13-O din 19.01.2021 „Cu privire la modificarea anexei nr.12 la Ordinul nr.346-O/2009” și</p> <p>(ii) Circulara nr.71-c din 29.01.2021: „referitor la aplicarea uniformă și transparentă a prevederilor acordurilor internaționale la care Republica Moldova este parte și actelor legislative și normative care reglementează aplicarea tratamentului tarifar preferențial în cadrul contingentului tarifar la importul de zahăr alb și produse zaharoase”;</p> <p>Concomitent, aspectele deficitare, care nu au fost remediate ca urmare a neexecutării recomandărilor înaintate anterior, au fost reiterate în raportul de audit.</p>
<p><i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - SV a inițiat un control ulterior privind importul produselor petroliere cu scutiri în sumă de 1,1 mlrd. lei, destinate alimentării aeronavelor pentru transportul internațional de mărfuri și pasageri; - Au fost recalulate drepturile de import în sumă de 2,3 mil. lei la importul unor mărfuri în cadrul unor contingente care beneficiază de tratament preferențial.
<p><i>Măsurile dispuse pentru remediere</i></p>	<p>Pentru remedierea neregulilor și deficiențelor constatate în cadrul auditului conformității administrării sistemului de facilități fiscale și vamale în anii 2020-2021, atât în raportul de audit, cât și în HCC de aprobare a raportului au fost formulate și înaintate 13 recomandări de audit, dintre care SV - 6 recomandări, Ministerului Finanțelor - 5 recomandări, Ministerului Economiei - 1 recomandare, și Consiliului Concurenței - 1 recomandare.</p> <p>Recomandările înaintate vizează îmbunătățirea sistemului facilităților fiscale și vamale și remedierea deficiențelor constatate:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - armonizarea cadrului normativ aferent administrării facilităților fiscale și vamale la prevederile acquis-ului comunitar; - examinarea facilităților fiscale și vamale menționate în Raportul de audit, prin prisma legislației în domeniul ajutorului de stat; - consolidarea guvernantei bugetar-fiscale, inclusiv prin estimarea anuală a costurilor bugetare a facilităților și organizarea evidenței și raportării facilităților conform obiectivelor din planul de acțiuni ale Executivului; - revizuirea facilităților fiscale și vamale existente și să decidă asupra oportunității menținerii sau anulării lor, în special a limitelor contingentelor tarifare preferențiale de mărfuri importate, precum și revizuirea categoriilor/domeniilor de beneficiari de facilități fiscale și vamale cu determinarea impactului/rezultatului obținut ca urmare a facilităților acordate; - evaluarea/estimarea corectă a valorii în vamă a mărfurilor importate sub regimuri cu facilități fiscale și vamale, în speță a proiectelor de asistență tehnică și investițională; - descrierea proceselor operaționale aferente acordării și raportării facilităților fiscale, inclusiv a celor care țin de comunicarea cu autoritățile centrale de specialitate implicate în acordarea facilităților fiscale, precum și să elaboreze registrul riscurilor etc.
<p><i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i></p>	<p>Nu au fost obiecții la concluzia generală de audit și la constatările expuse în Raportul auditului conformității asupra administrării sistemului de facilități fiscale și vamale în anii 2020-2021.</p>

Auditul conformității procesului bugetar și gestionării patrimoniului public în anii 2018-2020 la UAT mun. Chișinău (UAT/bugetul de nivelul II), Hotărârea Curții de Conturi nr.53/2022²⁴⁵	
Informații generale	UAT mun. Chișinău este persoană juridică de drept public, se bucură de autonomie financiară, adoptă bugetul său propriu, care este independent și separat de bugetul de stat, și dispune de un patrimoniu distinct de cel al statului și al altor UAT.
Scopul	Evaluarea conformității procesului bugetar și gestionării patrimoniului public la UAT mun. Chișinău în anii 2018-2020, în raport cu criteriile regulamentare de ordin legal.
Obiectivul	<ol style="list-style-type: none"> 1. A identificat, a evaluat și a colectat UAT veniturile bugetare în conformitate cu cadrul legal și regulator aferent? 2. A justificat angajarea și gestionarea cheltuielilor potrivit cadrului regulator? 3. A înregistrat, a administrat și a gestionat UAT în modul corespunzător patrimoniul public?
Concluzia	Misiunea de audit atestă un deficit de reguli și proceduri aferente procesului de gestionare a mijloacelor bugetare și a patrimoniului public ale UAT mun. Chișinău, astfel managementul instituțional și cel financiar nefiind racordate la principiile buneii guvernări. Managementul gestionării patrimoniului UAT mun. Chișinău nu întrunește rigorile cadrului legal, acesta fiind afectat de nereguli și deficiențe, care se exprimă prin lipsa unei evidențe corespunzătoare a patrimoniului public, gestionarea defectuoasă al patrimoniului municipal. Toate acestea, în viziunea auditorilor, au fost condiționate de lipsa unui sistem de control intern managerial adecvat pe componentele respective de activități, precum și de responsabilitatea insuficientă a factorilor de decizie la exercitarea atribuțiilor funcționale.
Constatările și concluziile principale	<ul style="list-style-type: none"> • Ministerul Finanțelor nu a asigurat elaborarea și aprobarea unui mecanism de evidență și raportare aferent impozitelor și taxelor locale. SFS și DCITL nu asigură o evidență analitică conformă a soldurilor creanțelor și datoriiilor, calculelor și achitărilor aferente impozitelor și taxelor locale; • Imperfecțiunea sistemelor informaționale administrate de către ASP și SFS privind impozitele/taxele/plățile calculate și încasate la bugetul local, creează unele dificultăți în activitatea DCITL a mun. Chișinău, ce influențează monitorizarea calculării și achitării impozitelor și taxelor, administrate de către DCITL, precum și asupra calității serviciilor prestate populației/cetățeanului; • până în prezent organul central de specialitate al administrației publice în domeniul construcțiilor nu a elaborat metodologia de determinare de către angajații APL și SFS a gradului de finalizare a construcției. Respectiv, bunurile imobiliare aflate la etapa de finalizare de 50% și mai mult, rămase nefinalizate timp de 3 ani după începutul lucrărilor de construcție, nu sunt înregistrate în RBL și evaluate în scopul impozitării; • APL a mun. Chișinău nu dispune de informație exhaustivă și veridică ce ține de indicatorii care stau la baza calculării veniturilor din taxele locale stabilite pe teritoriul UAT Chișinău, ce condiționează planificarea neadecvată a veniturilor, care în anul 2020, numai pentru 3 taxe locale veniturile pasibile încasării au fost subestimate cu circa 11,0 mil lei;

²⁴⁵ Misiunea de audit realizată până în iulie 2022. Raportul de audit a fost coordonat cu entitatea și încheiat până la finele lunii august, fiind planificat spre examinare în ședința plenară a CCRM la 06.09.2022. În temeiul adresării oficiale a Primăriei mun. Chișinău (nr. 02-109/2317 din 25.08.2022), CCRM a acceptat examinarea și aprobarea rezultatelor misiunii de audit la data de 19.09.2022 (temei lipsa persoanelor responsabile din partea entităților auditate în legătură cu deplasarea de serviciu).

- Ministerul Economiei nu a executat recomandarea Curții de Conturi²⁴⁶, iar excluderea din Anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr.1468 din 31.12.2016 a denumirii UAT, la care au fost transmise în anul 2017 drumurile publice locale de interes raional, creează o neclaritate cu privire la lungimea drumurilor luate în considerare la calcularea transferurilor cu destinație specială pentru infrastructura drumurilor de interes raional/municipal pentru toate UAT de nivelul II din țară;
- CMC, contrar prevederilor actelor normative, nu a distribuit Transferurile cu Destinație Specială (TDS) pentru infrastructura drumurilor pe capitole de cheltuieli, ceea ce lasă la discreția autorității executive să decidă obiectivul care necesită a fi reparat atât capital, cât și curent din contul TDS. APL a mun. Chișinău în perioada 2018-2020 nu a utilizat conform destinației TDS pentru infrastructura drumurilor, în sumă totală de **31,8 mil lei**;
- Cu depășirea competențelor, autoritatea executivă a mun. Chișinău, în perioada 2018-2020, a dispus: *i*) executarea și achitarea cheltuielilor ce țin de întreținerea și reparația drumurilor publice de interes local din UAT de nivelul I din suburbii, ceea ce a generat cheltuieli suplimentare în sumă totală de circa **16,8 mil lei**, pe când pentru reparația drumurilor publice de interes raional/municipal au fost executate lucrări în valoare de numai **2,6 mil lei**; *ii*) repartizarea UAT de nivelul I din suburbie a materialului antiderapant cu titlul gratuit în cantitate totală de 1671,45 tone în valoare de **1,14 mil lei** și a materialelor obținute în urma demontării acestora (asfalt frezat) în cantitate de circa 20 752,2 tone, în valoare de cel puțin **3,73 mil lei**; *iii*) redistribuirea alocațiilor aprobate de către CMC pentru reparația capitală pe obiective concrete la cheltuieli curente, precum și de la instituția bugetară la ÎM;
- În lipsa unor reglementări clare, care ar explica: modalitatea de selectare a obiectivelor privatizate la care urmează a fi executate lucrări de reparație curentă/capitală/renovare, din sursele bugetului municipal; criteriile de selectare a beneficiarilor; quantumul maxim al cheltuielilor suportate din bugetul municipal și calificarea conformă a cheltuielilor executate (reparații curente, reparații capitale, ajutor social etc.), numai în anul 2020 au fost suportate cheltuieli în sumă de **2,29 mil. lei**. Totodată, nu sunt clare obligațiunile GFL referitor la reparațiile ce trebuie efectuate în blocurile locative;
- APL a mun. Chișinău nu a întreprins măsuri pentru recuperarea de la ÎM GFL declarate insolvabile a creanțelor în sumă totală de **10,54 mil.lei**, formate ca urmare a achitării împrumuturilor contractate de ÎM, dar nerestituite;
- UAT mun. Chișinău a suportat cheltuieli ineficiente în sumă totală de **5,67 mil.lei** (sau 287,40 mii euro), echivalentul comisioanelor achitate pentru nedebersarea sumei creditelor BEI și BERD, contractate pentru implementarea proiectului de eficiență energetică și izolare termică a clădirilor publice din mun. Chișinău;
- CMC aprobă unele Decizii care nu corespund cadrului legal existent și nici nu pot fi aplicate, acestea nefiind notificate de OT Chișinău al Cancelariei de Stat. De asemenea, CMC și autoritatea executivă nu au asigurat monitorizarea și executarea propriilor decizii, adoptate în perioada 1998-2020, ce țin de: 1) reorganizarea ÎM DCC; 2) transmiterea beneficiarilor a lucrărilor de investiții și reparație capitală, executate prin intermediul ÎM DCC; 3) majorarea capitalului social al întreprinderilor

²⁴⁶ Recomandarea nr. 2.4. din Hotărârea Curții de Conturi nr.50 din 23.07.2018 „Cu privire la Raportul auditului situațiilor financiare aferente procesului bugetar și gestionării patrimoniului public de către Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia pe anii 2016-2017”.

fondate; 4) patrimoniu preluat cu titlul gratuit din proprietatea APL de nivelul I din suburbii și agenți economici etc.;

- Autoritățile contractante și grupurile de lucru continuă să manifeste o atitudine nepotrivită față de funcționalitatea sistemului de achiziții publice, ca urmare administrarea procesului de achiziții se efectuează contrar cerințelor normative, gestiunea fondurilor publice este defectuoasă; nu se asigură monitorizarea conformă a executării contractelor de achiziții publice în termenele și condițiile prevăzute de acestea; executarea lucrărilor se efectuează cu abateri de la proiect etc.;

- Preturile de sector au decis, au contractat și au achitat servicii de instalare a sistemului de supraveghere video în locurile publice din mun. Chișinău (scururi, parcuri, pasaje subterane de pietoni, havuzuri etc.) fără ca aceste acțiuni să fie aprobate/coordonate cu CMC și primăria municipiului, precum și în lipsa unui acord de colaborare cu Inspectoratul de Poliție, fără a fi elaborate și aprobate programe bugetare și planificate alocării în acest scop;

- Evacuarea/demolarea construcțiilor neautorizate din mun. Chișinău se efectuează cu abateri de la prevederile cadrului normativ, ceea ce creează premise pentru atacarea în instanță a acestor acțiuni de către proprietarii bunurilor evacuate/demolate, precum și generează cheltuieli nerecuperabile din bugetul municipal, care în perioada 2018-2020 au însumat circa **6,36 mil. lei**, sau 65,75% din suma cheltuielilor suportate din bugetul municipal;

- UAT mun. Chișinău, ignorând constatările din Raportul Curții de Conturi aprobat prin Hotărârea nr.7 din 26.02.2021, continuă aceeași practică în relațiile de parteneriat public-privat, ceea ce creează riscul ca bugetul municipal să fie deposedat de venituri pasibile de încasat din locațiunea patrimoniului public aferent pasajului subteran din str. Ismail;

- CMC a decis transmiterea dreptului de organizarea și desfășurare a licitațiilor funciare cu strigare în mun. Chișinău unui agent economic, fără ca prestatorul acestui serviciu să fie selectat prin organizarea și desfășurarea uneia din procedurile de achiziție. Organizarea și desfășurarea licitațiilor prin intermediul acestui agent economic conține mai multe neclarități care pot fi tratate ca riscuri de fraudă: 1) modalitatea de determinare a prețului inițial al terenului scos la licitație; 2) numărul participanților care au concurat pentru adjudecarea terenului; 3) pașii licitației, care ar demonstra că negocierile în cadrul licitației au avut loc; 4) valoarea onorariului prestatorului serviciului de licitație etc.;

- CMC, cu nerespectarea prevederilor cadrului normativ, vinde terenuri care pot fi scoase la licitație ca terenuri adiacente, ceea ce duce la diminuarea veniturilor bugetului municipal. Aceste terenuri sunt vândute la prețul stabilit de către un evaluator la solicitarea deținătorului de teren adiacent, interesat de procurarea acestuia. Acțiunile DGAURF de monitorizare a corectitudinii evaluării efectuate de către companiile evaluatoare nu sunt credibile deoarece vânzarea terenurilor adiacente cu suprafețe și caracteristici similare se face la prețuri diferite;

- Evidența tranzacțiilor aferente contractelor de arendă/folosință/locațiune și de vânzare-cumpărare a patrimoniului public este defectuoasă și nu asigură un control eficient asupra încasării depline și în termenele prevăzute de contract a veniturilor bugetare;

- UAT mun. Chișinău nu a întreprins măsurile necesare pentru rezilierea sau prelungirea contractelor de arendă/folosință/locațiune a patrimoniului public, diminuând esențial veniturile pasibile încasării în bugetul municipal;

- Mun. Chișinău continuă eliberarea autorizațiilor de construcții cu abateri de la cadrul normativ: i) în lipsa acordului CMC ca proprietar al terenului

	<p>pentru efectuarea construcției; ii) în baza unui certificat de urbanism expirat; iii) fără a fi respectate prevederile stabilite în certificatul de urbanism privind Procentul de Ocupare a Teritoriului sub construcție; iv) schimbarea zonei urbanistice a terenului în scopul efectuării construcției blocului locativ multietajat;</p> <ul style="list-style-type: none"> • CMC și PMC nu au întreprins măsuri de luare în evidență a 526,3 km de rețele de gaze naturale, fără proprietar, din mun. Chișinău; • ÎM DCC a casat neregulamentar, în anul 2018, lucrări nefinalizate în valoare totală de 124,23 mil. lei; percepe neregulamentar taxă pentru eliberarea permisului de racordare la conducta de gaze naturale, ce condiționează achitarea dublă de către cetățeni a dreptului de conectare la rețelele de gaze; • UAT nu a asigurat întocmirea unui registru exhaustiv al patrimoniului public, inclusiv a celui transmis în folosință/gestiune ÎM și ÎMSP; nu a asigurat delimitarea conformă și înregistrarea dreptului de proprietate în RBI asupra tuturor bunurilor imobile etc.; • CMC și Primăria mun. Chișinău până la moment nu au soluționat problemele ce țin de: <i>i)</i> contabilizarea conformă a mijloacelor financiare și a mijloacelor fixe procurate/primate cu titlul gratuit și transmise ÎM ca acțiuni și alte forme de participare în capital în interiorul țării <i>ii)</i> delimitarea între bunurile transmise în gestiune economică (folosință) și bunuri transmise în proprietate întreprinderilor municipale; <i>iii)</i> declararea, în contractele de gestiune a serviciilor publice semnate cu ÎM, a acestora ca autorități contractante, cu respectarea în totalitate a prevederilor Legii nr.131/2015; • Contractele de gestiune a serviciilor publice nu includ: denumirea obiectivului pentru care sunt alocate mijloace bugetare, volumul lucrării/serviciului executat, frecvența serviciului prestat, ceea ce nu permite verificarea realității serviciului prestat.
<p>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</p>	<p>Nedelimitarea exhaustivă și fragmentarea responsabilităților entităților din subordine, lipsa de comunicare între instituțiile din subordine, iresponsabilitatea funcționarilor generează gestionarea defectuoasă a patrimoniului municipal, ratarea veniturilor la bugetul UAT, pierderea patrimoniului public și prejudicierea bugetului municipal.</p>
<p>Măsurile dispuse pentru remediere</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. descrierea și implementarea proceselor operaționale ce țin de elaborarea și fundamentarea prognozei bugetare pe toate tipurile de venituri și cheltuieli, cu indicarea corespunzătoare a responsabilităților; 2. implementarea procedurilor controlului intern managerial, în vederea asigurării utilizării conform destinației a transferurilor cu destinație specială; 3. planificarea și executarea conformă a lucrărilor de reparație capitală a infrastructurii publice locale (drumuri, străzi, scuaruri, trotuare etc.), cu excluderea practicii planificării și reflectării acestora ca cheltuieli curente; 4. revizuirea organigramei, statelor de personal și schemelor de încadrare ale PMC și entităților din subordine în strictă conformitate cu competențele și responsabilitățile acordate acestora de cadrul legal și actele normative interne, volumul de muncă existent și normele de muncă aprobate conform (art.167 din Codul muncii); 5. întocmirea unui plan individual de acțiuni juridice (inclusiv solicitarea explicării unor decizii judecătorești neclare), pentru fiecare bun imobil aflat în litigiu, cu desemnarea persoanelor responsabile de realizarea acestora și de recuperarea prejudiciilor aduse patrimoniului municipal; <p><i>etc.</i></p>

MISIUNI DE AUDIT AL PERFORMANȚEI

Auditul performanței atinse în cadrul proiectelor finanțate din fondurile externe gestionate prin intermediul Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor Fondului Internațional pentru Dezvoltare Agricolă (Hotărârea Curții de Conturi nr. 68 din 13 decembrie 2021)²⁴⁷	
Informații generale	<p>Începând cu anul 2000, Republica Moldova beneficiază de împrumuturi preferențiale și granturi acordate din sursele Fondului Internațional pentru Dezvoltare Agricolă (în continuare - IFAD), până în prezent fiind alocate 130,0 mil. dolari SUA în cadrul a 8 Programe, care au derulat consecutiv din anul 2000. Proiectele IFAD pentru Republica Moldova sunt elaborate în vederea sporirii eforturilor ONU pentru sprijinirea Guvernului Moldovei în implementarea Strategiei de Dezvoltare Națională „Moldova 2030”, fiind aliniate la Obiectivele de Dezvoltare Durabilă ale ONU.</p> <p>În cadrul misiunii de audit au fost analizate rezultatele implementării a două Proiecte, care s-au realizat în perioada 2015-2021 (10 luni), și anume: Proiectul IFAD VI „Programul Rural de Reziliență Economico-Climatică Incluzivă”, implementat pe parcursul anilor 2015-2021 (finalizat), și Proiectul IFAD VII „Reziliență Rurală”, implementat pe parcursul anilor 2017-2023 (în derulare).</p>
Scop	Evaluarea performanțelor atinse în procesul implementării Proiectelor IFAD VI și IFAD VII pe parcursul anilor 2015-2021 (10 luni).
Obiectiv	<p>Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Au fost atinși indicatorii de rezultat stabiliți de Proiectele IFAD? 2. Investițiile efectuate în cadrul Proiectelor IFAD au întrunit criteriile de durabilitate și sustenabilitate? <p>În cadrul misiunii de audit a fost evaluat gradul de implementare a Proiectelor pentru perioada anilor 2015-2021 (10 luni), prin prisma: (i) rezultatelor obținute; (ii) nivelului de realizare a acțiunilor; (iii) utilizării eficiente și eficace a mijloacelor alocate.</p>
Concluzie	<p>Deficiențele constatate de audit denotă că, deși la implementarea Proiectelor au fost raportate progrese, totuși s-a atestat neîndeplinirea unor indicatori și îndeplinirea altora peste ținta stabilită, ca urmare a nerevizuirii și neajustării în timp util a acestora, precum și implementarea neadecvată a unor acțiuni, valorificarea necorespunzătoare a unor obiective, ceea ce poate duce la utilizarea ineficientă a resurselor financiare, iar în unele cazuri, la risipă de bani publici.</p> <p>De asemenea, mecanismul de transmitere către autoritățile publice locale a obiectivelor de investiții destinate pentru utilizare de către grupurile de producători agricoli nu în toate cazurile asigură durabilitatea și sustenabilitatea investițiilor efectuate, unele dintre obiective deja fiind în stare nesatisfăcătoare.</p>
Constatările și concluziile principale	<p>Evaluările efectuate de audit denotă că activitățile prevăzute în IFAD VI și IFAD VII au contribuit la: (i) sporirea capacității producătorilor agricoli de adaptare la schimbările climatice prin promovarea și extinderea agriculturii conservative, (ii) facilitarea accesului la serviciile financiare pentru producătorii agricoli, în special pentru tinerii antreprenori și femeile antreprenoare din mediul rural, (iii) dezvoltarea infrastructurii publice rurale prin facilitarea capacităților de producție și diminuarea costurilor de transportare a producției agricole către consumatorii finali, (iv) fortificarea</p>

²⁴⁷ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1145/hotararea-nr-68-din-13-decembrie-2021-cu-privire-la

	<p>capacităților Comisiei Naționale a Pieței Financiare de monitorizare a sectorului de microfinanțare.</p> <p>Cu toate acestea, evaluarea realizărilor Proiectelor respective și a efectelor acestora a relevat curențe în procesele de implementare și de monitorizare, precum și la utilizarea, în condiții de eficiență, eficacitate și economicitate, a resurselor alocate, și anume:</p> <ul style="list-style-type: none"> • deși a avut loc evaluarea intermediară a indicatorilor de rezultat, precum și au fost efectuate de către donator evaluări de supraveghere anuale, indicatorii de rezultat, care deja au depășit indicii aprobați inițial, nu au fost supuși revizuirii, ceea ce face imposibilă evaluarea eficacității utilizării resurselor financiare; • nu au fost create Laboratorul de testare a solului și Fondul de garantare a creditelor în agricultură; • au fost imobilizate pe un termen nedeterminat și cu risc sporit de nerecuperare 22,5 mii dolari SUA, destinate dezvoltării unui soft de management integrat, în vederea gestionării proiectelor administrate de UCIP IFAD; • au fost efectuate investiții în sumă de 163,9 mii dolari SUA în obiective care nu sunt funcționale până în prezent; • proiectele de acte normativ-legislative elaborate în cadrul Programului IFAD VI nu au parcurs toate etapele de aprobare, determinând riscul de utilizare ineficientă a mijloacelor financiare în valoare de 40,0 mii dolari SUA. <p>Totodată, unii beneficiari ai investițiilor nu au asigurat durabilitatea și sustenabilitatea acestora:</p> <ul style="list-style-type: none"> • o parte din autorități publice locale²⁴⁸ nu au asigurat luarea la evidență a obiectelor de infrastructură finanțate din sursele IFAD, altele²⁴⁹, deși le-au luat în evidență, nu au asigurat întreținerea și exploatarea lor corespunzătoare, astfel încât o parte din obiectele de infrastructură sunt în stare nesatisfăcătoare; • unele obiectivele investiționale finalizate sunt puse în funcțiune cu întârziere²⁵⁰. <p>De asemenea, se atestă lipsa reglementărilor privind acordarea/recreditarea împrumuturilor din contul granturilor externe, ceea ce afectează raportarea corespunzătoare a executării bugetului de stat.</p> <p>În același timp, mecanismul de transmitere a sistemelor de irigare la scară mică primăriilor, care prezintă atât proiecte de dezvoltare a rețelelor de sisteme centrale de irigare, inclusiv a celor reabilite în cadrul Programului Compact, cât și crearea sistemelor de irigare de scară mică, nou-create, care nu sunt conectate la rețelele centrale de irigare, este unul ambiguu. Primăriile au o abordare neuniformă la utilizarea și gestionarea lor, în unele cazuri, acestea fiind transmise nereglementar în gestiune economică terților din sectorul privat. În acest sens urmează a fi întreprinse măsuri pentru reglementarea modului de transmitere și de gestionare a sistemelor de irigare de scară mică.</p>
<p><i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i></p>	<p>Deficiențele constatate de audit sunt consecințe ale: (i) unui management necorespunzător al resurselor gestionate, care au dus la neimplementarea unor indicatori, existența unor obiective investiționale nefuncționale, în stare nesatisfăcătoare sau valorificate cu întârziere, precum și (ii) vidului în cadrul normativ în ceea ce privește mecanismul de transmitere a sistemelor de</p>

²⁴⁸ Primăria Dîngeni, raionul Ocnița și Primăria Hîncești.

²⁴⁹ Primăria comunei Găvănoasa, raionul Cahul, Primăria satului Stolniceni, raionul Hîncești și satului Mereșeuca, raionul Ocnița.

²⁵⁰ Piața agricolă din satul Horești, raionul Ialoveni.

	irigare la scară mică primăriilor, care au o abordare neuniformă în ceea ce privește administrarea sistemelor de irigare după recepția finală a acestora.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Proiectele investiționale finanțate de donatorii externi prin intermediul Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor Fondului Internațional pentru Dezvoltare Agricolă nu au fost auditate de către Curtea de Conturi în ultimii 5 ani.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	Pe parcursul misiunii de audit: (i) UCIP IFAD a restabilit în evidența contabilă creanța de 22,5 mii dolari SUA (echivalent a 413,5 mii lei), precum și penalitățile și costurile de judecată, care urmează a fi încasate de la S.R.L. „Web Total Platform” în baza hotărârii de judecată; precum și (ii) s-a adresat în luna octombrie 2021 în instanța de judecată în vederea obligării antreprenorului „Lăcătuș” SRL de a remedia viciile aferente construcției rețelei de aprovizionare cu apă pentru irigare cu lungimea de 2 km din satul Hîrtop, raionul Cimișlia, (iii) Primăria comunei Găvănoasa, raionul Cahul a inițiat activitățile de completare a golurilor cu speciile indicate în schema de plantare în cadrul fâșiei forestiere plantate din sursele IFAD.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Auditul a oferit recomandări care vor contribui la consolidarea sistemului de control și supraveghere, în vederea asigurării durabilității și sustenabilității investițiilor, precum și respectării principiilor buneii gestiuni financiare la implementarea Proiectelor IFAD.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Entitățile auditate nu au avut obiecții la constatările și recomandările expuse în Raportul de audit.

Auditul performanței „Autoritățile competente au întreprins suficiente măsuri în vederea asigurării cetățenilor cu vaccinuri și atingerii imunității colective pentru combaterea infecției COVID-19?” (Hotărârea Curții de Conturi nr.71 din 16 decembrie 2021)²⁵¹

Informații generale	<p>Infecția COVID-19 reprezintă o provocare globală, fiind determinată de un virus nou, SARS-CoV-2, care produce consecințe grave cu impact medical, social și economic.</p> <p>Agravarea situației epidemiologice prin infecția COVID-19 a fost influențată de creșterea rapidă a numărului de persoane infectate și a numărului de decese. Astfel, în scurt timp de la confirmarea primului caz de infecție, Organizația Mondială a Sănătății a declarat stare de pandemie cu infecția COVID-19. În Republica Moldova, primul caz de import al infecției COVID-19 a fost confirmat la 7 martie 2020 și au existat mai multe valuri ale pandemiei, care au marcat situații fără precedent.</p> <p>O soluție pentru criza provocată de această pandemie a fost dezvoltarea și punerea la dispoziția populației a unui vaccin eficace și sigur împotriva virusului. În Republica Moldova procesul de imunizări este recunoscut ca o prioritate a sănătății publice, iar vaccinarea este un instrument extrem de eficient pentru prevenirea, controlul și eliminarea bolilor infecțioase ce pot pune viața fiecărei persoane în pericol, inclusiv a virusului COVID-19. În aceste scopuri, a fost aprobat Planul național de imunizare anti-COVID-19, elaborat pentru asigurarea administrării sigure și eficiente a unui vaccin anti-COVID-19 persoanelor pentru care este indicat și doresc să îl primească.</p> <p>Vaccinurile au fost achiziționate prin diferite modalități: COVAX, acorduri bilaterale sau din donații. Până în decembrie 2021, țara noastră a recepționat cu titlu gratuit (donație) cca 74,8% din vaccinurile disponibile, iar prin intermediul achizițiilor - 25,2%. Vaccinurile au fost procurate din sursele disponibile ale bugetului de stat, din fondurile de urgență ale Guvernului, fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală, precum și prin acorduri bilaterale cu producătorii sau partenerii internaționali.</p>
Scop	Evaluarea realizării politicilor statului în domeniu și a activităților autorităților responsabile în vederea asigurării cetățenilor cu vaccinuri și atingerii imunității colective pentru combaterea infecției COVID-19.
Obiectiv	<p>Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Au fost instituite procese și proceduri de control eficiente care să asigure repartizarea, distribuția și administrarea vaccinului anti-COVID-19 în condiții de siguranță pentru cetățeni, în termeni utili și cu respectarea consecutivității etapelor de vaccinare? A fost asigurată o comunicare amplă de informare și creștere a gradului de acceptabilitate a vaccinului în rândul populației? 2. Procesul de monitorizare și raportare a imunizării anti-COVID-19 este unul eficient și conceput în vederea prioritizării sănătății cetățenilor? 3. Autoritățile competente au întreprins măsuri suficiente de planificare a procesului de vaccinare, cu identificarea necesităților, achiziționarea/recepționarea acestora în condiții de economicitate?
Concluzie	Vaccinul împotriva COVID-19 reprezintă un instrument de importanță majoră privind controlul și stoparea pandemiei, împreună cu testarea eficientă și respectarea măsurilor de prevenire. Vaccinarea este unica șansă de a atenua și a preveni îmbolnăvirea cu virusul SARS-COV-2, formele grave de boală și decese provocate de acesta. Republica

²⁵¹ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1142/hotararea-nr71-din-16-decembrie-2021-pentru-aprobarea-raportului-auditului

	<p>Moldova face eforturi de a imuniza populația împotriva infecției COVID-19, care pune în pericol viața fiecărei persoane. Însă, constatările auditului au identificat rezerve care necesită atenție sporită și acțiuni din partea factorilor de decizie și a părților interesate.</p> <p>Actuala misiune de audit public extern denotă că autoritățile și instituțiile implicate în procesul de imunizare nu demonstrează, în unele cazuri, responsabilitatea corespunzătoare în materie de realizare eficientă a obiectivelor din Planul național de imunizare anti-COVID-19, precum și nu asigură pe deplin realizarea scopului pentru atingerea imunității colective. Tergiversarea procesului de imunizare este condiționată de ambiguitățile cadrului normativ, insuficiența controalelor la toate etapele procesului de imunizare (recepționarea, înregistrarea, repartizarea, administrarea și raportarea), managementul defectuos în cadrul autorităților implicate în proces. Totodată, procesul de sistematizare, monitorizare și gestionare a informațiilor privind imunizarea anti-COVID-19, deși s-a desfășurat în condiții excepționale, necesită a fi îmbunătățit. În același timp, procesul de utilizare a dozelor de vaccinuri urmează a fi realizat în mod econom, cu asigurarea populației cu vaccinuri anti-COVID-19.</p> <p>Republica Moldova se confruntă cu o tendință alarmantă de scădere a atingerii imunității colective, iar acțiunile întreprinse de autorități privind campania de comunicare pentru a promova vaccinarea cetățenilor nu au impactul scontat. Astfel, cu lacunele care există, Republica Moldova riscă să nu asigure rata-țintă de vaccinare. Din această perspectivă, autoritățile și instituțiile medicale implicate urmează să intensifice și să contribuie mai mult la îmbunătățirea sănătății populației, prin remedierea problemelor sistemice la toate nivelurile, inclusiv prin implementarea recomandărilor înaintate de misiunea de audit.</p>
<p><i>Principalele constatări de audit</i></p>	<p>Autoritățile și instituțiile implicate în procesul de imunizare au depus efort și au elaborat reglementări specifice, fiind organizate procese operaționale ce au asigurat inițierea și realizarea imunizării populației anti-COVID-19. Totodată, auditul a evidențiat probleme și deficiențe, cele mai relevante fiind următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Factorii de decizie nu au fost suficient de preocupați de modul de organizare a evidenței dozelor de vaccinuri anti-COVID-19 și nu au oferit proceduri clare și exhaustive, ceea ce nu a asigurat veridicitatea datelor privind numărul de doze utilizate și a celor nimicite, în corelare cu numărul efectiv de persoane vaccinate; • Recepționarea din donații a loturilor de vaccin a fost acceptată cu termenul scadent mai mic decât cel prevăzut în normele legale; • Înregistrarea în sistemul informațional SIA-RVC-19 a dozelor de vaccinuri cu termen de valabilitate expirat, denotă riscuri și creează suspiciuni privind folosirea acestora în 6 804 cazuri; • Introducerea în Registrul de evidență a vaccinării împotriva COVID-19 a peste 277 mii de informații despre vaccinare în alte perioade, creează suspiciuni privind veridicitatea certificatelor emise de instituțiile implicate în proces; • Măsurile de înregistrare a vaccinurilor nu au fost efectuate în condițiile prevăzute; • Acțiunile întreprinse de autorități privind campania de promovare a vaccinării cetățenilor, nu au avut impactul scontat; • Lipsa controalelor la introducerea datelor în SIA RVC-19 și a filtrelor de inteligență artificială nu asigură veridicitatea informațiilor introduse;

	<ul style="list-style-type: none"> •Procedurile de acordare și/sau blocare a accesului la resursele informaționale utilizate în procesul de vaccinare nu sunt reglementate; •Planificarea și actualizarea necesarului de doze de vaccin nu au fost bazate pe date reale; •În cadrul ANSP lipsește managementul vaccinurilor anti-COVID-19 deteriorate și/sau expirate.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	<p>Dificultățile cu care s-au confruntat entitățile publice în perioada pandemică la gestionarea procesului de vaccinare anti-COVID-19 au fost cauzate, în mare parte, de:</p> <ul style="list-style-type: none"> •întâietatea și lipsa practicilor în gestionarea unui proces complex în situație de criză; • ambiguitățile cadrului normativ; •comunicarea intersectorială fragmentată dintre părțile implicate; •responsabilitatea scăzută a managementului decizional; •insuficiența controalelor la toate etapele procesului de vaccinare; •insuficiența măsurilor de monitorizare și supraveghere a realizării acțiunilor instituite; •imperfecțiunea sistemului informațional pentru evidența și facilitarea procesului de vaccinare etc.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	<p>Situația pandemică generată de infecția COVID-18 a determinat Curtea de Conturi să pună accente pe noile procese de gestionate a acesteia, inclusiv prin realizarea misiunii de audit al performanței „Autoritățile competente au întreprins suficiente măsuri în vederea asigurării cetățenilor cu vaccinuri și atingerii imunității colective pentru combaterea infecției COVID-19?”.</p>
<i>Măsurile luate de către entități pe parcursul misiunii de audit</i>	<p>Șase instituții medicale auditate, pe parcursul misiunii, au întreprins acțiuni de responsabilizare și perfecționare a procesului de imunizare. Totodată, alte șapte au comunicat că au luat act și urmează să realizeze activități în vederea excluderii deficiențelor constatate.</p>
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	<p>Auditul a înaintat recomandări menite să asigure îmbunătățirea cadrului regulator aferent domeniului auditat, precum și măsuri de intensificare a activităților de control intern, ceea ce va asigura eficientizarea acestui proces.</p>
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	<p>La începutul misiunii de audit au fost întâmpinate deficiențe privind comunicarea cu entitățile auditate (Ministerul Sănătății, Agenția Națională pentru Sănătate Publică), exprimate prin lipsă de receptivitate la acordarea accesului la baza de date, prezentarea informațiilor solicitate, fapt care a tergiversat etapa de executare a auditului și a creat suspiciuni rezonabile pentru audit.</p>

Auditul performanței privind modul de gestionare a produselor de uz fitosanitar și fertilizanților prin prisma garantării siguranței produselor alimentare de origine vegetală (Hotărârea Curții de Conturi nr.72 din 17 decembrie 2021)²⁵²

<p>Informații generale</p>	<p>Utilizarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților joacă un rol important în producția agricolă a Republicii Moldova prin menținerea sănătății plantelor, prin prevenirea distrugerii lor din cauza bolii și a infestării și contribuirea la creșterea și dezvoltarea lor. Cu toate acestea, pesticidele și fertilizanții administrați incorect culturilor pot intra în sol și în apele de suprafață prin dizolvare și scurgere și pot pătrunde și în apele subterane, cu riscul de a afecta negativ speciile neștintă, atât în ecosistemele terestre, cât și în cele acvatice.</p> <p>Reziduurile de pesticide în alimente pot prezenta, de asemenea, un risc pentru sănătatea umană, în timp ce reziduurile din furajele pentru animale prezintă riscuri pentru sănătatea animală și pot intra în lanțul alimentar. Au fost exprimate preocupări deosebite cu privire la efectele asupra sănătății generate de expunerea persoanelor la pesticide cu proprietăți care perturbă sistemul endocrin și cu privire la costurile aferente pentru sănătatea umană.</p> <p>În Republica Moldova, circuitul complex al produselor de uz fitosanitar și al fertilizanților este asigurat de numeroase autorități și părți interesate. Implicarea acestora contribuie la consolidarea procesului de utilizare a produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților, dar și la diminuarea efectelor negative ale reziduurilor în produsele alimentare de origine vegetală.</p> <p>Activitatea de audit desfășurată a demonstrat, în limitele capacităților deținute, că procesul de gestiune a produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților este afectat de numeroase deficiențe, a căror remediere este solicitată în termeni proximi. Or, admiterea în continuare a neregulilor identificate, a lacunelor normative și procedurale va contribui și mai mult la deteriorarea capacității statului de a garanta siguranța plantelor, a mediului ambiant și, ulterior, a sănătății umane.</p>
<p>Scop</p>	<p>Evaluarea activităților desfășurate de către autoritățile responsabile pentru asigurarea utilizării eficiente a produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților, astfel încât să fie garantată securitatea produselor alimentare de origine vegetală.</p>
<p>Obiectiv</p>	<p>Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la întrebarea dacă gestionarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților contribuie la garantarea siguranței produselor alimentare de origine vegetală?</p>
<p>Concluzie</p>	<p>Gestionarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților cuprinde un număr sporit de elemente și resurse, a căror utilizare eficientă poate asigura beneficii. Cu toate acestea, ambiguitățile, dar și lacunele normative influențează modul de gestionare și de monitorizare de către instituțiile responsabile a procesului de gestiune a pesticidelor și fertilizanților, acestea având capacități limitate pentru a face față condițiilor impuse de legislația națională, de obligațiile internaționale asumate și de tendințele în creștere a standardelor de calitate. Prin urmare, autoritățile responsabile, prin mecanismul de gestiune a PUFF existent la momentul actual, nu pot garanta pe deplin inofensivitatea PUFF în produsele alimentare de origine vegetală.</p>

²⁵² https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1148/hotararea-nr-72-din-17-decembrie-2021-cu-privire-la

Constatările și concluziile principale	<p>Principalele vulnerabilități ale procesului de gestiune a produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților se referă la:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nerealizarea pe deplin a responsabilității de completare și actualizare a cadrului normativ relevant în corespundere cu obligațiunile internaționale și actualitățile cotidiene; • existența unor prevederi normative ambigue, condiționate de lipsa legislației secundare; • lipsa unei viziuni comprehensive de gestionare a domeniului PUFF din partea autorităților responsabile, creând astfel lacune ale procesului și deficiențe care determină utilizarea neconformă și în condiții de risc a produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților; • lipsa informațiilor calitative și cantitative privind PUFF determină stocarea deșeurilor chimice, care reprezintă risc pentru sănătatea omului și integritatea mediului ambiant; • monitorizarea vagă a procesului de gestiune a PUFF condiționează lipsa de fermitate în luarea deciziilor și neîntreprinderea măsurilor prompte de remediere a situațiilor cu risc sporit asupra sănătății și vieții omului.
Cauzele și impactul deficiențelor constatate	<p>Deficiențele identificate sunt cauzate de nerealizarea pe deplin a responsabilităților delegate, precum și de existența unor prevederi normative ambigue, condiționate, în unele cazuri, de lipsa legislației secundare. Drept consecință, măsurile întreprinse de autoritățile responsabile pentru asigurarea utilizării eficiente a produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților, prin mecanismul de gestiune a PUFF existent la momentul actual, nu pot garanta securitatea lanțului alimentar și inofensivitatea PUFF în produsele alimentare de origine vegetală.</p>
Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare	<p>Domeniul de gestionare a produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților prin prisma garantării siguranței produselor alimentare de origine vegetală nu a fost auditat în ultimii 5 ani.</p>
Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii	<p>Pe parcursul misiunii de audit, entitățile auditate nu au întreprins măsuri de remediere a deficiențelor.</p>
Măsurile dispuse pentru remediere	<p>Ca urmare a celor constatate, în Hotărârea Curții de Conturi și în Raportul de audit au fost expuse recomandări specifice de remediere a neconformităților și deficiențelor identificate.</p>
Punctul de vedere al conducerii entității auditate	<p>Entitățile auditate nu au înaintat dezacorduri față de cele constatate în Raportul de audit, totodată au manifestat acceptul față de recomandările înaintate și termenul de implementare a acestora.</p>

Auditul performanței „Măsurile întreprinse și resursele investite în implementarea și dezvoltarea Sistemului informațional automatizat de gestionare și eliberare a actelor permise (SIA GEAP) contribuie la atingerea scopului și obiectivelor stabilite?” (Hotărârea Curții de Conturi nr.14 din 26 aprilie 2022)²⁵³

<p>Informații generale</p>	<p>Instituirea unui ghișeu unic, prin implementarea SIA GEAP, a fost generată de complexitatea și diversitatea proceselor de eliberare a actelor permise, ceea ce creează o povară semnificativă pentru antreprenori la obținerea acestora, precum și de necesitatea de contribuire la facilitarea procesului respectiv atât pentru antreprenori, cât și pentru autoritățile publice emitente. SIA servește drept punct central pentru interconectarea autorităților publice și coordonarea activităților lor, astfel ca acestea să poată face schimb de informații, în scopul minimizării cantității informațiilor care trebuie să fie prezentate de solicitanți în vederea obținerii actelor permise. Totodată, Registrul actelor permise (RAP), format în baza SIA GEAP, urmează să constituie unica sursă oficială de date privind actele permise emise în Republica Moldova.</p> <p>Achiziția serviciilor de implementare a SIA GEAP, inclusiv a dezvoltărilor acestuia, s-a realizat în cadrul Proiectului de Ameliorare a Competitivității II pentru perioada 2015-2021, finanțat din creditul Băncii Mondiale (BM), în perioada anilor 2016-2020, și s-a desfășurat în conformitate cu procedurile BM și sub monitorizarea exclusivă din partea acesteia. Costul total al implementării SIA, inclusiv mentenanța acestuia în perioada iulie 2018 - decembrie 2020, a constituit peste 16,0 mil. lei, iar pentru menținerea acestuia, după expirarea Contractului, pe parcursul anului 2021 au fost efectuate cheltuieli în sumă de peste 95,0 mii lei. Totodată, pentru automatizarea procesului de gestionare și emitere a actelor permise în domeniul construcțiilor (de către APL), pe parcursul anului 2021, în cadrul aceluiași Proiect, a fost dezvoltat un subsistem, care urmează să fie parte a SIA GEAP, costul căruia a constituit peste 2,5 mil. lei.</p> <p>Potrivit cadrului normativ, proprietarul Registrului Actelor Permise (RAP), format în baza SIA GEAP, este statul, iar funcțiile de bază privind formarea și exploatarea SIA, au fost repartizate între: posesorul Sistemului - Ministerul Economiei și Infrastructurii în perioada anilor 2017- 2020, ulterior - Agenția de Guvernare Electronică; deținătorul SIA - Agenția Servicii Publice, pentru perioada anilor 2017 - 2020, iar urmare a modificărilor operate în cadrul normativ, funcția i-a revenit AGE, și registratorii SIA GEAP - autoritățile emitente de acte permise, indicate în Nomenclatorul aprobat prin Legea nr.160/2011 și autoritățile administrației publice locale, conform Legii nr. 231/2010 cu privire la comerțul interior.</p>
<p>Scop</p>	<p>Evaluarea modului în care au fost create și îndeplinite condițiile prealabile necesare pentru asigurarea implementării, gestionării, utilizării și dezvoltării SIA GEAP, astfel încât acesta să atingă impactul scontat, a progreselor/rezultatelor înregistrate, cu identificarea riscurilor și vulnerabilităților ce pot afecta impactul scontat al acestuia și determinarea oportunităților de îmbunătățire pentru maximizarea beneficiilor în acest sens.</p>
<p>Obiectiv</p>	<p>Auditul a avut ca obiectiv să răspundă la următoarele întrebări:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. „Măsurile întreprinse și resursele investite în implementarea și dezvoltarea Sistemului informațional automatizat de gestionare și eliberare a actelor permise (SIA GEAP) contribuie la atingerea scopului și obiectivelor stabilite?”

²⁵³ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1168/hotararea-nr14-din-26-aprilie-2022-cu-privire-la-raportul

	<p>2. Au fost asigurate condițiile necesare pentru implementarea și utilizarea eficientă a SIA GEAP?</p> <p>3. În ce mod activitățile autorităților responsabile de gestionarea și utilizarea SIA GEAP contribuie la realizarea obiectivelor acestuia?</p>
Concluzia	<p>Per ansamblu, cu unele rezerve de îmbunătățire, măsurile întreprinse și resursele investite în implementarea și dezvoltarea SIA GEAP contribuie la atingerea scopului și obiectivelor stabilite ale acestuia, fapt exprimat și prin instituirea, funcționarea și utilizarea Sistemului, stabilirea unui cadru normativ necesar funcționării și utilizării acestuia, a autorităților responsabile, inclusiv a celor responsabile de gestionarea SIA etc.</p> <p>Totodată, deși au fost înregistrate anumite progrese tangibile, acestea nu s-au soldat în măsură deplină cu impactul scontat, fapt ce diminuează eficiența și eficacitatea resurselor utilizate, cât și a Sistemului.</p>
Constatările și concluziile principale	<p>Verificările auditului denotă unele neajunsuri și disfuncționalități care diminuează impactul scontat al SIA, printre care:</p> <ul style="list-style-type: none"> • carențe și neconcordanțe în cadrul normativ ce reglementează modul de gestionare și eliberare a actelor permissive pe diferite domenii, precum și lipsa unor proceduri suficient de explicite asupra modului de: implementare a atribuțiilor stabilite pentru fiecare segment de responsabilitate, a modului de monitorizare, control și evaluare a procesului de implementare/utilizare a SIA, cât și de intervenție pe parcursul implementării acestuia, care au afectat atingerea scopului scontat al Sistemului. Totodată, s-au constatat existența unor neconcordanțe și conflicte de norme cu actele normative care reglementează domenii specifice, fapt ce a condus la utilizarea discreționară sau chiar neutilizarea Sistemului; • nivelul de integrare și utilizare a SIA GEAP este relativ redus. Astfel, la situația din decembrie 2021, din 32 APC și APL, doar 18 APC, sau 56%, erau conectate la SIA GEAP, din care 13 utilizează parțial Sistemul pentru emiterea actelor permissive. Totodată, doar 53 de APL (din numărul total de 956, fără APL din UAT din stânga Nistrului), sau 5% erau conectate și utilizează SIA GEAP, dar pentru emiterea prioritar a NIAC; • un număr mare de acte permissive și NIAC nu sunt gestionate și eliberate prin SIA GEAP, unele categorii nefiind nici configurate în Sistem, acestea nefiind incluse/reflectate nici în RAP. În acest context, auditul denotă că doar în anul 2021 peste 181 mii de acte permissive emise de către 9 APC și peste 13 mii de acte emise de către APL au fost eliberate neutilizând SIA respectiv; • un număr mare de acte permissive au fost emise, inclusiv prin SIA GEAP, fără deținerea QR-Code, contrar prevederilor legale, fapt ce condiționează riscuri aferente legalității acestora. În perioada 07.02-31.12.2021, prin Sistem au fost eliberate fără asigurarea generării automate a QR-Code-ului peste 7 mii de acte permissive din totalul de peste 20 mii, sau 38% din total. Verificările auditului denotă că, doar 27 din 150 tipuri de acte permissive stabilite în Nomenclatorul actelor permissive, sunt asigurate în SIA GEAP cu QR-Code, ceea ce constituie 18% din total, sau 23% din tipurile de acte disponibile prin SIA; • modul de gestionare a încasărilor pentru emiterea actelor permissive necesită a fi îmbunătățit pentru asigurarea eficienței procesului și respectarea termenelor de emitere a actelor permissive, gestionării riscurilor. Astfel, deși Sistemul a fost integrat cu serviciul MPay, din informațiile deținute se denotă că doar pentru 11 din 82 tipuri de acte permissive și NIAC, care se eliberează contra plată, s-a înregistrat achitarea taxelor prin intermediul serviciului MPay;

	<ul style="list-style-type: none"> • actele permise, inclusiv dosarele aferente, eliberate până la implementarea/lansarea SIA GEAP, dar care erau valabile la etapa respectivă, nu au fost, în mare parte, incluse în SIA; • verificările auditului relevă că, până la lansarea SIA GEAP, erau cel puțin 11 SI implementate și utilizate de către autoritățile publice emitente de acte permise, dintre care, doar 4 (din cadrul ANSA) au fost identificate și reflectate în Studiul de fezabilitate aferent SIA GEAP, care așa și nu au fost integrate în SIA respectiv. Concomitent, auditul a constatat că, în perioada anilor 2018-2020, unele autorități emitente (în număr de 18) au dezvoltat sisteme proprii, în funcționalitățile cărora se regăsesc și cele aferente gestionării și emiterii actelor permise. Autoritățile respective nu utilizează SIA GEAP pentru emiterea categoriilor de acte permise gestionate prin SI proprii, nefiind asigurată nici interconexiunea acestora cu SI nominalizat. În acest context, la etapa efectuării auditului, RAP nu poate oferi o imagine exhaustivă și reală privind actele permise și NIAC emise în Republica Moldova. <p>Ca urmare a testărilor efectuate și analizei funcționalului SIA GEAP implementat, auditul denotă unele deficiențe și disfuncționalități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - neasigurarea în deplină măsură a accesului la toate resursele informaționale de stat necesare pentru formarea corectă a resursei informaționale a SIA GEAP; - nu a fost asigurată integrarea SIA GEAP cu alte SI de stat implementate până la lansarea acestuia, iar unele autorități emitente au implementat și utilizează Sisteme proprii pentru gestionarea și emiteria actelor permise, neasigurând integrarea acestora cu SIA GEAP; - nu a fost prevăzut mecanismul de arhivare a dosarului electronic, iar în lipsa funcționalului respectiv, precum și a procedurilor necesare pentru scoaterea din evidență și arhivarea dosarelor electronice ale căror termen de valabilitate a expirat, nu poate fi asigurată o gestionare eficientă a spațiului de stocare a Sistemului, creând riscuri în funcționarea adecvată a acestuia; - Sistemul nu permite livrarea actului permisiv online, la adresa electronică a solicitantului, fapt ce diminuează eficiența procesului, iar autoritățile continuă să dețină registre în format de hârtie; - unele curențe în funcționarea modului Raportare creează dificultăți în monitorizarea performanței activității autorităților, cât și a performanței Sistemului; - lipsește posibilitatea de a primi automat notificarea privind confirmarea plății, în cazul în care aceasta a fost efectuată prin instrumentele de Internet Banking gestionate de băncile comerciale, condiționată de lipsa acestei funcționalități pe partea băncilor comerciale (neintegrarea client bank cu serviciul MPay) creează anumite dificultăți în monitorizarea achitării taxelor efectuate, inclusiv prin serviciul MPay; - SIA GEAP nu include mecanismul care permite notificarea și monitorizarea plăților anuale, ceea ce creează dificultăți în asigurarea monitorizării acestora.
<p><i>Cauzele și impactul</i></p>	<p>Deși au fost investite resurse financiare semnificative pentru implementarea SIA GEAP, acesta nu este suficient valorificat, utilizat suficient de către autoritățile responsabile, precum și nu asigură în deplină măsură scopul pentru care a fost instituit în contextul disfuncționalităților și neajunsurilor constatate. Curențele și deficiențele constatate sunt determinate de un cumul de factori sistemici, principalii constând în: pregătirea insuficientă a procesului de instituire a SIA, exprimată prin analiza insuficientă a necesităților resurselor și capacităților instituționale ale autorităților implicate; managementul insuficient al riscurilor aferente</p>

	implementării și utilizării SIA; imperfecțiunea cadrului normativ și a celui regulator în domeniu; instabilitatea/lipsa leadership-ului la nivelul instituțiilor; monitorizarea și controlul insuficient și ineficient din partea autorităților responsabile de implementarea SIA GEAP, precum și implicarea insuficientă a autorităților responsabile în vederea impulsivării și asigurării rezultatelor scontate; insuficiența și, după caz, ineficiența condițiilor pentru valorificarea SIA, reticența utilizării SIA de către unele autorități emitente de acte permissive și, ca efect, de un nivel relativ/mediu de implementare și de valorificare a Sistemului de către autoritățile și instituțiile publice responsabile, precum și de utilizarea în paralel a modului tradițional de gestionare/emitere a actelor permissive etc.
<i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i>	Nu s-a înregistrat. La momentul efectuării auditului, termenul de implementare a recomandării cu nr.12 din Raportul auditului performanței: „În ce mod activitățile realizate pentru crearea/elaborarea, implementarea și gestionarea sistemelor informaționale în sectorul public contribuie la utilizarea eficientă a resurselor alocate în acest scop?”, aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr.82 din 28 decembrie 2020, nu era expirat. Deși AGE a inițiat anumite acțiuni pentru implementarea recomandării nominalizate, nu au fost înregistrate rezultate tangibile, respectiv, aceasta a fost reiterată, prin reformulare, în Raportul de audit anexat la Hotărârea nr.14/2022.
<i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i>	Unele autorități au întreprins acțiunile necesare pentru integrarea și utilizarea SIA respectiv (AN, ANRE, SV etc.). <ul style="list-style-type: none"> • - AGE a întreprins acțiuni pentru consolidarea controalelor generale aferente SIA GEAP (inclusiv: aprobarea Politicii de securitate cibernetică, revizuirea și restricționarea accesului la SIA pentru anumiți utilizatori care nu dețineau temeii, reexaminarea și testarea funcționalităților Sistemului și identificarea necesităților de îmbunătățire a acestuia etc.), precum și asigurarea dezvoltării SIA; • ME, în calitate de autoritate responsabilă de domeniu, a întreprins acțiunile necesare pentru deținerea argumentată a accesului la datele statistice din SIA GEAP; • - SFS a revizuit și a ajustat lista utilizatorilor cu drept de acces în SIA GEAP, în conformitate cu atribuțiile acestora potrivit funcției.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	În contextul curențelor și neajunsurilor constatate, îmbunătățirii activității în domeniile auditate, auditul a formulat un șir de recomandări care sunt direcționate, prioritar, spre: <ul style="list-style-type: none"> • eliminarea curențelor și neconcordanțelor din cadrul normativ aferent procesului de gestionare și emitere a actelor permissive; • îmbunătățirea/consolidarea cadrului normativ și regulator aferent funcționării Sistemului; • responsabilizarea autorităților pentru valorificarea/utilizarea Sistemului; • asigurarea dezvoltării și sustenabilității SIA GEAP, inclusiv prin schimbări pozitive în comunicarea interinstituțională/intersectorială, ceea ce va genera posibilități de modernizare a serviciilor publice mai rapidă și calitativă etc.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Autoritățile și instituțiile auditate au comunicat lipsa de obiecții asupra constatărilor, susținând recomandările înaintate de audit.

Auditul performanței Proiectului „Construcția penitenciarului din Chișinău” (Hotărârea Curții de Conturi nr. 19 din 25 mai 2022)²⁵⁴

Informații generale	<p>În vederea asigurării condițiilor de detenție conform normelor și standardelor internaționale, Guvernul și-a asumat obiectivul de a construi un penitenciar modern, cu statut de izolator de urmărire penală pentru 1536 de deținuți cu statut de preveniți, care să substituie actualul Penitenciar nr.13-Chișinău. Acest deziderat, prevăzut în Planurile de acțiuni ale Guvernului și în alte documente de politici naționale, rezidă din necesitatea de a ameliora fenomenul supraaglomerării penitenciarului, de a asigura respectarea drepturilor omului și, în consecință, de a evita condamnările Republicii Moldova la CEDO pentru neasigurarea condițiilor adecvate de detenție. Astfel, în anul 2011 Guvernul Republicii Moldova a inițiat negocieri cu Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei în scopul finanțării Proiectului de construcție a penitenciarului din Chișinău. Ca urmare, la 10 octombrie 2013 de către părți a fost semnat Acordul-cadru de împrumut dintre Republica Moldova și BDCE pentru realizarea Proiectului de construcție a Penitenciarului din mun. Chișinău²⁵⁵ în valoare de 39,0 mil. euro, care prevedea și contribuția Guvernului Republicii Moldova de 4,5 mil. euro. Totodată, BDCE a oferit și un grant pentru finanțarea necesităților de asistență tehnică, în valoare de 1,0 mil. euro.</p>
Scop	<p>Evaluarea eficienței și eficacității acțiunilor întreprinse de instituțiile responsabile de implementarea și administrarea Proiectului de construcție a penitenciarului din Chișinău pentru a asigura realizarea în termen a obiectivului proiectului și atingerea rezultatului scontat.</p>
Obiectiv	<p>Obiectivul general al auditului a constat în determinarea faptului dacă acțiunile întreprinse de către instituțiile responsabile au contribuit în mod eficient și eficace la implementarea Proiectului de construcție a penitenciarului din Chișinău și la utilizarea resurselor financiare alocate în acest scop.</p>
Concluzie	<p>Acțiunile întreprinse de către instituțiile responsabile nu au contribuit în mod eficient și eficace la implementarea Proiectului de construcție a penitenciarului din Chișinău, ceea ce afectează realizarea obiectivului Guvernului privind îmbunătățirea condițiilor de detenție.</p> <p>Sistemul de management și control instituit în cadrul Ministerului Justiției și Unității de implementare nu a fost pe deplin funcțional și eficient pentru a asigura realizarea obiectivului proiectului și atingerea rezultatului scontat, fiind constatate întârzieri considerabile în realizarea activităților planificate, nevalorificarea eficientă a resurselor financiare alocate și neinițierea lucrărilor de construcție a penitenciarului.</p> <p>Ministerul Justiției, în calitate de instituție responsabilă de implementarea și administrarea proiectului, nu a întreprins măsuri pentru a asigura pe deplin executarea prevederilor Acordului-cadru de împrumut și condițiile necesare pentru buna desfășurare a activității Unității de implementare în vederea realizării obiectivului și atingerii rezultatului scontat al proiectului, ca urmare a demisionării personalului acesteia.</p> <p>Unitatea de implementare, în calitate de instituție publică responsabilă de asigurarea organizării și coordonării implementării eficiente a proiectului, este în incapacitate funcțională de a-și realiza atribuțiile, continuitatea proiectului fiind în incertitudine.</p>

²⁵⁴ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1174/hotararea-nr19-din-25-mai-2022-cu-privire-la-raportul

²⁵⁵ Legea nr.295 din 12.12.2013 privind ratificarea Acordului-cadru de împrumut dintre Republica Moldova și Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei pentru realizarea Proiectului de construcție a penitenciarului din Chișinău.

	<p>Cele menționate au fost determinate de lipsa unui management eficient al proiectului în vederea atingerii rezultatului scontat, de remanierele guvernamentale în cadrul Ministerului Justiției, care au afectat continuitatea și consecvența în monitorizarea proiectului, de funcționalitatea redusă a Comitetului de supraveghere, de demisiile personalului Unității de implementare, precum și de lipsa de experiență locală în gestionarea proiectelor similare.</p>
<p>Constatările și concluziile principale</p>	<p>Observațiile auditului au relevat că problematicile și deficiențele care au compromis implementarea integrală a obiectivului Proiectului de construcție a penitenciarului din Chișinău, se referă la:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nestabilirea expresă a atribuțiilor și responsabilităților Ministerului Justiției și a competențelor Administrației Naționale a Penitenciarelor în cadrul proiectului, precum și ignorarea reglementărilor cu privire la crearea și funcționarea Unității de implementare; • instituirea cu întârziere a Unității de implementare și selectarea în cadrul concursurilor de suplینire a funcțiilor vacante a unor persoane care nu au întrunit unele criterii de calificare; • angajarea personalului exclusiv din cadrul sistemului penitenciar, fără experiență relevantă în proiecte similare, fiind limitat dreptul persoanelor cu experiență din afara acestui sistem de a participa la concurs; • lipsa de experiență și de instruire în domeniul achizițiilor ale membrilor grupului de lucru din cadrul Unității de implementare; • incapacitatea funcțională a Unității de implementare de a realiza activitățile proiectului, urmare demisiei managerului și a altor angajați, precum și neîntreprinderea promptă de către Ministerul Justiției, în comun cu Administrația Națională a Penitenciarelor, a măsurilor pentru buna desfășurare a activității acesteia; • neasigurarea organizării și funcționalității consiliului sectorial în domeniul asistenței externe aferente proiectului inițiat; • organizarea/implementarea insuficientă a sistemului de control intern, inclusiv abordarea riscurilor, pentru asigurarea unui management eficient al proiectului de către Ministerul Justiției și Unitatea de implementare; • funcționalitatea redusă a Comitetului de supraveghere și nereglementarea clară a atribuțiilor și responsabilităților membrilor Comitetului și ale supleanților acestora; • servicii de asistență tehnică necalitative și executate cu întârziere, contractate de Unitatea de implementare, care nu au contribuit la sprijinirea și consolidarea capacității de management al acesteia; • problematicile și deficiențele la etapa de proiectare, care au condiționat întârzierea considerabilă a realizării activităților proiectului; • neinițierea lucrărilor de construcție a penitenciarului, nefiind atins rezultatul scontat al proiectului; • neachiziționarea serviciilor de supraveghere, care urmează a fi inițiate concomitent cu executarea lucrărilor de construcție.
<p>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</p>	<p>Problemele și deficiențele care au afectat implementarea eficientă și eficace a Proiectului de construcție a penitenciarului din Chișinău au fost cauzate de:</p> <ul style="list-style-type: none"> • reglementări și aranjamente organizatorice insuficiente și neadecvate pentru realizarea proiectului; • lipsa suportului tehnic necesar pentru consolidarea capacității de management al Unității de implementare, urmare rezilierii contractului cu compania de consultanță, din cauza acordării unor servicii executate necalitativ și cu întârziere;

	<ul style="list-style-type: none"> • organizarea și implementarea insuficientă a sistemului de control intern, inclusiv abordarea riscurilor, pentru asigurarea unui management eficient al proiectului de către Ministerul Justiției și Unitatea de implementare; • lipsa reglementărilor naționale privind proiectarea și construcția penitenciarelor, precum și nearmonizarea reglementărilor tehnice și a standardelor naționale în domeniile proiectării și construcțiilor cu legislația și standardele europene; • situațiile constatate de auditul public extern au condiționat nivelul redus de debursare a resurselor financiare din sursele externe de finanțare ale proiectului, care a constituit 2% din valoarea totală, sau 1,0 mil.euro, precum și valorificarea redusă a mijloacelor de 1,7 mil.euro, sau 3,0% din costul total al proiectului. Tergiversările și problematicile atestate au determinat majorarea adițională a estimărilor de costuri ale proiectului cu 12,3 mil.euro, suportarea din bugetul de stat a cheltuielilor sub formă de dobânzi în sumă de 27,7 mii euro pentru deservirea împrumutului, precum și creșterea cheltuielilor pentru salarizarea personalului Unității de implementare cu 7,0 mil.lei, ca urmare a prelungirii termenului proiectului.
<p><i>Impactul implementării recomandărilor înaintate prin HCC anterioare</i></p>	<p>Prin Hotărârea Curții de Conturi nr.40 din 23 iulie 2021²⁵⁶, Guvernului Republicii Moldova i-a fost înaintată o recomandare care nu a fost implementată și, respectiv, Ministerului Justiției - o recomandare, care a fost parțial implementată.</p>
<p><i>Măsurile luate de entități pe parcursul misiunii</i></p>	<p>-</p>
<p><i>Măsurile dispuse pentru remediere</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • revizuirea modalității de organizare a activității UIP desfășurată pe principiul autonomiei administrative; • stabilirea atribuțiilor și responsabilităților clare ale părților implicate în implementarea și administrarea proiectului; • organizarea activității și funcționarea eficientă a consiliului sectorial în domeniul asistenței externe; • consolidarea capacităților funcționale ale UIP prin angajarea managerului de proiect și a specialiștilor cu experiență relevantă în domeniu; • elaborarea Registrului riscurilor de proiect și implementarea procesului de management al riscurilor aferente; • reactualizarea costurilor estimate ale proiectului, precum și valorificarea eficientă a resurselor financiare alocate; • - inițierea procedurilor de achiziție în vederea selectării companiei pentru executarea lucrărilor de construcție și a serviciilor de supraveghere, în scopul realizării construcției penitenciarului.
<p><i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i></p>	<p>MJ, ANP și UIP sunt de acord cu constatările auditului și întreprind măsuri de remediere a problemelor și deficiențelor constatate cu îmbunătățirea sistemului CIM.</p>

²⁵⁶ Hotărârea Curții de Conturi nr.40 din 23 iulie 2021 „Cu privire la Raportul auditului conformității asupra achizițiilor publice în cadrul sistemului Ministerului Justiției în anii 2019-2020”.

Auditul performanței „Sistemele informaționale implementate în sectorul public contribuie la un management eficient și sigur al documentelor?” (Hotărârea Curții de Conturi nr.45 din 25 august 2022)

<p>Informații generale</p>	<p>Accelerarea progresului tehnico-științific contribuie la sporirea fluxului documentelor, respectiv digitalizarea proceselor din cadrul sectorului public permite, pe de o parte, eficientizarea și optimizarea activităților, gestionarea eficace a documentelor, inclusiv pentru prelucrarea automatizată a documentelor pe suport de hârtie și desfășurarea controlului automatizat asupra executării lor. Astfel, în scopul eficientizării activităților, a resurselor (umane, de timp, financiare), implementarea unui sistem informațional integrat pentru managementul documentelor, reprezintă unul dintre cele mai importante mecanisme ale guvernării electronice. Potrivit Concepției Sistemului integrat de circulație a documentelor electronice, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.844 din 26.07.2007, eficiența îndeplinirii de către stat a funcțiilor sale este determinată de trei componente: eficiența lucrului intern al fiecărei instituții în parte; eficiența interacțiunii autorităților publice; eficiența interacțiunii cu cetățenii și întreprinderile.</p>
<p>Scop</p>	<p>Evaluarea modului în care au fost create și îndeplinite condițiile necesare pentru asigurarea implementării, gestionării, utilizării și dezvoltării SI MED, astfel încât acestea să atingă impactul scontat, cu identificarea riscurilor și vulnerabilităților și determinarea oportunităților de îmbunătățire pentru maximizarea beneficiilor în acest sens.</p>
<p>Obiectiv</p>	<p>„Sistemele informaționale implementate în sectorul public contribuie la un management eficient și sigur al documentelor?”.</p> <p>În vederea realizării scopului și pentru a oferi răspuns la întrebarea generală de audit, auditul și-a stabilit următoarele obiective specifice:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Au fost create și realizate condiții, îndeosebi juridice suficiente pentru implementarea și utilizarea eficientă și eficace a SI MED? 2. Modul de implementare, utilizare și gestionare a SI MED contribuie la un management eficient și sigur a documentelor?
<p>Concluzie</p>	<p>Generalizând cele constatate, auditul atestă că, în lipsa unui SI integrat, implementat la nivel central în sensul Concepției aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.844/2007, precum și în vederea eficientizării activităților, autoritățile și instituțiile publice au implementat, în perioada supusă auditării, diferite SI și servicii aferente achiziționate de la diferite persoane juridice de drept public și privat care contribuie, într-o anumită, măsură la un management eficient și sigur al documentelor. Totodată, modul de implementare, utilizare și gestionare a SI respective, inclusiv prin prisma cerințelor obligatorii minime de securitate cibernetică, aprobate de Guvern denotă unele neajunsuri și riscuri care diminuează impactul scontat al acestora. În context, se relevă că SI implementate și utilizate în sectorul public nu au o interconexiune între ele, neasigurând schimbul electronic de informații, precum și nu sunt integrate cu serviciile electronice guvernamentale (MPass, MSign, MLog, etc.), fapt ce diminuează eficiența și securitatea acestora. La fel, nivelul relativ redus de utilizare și valorificare a SI implementate în cadrul unor entități publice în procesul de gestionare electronică a documentelor, deseori utilizându-se în paralel mecanismul tradițional, pe suport de hârtie, condiționează dublarea activităților și a eforturilor în procesul respectiv, diminuând eficiența acestora, precum și a resurselor (umane, de timp, financiare).</p>

Constatările și concluziile principale

Verificările auditului denotă unele neajunsuri și disfuncționalități care diminuează impactul scontat al SIA, printre care:

- carențele și neajunsuri în cadrul normativ ce reglementează domeniul TIC, creează dificultăți și abordări neuniforme la aplicarea acestuia în cazul SI aferente managementului documentelor;
- documentele ce reglementează circulația documentelor, inclusiv ținerea lucrărilor de secretariat și arhivare etc., nu au fost actualizate și aduse în concordanță cu noile cerințe în contextul progreselor tehnologice, unele dintre acestea datând încă din anii 1993/94. Mai mult, auditul constată că, până la momentul actual, nu a fost elaborat și aprobat în modul stabilit, de către Guvern, modul de creare, prelucrare, expediere, recepționare, păstrare, modificare și/sau nimicire a documentului electronic pentru sistemele de circulație electronică a documentelor persoanelor juridice de drept public, cât și cel de arhivare electronică a dosarelor, fapt ce condiționează dificultăți și abordări neuniforme în acest sens;
- nedelimitarea clară a responsabilităților autorităților ce vizează domeniul circulației electronice a documentelor ca urmare a reorganizărilor efectuate în administrația publică, lipsa unor proceduri suficient de explicite asupra modului de implementare a atribuțiilor stabilite pentru fiecare segment de responsabilitate, a modului de monitorizare, control și evaluare a procesului de implementare/utilizare a SIA pentru managementul documentelor în sectorul public, cât și de intervenție pe parcursul implementării acestora, au afectat atingerea impactului scontat și neajunsuri care au condiționat în principiu ineficiența resurselor (umane, financiare, de timp);
- SI achiziționate de la Î.S. MoldData, urmare a reorganizării acesteia prin absorbție cu STISC, nu au fost utilizate ulterior, astfel, resursele investite nu au fost valorificate, fapt ce diminuează eficiența acestora. În context, din informațiile deținute, cel puțin 7 entități publice din cele 22 auditate au achiziționat SI MD în valoare de peste 600 mii, care la momentul auditului nu erau utilizate. Totodată, 2 entități publice nu au asigurat contabilizarea conformă a SI și a cheltuielilor de dezvoltare a acestora;
- modul de implementare și utilizare a SI MD în sectorul public în perioada 2020-2022, a fost divers și nu a asigurat în deplină măsură o gestionare eficientă a resurselor. Astfel, s-a constatat că, din cele 22 de entități auditate, 6 din acestea au contractat de la STISC servicii de acces și actualizare a SI e-Administrație, după caz, SI „Registrul petițiilor” și SI „Biblioteca electronică a actelor interne” în valoare de peste 1 mil. lei, neasigurând contabilizarea resursei informaționale create în baza acestuia; 2 entități (ANA și IGC) au achiziționat și contabilizat corespunzător SI aferent circulației electronice a documentelor de la agentul economic Info Soft SRL în valoare de 173,9 mii lei; 8 entități au achiziționat servicii de asistență și mentenanță pentru software-ul e-Cancelarie în valoare de 1 196,1 mii lei, neasigurând contabilizarea în modul stabilit a resursei informaționale creată în baza SIA respective; ANSC a achiziționat în perioada 2017 - 2019, servicii aferente implementării și dezvoltării SI pentru managementul documentelor în valoare de 250,0 mii lei, iar în perioada auditată a achiziționat servicii de mentenanță a acestuia în valoare de peste

160,0 mii lei, luând la evidența contabilă doar a licențelor ELO V9 în valoare de 119,2 mii lei; ASP a implementat SIA SMED bazat pe platforma ELO, costul contractului constituind 7 127,9, inclusiv: 5 524,0 mii lei pentru reînnoirea licențelor aferente celor 2350 utilizatori și mentenanța acestora și 1603,9 mii lei - servicii de dezvoltare și implementare a SIA „SMED”, care la momentul auditului a fost pus în exploatare. Totodată, SFS utilizează SI Synapsis, achiziționat în 2015 la un cost de circa 1,0 mil lei, pus în exploatare abia începând cu anul 2019; AM a implementat în anul 2020 și contabilizat în modul stabilit SI aferent managementului documentelor la un cost de 86,4 mii lei, costul achiziției mentenanței în perioada 2021-2022 constituind 68, 4 mii lei; AGEPI deține și utilizează SI Letograf, achiziționat în anul 2010 și contabilizat corespunzător în valoare de 420, 9 mii lei, iar AMDM asigură gestionarea electronică a documentelor prin intermediul SIA CAMED, care automatizează și procesele de bază ale instituției, costul achiziției constituind 3 114,0 mii lei, iar cel al mentenanței și suportului tehnic, pentru perioada 2021 - 2022, constituind 345,6 mii lei;

- SIA implementate pentru managementul documentelor nu sunt interconectate cu alte Sisteme/registre de stat, precum și cu serviciile electronice guvernamentale (MPass, MSign, Mlog, MNotyfi etc.), exceptând cele implementate în cadrul STISC, AM, ASP, CS care sunt integrate cu serviciile MSign și unele cu MPass, fapt ce condiționează riscuri asupra integrității și securității datelor, precum și asupra eficienței activităților realizate prin SI;

- nivelul de utilizare a SIA pentru managementul electronic al documentelor în sectorul public este relativ redus, fapt condiționat inclusiv de reticența/cutuma angajaților din cadrul unor entități publice de a utiliza modul tradițional (pe suport de hârtie) de circulație a documentelor, după caz, disfuncționalități și neajunsuri în SI;

- posibilitățile și funcționalitățile SIA implementate de către autoritățile publice nu sunt valorificate suficient/în deplină măsură. Astfel, în unele cazuri, deși SI permite automatizarea deplină a procesului de gestiune a documentelor, funcționalitățile sunt utilizate parțial, prioritar pentru înregistrarea, ieșirea și evidența acestora;

- în mare parte, nu a fost asigurat dreptul de proprietate asupra resurselor informaționale create în cadrul SI MD implementate, iar necontabilizarea corespunzătoare a acestora, creează riscuri privind continuitatea și sustenabilitatea lor, cât și riscuri aferente securității datelor și informațiilor;

- documentarea insuficientă, în mare parte, a SI MD utilizate, inclusiv: lipsa conceptelor și regulamentelor aprobate în modul stabilit, lipsa documentației tehnice și ghidurilor de administrare a SI, lipsa unor proceduri clare și explicite privind managementul schimbărilor și problemelor/incidentelor, documentarea insuficientă a dezvoltărilor în SIA condiționează riscuri asupra funcționării adecvate și sustenabilității SI;

- achizițiile serviciilor de implementare, menținere și suport tehnic aferente SI MD, în perioada de referință, nu au fost în toate cazurile coordonate cu AGE, iar modul de coordonare a achizițiilor TIC în sectorul public, inclusiv cadrul aferent necesită a fi îmbunătățit.

<p><i>Cauzele și impactul</i></p>	<p>Deși au fost investite resurse financiare, în unele cazuri semnificative, pentru implementarea SIA aferente managementului electronic al documentelor, acesta nu sunt suficient valorificate, utilizate, în anumite cazuri fiind atestate disfuncționalități și neajunsuri. Carențele și deficiențele constatate sunt determinate de un cumul de factori sistemici, principalii constând în: managementul insuficient al riscurilor aferente implementării și utilizării SIA; imperfecțiunea cadrului normativ și a celui regulator în domeniu; instabilitatea/lipsa leadership-ului la nivelul instituțiilor; monitorizarea și controlul insuficient și ineficient din partea autorităților responsabile de implementarea SI; reticența utilizării SIA de către unii angajați (cutuma), utilizarea în paralel a modului tradițional de gestionare a documentelor electronice; lipsa/insuficiența capacităților interne de a acorda suport utilizatorilor pentru asimilarea și gestionarea securizată a SI etc.</p>
<p><i>Impactul implementării recomandărilor or înaintate prin HCC anterioare</i></p>	<p>Au fost elaborate și promovate, unele aprobate, mai multe propuneri care vin să asigure consolidarea/ajustarea cadrului normativ aferent domeniului TIC. Totodată, a fost elaborat și propus spre avizare Conceptul Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030 (STDM 2030)²⁵⁷.</p> <p>În scopul implementării prevederilor Hotărârii Guvernului nr.544/2019, a fost emis Ordinul comun al ministrului Finanțelor (nr.24 din 07.02.2020) și al directorului AGE (nr.3005-02 din 07.02.2020) privind înregistrarea contractelor de achiziții publice în domeniul TIC.</p> <p>AGE a elaborat proiectul Ordinului directorului AGE privind aprobarea Ghidului practic pentru punerea în aplicare a Metodologiei de coordonare a achizițiilor în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor, care la momentul auditului era în proces de definitivare și avizare.</p> <p>În perioada 2021-2022, AGE a asigurat, conform competenței, avizarea conceptelor aferente SI și Regulamentele registrelor de stat, precum și a documentelor de planificare și achiziție aferente domeniului TIC, participând în grupurile de lucru aferente achizițiilor SI de importanță statală. Astfel, doar în I trimestru al anului 2022, AGE a avizat: 211 proceduri de achiziție; angajații AGE au fost incluși în 73 grupuri de lucru; 28 de propuneri de buget a cheltuielilor pentru TIC; 52 de planuri de achiziție; 25 de modificări ale planurilor de achiziție.</p> <p>Prin Ordinul MF nr.105 din 26.08.2021, a fost completat pct.3.3.44 din Normele metodologice privind evidența contabilă și raportarea financiară în sistemul bugetar, aprobate prin Ordinul MF nr.216/2015, referitor la modul de luare la evidență contabilă a SI și licențelor de utilizare a acestora, precum și a serviciilor de dezvoltare și mentenanță/suport. MF în comun cu CTIF au organizat mai multe sesiuni de instruire pentru angajații din autoritățile publice centrale și locale privind modul de contabilizare a SI și serviciilor aferente.</p>

²⁵⁷ <https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-initierea-elaborarii-strategiei-de-transformare-digitala-a-republicii-moldova-pentru-anii-20232030-stdm-2030/9355>

<p><i>Măsurile luate de entităţi pe parcursul misiunii</i></p>	<p>AGE a aprobat Ghidul practic pentru punerea în aplicare a Metodologiei de coordonare a achiziţiilor în domeniul TIC, care a fost remis în adresa entităţilor publice, pentru informare şi ghidare în procesul respectiv;</p> <p>Unele autorităţi au revizuit şi au ajustat lista utilizatorilor cu drept de acces în SIA aferente managementului documentelor implementate (AN, AM, AGEPI, SFS, IGPF, MAI, IGP etc.);</p> <p>ANSC a asigurat contabilizarea conformă a cheltuielilor de dezvoltare aferente SIA implementat pentru gestionarea documentelor, precum şi a realizat acţiunile necesare pentru formalizarea utilizării platformei MCloud, a serviciilor electronice guvernamentale, încheind în acest sens un Acord de colaborare cu AGE;</p> <p>STISC a asigurat elaborarea şi promovarea proiectului Hotărârii Guvernului cu privire la modificarea Hotărârii Guvernului privind platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud), care prevede, inclusiv, aprobarea catalogului de servicii aferente platformei MCloud.</p> <p>ASP a întreprins acţiuni pentru intensificarea utilizării SIA SMED în cadrul instituţiei, precum şi îmbunătăţirea funcţionalităţii acestuia.</p>
<p><i>Măsurile dispuse pentru remediere</i></p>	<p>În contextul curenţelor şi neajunsurilor constatate, îmbunătăţirii activităţii în domeniile auditate, auditul a formulat un şir de recomandări care sunt direcţionate, prioritar, spre:</p> <ul style="list-style-type: none"> - eliminarea curenţelor şi neconcordanţelor din cadrul normativ aferent domeniilor TIC şi celui ce reglementează modul de circulaţie şi evidenţă a documentelor, inclusiv lucrărilor de secretariat şi arhivă; - responsabilizarea autorităţilor pentru evidenţa, valorificarea/utilizarea SI implementate pentru managementul documentelor, eficientizarea resurselor (umane, financiare, de timp) utilizate în acest sens; - asigurarea dezvoltării şi sustenabilităţii SIA pentru managementul documentelor, inclusiv prin schimbări pozitive în comunicarea interinstituţională/intersectorială, ceea ce va genera posibilităţi de modernizare a serviciilor publice mai rapidă şi calitativă; - consolidarea controalelor TI aferente SI implementate în cadrul entităţilor publice în vederea asigurării securităţii SI şi a informaţiilor prelucrate prin intermediul acestora etc.
<p><i>Punctul de vedere al conducerii entităţii auditate</i></p>	<p>Autorităţile şi instituţiile auditate au comunicat lipsa de obiecţii asupra constatărilor, susţinând recomandările înaintate de audit.</p>

Misiuni Follow-up

Misiunea de follow-up privind implementarea recomandărilor înaintate prin Hotărârea Curții de Conturi nr.1 din 31 ianuarie 2019 „Privind Raportul auditului performanței implementării Planului de acțiuni al Programului național de prevenire și control al diabetului zaharat pentru anii 2017-2018 (I semestru)”(Hotărârea Curții de Conturi nr. 60 din 29 noiembrie 2021) ²⁵⁸	
Informații generale	<p>Semnificația socială a diabetului zaharat denotă că această maladie reprezintă o povară atât a sistemului de sănătate, cât și a cetățenilor datorită complicațiilor, tratamentului de lungă durată și costurilor asociate acestei maladii.</p> <p>Curtea de Conturi a evaluat performanța implementării Planului de acțiuni al Programului național de prevenire și control al diabetului zaharat, în perioada 2017-2018 (I semestru). Misiunea de audit a concluzionat că acțiunile sistemului instituțional implicat în realizarea Programului nu au fost suficiente pentru asigurarea pe deplin a accesului pacienților la tratament și servicii medicale, prin realizarea acțiunilor la diferite etape ale acestuia.</p> <p>În vederea remedierii curențelor, au fost înaintate 55 recomandări de audit, prioritar axate pe îmbunătățirea sistemului de management al Programului și responsabilizarea instituțiilor implicate în prestarea serviciilor medicale: 3 autorități ale administrației publice centrale, 35 de consilii raionale și municipale și 8 instituții medico-sanitare publice.</p> <p>Implementarea recomandărilor de audit în perioada 2019-2021 (I semestru), în cadrul misiunii de follow-up au fost evaluate prin prisma măsurilor întreprinse de către sistemului instituțional, pentru ultimii trei ani de implementare a Programului național.</p>
Scop	Evaluarea modului în care au fost abordate și implementate recomandările înaintate prin Hotărârile Curții de Conturi nr.1 din 31 ianuarie 2019.
Obiectiv	Obiectivul general al auditului a constat în determinarea faptului dacă factorii de decizie responsabili au implementat recomandările înaintate în auditul precedent, cu evaluarea impactului acestora asupra accesului cetățenilor la servicii medicale necesare prevenirii și monitorizării acestei maladii.
Concluzie	Misiunea de follow-up a concluzionat că unele acțiuni au purtat un caracter sistemic, fiind centrate pe necesitățile pacienților. Alte măsuri, deși au fost orientate spre implementarea recomandărilor, nu au fost suficiente pentru a elimina integral deficiențele constatate de către misiunea de audit precedentă. Nivelul de implementare a recomandărilor a fost de 65%, fiind implementate: integral - 20 de recomandări, parțial - 31 de recomandări, neimplementate - 4 recomandări.
Constatările și concluziile principale	<p>Măsurile întreprinse în perioada 2019-2021 (I semestru) au fost sistematice și centrate pe sporirea accesului persoanelor cu diabet zaharat la tratament performant. Politicile în domeniul sănătății au fost orientate spre protecția populației de riscurile financiare, contribuind la reducerea cheltuielilor suportate de persoanele cu diabet zaharat, cu asumarea de către stat a acestor cheltuieli, care s-au realizat prin modificarea cadrului legal aferent.</p> <p>Impactul benefic al implementării recomandărilor de audit au sporit accesul cetățenilor la servicii medicale, în special acoperirea necesităților de dispozitive medicale, și anume:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 100 mii persoane adulte cu diabet zaharat au beneficiat de dispozitive medicale (teste, glucometre și lanțete), fiind alocate mijloace financiare în sumă de 23,0 milioane lei. Aceasta a oferit posibilitatea monitorizării zilnice de către

²⁵⁸ https://www.ccrm.md/ro/decision_details/1136/hotararea-nr60-din-29-noiembrie-2021-pentru-aprobarea-raportului-misiunii

	<p>persoanele cu diabet zaharat a evoluției glicemiei și, implicit, limitarea efectului complicațiilor;</p> <ul style="list-style-type: none"> • 800 de copii cu diabet zaharat au fost asigurați cu senzori și stilouri de insulină, ceea ce a contribuit la accesul pe deplin la un tratament performant; • modificarea cadrului legal, ceea ce a determinat ca, începând cu anul 2022, circa 119 mii de persoane cu diabet zaharat urmează să fie asigurate cu dispozitive medicale (teste, glucometre și lanțete) și cu analogi de insulină, compensate din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală. Astfel, prin Legea nr.119 din 16.09.2021 au fost operate modificări în Legea cu privire la activitatea farmaceutică, Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală și Legea cu privire la dispozitivele medicale, care au stabilit și suplimentat drepturile de a beneficia de către cetățeni de compensarea costurilor dispozitivelor medicale necesare; • pentru circa 16,0 mii de beneficiari unici au fost acoperite din fondurile de asigurări obligatorii de asistență medicală cheltuielile pentru compensarea preparatelor antidiabetice injectabile și orale, în sumă de 292 mil.lei; • prin implementarea recomandărilor de audit se atestă îmbunătățiri care se referă la: (i) aprobarea de către autoritățile publice locale a Programului teritorial de prevenire și control al diabetului zaharat și alocarea mijloacelor financiare necesare în realizarea acțiunilor; (ii) instituțiile medicale au asigurat evidența, raportarea corectă a datelor privind consumul de medicamente și a cantităților de dispozitive medicale repartizate persoanelor cu diabet zaharat; • prin implementarea recomandării de către Serviciul Fiscal de Stat, s-au realizat controale tematice privind adaosul comercial aplicat produselor farmaceutice, fiind aplicate sancțiuni unui operator economic în sumă 62,0 mii lei. <p>Pentru perioada aferentă implementării recomandărilor de audit (anii 2019-2021 (I semestru)), se atestă neasigurarea sau asigurarea parțială a necesităților de dispozitive pentru autocontrol de către persoanele adulte tratate cu insulină, copii și femei însărcinate. Astfel,</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3523 de persoane cu diabet zaharat nu au beneficiat de teste pentru aprecierea glicemiei sau le-au fost repartizate cantități insuficiente, integral fiind asigurați conform cerințelor doar 86 de pacienți; • autocontrolul diabetului pentru 200 de femei însărcinate nu a fost asigurat prin repartizarea integrală a glucometrelor și testelor; • din cei 815 care stau la evidență cu diabet zaharat, 513 copii au fost asigurați cu teste pentru autocontrol și doar 503 au beneficiat de glucometru, ceea ce reprezintă 62%; • neasigurarea accesului a 585 de persoane cu diabet zaharat de tip I (18% din total) la analogi de insulină; • femeile însărcinate nu au fost supuse investigațiilor necesare în termenele stabilite, și anume: 206 persoane nu au fost supuse examenului biochimic obligatoriu, 695 de femei însărcinate nu au efectuat testul oral la toleranță la glucoză, pentru identificarea diabetului preexistent, iar alte 588 de femei însărcinate nu au efectuat screening-ul pentru identificarea diabetului gestațional.
<i>Cauzele și impactul deficiențelor constatate</i>	Carențele constatate de audit au fost condiționate de situația pandemică generată de COVID-19, precum și de insuficiența măsurilor de monitorizare și control ale instituțiilor implicate în realizarea indicatorilor și a acțiunilor stabilite în Program.
<i>Măsurile luate de către entități pe</i>	Reieșind din activitățile specifice acestui tip de audit, au fost evaluate măsurile întreprinse pentru implementarea recomandărilor aferente ultimilor 3 ani de

<i>parcursul misiunii de audit</i>	implementare a Programului, care au avut un impact benefic și sunt reflectate în Raportul de audit.
<i>Măsurile dispuse pentru remediere</i>	Recomandările de audit sunt menite să consolideze accesul pacienților la serviciile medicale garantate de stat, în special la etapa de elaborare a Programului Național de prevenire și control al diabetului zaharat pentru anii viitori, și anume: (i) planificarea necesarului de mijloace financiare orientate pentru acțiunile Programului, precum și atingerea indicatorilor; (ii) stabilirea atribuțiilor și responsabilităților părților implicate în realizarea Planului de acțiuni, în special monitorizarea și controlul etapelor de realizare; (iii) elaborarea sistemului informațional la nivel național al pacienților cu diabet zaharat, care ar facilita accesul la datele privind beneficiarii de servicii medicale și investigațiile realizate.
<i>Punctul de vedere al conducerii entității auditate</i>	Constatările și recomandările înaintate de audit au fost acceptate, urmând a fi întreprinse acțiunile necesare în vederea remedierii problemelor identificate.